

KUHY ODVAHY

A OOBROUVZSTYI

SVAZEK 10

Josef Kutík

BÍLÁ VYDRA

Bílá vydra, to je přelivka, kterou Indiáni dají českému chlapci – Touškovi Žilka, nyní vlastně Terry Stinson, je totiž naznačen ve 20. letech v době letar spolu se svým otcem, který utrátil peníze a nové zaměstnání najít nemůže, odejde z Československa do Kanady. Právě se jim totiž nedostává nejen na Broadway, ale zejména na Město nemocní matinky. Domnívají se, že až vyřídí desí peníze, bude se moct na níni najít. Lihavý dopis od strýce, který žil v Kanadě je a jemuž se podobá najít si poměrně výhodné zaměstnání, jejich otec jim vypráví.

Vidina jejího života se však začíná rozvíjet již na začátku strastplné cesty – Touškovi se líbím plavby přes oceán sáhl rozemřel, a to nejen kvůli tomu, ale také kvůli tomu, že navíc je opovážlivým a silně strýce v Kanadě rozdělen – vydal se totiž dále na Sever. Zajímá je ale pro první chvíli, ale vzhledem k tomu, že se Touškovi si říká, jsou také opět odhodlaní sami na to. Tak začíná nelehké putování na sever na Sever.

Na Severu se Touškovi otec, jehož začíná stek po domnělé katastrofě, rozhodne, že se máne lovcem kuletinové vlny, aby získal co nejrychleji nutné peníze.

Touškovi otec sám a stane se, že je jednou napaden námitkou vidím Frankem O'Brianem, a domnívá se, že ho v nebezpečí sahá. Zmatený Terry přechá dále na sever na tulu svého přítele, dále do divočiny. A zde začíná svůj život dobrodružství Bílé vydry, chlapce, který pochází z kvalitativně nejen tím, že dokáže v drsné krajině, jejíž kránsi si však brzy začíná, přelst, ale zejména tím, že i na černo viděného obdivení svého života zachová mlčenlivý úsměr. Zdá se, že není ledově, ale vřelých přátel a sáhl také přátelství sáhl, ale své družstvo, ale i jádra dobrého člověka lovců Roberta.

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ:

J. E. Cooper: Ledová – M. Pešák: Muž pro Oklahomu – W. Murray: Sever, méj domov – L. Döngel-Gilbert: Král Rasmussen – výpravy na Eukymky – P. d'Amico: 3 pokračování kapova kolos světa – K. Bostadová: Muž přes palubu – E. Hish: Nová země pro divoká zvířata – M. Pešák: Ztracená země – F. Flot: Albatros. Na moři – M. Saiton: Bílá země – W. Laps: Šelma mezi korálky – J. Caswell: Tajfun a jiné povětrky – W. Murray: Zima v kaštanu – J. Bostadová: Trasebníci s ledy Merzovi – J. O. Caswell: Věže Katar. Bar, syn Kataru – F. Flot: Lovci kuletin – G. R. Stinson: Let přelivky – H. Bostadová: Bez doprovodu kuletin – M. V. Kratochvíl: Podvukobal příběhy a dobrodružství Jana Kramce – T. V. Olson: Léto kuletin – M. Pešák: Děje pro Oklahomu – J. Alex: Černé korálky I, II – S. O'Neil: Pětina pro krále – K. Laidl: Od kas lovců tajgy – R. Šimáček: Kříž proti bílé – V. Palmov: Tajemství pytlácké jaskyně – A. Linn: Nulní ústí – J. Faberová: Toušek z Nagelmannovy země – R. Mierman: Sotby bez hranic – P. Pešák: Ostrov divoký – J. Pešák: Talánský moř – V. Pešák: Škola plavců – A. Simpson: Za nebem na kraj světa – N. Serepovskij: Divoký Arktis – H. Holmström: Udat, syn divočiny – O. Janda: Zdobý vln – J. E. Cooper: Podstří Molykko – S. Šanta: Tři kroky do tmy – L. Hevan: Dobrodružství Andrie Jelykha – Chlapci z peka I, II – H. Friedrich: Ledová země – A. Dama: Salvátor I, II – Z. Dvořák: Tajans ledu a moři – J. Kuri: Bílá vydra

PŘIPRAVUJEME:

*A. Simpson: Za neobdivem na Kamfatu
R. Tufarov: Napadne vlny plavby I, II
H. G. Wolf: Válka zvířat a jiné příběhy z ne-
kivčina*

13-853-87 14/84

Vázaný výtisk 30,- Kčs

Josef Kutík

BÍLÁ VYDRA

ALBATROS PRAHA

*Svou knihu Bílá vydra připisuje autor
MUDr. Janě Náprstkové a doc. MUDr. Zdeňkovi
Náprstkovi, CSc., přátelům.*

© Josef Kutík, 1977/ v nakladatelství Albatros vydání 2. celkem vydání 3./

Illustrations Karel Toman, 1986

BÍLÁ VYDRA

I

„Ven,“ řekl Frank Brian. „Vypadni.“ Objevil se tíše jako duch a v oblaku páry, který v chuchvalcích vpadal otevřenými dveřmi z mrazivé tmy venku do příjemně vytopené místnosti srubu, taky jako duch vypadal. Jenomže z očí tohoto ducha koukala vražda.

„Polez ven, tady se s tebou špinit nebudu,“ rozšířil Frank svoji výzvu a pokrčil mohutné paže jako plavec před skokem do vody.

„Nikam nepůjde,“ řekla Lea. „Nemáte tu co poroučet. A zavřete dveře.“

Čekal jsem, kdy se ozve Benjamin nebo alespoň dá jakékoli znamení své přítomnosti. Určitě by se mi bylo ulevilo. Ben by mě nenechal v rejži, tím jsem si byl jist.

Frank si Ley nevyšímal, docela jako by nepromluvila, a hleděl na mne nepřítčnými očima, které mu vzteky téměř vylézaly z důlků. „Mladej pán má strach,“ konstatoval se sanicemi pevně stisknutými. „Mladej pán jenom umí dolejšat za ženskýma, který mu nepatří, ale zasloužit si je jako chlap nedovede.“

Věděl jsem, že provokuje, dovolává se mé hrdosti, a kalkuloval dobře. Těžko bych se mohl Leji podívat do očí, kdybych si dal líbit ty urážky. A mimoděk jsem se znovu a znovu podívoval, kde se zdržel Ben, a přál jsem si, aby už přišel.

„Nu?“ vybídl mě Frank, a zároveň se mi tím jediným protáhlým slovíčkem jízlivě posmíval.

„Tak dost,“ zasáhla Lea, strhla ze zdi pušku a namířila ji na Franka.

„Jestli hned nevypadnete, máte v těle díru, že vám ji hned tak někdo nezalepí.“

Frank O'Brian neviděl nikoho jiného než mne a já jsem zase nemohl odtrhnout pohled od jeho očí s bělmy protkanými krvavými žilkami. Frank si zřejmě dal s Johnem Wyanem, který měl stále zásobu kořalky, o skleničku přes míru, a byl tak nepřítčný, neschopný uvažovat o něčem jiném, než o čem uvažoval stále, ať už v

létě odpočíval, nebo si v době lovu razil cestu sněhem po stopách zvěře. Tím předmětem jeho úvah, všech jeho myšlenek a snů, pokud člověk jako Frank dovedl snít, byla už dva roky právě Lea, která tu teď na něho mířila puškou. Kvůli ní ještě nevyjel, přestože ostatní lovci kožešin se už dávno ztratili v nedohledných pláních Severozápadních kanadských teritorií, stále ještě váhal a čekal, že Leu přesvědčí, aby se s ním dala oddat. Lea však taky čekala. Právě před třemi roky se její muž vydal s Petem Gunnarem daleko na sever do tundry a nevrátil se. Po uplynutí lovecké sezóny se po něm začala shánět, a když zjistila, že o něm nikdo neví, přijela z Edmontonu sem do Chipewyanu u jezera Athabaska a usadila se v opuštěné chatě.

Tuto ženu, velice hezkou, s dlouhými plavými vlasy a modrýma očima, okamžitě začali obletovat všichni muži, kteří se tu kdy vyskytli. I jinak chladní a nepřístupní Indiáni, zajíždějící sem vyměnit kožešiny za nové zásoby na zimu, dovedli stát celé dny přede dveřmi jejího srubu a tiše čekat, až se objeví. A kdekdo obdivoval její skálopevnou víru v návrat muže, o jehož osudu nikdo nepochyboval. Lovce se vždycky vrací tam, odkud vyjel, má své místo, které pokládá za domov, i když tím domovem je třeba jen pryčna v budoucím obchodníka s kůžemi nebo stan na oblíbeném místě na svahu u pobřeží. Ví, že se tu setká se známými tvářemi, pokud některá navždycky nezmezí pod příkrovem sněhu a neobjeví se pak až někdy na jaře, ohlodaná zvěří. Ví, že tu popije, poklábosí a užije trochu obhroublé zábavy, než ho zase lovecká horečka vyžene na stezku. A Lein manžel měl o důvod víc přijet do Fort Chipewyanu a pak se vydat dál na jih do Edmontonu, kde ho čekala žena.

Lovce se tedy zpravidla vrací tam, odkud vyjel, pokud mu v tom smrt nebo jiná nehoda nezabrání. Ale i když třeba někdy nedojede a je živ, známí si povědí, kde se s ním kdo setkal nebo co o něm slyšel.

O muži Ley Kellyové ani o jeho partneru nezmaru Pete Gunnarovi však neslyšel nikdo, nevěděli o nich ani Indiáni po celém Severu roztroušeného kmene Krí, ani Chipewayové, ty známé drbavé sojky dalekých pustin, kteří povědí i to, co nevědí. Lea Kellyová však trpělivě čekala, žila bůhví z čeho a vytrvale odrážela nesmělé i smělejší nabídky mužů, kteří i při své tvrdosti, bez níž by nahoře v lesích brzy zahynuli, měli s tou statečnou ženou hlubokou účast. A pak - bílá žena v těchto končinách byla nevídanou vzácností, čímsi nemyslitelným a nevysvětlitelným. Byla obrazem, který se může zdát

jen v nejdůležitějším snu.

Jedním z nejvytrvalejších Leiných citelů byl právě Frank O'Brian. A právě s ním se Lea Kellyová necítila dobře a vyhýbala se mu, jak jen mohla. Mně a o několik let staršímu Benjaminu Drummondovi se zdálo, že naše společnost je jí naopak milá, že vítá naše podvečerní návštěvy, i když žádný z nás na ni nemyslel jako na ženu, o kterou by se mohl ucházet. Stála někde vysoko nad námi, kam jsme k ní s tichým uctíváním okouzleně vzhlíželi. Měli jsme jen tu výhodu, že jsme žili v její blízkosti i v době, kdy se stanice vylidnila, po celých dlouhých šest osm měsíců v roce.

Ben Drummond pracoval jako pomocník mého strýce Josefa, obchodníka s kůžemi ve Fort Chipewyanu. Oba byli zaměstnanci Společnosti Hudsonova zálivu a já jsem zatím žil u strýce, neměl jsem vlastně žádnou práci, a zároveň jsem byl veden jako děvče pro všechno. Obstarával jsem strýci nejrůznější pochůzky, kterými je nutno rozumět stovky kilometrů za saněmi se psím spřežením do indiánských osad, nebo zajišťky do jiných obchodních staniček za strýcovými kolegy, taky jsem vařil, štípal dříví a vedl sklad a pomáhal

Benovi ukládat, přerovnávat a počítat kůže, dělal jsem prostě, co bylo potřeba, připravoval se, že jednoho dne si našetřím dost peněz, abych si mohl nakoupit výstroj, a vyjedu po stopách lovců nahoru na Sever zkusit štěstí.

Už teď jsem měl dobré psí spřežení a pevné lehké saně, a nedávno jsem od strýce dostal pušku. A taky jsem čekal. Právě tak jako Lea Kellyová věřila ve zprávu o svém muži, i já jsem věřil, že jednoho dne přijde člověk, který mi poví, co se stalo s tátou. A čekal jsem, až vyjedu, a pak ho budu hledat třeba po celém Severu.

Frank O'Brian přešlápl z nohy na nohu a trochu zakolísal. „Tak bude to?“ vykřikl a znovu vykročil. Jeho hlas mě probudil.

A pak se všechno zběhlo tak rychle, že jsem vůbec nestačil vnímat. Frank se příkrčil ke skoku, Lea vykřikla a chatou práskl výstřel, po němž se zakouřilo ze stěny a něco s rámusem spadlo na dřevěnou podlahu, a Frank mi podrazil nohy. V pádu jsem se vrhl stranou ke kamnům a pod rukou jsem nahmatal poleno. Vzpomínám si, že jsem na tváři na okamžik ucítil žár ohně, ale už jsem se zvedal a se zaťatými zuby slepě máchl rukou s těžkým obuškem před sebe. Poleno narazilo na Frankovu hlavu těsně nad uchem a z Frankových očí zůstalo pouze bělmo. Panenky zmizely někam nahoru pod víčka.

Frank ještě několik vteřin stál na vratkých nohou, jako by se rozmýšlel, co dál, a sesul se tiše na zem.

Lea znovu vykřikla, pustila pušku a shýbla se nad Frankem. Do dveří vletěl Ben.

„Co je s ním?“ zeptal se vyděšeně.

Lea zvedla štíhlými prsty Frankovu ruku a zkoumala mu puls. Pak ke mně pomalu otočila úzkostí staženou tvář a její pohled říkal vše.

„Co je s ním?“ zeptal jsem se přesto, jako Benova ozvěna a horká vlna vzteku pojednou zmizela pod nápojem chladné hrůzy.

„Musíš pryč,“ vyhrkla Lea. „Musíš hned pryč,“ opakovala hlasitěji a do očí se jí začal vkrádat náznak hysterie. Podvědomě jsem čekal, kdy začne křičet, chtěl jsem utíkat, ale nohy jsem měl jako zdřevěnělé, chtěl jsem - bůh ví, co jsem v té chvíli všechno chtěl. Stál jsem nad nehybným tělem a vší mocí jsem si přál, aby se pohnulo, aby Frank O'Brian dal jediným náznakem najevo, že žije, že není pravda to, co Lea naznačuje, a přitom jsem věděl, že čekám marně.

První se vzpamatoval Benjamin. „Pojd!“ Chytil mě za ruku a táhl ke dveřím.

„Zatím nikomu ani slovo,“ zavolal na Leu. „Až bude pryč. Já pak přijdu.“

Vyrazili jsme do tmy. Dveře srubu za námi zapadly.

Zbytek té noci v sobě nosím jako strašidelný sen. Všude kolem bylo ticho, okna srubů splývala s temnotou, nikde se neukázalo jediné světlo. Ben mě dotáhl k mým saním, které stály připraveny na cestu. Ráno jsem měl vyjet na dvou třídenní výpravu na severozápad do jednoho z četných táborů Chipewayů.

Jako omámený jsem odvázal psy a třesoucíma se rukama jim navlékal postroje a zapínal postraňky.

Ben tiše pobíhal mezi chatou a saněmi. „Doplnil jsem ti zásoby,“ šeptal, když se konečně celý uřícený zastavil. „Máš tam i moji kulovnici s bedničkou nábojů. Tvoje věci jsou na saních všecky.“

Ani jsme si nepodali ruce. Jednal jsem stále jako v těžkém snu. Nepomyslel jsem na to, co můj čin a útěk bude znamenat pro strýce Josefa, neuvažoval jsem, kam pojedou a co si nahoře v nekonečných pustinách počnu, co útekem vyřeším. Věděl jsem jen jediné. Přejde pro mne muž z Kanadské jízdni policie. V Kanadě se za vraždu větší - slyšel jsem mnohokrát při vyprávění lovců.

Při slově vražda se mi zatajil dech a žaludek jsem cítil až v krku právě tak jako před několika lety na lodi z Evropy. Musím pryč. Musím se cestou skrývat a zahladit po sobě stopu, zmizet, zalézt někam, kde mě nikdo nenajde. Tichá plíživá hrůza mnou zatřásla a na minutku mě ochromila.

Najednou bych byl všeho nechal.

Ben si zachoval soudnost. Postrčil mě k saním, vrazil mi do dlaně rukojet' biče a tiše zavolal na psy. Nezbylo mi, než vyskočit vzadu na náklad a vyjet do noci. Pláštěnka ze sobí kůže se mi vydula náhlým závanem větru.

Přítáhl jsem ji k tělu, po paměti natáhl palčáky, zavřel oči a nechal se unášet do tmy.

Probral jsem se prostydlý v naprostém tichu pod mihotavými hvězdami a roztřásl se. Měsíc se právě vyhoupl nad vršky lesa. Saně stály. Vyhrabal jsem sněžnice potažené plachtovinou, připjal si je a pak jsem běžel s rukou na přívěsném řemenu a dupal po ujeté stezce nebo přes vlny závějí, až jsem se zahřál. Chlad spolu s prudkým pohybem mě vzpamatovaly, ale všechno, co jsem nechával za sebou, bylo tím ještě horší. Zabil jsem. Zmařil jsem lidský život.

Smrt tady na Severu je čímsi obvyklým, veličinou, s níž se musí počítat na každém kroku. Přichází často zcela nečekaně. Zemřít je možno zimou, hladem, snětí, která zachvátí třeba nepatrné zranění, zahynout lze ve sněhové bouři či v náhlé mlze i několik desítek metrů od chaty, odkud člověk před několika minutami nic zlého netuše vyšel. To všechno jsou však smrti přirozené, zakalkulované jako nutné riziko života v přírodě. Ani těch druhých smrtí není málo. Lidé se zabíjejí všude na světě a tady tím spíš, že tu žijí muži drsní a tvrdí, přizpůsobení drsnému a tvrdému životu v boji s živly a nelítostnou pustinou. Pokud však někdo zabije, musí počítat se světskou spravedlností. Stává se psancem, snažícím se uniknout a zachránit holý život. To je teď můj případ. Správnější a statečnější by bylo vrátit se a počkat na muže Kanadské jízdní, jenomže člověku se chce žít.

Znovu jsem seskočil a rozběhl se za saněmi, mával jsem pažemi a pohyboval se vpřed dlouhými kroky v pravidelném rytmu, jak mě to naučili indiánští lovci, kteří mi dávali první školu života na Severu. Stopa nás vedla nekonečnými zákruty do hloubky promrzlé Otročí

řeky, někdy si to namířila přímo přes úsek plochého břehu jakousi zkratkou a po chvíli znovu sklouzla mezi skalnaté srázy a na zasněžený led. Neměl jsem žádný plán, žádný cíl, jen vpřed, kamkoliv, co nejdál. A zatím jsem se hnál po ledovém příkrovu té mohutné řeky k Velkému Otročímu jezeru kdesi v dálce, stovky kilometrů přede mnou.

Po Otročí řece jsem se v létě několikrát plavil na kánoi. V té době, jako všechny kanadské řeky, se stává jedinou možnou spojnici mezi odlehlými kraji. Nese na svých vlnách kánoe Indiánů i bílých, zvířata scházejí k vodě za osvěžením a vzduch je plný nejrůznější ptáčích havěti. V zimě mráz řeky ochromí, umlčí jejich proměnlivé halasení a promění je v bílé silnice, zařezávající se hluboko do lesnatých břehů. Život se stahuje dál do houštiny mezi stromy a osamělý člověk ho mnohdy celé dny nezahledne, avšak tuší ho, ví o tom neustálém bouřlivém kypění, odehrávajícím se vskrytu a beze svědků, a někdy přichází na stopy proher a výher, na neklamné znaky tragédií.

Les teď stál kolem jako temná hrozivá rozeklaná hradba, zařezávající se do světlejší oblohy, a vypadal nepřístupně jako přísná vráska na čele nesmlouvavého soudce. Mráz štípal do odhalených tváří a zakusoval se do nosu. Co chvíli jsem si je mnul hřbetem palčáku, až jsem pocítil slabou bolest, pak všechno začalo nanovo. Saně ujížděly skoro neslyšně a ticho rušilo jen občasné dychtivé zašteknutí některého ze psů a moje řídké pobídky. Bič jsem už dávno zapíchl mezi rance. Moji psi ho nepotřebovali.

Měl jsem dobré a pečlivě vybrané tahouny, vychoval jsem si je. To jediné mě poněkud uspokojovalo, to jediné bylo dobré, čím by byli muži Severu bez psů, když mráz surově spoutá zemi a divočina, rozlehlá a širá téměř jako celá Evropa, hluboko zapadne sněhem? Čím bych byl v této chvíli já?

První noc uběhla zdánlivě rychle. Dopřál jsem si jen jednu kratičkou zastávku pod skalnatým břehem, aby si psi odpočinuli.

Ráno se přihlásilo šedožlutým svítáním. Od toho okamžiku jsem se neustále rozhlížel po příhodném místě, kde bych mohl odbočit a přes den zůstat v úkrytu. Příležitost jsem našel, když už svítání značně pokročilo. Z pravé strany se vléval do Otročí řeky přítok se sněhem tak ulehlým a větrem udusaným, že mé těžce naložené saně na něm nezanechaly skoro žádné stopy.

Ke všemu se ještě spustila řídká chumelenice, která krajinu brzy

pokryje novou vrstvou sněhu a stopy smaže.

Po půl hodině jsme za ostrým zákrutem narazili na neprůchodnou ledovou bariéru, před níž se k říčce svažoval nízký plochý břeh. Za ním stály pokroucené borovice se zasněženými korunami. Vjeli jsme mezi ně a spustili se do mělké strže. Lepší úkryt jsem si nemohl přát.

Odstrojil jsem psy, přivázal je a vyhrabal každému mělkou jámu ve sněhu, kterou jsem vystlal čerstvým chvojí. Pak jsem sněžnicemi odhrabal sníh, postavil stan a se sekerou v ruce zašel do lesa pro soušky. Před vchodem do stanu jsem založil malý oheň a pečlivě jsem vybíral suché dřevo, které vydávalo jenom řídký namodralý kouř. Za malou chvíli se na pánvi rozehřívaly zmrzlé boby s kusem tučného masa a v kotlíku se vařila voda na čaj. Kolem ohně jsem rozložil ryby pro psy, jedl jsem a nepřestával jsem ryby obracet, až roztály, a psi si na nich pochutnali. A sníh padal, klouzal po stanové plachtě s tichým šustěním a ukládal se psům do chlupatých kožichů.

Značně utmáčený, ale sytý, zalezl jsem ve stanu do kožešinového spacího pytle, rozloženého na čerstvém voňavém chvojí. Zavřel jsem oči, ale spánek se mi vyhýbal. Venku už byl jasný den. Světlo barvilo stanové plátno, které se brzy pokrylo tenkou vrstvou jinoatky z mého dechu, do žluta, tou kalnou špinavou barvou, která ve mně vždycky vzbuzovala jakousi smuteční náladu pozdního podzimu, kdy je vzduch plný pachu, tlení a odumírání.

A dnes tím víc. Teď, když jsem neměl čím se zabývat, znovu mě naplnila celá hrůznost skutku, který tak náhle změnil můj život.

Nebylo by lepší zůstat tu bez pohybu a počkat, až mráz vykoná své? Smrt zimou je prý milosrdná. Nejdřív člověka ukolébá do sladkých lehounkých snů, dá mu zapomenout na všechno trápení, a pak pozvolna a potichoučku položí na víčka měkkou bílou ruku, jež přinese konečnou úlevu. Mohu ovšem pokračovat v cestě. Snad se mi podaří utéct, zmizet, vydám-li se na další pouť vždycky jenom za tmy a před rozedněním se ukryju, ale co dál?

Vzpomínku na mrtvého Franka O'Briana si ponesu s sebou, kamkoliv se vrátím.

Moje provinění nelze smazat, nelze je zapomenout. Spáchal jsem nejtěžší zločin, jaký lidstvo zná.

Ale proč, proč? vykřiklo to ve mně. Co jsem udělal, čím jsem se o něj zasloužil? Večer přece začal jako tak mnohý před ním. Často po práci jsme s Benjaminem chodili za Leou Kellyovou, hráli jsme dámu

nebo karty o sirky, vyprávěli jsme si, někdy Lea zpívala a její hluboký hlas nás přenášel daleko na jih, kde je stále teplo, a vytvářel ve srubu vidinu vlahé voňavé noci. Nikdy jsem Leu nenavštívil sám, právě tak to nedělal Ben.

Tak proč?

Lea svého muže milovala. Vyprávěla nám, jak se před čtyřmi pěti roky seznámili, do týdne se vzali a pak teprve začali uvažovat, z čeho budou žít.

Ale to všechno stále ještě neodpovídá na mou otázku. Co jsem provedl tak zlého, že to muselo skončit zločinem? Franka O'Briana Lea nikdy nepustila dál než před práh svého srubu. Nemohl si na ni dělat žádný nárok. Jistě, žárlil na přátelství, které mně a Benovi věnovala, ale za to já jsem přece nemohl. Tak tedy proč - proč?

Benjamin se toho večera o několik minut opozdil. O pár ubohých, nepatrných úseků času, který jsme společně s Leou trávili. Nechtělo se mi na něho čekat, loudal jsem se napřed. V tom byla příčina, proč mě Frank zastihl ve srubu samotného, ale ani to přece není odpověď, proč došlo k tomu, co se potom stalo. Benjamin přišel vzápětí.

Pochopil jsem marnost svých úvah. Svíral jsem víčka a zarýval obličej do chladné kožešiny, a div jsem se nerozplakal pocitem bezmocnosti a pozdní lítosti, nic mě však neubránílo před návalem zoufalství a hanby tak mocné, že mi tiskla srdce jako v kleštích. Jak bude strýci Josefovi, až se to dozví? A v této chvíli už asi ví všechno. Ještě že se nic nemůže dovědět máma. A táta? Žije ještě vůbec? Donese se ta zpráva i k němu, pokud ho nějaká zpráva ještě vůbec může někde zastihnout?

Myšlenka na mámu mě naráz přenesla k nám domů. Upjal jsem se k ní jako ke spásnému břehu, který mi alespoň trošku dá zapomenout na to, co je ve mně tak živé, tak strašlivě živé. Smržov, říkal jsem si polohlasně. Vlkov, Lejšovka a Libřice a Rasošky. A Habřina, Smiřice, Josefov, Librantice.

Přímo jsem se mazlil s těmi důvěrně známými názvy obcí, které byly ještě před pěti léty celým mým nejbližším i nejvzdálenějším světem.

Pod zavřenými víčky jsem znovu viděl naši chalupu s prohnutým hřebenem střechy, zelený palouk s hrbolatými drny za ní, kde rostly veliké hrušky máslovky, a místo plotu keře sladkých malin a ostružin. Tam u nás jsem ještě slyšel na Tonda nebo Toníka, jmenoval jsem se

Žížka, a ne Tony Sisko, nebo jak Angličané vyslovovali spíš Siskou, a netušil jsem, kam mě za tu krátkou dobu osud zanes, kam mě nakonec zavede můj neovladatelný vztek, zděděný po tátovi, kterému každý doma říkal jenom Anton.

Spánek nepřicházel. Na stanové plátno se tiše sypaly krupičky zmrzlého sněhu a šelestily po něm dolů, kde se ukládaly do pozvolna vzrůstajících závějí.

U nás se sníh obvykle snášel lehce jako padáčky pampelišky, neulehával, zůstával na zemi, na střechách, na kůlech i tyčkách plotu jako vatová čepice a v rukou byl hebký, měkčí než peří. A večer, když na něj z nezastřených oken padalo nažloutlé světlo petrolejek, vypadal jako třpytivý zlatý poklad.

Najednou jsem si se zoufalou touhou přál být v té zapadlé dědině, rozložené v táhlém údolí, jehož jednu stranu uzavírala podkova lesa s kapličkou a hospodou tatínkova kamaráda pana Rejchrt, sedět na stoličce u našich prastarých kachlových kamen s rozpálenou troubou, kde na otevřených plechových dvířkách tak ráda lehávala každá kočka, kterou jsme kdy měli, a poslouchat praskání ohně. A docela přesně jsem si uvědomil chvíli, kdy začala všechna dobrodružství, která mě vyhnala z mého světa. Jako živou jsem viděl mámu ten večer, kdy přišel dopis od strýce Josefa, dopis, který k nám vnesl neklid a byl příčinou toho všeho, co se potom událo. Máma seděla s rukama v klíně a s pohledem na dvířkách kamen, jimiž přeskakovaly droboučné plamínky. Borová polínka pukala jako bouchací kuličky a vydávala silnou pryskyřičnou vůni. Když táta otevřel dveře, máma se nepohnula, jako by snad cítila, co všechno se dneškem změní. Táta postavil hůl do kouta, shodil ze zad tlumok, vytahal z něho kastrůlky od oběda a dvě litrové láhve piva, které si nosil k večeři z pivovaru, kde pracoval, pak se zarazil a povídá: „Copak je, Marie?“ A když neodpovídala, otočil se ke mně: „Copak to mám přelítlo přes nos?“ Odfrkl a s pokusem o žert si sám pro sebe zabručel: „Ve vzduchu lítá něco divnýho, sakra.“

Teprve když se do pasu vysvlékl a myl se, máma, jako když se právě vzpamatuje, povídá: „Píše Josef.“

„Josef? A copak?“ zeptal se táta.

Máma mlčela a táta na sebe cákal vodu nějak znepokojeně, jinak než jindy.

Ale to jsem si uvědomil až někdy mnohem později.

„Abychom se vypravili za ním,“ řekla najednou máma.

„Cože?“ Táta se narovnal. Voda mu ve stružkách stékala z obličejů strništěm na prsou a po zádech.

Máma ztěžka opakovala těch pár slov, jako když je říká proti vlastní Vůli.

„Copak se zbláznil?“ povídá táta a dal se znovu do mytí. Copak bylo odjakživa jeho oblíbeným slovíčkem. „Mám tu svoje jistý, ták copak bych se harcoval kraj světa,“ huhal do dlaní a drhl si obličej a krk, jako by si chtěl sedřít kůži.

Mámě se ulevilo, ale neřekla nic, jen si přitiskla složené ruce na břicho.

Už nějakou dobu ji pobolívalo, nikdy se však o tom nezmínila.

„Takový nápady,“ brumlal si táta do ručníku. „Tahat rodinu po čertech ďáblech. Jemu se to jelo, když je svobodnej.“ Pak si sedl za stůl k večeři, rozevřel dopis a opřel ho o hrnec s polévkou. „Nono, jen abys nepřečtválil,“ dohadoval se s bratrem. „Že sis za rok vydělal víc než tady za pět - budiž ti přáno.“ Najednou bouchl pěstí do stolu a vyskočil. „Co se mně má co posmívat?“ křičel. „Co mně má co nadávat peciválů a pivovarskejch myší, který by nic na světě nevytáhlo za humna?“ Běhal po světnici, porazil židli, kopl do putny s vodou a převrátil ji a pokřikoval na Josefovou adresu nejstrašnější pohrůžky. Najednou se zarazil.

Máma celou dobu seděla ztuhlá u stolu s lžící v ruce, teď se tiše dala do jídla a mlčela.

„No, nemám pravdu?“ hučel táta a dožadoval se mámina souhlasu. „Co on si vlastně myslí?“ Bouřil dál na bratra, a zároveň se tím mámě omlouval za výstup, tentokrát neobvykle krátký.

„Máš pravdu, táto,“ řekla máma jako obvykle v podobných případech velice mírně. Tím ho vždycky usadila, a čím víc předstírala, že se nic nestalo, tím byl rozpačitější.

„No proto,“ broukl jenom a pak už v tichosti dojedl a šel se natáhnout na oتمان. Za chvíli spal.

Vzpomínky a tiché šustění ledových krystalků mě nakonec přece jen ukolébaly. Zadrímálem jsem. Z polospánku mě náraz vytrhlo tiché zavrčení jednoho ze psů. Ostatní se postupně přidávali. V mžiku jsem vyjel ze spacího pytle, navlékl mokasíny a s pláštěnkou a puškou v rukách jsem vyběhl ze stanu. Psi napjatě stáli ve svých peleších, na

plecích vrstvu sněhu, a natahovali hlavy směrem k hřebenu svahu, za nímž ležela zamrzlá řeka. Tiše jsem je okřikl. Rek, vedoucí pes, se poslušně natáhl na břicho, chlupatou tlamu položil na napjaté přední běhy a slabounce zakňučel.

Přehodil jsem si sobí pláštěnku přes ramena navlékl na mrznoucí ruce palčáky a rozběhl se svahem vzhůru. Z úkrytu jedlí jsem vyhlédl na řečiště a mimoděk zařal zuby. Sníh už téměř nepadal. V průzračně čistém mrazivém vzduchu jsem jasně viděl čerstvé stopy saní a psů.

Spřežení tudy zřejmě projelo před malou chvilkou. Děkoval jsem v duchu větru, který vál směrem k nám, takže psi na řece neucítili pach našeho tábořiště, a své opatrnosti, s níž jsem vyhledal dobře skryté místo.

Opatrně jsem se plížil po hřebenu dál podél řeky, kam směřovaly stopy saní.

Z okraje lesa se mi naskytl výhled do volné krajiny, kterou až někde v dálce přetínal tmavý pás. Přes planinu se plazil malý bod a rychle se vzdaloval. Občas se na vteřinku proti bílému pozadí mihly ruce a nohy muže za saněmi a znovu splynuly v jednu celistvou skvrnu se psy a s nákladem.

Oddychl jsem si, chvíli jsem pozoroval ten obrázek a pak jsem se vrátil.

Psi zatím už ulehli a klidně spali.

Rožrážel mě chlad, ale na oživení ohně jsem neměl ani pomyslení. Vlezl jsem do spacího pytle a umiňoval si, že příště si budu počínat ještě opatrněji.

Sotva jsem zavřel oči, domov se vrátil a stál přede mnou se všemi svými vůněmi i barvami jako skutečnost, zatímco to, co jsem právě prožíval, bylo vlastně snem. Viděl jsem mámu věčně v jednom kole, táta chodil ještě za tmy a za každého počasí těch svých dobrých deset kilometrů denně do práce a deset kilometrů večer z práce s tlumokem na zádech a holí v ruce, od jara do podzimu prašnými či rozmoklými polními cestami, v zimě, pokud mrzlo na holo nebo ležel sníh, rovnou přes pole.

Jednou přišel brzy odpoledne, tlumok shodil ještě na dvoře a posadil se na lavici na zápraží. Máma šla s putnou v ruce od kozího chlívku a opálená tvář s proučkem bílé kůže u vlasů, kterou před sluncem stále kryl květovaný šátek, ta vždycky tmavá tvář jí najednou ztěžkla a potemněla ještě víc.

„Anton,“ řekla jenom a putna jí vypadla z ruky, „tak už i ty?“

Táta kývl hlavou, opřel se lokty o kolena a zblízka hleděl do země.

Máma si sedla vedle něho. „Něco se najde,“ řekla potichu. „Můžeš k sedlákovi. Nebo co ve Smiřicích u Malburků? Nebo ve Vedepece v Černožicích?“

„To všechno už jsem zbrousil,“ povídá táta těžce. „Řekli nám to hnedlinko ráno. Kolik máš doma peněz?“

„Co poslal Josef a pak pár korun, co zbylo za prase. Ale letos bude dost brambor, zase si vykrmíme...“

„Všude kolem fabrik postává hromada chlapů vyhozených z práce, a jak k nim jde někdo nověj, koukají jako bubáci,“ mluvil táta do země. „Od Čerychů mě div nehnali pěšima.“

Táta měřil přes metr osmdesát, ale když teď vstal, vypadal najednou menší.

„Podívám se za hajným. Třeba by něco měl.“

Dlouho pak u nás bylo jako po pohřbu. Táta to vydržel po zbytek podzimu, přečkal i zimu, občas někde vypomohl za trochu jídla, a někdy přinesl i nějakou tu korunu, ale na jaře se vzbouřil. Nejdřív se ale u Rejchrtu na kuráž pořádně napil.

„Seženem papíry a jedem,“ křičel ten večer na celou chalupu. „Mám zdravý ruce? Mám.“ Potácel se po kuchyni a natahoval před sebe paže s velkými zhrubými dlaněmi. „Chce tu někdo tyhle ruce? Potřebuje je někdo?“

Strýc Josef poslal peníze na cestu, jenomže máma odmítla jet. Bylo jí stále hůř a nakonec po dlouhých rozprávkách a hádkách rozhodla jako vždycky ona.

Nic tátovi nepomohlo, že se bránil, vztekal se a vyhrožoval. Vydali jsme se na cestu do Kanady sami dva a máma měla přijet za námi, až jí bude líp.

Únava mne přece jen uspala a milosrdný spánek zahnal všechny myšlenky a vzpomínky, zahalil i ztuhlou tvář Franka O'Briana. Tak asi člověk zapomíná ve chvíli smrti.

Probudil jsem se s trhnutím a úlekem a všechno na mne spadlo znovu jako lavina. Okamžitá bdělost s sebou přinesla vědomí hrůzy a zároveň starosti, které mě mají v budoucnu provázet neustále. Nebylo to pozvolné probouzení, kdy se pomalu vybavují první vjemy a člověk se ještě úzkostlivě drží posledního zbytku snu. Ve vteřině procitnutí

mi bylo jasné, kde se nalézám a proč tu jsem. Stanovým plátnem nad mnou neprosvítal jediný paprsek světla. Vymotal jsem se z pytle a roztřesený zimou jsem se dal do práce.

Ze zásoby dřeva jsem rozdělal malý ohniček, ohřál zbytek fazolí a masa od rána a psům jsem připravil jejich obvyklou dávku ryb. Zapil jsem jídlo horkým přeslazeným čajem a za hodinu jsme už byli na cestě.

Před ústím přítoku do Otročí řeky jsem zastavil a vydal se na průzkum.

Měsíc se už opět prodíral vršky lesa a v jeho záři se na umrzlém sněhu rýsovaly čerstvé stopy několika saní. Projelo tu nejméně patero spřežení, podle všeho troje mým směrem, a alespoň dvojce zpátky k Fort Chypewyanu. Po zádech se mi rozlilo horko. Jedny z těch saní možná řídil člen Kanadské jízdní policie, ale i kdyby tomu tak nebylo, všichni, kdo jako já jeli směrem k Velkému Otročímu jezeru, už asi věděli vše. A ti, co je potkali, se to dověděli od nich, nebo jim to řeknou na stanici. Severní pošta začala fungovat.

Otřásl jsem se, doběhl ke spřežení a pobídl je. A pak jsme znovu uháněli mrazivou nocí a lesy podél břehů nás provázely jako temná stráž.

Řada stop, sbíhajících se třetího dne - nebo spíš třetí noci - ze všech stran, mě upozornila, že se blížím k obchodní stanici Fort Smith. Úkryt jsem vyhledával zvláště opatrně. Mrzlo, jen praštělo, tolik jsem toužil po ohni a teple, a neodvážil jsem se zapálit tu nejmenší hraničku chrastí. Na zčernalém trámu pod nízkou střešou skladiště obchodníka kůžemi ve stanici dosud visel odřezek provazu. Lovci si loňského jara po krátké poradě a v tichosti vyrovnali účet s Joe Turnerem, který pro pár kůží zabil svého společníka. Když rozmrzla zem, pohřbili je se všemi dostupnými počty vedle sebe do mělké jámy a navalili na ně kameny. Další noci jsem v uctivém oblouku objel Fort Smith.

Dny střídaly noci v neměnném rytmu putování, krmení a táboření. Běžel jsem za saněmi, nebo v místech, kde se skluznice hluboko bořily, vpředu, a prošlapával sněžnicemi cestu. Několikrát se mi zvrhly saně. Na kost promrzlé nohy ve věčně provlhlých mokasínech se mi snad nezahřály ani ve spacím pytli.

Jedné noci se řeka rozšířila a mnohými rameny obcházela lesnaté ostrůvky, které jsem pod bílým příkrovem spíš tušil, než viděl. V

tajném měsíčním světle se před námi objevilo Velké Otročí jezero, zalité žlutavě bílou a třpytnou mihotavou září. Plocha téměř třiceti tisíc čtverečních kilometrů, kterou musím projet napříč až do severozápadního výběžku, do zátoky, z níž pokračuje Otročí řeka pod jménem Mackenzie. A odtud opět nepředstavitelné dálky, tisíc šest set kilometrů, než se tok širokou deltou ponoří do Beaufortova moře Severního ledového oceánu. Zcela náhle a bez přípravy na mne znovu padla beznaděj, strach z těch tajemných a nekonečných pustin přede mnou. A přitom docela blízko, na samém břehu jezera, ležela malá obchodní stanice Fort Resolution s lidmi, rozpálenými kamny a teplým jídlem. Ještě té noci jsme se jí vyhnuli. A po dalších několika padesáti až šedesátikilometrových pochodech i stanici Hay River, jejíž světla na nás zdálky zablikala lákavým příslibem, a konečně jsme dosáhli nepatrné staničky Fort Providence v místech, kde mocná řeka Mackenzie opouští Velké Otročí jezero a vydává se krajinou plnou lesů a jezer na osamělou pouť. Dali jsme se po ní.

Hnal jsem se do neznáma, do divočiny stále drsnější a nebezpečnější, jejíž nekonečná rozloha mi naháněla větší a větší hrůzu, byla však přitom mojí jedinou záchranou. A bál jsem se ohlídnout. V mých stopách běžel mrtvý muž.

Ale jak ubíhal čas, něco se ve mně pozvolna, pomaloučku začínalo měnit. Ani samota se už nezdála tak nesnesitelná. Mluvil jsem se psy, občas ulovil něco čerstvého k jídlu, rozvaloval se u táboráku a Frank O'Brian ztrácel obrysy. A čtyři sta kilometrů, které nás dělily od stanice Fort Simpson, uběhly jako odpolední procházka městským parkem. A všeobjímající velebné ticho s proměnlivou scénérií omamovalo, opájelo, vše ostatní se zdálo malicherné, nepatrné, právě tak jako nepatrný a ztracený jsem tu byl já se svými psy, vše pozbylo důležitosti a váhy a mně se zdálo, že se vznáším.

Odhadoval jsem, jak daleko máme k osadě Wrigly, a v té chvíli jsem netušil, že ji nikdy nezahlédnu. Tak jsem se nechal ukolébat dosavadním vcelku hladkým průběhem cesty, že mě náhle nebezpečí zaskočilo. Svítíl měsíc, obdivoval jsem nové a nové divy krajiny, ubíhající kolem nás jako snová fantastická kulisa. A psi, jež mi pomohl vybrat Bert, Indián z jednoho kmene Chipewayů a přítel strýce Josefa, a které jsem si potom sám vycvičil, běželi po zledovatěném sněhu jako malí d'ábli. Vše se zdálo dobré, až nás jednou na úsvitu štěstí náhle opustilo.

Sněhová bouře přišla bez výstrahy. Jednu minutu ještě foukal svižný větřík, mráz nebyl silnější než asi pětatřicet stupňů, a v další minutě se kolem nás rozpoutalo peklo a svět se změnil v jediný oslepující a ohlušující vír.

Než se bouře přihnala, objížděli jsme právě dlouhý skalnatý ostroh, zabíhající z břehu hluboko do řeky, a nacházeli jsme se téměř na jeho vrcholu. Ze změní myšlenek jediná byla jasná. Musíme se co nejdříve dostat do lesa, kde nás stromy alespoň trochu uchrání před nejprudšími náporů větru.

Vedl jsem psy vpravo a doufal, že co nevidět narazíme na břeh. Potáceli jsme se dopředu jako opilí, psi s hlavami u země, já s kapucí staženou přes oči a téměř v předklonu, a vítr do nás bil hned z jedné, hned z druhé strany, hrozil převrhnout těžké saně, v mžiku se otočil a podrážel mi nohy zezadu, v následující vteřině nás přepadl zpředu, a div mě neodtrhl od spřežení. Rámusil a burácel a vzpínal se jako rozvzteklé zvíře, srážel mě na kolena a nechtěl dovolit, abych se zvedl. Bílé krystalky jako ocelové jehličky bodaly do všech odkrytých částí obličej, prodraly se mi i za krk a do rukávů a ledově zábly v rukavicích. Sníh byl všude.

Jak čas plynul, nabýval jsem jistoty, že jsme zabloudili. Plahočili jsme se už nejméně hodinu a po pevné zemi ani památka, a mráz ještě ke všemu s příchodem bouře zesílil nejméně o deset stupňů. Na obličej se mi usadila maska ze sněhové kůry, zalykal jsem se a nemohl popadnout dech. A pak jsem ztratil pojem času, váha celého těla se mi přesunula do nohou a hlavu jsem měl lehkou a docela prázdnou. Nevím, kdy jsme znenadání sklouzli do jakési prohlubně, jen jsem si vzdáleně uvědomil, že vítr poněkud polevil.

Nejdříve jsem - napůl leže přes saně - chvíli odpočíval. Probral jsem se, než jsem usnul, a zmrzlýma rukama se rval se stanem, chňapal po divoce pleskajících cípech, které mi vítr trhal z rukou, vrhal se na vzdouvající se plachtu celým tělem, zatloukal kolíky do zmrzlé závěje a plakal bolestí, která mi probíhala ztuhlými prsty až do zápěstí. A pak stan konečně stál, nebezpečně se sice kymácel a nadouval, ale když jsem do něho natahal rance a srovnal je všude

kolem stěn, ucpal zbylé díry sněhem, skýtal přece jen jakousi ochranu před řádicím povětřím. Vršek jsem pro jistotu přivázal k pahýlu nízké větve borovice. Potom jsem rozložil po celé ploše kožešinové příkrývky a natahal dovnitř psy. Když jsem je bral promrzlými prsty za kůži na zátylku, ani se nepohnuli. Vlekl jsem je se spíláním po sněhu jako mrtvé.

V jednotvárném rytmu jsem po několik dnů jedl, krmil psy, dlouhé hodiny ležel s pohledem upřeným na zachvívající se ojíněné plátno nade mnou a znovu usínal, a nečas jako by už nikdy neměl přestat, naopak, hodlal vytrvat do skončení světa. Připomínal mi jinou bouři, ne právě příliš dávnou - před několika málo roky, které mě dělily od dětství - na rozhoupané staré a napůl zrezivělé lodi, jež nás s tátou odvážela ze staré vlasti do neznámé cizí země, do Kanady, již nám strýc Josef ve svých dopisech tolik vychvaloval.

Táta si už od počátku plavby připadal jako strom, který surově vyrvali z půdy a kořeny mu nechali v zemi. Nemluvil o tom, cítil jsem však jeho hluboký smutek, stesk po důvěrně známém kraji, po nachýlené brance v plotě nebo třeba jen po dotyku ohmatané kliky u dveří do síně. Pevná půda jako by mu ujela pod nohama nejenom tím, že se ocitl na tom vratkém plavidle.

Ztratil všechno, co z něho dělalo Antona Žížku, chlapa a siláka, který každého zná a kterého právě tak každý zná a ví, co je zač. Tady si připadal cizí, beze jména a příslušnosti, pouhé číslo na seznamu lodních pasažérů poslední třídy, a nikdo se o něho nezajímal jinak, než jak mu kázala povinnost, pokud patřil k lodní posádce, a než jak okolnosti a stísněný život na lodi lidi spojovaly a znovu rozdělovaly.

Ke všemu jsem ještě po vyplutí z Liverpoolu onemocněl a táta měl o trápení víc. Později jsem měl dojem, že byl i té starosti rád.

„Jen abych tě, hochu zlatá, dovez do ty Kanady živýho a zdravýho,“ opakoval co chvíli a vrtěl hlavou. „Copak já bych ty naší mámě řek? Jakpak bych jí potom mohl přijít na oči?“

Díval jsem se kulatým okénkem v kovovém rámu, zalévaném v pravidelném rytmu vlnami. Pěna vždycky pomalu klouzala po skle a vytvářela nevídané obrazce, až ji nová záplava smazala. Pozoroval jsem tu hru nekonečného oceánu na malém kousíčku skla, které nás dělilo od živlů divočících všude okolo naší lodi, a myšlenky se mi hned líně převalovaly hlavou, hned zase letěly jako vichřice tam

venku a závratnou rychlostí přinášely a opět odnášely pomíchané obrazy.

„Ještěže tu máme krajana,“ povídal si táta dál skoro jen pro sebe a já jsem tehdy i v horečce věděl, že je naší cestou zmatený a vyplašený stejně jako já, a možná ještě víc, a že ho aspoň trochu uklidňuje přítomnost člověka, který mluví naší řečí, jako kdyby si s sebou vzal kousek domova, částečku jakési třeba i nepatrné jistoty. Znovu jsem upadl do dřímoty plné zmatených útržků snů a skutečnosti. Viděl jsem mámu s kapesníkem v hrsti na josefovském nádraží, bledou a pohublou a s temnými kruhy pod nějak nezvykle velikýma očima, jež zvedala vzhůru k okénku vagónu, z něhož jsme se s tátou vykláněli, a vlak nás zakrátko s trhnutím posunul nejdřív o kousíček, pak o několik kroků, potom stále dál, a máma na nástupišti byla stále menší.

Menší a menší...

A najednou jsme s tátou vycházeli z budovy pražského nádraží, která se mi zdála obrovitá, do ruchu a zmatku, jenž nás oba ohlušil a omámil.

Z celé cesty Prahou mám do dneška nepřehlednou změť pocitů. Jenom vím, že jsem co chvíli zadržoval dech a hned zase vykřikoval a ukazoval tátovi prstem. Táta se rozhlížel stejně ustrnule jako já. A pak jsme si prohlédli Hrad, snědli u stánku na ulici párek, pochoutku, jakou jsem zatím v životě jedl jen několikrát, a opět spěchali na vlak, který s námi ještě týž den přesupěl hranice a hnal se k Hamburku. Tam to bylo s doptáváním horší, ale nějak jsme se přece jen dostali do přístavu, a ten pohled nás oba skoro porazil. Nikdy jsem netušil, že je možné na jednom místě najít tolik lodí pohromadě a vidět takové davy lidí bílých, hnědých i úplně černých a v nejroztodivnějším oblečení - táta se v tom zmatku spíš držel za ruku mne než já jeho.

Naše loď už byla připravena a my jsme rovnou nastoupili a v noci vypluli.

Toho dne začala moje nemoc, která naplno propukla v Liverpoolu.

Ve vzpomínkách jsem asi usnul a probudil se, když lampička U stropu kajuty už svítila a za oknem byla tma. Probudil mě vlastně hlas našeho krajana.

„Tak jakpak je, člověče? Ale to se taky musíš trochu starat a přemáhat.“

Jinač se ti tuhle táta usouží. Koukej se vzpamatovat, já tě potom vezmu po lodi, abys z ty velký cesty taky něco měl.“

Pak si zase přisedl k tátovi a povídali si a já jsem chvílkami poslouchal, a co si tak pamatuju, pan Hynek se dal do vyprávění a zesmutněl.

Toulá se už světem hezkých pár roků - povídal - a domů nesmí.

„Mně by to ani tak moc nevadilo, že si jezdím po tom širém světě,“ svěřoval se tátovi, „Jenom kdybych věděl, že když se mi zachce, můžu se vrátit.“

A táta povídá: „Tak tímhle mně, človíčku, moc velkou radost neděláte, když mně tohle vypravujete. My jsme se vypravili do světa nafurt a vrátit se už taky asi nikdy nemůžeme. Kdepak bysme na to vzali? My budeme rádi, když se obživíme kapku líp než tam u nás doma, kde ze zdravýho silnýho chlapa udělají povaleče na to šup.“

„Takhle si to neberte, krajane,“ vykřikl honem pan Hynek. „Vy tenhle pocit mít nebudete, jako že vás doma nechtějí. Pravda, taky si asi časem zavzpomínáte, a zateskníte, ale to bude něco úplně jinýho. A potom, v Kanadě je hromada našich, tam se neztratíte, nota bene, když jedete za přízní.“

Pana Hynka jsem zklamal. Cítil jsem se stále hůř, na prohlídku lodi nebylo ani pomyšlení. Téměř jsem už nemohl pozřít jediné sousto, přestával jsem vnímat, jak ubíhají dny a noci, a když už jsem si myslel, že každou minutu umřu, přistáli jsme konečně v Montrealu. Pamatuju si jen, jak mě táta vynášel v náručí po lodním můstku, pan Hynek se nám vláčel s ranci, že nesnesitelně pálilo slunce, v přístavišti hlučel hovor a křik stovek lidí, a já jsem raději zavřel oči a zavrtal hlavu tátovi pod bradu.

„Povídal jste, že vás bratr bude čekat,“ řekl pan Hynek, kterého dav div nestrhl stranou, „kdepak ho máte?“

„Copak ho v tom rumrajchu najdu?“ řekl táta nešťastně. „Snad abych počkal, až se ty lidi rozejdou.“

Dlouho jsme stáli a nechali se postrkovat sem a tam. Táta se trochu potácel. „Inu, to je zrovna, jako bych pil,“ bručel si. „Bodejť ne,“ zasmál se najednou pan Hynek. „Přívkyk jste na houpání lodi a teď si holt zase budete muset odvyknout. Ale koukejte, zdá se mně, že támhle k nám někdo jde.“

„Antonín Žižka,“ slyšel jsem, a táta zamával jednou rukou a volal: „Tady, tady!“

„No jakpak ne. Poznal jsem vás po ty podobě,“ pokřikoval malý človíček se zrzavými vlasy a křivýma nohama. „Tak vítejte v Kanadě, krajani, a ať se vám tu daří,“ křičel stále, i když už stál u nás. Pak si s tátou a s panem Hynkem potřásli rukama.

„Děkuju, děkuju,“ povídá táta a rozhlížel se. „Copak je s Josefem?“

„Moc ho mrzelo, že nemoh přijít, ale před tejdnem musel do Edmontonu, za lepším. Tadyhle vám to píše v dopise a prej tam máte taky peníze na cestu.“

Cítil jsem, jak zpráva tátou otřásla. Doufal, že se konečně zbaví starostí s cestováním a s neznámým prostředím, a teď byl hluboce zklamán. Člověk s křivýma nohama to poznal. „Ale to nic, to nic,“ pokřikoval. „Zatím se o vás postarám, a až se kapku rozkoukáte, vydáte se dál.“

„Tak to vidíte, člověče,“ obrátil se táta celý nešťastný na pana Hynka. „Kdybyste aspoň vy moh s náma - ale to asi nejde, vidíte?“

„A víte, že bych docela rád? Ale podepsal jsem smlouvu a utýct nemůžu.“

Jakživ bych se pak už na žádnou loď nedostal. Ale máte tady novýho kamaráda, kterej už vám pomůže, jak povídal.“

„Jenom nechte všechno na mně,“ vykřikl zase zrzavý človíček a pak se plácl do čela: „Já jsem nějakej Slezák, pocházím z Hostivaře, takříkajíc skoro Vltavou křtěnej, ale spíš Botičem,“ zasmál se a podal panu Hynkovi ruku.

„Zdrávi dojeli, krajane, a kdybyste se někdy octnul v Montrealu, ptejte se v hospodě proti nádraží na starýho Slezáka. Oni už vám povědí, kde mě hledat, pokavád' mě tam rovnou nenatrefíte.“ Pak sebral naše zavazadla a rozběhl se po dláždění přístavu.

Ve vzpomínkách jsem znovu a znovu usínal a jen jsem se v tom běsnění kolem stanu probudil, myšlenky neprodleně navázaly tam, kde je přikryl spánek. Připadalo mi, že čekají v šeru, až otevřu oči, a nepromeškají jediný okamžik.

Byly to dlouhé dny a noci nucené nečinnosti, ale nemohu říci, že bych se byl nudil. Měl jsem tolik věcí k promýšlení, a tolikrát bylo třeba některé z nich zvážít, že čas uplýval jako v podivném snu, v němž se někdy dějí nemožnosti, ale spáček se ničemu nepodivuje.

Když konečně vichřice ustala, právě tak náhle, jako před jakousi dávnou dobou začala, všichni jsme vyletěli, jako když vedle nás znenadání vystřelí.

Vyhrabal jsem se ze spacího pytle a natáhl mokasíny. Řemínky jsem zavazoval pomalu, co nejpomaleji, abych dal bouři příležitost, pokud by se chtěla vrátit, a já mohl zalézt zpátky do pytle. Bouře se však už zřejmě vyřádila.

Uvolnil jsem vchod stanu, rozhrnul zmrzlé plátno a zůstal bez pohnutí stát.

Všude okolo se vzdouvala zvlněná bělostná příkrývka, přestože nesvítilo slunce, drobné krystalky na povrchu jiskřily jako nejčistší diamanty. Oči se mi samovolně svíraly do úzkých štěrbin.

Panenská čistota toho malého kousku země v mém dohledu odpovídala naprostému tichu a těžko by se dalo říci, co je působivější, co převládá. Celá příroda se poddala panství běloby, již protínaly jen kmeny stromů, které se na bělostném pozadí zdály úplně černé, panství klidu, v němž nejnepatrnější zvuk musel být do daleka slyšitelný a působil nepřístojně a rušivě, a třeskatému chladu, který vše sjednocoval.

Chvilkové okouzlení přerušili psi. Stavěli se na zadní a pokoušeli se podél mne vyběhnout ven. Svou dychtivou nedočkavostí mě vrátili do skutečnosti. Prodral jsem se závějí a první naše stopy znesvětily neporušenou bělost. Zmrzlá kůra sněhu vždycky na okamžik odolávala váze nohy a pak se s tichým prasknutím probořila. Zapadal jsem místy až po pás a psi se co chvíli překulili na bok, s rozkoší se váleli ve sněhu a chňapali po sobě tesáky a neohrabaně pobíhali a skotačili kolem.

Stál jsem a rozhlížel se a děkoval jsem šťastné náhodě, která nás zachránila před bouří a dovedla právě sem. Utábořili jsme se v mělkém dolíku, z jedné strany chráněném skalnatou bariérou, jež do značné míry srážela vítr, ale zároveň nedovolila, aby se na dně usadila vyšší vrstva sněhu, která by nás byla jinak zasypala. Vichru se stavěly do cesty i pokroucené borovice s odranými korunami, stojící tak hustě vedle sebe, že tvořily jakýsi mnohonásobný větrolam. S chutí jsem se brodil závějí do svahu k vrcholku bariéry, abych se rozhlédl po okolí. Stromy v tom místě končily, dál pokračoval holý hřeben. Až kam jsem z nejvyššího bodu dohlédl, rozkládala se jednolitá bílá plocha, vroubená po stranách, vzdálených od sebe několik kilometrů, černou rozeklanou čarou lesů. Jsem stále na řece Mackenzie, napadlo mě. Nemýlil jsem se, když jsem se domníval, že jsem si v bouři spletl směr a nezahnul ke břehu, nýbrž mířil stále vpřed, až jsme jen čírou

náhodou nebo díky psům narazili na pobřeží.

Otočil jsem hlavu stranou a leknutí mi vyrazilo dech. Za ušší bílou plošinou nad mírným táhlým svahem, který mohl být pobřežím zátoky či nějakého přítoku, stála nízká dlouhá chata, sroubená ze silných klád. V čirém vzduchu se mi zdála tak blízko, že na ni mohu dosáhnout.

Přešel jsem kousek stranou a v krytu kmene silné borovice jsem opatrně vystrčil hlavu. Chata stála těsně u lesa a na první pohled jsem zjistil, že nikde kolem ní se ve sněhu nerýsuje jediná stopa. Vzduch byl tak průzračný, že i sebenepatrnější porušení sněhové pokrývky bych byl musel zaznamenat. Očouzený komín nevypouštěl žádný dým. Okenice byly zavřené. A dveře do poloviny výšky zaléhala návěj.

Trochu jsem si oddechl. Srub je zřejmě prázdný. Majitel toho obydlí se však jistě vrátí. Je to asi chata lovce, kterého někde zdržela sněhová bouře. Lovecké okruhy bývají rozloženy ve vzdálenosti tří až čtyř denních pochodů od chaty. Nejdéle do té doby, nebo vzhledem ke špatně sjízdnému terénu o něco později, se majitel objeví. Může však dorazit ještě dnes nebo zítra. Do té doby musím zmizet. A bude dobře, když tu po mně zůstane co nejméně stop. Sklouzl jsem dolů a vrhl se do práce.

Pojednou jsem se zarazil. Ta zamrzlá zasněžená plocha nemůže být Mackenzie, řekl jsem si polohlasně. Tak blízko obvyklých cest, které spojují jednotlivé stanice, si lovci chaty nestaví, alespoň jsem o ničem podobném nikdy neslyšel. A jestliže chci dál na Sever, kterým směrem se dát? Jak najdu Mackenzie, která by mě jako dosud vedla, když nevím, kudy jsme se v bouři točili? Nemohu objíždět kolem a pátrat, musím co nejdál od chaty, a jak vím, jestli se nevzdaluji od řeky, místo abych se k ní přibližoval? A Mackenzie se musím držet, řeka je určitá jistota, trasa, která mi říká, kde jsem. Jestliže ji nenajdu, pojedu nazdařbůh někam do divočiny, aniž bych věděl, kde se nalézám, a v těch nekonečných pláních a lesích se ztratím.

Stál jsem tak dlouho u naložených saní, až se do mne po předešlém pachtění dala zima, a nevěděl jsem si rady. Co dělat?

Nakonec jsem se rozhodl pro to jediné, co mi zbývalo. Zapřáhl jsem psy a vedl je závějemi a přes nejrůznější překážky dál údolím. A pak už jsme nemohli dál ani o krok a zastavili. Všude kolem na

skalách nad námi stálo dostatek stromů, plošina dole v korytě v závětrí balvanů se mi zdála vhodná za tábořiště. Rozhodl jsem se, že tu zůstanu.

Odvázal jsem psy a připoutal je k zadku saní, a když jsem si odpočinul, vzal jsem sekyru a vyšplhal do příkrého svahu k lesu. Podsekal jsem několik soušek, oklestil je a kmeny jsem skulil na dno řečiště. Pak jsem nasekal hromadu chvojí a naházel je dolů. Práci jsem se zahřál a vrátila se mi dobrá nálada.

Z náhlého záchvatu uličnictví jsem hlasitě zahvízdal, stáhl si pod sebe cíp pláštěnky, našel rovný svah, usedl na sních a jako na saních jsem se pustil dolů. Takhle jsme někdy jako kluci sjížděli na plechu, sebraném na josefovském smetišti, nebo na kusu kůže či v zrezivěném umývadle prudké srázy od aleje promenády dolů k fotbalovému hřišti bez ohledu na to, ležel-li sních nebo ne. Jelo to stejně dobře po trávě i po blátě. Svištěli jsme z prudkého srázu jako ze střechy domu nejméně třicet čtyřicet metrů hluboko a tahle zábava nás neobyčejně vzrušovala. A když jsme se vyváleli, nic se nám nestalo. Nepamatuju se, že by se byl někdo zranil.

Co mě však nepotkalo v Josefově, čekalo na mě v Kanadě ve chvíli, kdy jsem zdraví nejvíc potřeboval. Náhle jsem se překotil, sekera vyletěla obloukem kamsi stranou a noha se mi zaklínila do nepatrné skalní rozsedliny, zpola zakryté sněhem. V kotníku se ozvalo suché lupnutí a nohou mi projela bolest.

Překulil jsem se na všechny čtyři. S chladnou hrůzou, rozlévající se mi celým tělem, jsem se díval na psy, na saně, vysoko naložené ranci, a pokoušel se zahnat panický strach z nejbližší budoucnosti. Všecko záleželo na rozvaze a klidu. Bylo potřeba zmobilizovat veškeré síly a rezervy, nepodlehnout hrozbě skrývající se ve strmých stráních a neschůdném terénu, v hlubokém sněhu, v třesnutém mrazu, který se mě už zmocňoval vši svou hrozivou silou o to víc, že jsem se před chvílí při kácení stromů tolik zahřál. Oheň! Nejdřív musím mít oheň, jinak za krátkou dobu nebudu schopný pohybu a zmrznu. To vědomí, spolu s pronikavým chladem mě poněkud vzpamatovalo. Musím zapomenout na bolest, na nebezpečí, a upnout se jedině k myšlence, jak rozdělat oheň. Nejdřív potřebuju dříví, založit ohniště a zapálit je, dokud mám ještě v prstech cit.

Lékárna osamělého poutníka na Severu je velice jednoduchá. Benjamin však myslel na všechno. V torbě jsem našel balíček

octanových tabletek s pocitem, že jsem objevil poklad. Ihned jsem jich několik rozpustil v hrnečku, namočil obinadlo a přiložil je na kotník. Přestože jsem seděl přímo u ohně, chladilo jako led. Zpředu jsem div nezahlál a do zad mě štípal mráz. Stáhl jsem nohu pevným obvazem a marně se jí pokoušel nacpat do mokasínu. Nakonec jsem musel z pokrývky odříznout kus kožešiny a přivázat ji na nohu řemínky, jak jen to šlo. Navrch jsem ještě nabalil útržek nepromokavého plátna a vše znovu převázal. A pak jsem seděl jako hromádka nešťastí a hleděl do ohně s pocitem naprosté beznaděje, až mě probudili psi, kteří toužili po teple a dožadovali se potravy.

Tu noc jsem spal špatně, velice špatně. Každý sebelehčí dotek přikrývky znovu jičil bolest, která vystřelovala až ke kolenu, kožešiny ztěžka doléhaly právě jenom na poraněné místo, alespoň se mi to zdálo, k ránu jsem konečně usnul, ale probuzení bylo ještě horší. Nohu jsem musel převázat.

Otok se zvětšil a obvaz se hluboko zařezával. A největší starost jsem měl o zásoby, které se nebezpečně ztenčily. Dosud jsem s jídlem nijak nešetřil, zatím jsem si vždycky mohl opatřit čerstvé maso, teď na lov nebylo ani pomyslení.

Jak den za dnem odcházel, moje úzkost se zvětšovala. Zbývalo mi jen několik málo dávek ryb pro psy, z mého nedávného úlovku zůstala tu a tam pohozená dobřela ohlodaná kost a na samém dně nezvykle lehkoučkého vaku leželo pár ubohých plátků sušeného masa. Měl jsem sice ještě slušnou zásobu mouky, čaje a cukru, ale docházely mi i boby, a těch několik kousků slaniny nestálo za řeč. Jako železnou zásobu jsem až úplně dospod pod rance zastrkal tři dosud žárlivě strážené plechovky másla, jednu z největších pochoutek lidí v divočině, které se mi teď však stalo poslední nadějí v nouzi.

Přišel den, kdy psi zhltnou zbytek ryb a já jsem z pytlíku nevysypal jediný bob. A bolest v noze nepřestávala, jen otok se poněkud zmírnil. Celý ten čas, co jsme tu tábořili, jsem dával pozor po zvěři. Schovával jsem dokonce psy do stanu a dlouhé hodiny ležel s odhrnutým cípem cely a s připravenou puškou číhal na králíky, na nějakého ptáka nebo alespoň na veverku či myš. Zvěř však asi cítila naši přítomnost a neukázala se, přestože někde nahoře v lese se cosi pohybovalo a vydávalo nejrůznější tiché zvuky, které svědčily, že tu není tak pusto, jak by se na pohled zdálo. A pak jsem dvě noci po sobě slyšel vzdálené vytí a svolávání vlčí smečky. Psi téměř neuléhali. Stáli ve svých

peleších se zježenou srstí a výhružně vrčeli. Celé ty dvě dlouhé noci jsem nezamhouřil oko a snažil se uhodnout, jestli se vyty přibližuje, či vzdaluje, a s puškou stále při ruce jsem uvažoval, co by bylo lepší. Kdyby se vlci dostali až k nám, mohl bych některého zastřelit. Měli bychom postaráno o kousek jídla. A jestliže by vlci přemohli nás, konec by aspoň přišel rychle, bez dlouhého trápení.

Naráz jsem se rozhodl. Jestliže už mám zemřít, ať si mne smrt najde pod střechou. Lovec možná uhodne, kdo jsem, ale pomalá smrt hladem je strašlivá a pomýšlení na jídlo nedovolí myslet dál než k prvnímu soustu. Nebo je chata opuštěná a žádnou potravu nenajdu? Cítil jsem bolestivé svírání v žaludku a hlava se mi zatočila. Vyjeli jsme, ale cesta představovala jedno utrpení. Sem jsme sjížděli asi tři hodiny z mírného svahu, který se náraz změnil v prudké stoupání. Nadřel jsem se tehdy dost a teď jsem musel s poraněnou nohou a vyhladovělý vzpírat saně a chránit je před zvrhnutím a pobízet psy, kteří se už sotva vlekli. Dřeli jsme se tak celý den s přestávkami stále častějšími. Nahoře jsme dlouho leželi, ale pak už jsme sjížděli ze svahu na bílou plošinu, která nás dělila od srubu. Zastavili jsme před otřískanou chatrčí, která mi však připadala krásnější a lákavější než výstavné panské sílo. Tady byla střecha, pevné stěny, uvnitř jistě kamna nebo aspoň ohniště, zdroj tepla. Uniknu pusté nepřátelské divočině, jež se chystá mě pohltit a zničit, jako by měla až po krk vetřelce, který se s ní drze pustil do zápasu.

Uvázal jsem psy ke stromům, aby se mi se saněmi nerozběhli do lesa za zvěř, a nejdříve jsem vyrazil dveře kůlny za chatou. Ztuhlými prsty jsem škrtl zápalkou. Nohy se mi podlomily. Zdálo se mi, že sním, že se mne zmocnily neskutečné vidiny přivolané hladem. I v tom nepatrném blikavém světýlku jsem viděl husté řady ryb pověšených na bidlech a přikrytých chvojím a na stěně jednu sobí čtvrt' vedle druhé. Zásoba nejméně pro dva lovce se spřeženími na celou zimu. Bohatá, přebohatá zásoba pochoutek.

Plamen mi připálil prsty a zhasl. Bolest jsem skoro necítil. Protřel jsem si palčákem oči a zapálil novou sirku. Obrázek se nezměnil. Nezmizel jako klamavá fata morgána, byl až příliš skutečný. Vtrhl jsem dovnitř a rval ryby v celých hrstích a nosil je ven. Psi, přestože ryby připomínaly spíš rampouchy, se na ně vrhali a polykali je v kusech. A v tom hlasitém chroustání a hryzání a vrčení jsem serval ze

stěny sobí kytu a klopýtal ke dveřím chaty. Tam jsem upadl a ležel na sněhu s kusem masa stále v náručí, jako bych je musel chránit svým tělem, aby mi je někdo v poslední chvíli nevzal, a tiskl jsem k němu mrznoucí obličej.

Dlouho trvalo, než jsem nabyl rozvahy aspoň do té míry, že jsem byl schopen jednat. Horečnatými prsty jsem vytáhl zajišťovací kolík, odhrabal sních a otevřel. Chata byla mrazivě prochladlá, zima však byla nyní to nejmenší, s čím jsem si dělal starost. Hlavní bylo jídlo, nasycení, plný žaludek.

Posvítíl jsem si, na stole našel petrolejovou lampu a zapálil knot. Světlo ozářilo čtyři kavalce, vždycky dva a dva nad sebou, pokryté kožešinami, na obou spodních se vršily hromady přikrývek a po jednom spacím pytlí. Dva hrnky s kávovou sedlinou přimrzlou na dně stály na studených kamnech. Na stěně visely dvě náhradní kulovnice. Nemýlil jsem se, když jsem odhadoval zásoby. Ocítl jsem se v obydlí dvou mužů.

Položil jsem sobí kytu na podlahu vedle kamen jako křehký předmět, který by se prudším nárazem mohl rozbít. Pln horlivosti

jsem přiklekl a z připraveného dříví rozdělal oheň. Když se rozhořel, naložil jsem kamna až do vrchu borovými poleny a špalky. Z komínku začalo sálat teplo, a i když oheň se zimou zatím zápasil téměř bez úspěchu, hned tu bylo útulněji, a celá místnost jako by se rozzářila. Belhal jsem se kolem a radostí jsem zapomínal na bolest. Do kotlíku jsem dal rozehrát sněh a na pánev naložil z plechovky stojící na polici hroudy zmrzlých bobů, na druhou jsem nakrájel plátky slaniny.

Vůně jídla mi působila sladkou závrať. Vyrážel jsem zmatené výkřiky a motal se jako opilý. Znovu jsem zaběhl do kůlny pro další dávku ryb a rozložil je po plátech kamen. Pak jsem zavedl psy do chaty, aby i oni užili tepla. Tak vysílené jsem je venku v třesnutém mrazu nechat nechtěl, alespoň jednu noc pod střechou si plně zasloužili.

Psi s čenichy dychtivě zdviženými zamířili přímo ke kamnům a hladově nasávali vůni rozehrávajících se ryb, které jsem jim pak štědře rozhazoval.

Nasyčení a blažení se rozložili v dosahu tepla, líně se protahovali a nepřestávali po mně při každém mém pohybu obracet oči. Když se ujistili, že nebudou znovu vyhnáni, spokojeně se uvelebili a usnuli.

Mnohokrát jsem slyšel varování před náhlým naplněním prázdného žaludku těžkým jídlem, kdo by se však na mém místě opanoval? Zhltal jsem hromadu bobů se slaninou a navrch jsem si připravil kus šťavnaté sobí pečeně, zanechávající v chřípí nanejvýš příjemný pach divočiny, a vychutnával jsem jídlo všemi smysly. Tolik slastí najednou, to bylo víc, než člověk může po údobí nejčernější beznaděje pochopit. Jídlo, teplo, horký nápoj, pevné stěny kolem a střecha nad hlavou, zvláště ty dvě poslední věci mi po nasycení dávaly dokonalý pocit jistoty a zvedaly naději na vyváznutí do nebezpečných výšin. Kolik dnů a nocí od odjezdu z Fort Chipewyanu jsem strávil přímo pod mrazivou oblohou nebo jen pod tenkou plachtou stanu?

Nevěděl jsem a nevím to dodnes. Teprve v této blažené chvíli jsem však poznal, jak mi ty čtyři stěny a strop, základní rysy lidského obydlí pro většinu lidí tak samozřejmé, přirozené a fádňní, strašlivě scházely. S pocitem bezpečí jsem sfoukl petrolejku a s rozkoší jsem se zahrabal do kožešin. Bylo mi těžko od žaludku, ale krásně.

Spal jsem hlubokým spánkem a tak dlouho, jak se mi už dávno nepodařilo, a nechtělo se mi vstávat. Ležel jsem pohodlně rozvalen na zádech a v klidu si prohlížel útulek, který mě v poslední chvíli zachránil. Večer jsem mu nevěnoval pozornost, neměl jsem na to ani pomyslení. Přestože nízká dlouhá místnost byla přeplněna loveckou výstrojí, mnoho tu k vidění nebylo.

Dřevěné pryčny zabíraly většinu místa u delší stěny, pod oknem stál primitivní stůl vlastní výroby, dvě neumělé židle se sedadly potaženými kožešinami, blízko kamen v rohu stolička a menší stolek s plechovým umývadlem a několika kusy nádobí, z toho sestávalo celé zařízení. Na stěnách i z nízkých střešních trámů visely dřevěné napínací rámy, zčásti prázdné, na některých schly napnuté kůže z letošního lovu. Obyvatelé srubu za krátkou dobu od počátku sezóny už získali docela slušný úlovek. V rámech a na hromadách vyschlých kožek jsem viděl kůže bobrů, kteří jsou v těchto končinách dost neobvyklí, několika hranostajů, stříbrných lišek, nějakého norka, vydru, a dokonce velice cennou kožešinu jednoho z nejvzácnějších savců v oblasti lesů, americké kuny. S obdivem jsem se díval na nádherný lesklý tmavý kožich s huňatým ohonem, který měl jistě vyšší cenu než všechen ostatní úlovek dohromady.

Lovci, jak už to bývá, si na pořádek zřejmě moc nepotrpěli. Všude se povalovaly kusy výstroje, volající po správce, nejrůznější předměty denní potřeby, a hrubou podlahu nikdo nezametal a snad ani neumýval od doby, kdy srub postavil. Vzduch byl prosáklý všeobjímajícím pachem zvěřiny.

Nastal čas, abych se zvedl a porozhlédl se kolem. Vyhrabal jsem se z teplých kožešin do vychladlého vzduchu srubu a belhal se ke kamnům. Ve chvíli praskal oheň a už jen přívětivý zvuk hořícího dřeva ve mně po nekonečných dnech a nocích ve volné přírodě vzbuzoval sváteční náladu.

Nakrmil jsem psy a pak jsem se beze spěchu a v pohodlí usadil k hostině.

Připadal jsem si jako u slavnostní tabule. Seděl jsem zase jednou na pohodlné židli s lokty opřenými o pevné dřevo stolu a přede

mnou se na plechových miskách kouřilo z teplého jídla, které jsem nemusel chvatně zhltnout, aby mi nevystydlo. Pojídal jsem hezky pomalu a zapíjel dlouhými doušky čaje. Je těžko představitelné, jak mi chutnal pokrm, nad nímž by lidé v civilizaci s odporem ohrnovali nos. Ani já bych se jím byl před několika roky nenadchl. Teď mi však každé sousto roztávalo na jazyku jako nejvybranější lahůdka.

Zdálo se mi, že noha zlobí méně. Snad to vedle dobré nálady způsobilo teplo, jídlo a vydatný spánek. Pokud jsem došlapoval rovně, mohl jsem se na nohu postavit. Kotník sice stále bolel, cítil jsem však, že otok je menší.

Po včerejší námaze bych byl očekával opak.

Oblékl jsem se a otevřel dveře. Studený ranní vzduch okamžitě vtrhl dovnitř a srazil se ve dveřích v bílou páru. Mráz od včerejška o řadu stupňů zesílil. Co by s námi další noc venku bez ohně asi udělala? Psi se vyřítili ven, a jako by za sebou neměli dny vysilující dřiny a hladu, skákali a běhali dokolečka a váleli se po sněhu jako hravá štěňata.

Chata ležela v krásném místě. Od severu ji chránil zalesněný sráz, který se o pár desítek metrů dál zvedal do skalnatého hřebenu. Před srubem pod mírným krátkým svahem se do daleka táhla široká rovina, vroubená po obou stranách hrbatými pásy lesa, jež se v dálce na obzoru ztrácely. Dlouho jsem tu bílou plochu přehlížel a touto činností jsem se pak ve volných chvílích zabýval den co den. Planina však zůstávala pustá. Nikdy se na ni nevynořil černý bod, který se pak kvapem blíží a z něhož by se vyklubalo spřežení s mužem běžícím za saněmi. Nikdy se na ní neukázal ani kousek života.

Často jsem potom uvažoval, co se stalo s lovci, jimž jsem obsadil příbytek.

Odchodu na jih nic nenasvědčovalo. V tom případě by jistě odvezli nalovené kožešiny, pušky i další výstroj, kterou bylo nebezpečné nadlouho nechávat v neuzamčené chatě, a kromě toho doba lovu teprve začala. Našel jsem jediné vysvětlení. Sněhová bouře, která mě tak vystrašila a dovedla na pokraj zkázy, zastihla lovce v končinách, kde nenalezli tak dobrý úkryt jako já, nenalezli možná žádný úkryt a mráz potom dílo dokončil. Stalo se to i nejzkušenějším lovcům, a tato vichřice přišla znenadání, bez výstrahy.

Ve volné krajině a bez dříví nemůže putování lovce skončit jinak než velikým bílým tichem.

Přes tyto úvahy, přes domněnky, které asi byly smutnou skutečností, jsem doufal, že se mýlím, a muži se přece jen vrátí, i když jejich příchod pro mne znamenal hned několik nebezpečí najednou. Nejpozději na jaře by o mně vyprávěli na stanici. Na Severu nežije tolik lidí, aby se o sobě všechno nedověděli. Zpráva o mrtvém ve Fort Chipewyanu bude ještě čerstvá a osamělý poutník, který neloví a jen se bez cíle potuluje po krajině, je nápadný, podezřelý. Výsledek úvah lidí na stanici by byl tak jasný a jednoznačný jako spočítat dvě a dvě. A pak, nevěděl jsem, jak by majitelé chaty přijali moji přítomnost, a opovržlivost, s níž používám jejich obydlí a ujdám z jejich zásob. Muži v divočině, přestože v nouzi ochotně vypomohou, jsou na tyto věci právem citliví. Jestliže zimní zásoby byly připravovány pro dva, třetí je už vždycky nadpočetný.

Co nejvíc jsem se pohyboval a cvičil nohu, abych byl v nejkratším čase v pořádku a mohl se vydat na lov. Cítil jsem povinnost starat se sám o sebe a doplnit jídlo, které jsem spotřeboval. Zatím jsem však jenom bloumal kolem srubu, nasekal zásobu dříví a opravoval mokasíny, sněžnice i ostatní výstroj, která se povalovala ve srubu a opravu už dávno potřebovala. Na obloze studeně plála severní záře nebo se hvězdy mihotaly v mrazivém tanci, země ležela bez citu, prokřehlá a hluboko zmrzlá pod sněhovým příkrovem.

Občas se zvedl svištící severák a útočil na srub tak bezohledně, že jsem měl dost práce s topením, abych uvnitř udržel aspoň trochu tepla, brzy se však obvykle zase usadil a nepohnutý klid zavalil celou krajinu.

V takových chvílích jsem vycházel ze srubu a stál v panujícím tichu téměř bez dechu a chránil se udělat jediný pohyb, který by vyrušil přírodu z klidu. A když se objevila polární záře, nemohl jsem od ní odtrhnout oči, tak fascinující byla její proměnlivost a krása. Někdy se jen tu a tam na temné obloze ukázal náznak světla, jindy zahořela polovina nebe zářícími červenými, zelenými a žlutými plochami nejrůznějších tvarů, z nichž jako tenounké šípky vystřelovaly jednotlivé paprsky.

Měl jsem chvílemi dojem, že v čirém průzračném vzduchu visí vlnící se drapérie, jimiž si pohrává vítr. Pak všechno naráz zmizelo, jen v různých koutech černé polární oblohy se zažíhaly a zhasly jednotlivé zapomenuté paprsky nebo se objevovaly světlé skvrny

podobné bílým oblakům.

Měnicí se světelné obrazy nejfantastičtějších tvarů mi poskytovaly nezapomenutelné divadlo, které se nikdy neopakovalo, pokaždé bylo jiné.

Chtělo se mi vztáhnout ruku, jestli na ní neuvázne trochu z té měnivé nádhery, a v duši jsem cítil podivné rozechvění. Stál jsem tu nepatrný a před tváří přírody jsem neměl větší cenu než jediné zrníčko sněhu pod svýma nohama.

Jednoho večera jsem se čirou náhodou dověděl, kde vlastně jsem. Vyhrabával jsem zpod pryčny kusy starých sněžnic a vleže na bříše šátral rukama letitým prachem až vzadu u stěny. Něco tam zašustilo. Objevil se útržek zažloutlých novin, podlepených kartónem z krabice od konzerv.

Odhodil jsem papír za sebe a téměř jsem na něj zapomněl, až později po večeři jsem ho sebral z podlahy a odnesl na stůl. Když jsem přitáhl petrolejovou lampu, zrychlil se mi dech. Předě mnou ležela mapka v černobílém provedení, sice hrubá a jistě nepřesná, ale přece jen dostatečně vystihující rozložení řek, větších jezer a stanic v Severozápadních teritoriích. Našel jsem si jezero Athabaska s přilehlým kroužkem, který znamenal stanici Fort Chipewyan, jel jsem prstem nahoru po Otročí řece, překonal hladinu Velkého Otročího jezera a vklouzl na tlustou černou čáru řeky Mackenzie. Jako bleskem jsem v duchu znovu zahlédl stanice, jak jsem je nedávno na útěku mýjel, Fort Smith, Fort Resolution, Hay River, Fort Providence a konečně Fort Simpson, a skončil jsem kus cesty pod stanicí Wrigley, které jsem nikdy nedosáhl. Tady někde musí být místo, kde jsem ve sněhové bouři uhnul vpravo. A pak jsem objevil u nepravdělné elipsy, představující jakési názvem neoznačené jezero, místo, kde kdosi vyryl navlhčenou inkoustovou tužkou tlustý křížek.

Mapa asi visívala nad kavalcem na hřebíku, který ještě trčel ze stěny, jednoho dne spadla a nikdo ji už z úkrytu nevylovil. Byl jsem za to vděčen.

Křížek jistě označuje území, kde stojí srub, v němž jsem našel útulek.

Znovu jsem se zahloubal do mapy a jen jsem vrtěl hlavou. Marně jsem sice hledal měřítko, ten, kdo mapku z novin vytrhl, je patrně nepokládal za důležité, vždyť celý kraj dopodrobna znal, ale

vzdálenost křížku od řeky Mackenzie, vyznačená zvlněnou čarou, byla nepředstavitelná. Jak jsme jenom mohli projet takovou dálku ve strašlivé vysilující bouři? Kolik hodin jsme se vlastně tehdy oslepení a na smrt unavení potáceli tím vířením ostrých sněhových krystalků a řáděním živlů? A jak to, že jsme nenalezli úkryt dříve?

Na všechny tyto otázky mi chyběla odpověď.

Rozhodl jsem se projet celou trasu znovu, jen co mi noha dovolí vydat se na cestu. Jezero vyznačovala na mapce malá elipsa, ale když jsem se na ně díval ze zápraží srubu, konce jsem nedohlédl. Kolik kilometrů může měřit v podélném směru? Jistě víc než dvacet, odhadoval jsem. A ona tenká čára spojující na mapě toto jezero s řekou Mackenzie byla mnohem delší než ten nepatrný oválek. Je možné, že jsme za nelidských podmínek dokázali projít tak dlouhou cestu? ptal jsem se neustále sám sebe. Vyskočil jsem, nanosil jsem z kolny ke kamnům hromadu ryb, a pak jsem je psům rozdělil jako zvláštní odměnu. Plně si ji zasloužili, ba zasloužili si mnohem víc.

Jenomže psi si závažnost a slavnost chvíle vůbec neuvědomovali. Zhltli ryby jako maliny a žádostivě pokukovali, dostanou-li ještě. Když zjistili, že krmení skončilo, lhostejně se otočili a zahrabali se do svých pelechů.

Ještě jeden objev se mi toho večera podařil, nadšením mě však nenaplnil.

Z hromady krámů vyklouzl skleněný střep, a když jsem ho obrátil v ruce, div mi zase nevypadl a neroztříštil se o zem. Díval jsem se do zrcadla na jakousi cizí, zdivočelou, větrem ošlehanou zarostlou tvář a nevěřil svým očím. Vlasy mi stály v zběsilém nepořádku kolem hlavy, a teprve teď jsem si uvědomil, že pokud jsem si na ně za celou cestu vůbec vzpomněl, prohrábl jsem si je několikrát prsty, a tím toaleta skončila.

Divoký porost na hlavě a obličejí mě však upozornil i na další nedostatky.

Když jsem si prohlédl svůj oděv, znovu jsem se zhrozil. Byl umaštěný, ulepený od pryskyřice, na prsou se skvěly velké mastné skvrny, pozůstatky chvatného jídla, při němž pozornost byla vždycky odváděna několika směry, a kalhoty nad koleny změnilly podobu i barvu kožešiny v jakousi lesklou hladkou černou látku, připomínající čerstvě nakrémované a vyleštěné boty.

Právě tak vypadaly při návratu do stanice všichni lovci a páchli

jako tchoři. Péče o hygienu je ovšem v třesuté zimě nanejvýš obtížná a na tom, jak vypadá, osamělému člověku v divočině nezáleží. Je mnoho důležitějších věcí, o které je nutno se starat.

Ráno po mých objevech mráz ještě o několik stupňů zesílil. Pobyt venku se stával utrpením. Jen jsem na vteřinku svlékl rukavice ze psí kůže, prsty mi ihned zdřevněly. Pokládal jsem za zbytečné potulovat se před srubem víc, než je potřeba, a po několik následujících dnů jsem se ponejvíc zdržoval uvnitř.

Žije-li člověk dlouho sám v přírodě, stává se její součástí. Příroda mu kromě obživy štedře dává mnohé. Pocit ničím nespoutané volnosti a svobody, nevidané krásy, podivné nadšení, podobající se neustálé mírné opilosti.

Ale mnohé si zase z člověka na oplátku bere. Muž v divočině je osamělý a někdy s postupem času svou samotu pocítuje jako nepředstavitelně těžké břemeno, hrozící ho zavalit a udusit. Člověk náhle potřebuje slyšet lidský hlas, byť by to byl třeba hlas vlastní. Mluví se psy jako s lidmi, vypráví si s těmi, které znával, vede s nimi dlouhé rozprávky, hádá se s nimi.

Poznal jsem lovce, kteří dlouhé nervové vypětí nevydrželi a vrátili se po skončení lovecké sezóny napůl šílení. I když se potom uzdravili, nikdy už nebyli těmi muži, kteří se začátkem období vydali po lovecké stezce.

Také na mne samota občas tvrdě doléhala, snad proto, že jsem ji zažíval poprvé. Postupně jsem si zabydlil srub mnoha lidmi a setrval s nimi v nekonečných debatách. Opakoval jsem si slova, která někdo z nich řekl, přednášel jsem básně ze školní čítanky, zpíval si *Kolíne, Kolíne* nebo máminu *Letěla husička, letěla zvysoka. Osiřelo dítě*, a přezpíval jsem někdy za jediný večer celý repertoár, který jsem znal. Nebo jsem vyčítal strýci Josefovi, že nás vylákal do ciziny, dával jsem mu vinu za všechno, co nás potom od odjezdu z domova do dnešního dne potkalo, i Franka O'Briana, jehož tvář se přede mnou čas od času objevovala a jako mlčenlivý přelud mi s tichou výčitkou stavěla před oči mé provinění.

Frank O'Brian! Uhýbal jsem před tím přízrakem, před samotným jménem.

Zatínal jsem zuby i pěsti, zachvívala mnou úpěnlivá touha po návratu toho okamžiku, kdy jsem plný neovladatelného vzteku popadl poleno a slepě udeřil, a věděl jsem, byl jsem si jist, že podruhé

bych se zachoval jinak.

Frank O'Brian byl hrubý chlap, málo oblíbený i u otrlých lovců, a Indiáni před ním uhýbali, jen se objevil, ale to ještě neznamená, že zasluhoval takovou smrt, smrt z mé ruky. Ale napadl mě přece on, pokoušel jsem se omluvit sám sebe. Nikdy by mně nepřišlo na mysl se s ním rvát. Pouze jsem se bránil. A kdo může za to, že jsem do úderu vložil větší sílu, než bych byl čekal, a že obušek dopadl právě na jedno z mála míst na lidském těle, jehož poranění znamená konec života? V takovém okamžiku přece člověk nepřemýšlí. Neví, co dělá. Vinu má i to strašlivé dědictví po tátovi.

Dlouho mi vždycky trvalo, než jsem ovládl vír v mozku a zahnal výčitky svědomí. Křičel jsem své úzkosti a omluvy do hrubých trámových stěn, do zahnědlých krovů srubu, vybíhal do mrazu a spěšně se zase vracel a zavrtával obličej do kožešin na pryčně. Pak přicházely dny poměrného klidu, kdy se z Franka O'Briana stávala neskutečná vidina, někdo, o kom se povídají zkazky, ale kdo ve skutečnosti nikdy nežil. A úporně jsem se vracel k tématům, která s Frankem neměla co dělat.

Znovu - jako dříve už tak často - jsem přemýšlel, co všechno jsme měli s tátou provést, když jsme prvně stanuli na kanadské půdě, a dohadoval se s ním o chybách, které jsme napáchali, které napáchal on, a zároveň jsem věděl, že jsem nespravedlivý, že jinak jednat nemohl, ani nedokázal. Znal nové prostředí právě tak málo jako kterýkoliv druhý přistěhovalec. Ale kde začala naše smůla?

Pan Slezák nás odvezl do starého činžáku na okraji Montrealu, kde obýval dvě místnosti. Jednu z nich nám zatím přenechal a ve své vrozené laskavosti se s námi dělil o to málo, co měl. Spočítali jsme s tátou peníze, které nám tu strýc Josef nechal na cestu, a zjistili, že stačí tak na lékaře a jídlo na několik dnů.

„Musím se poohlídnout po nějaký práci,“ rozhodl se táta. „Nemají tu třeba nějaký pivovar?“

„Jo, já se vám přeptám,“ slíbil pan Slezák, ale pak přinesl špatné zprávy.

„Jediný, o čem bych zatím věděl,“ řekl druhého večera, „Je místo ve skladišti u Salmona, co mu občas vozím zboží. Moc neplatí, ale pro začátek bych to na vašem místě bral. Salmon je taky tak trochu krajan, pochází odněkud od Liberce a mluví kapku česky.“

Táta jen truchlivě pokýval hlavou. „Jak vidím, mohli jsme rovnou

zůstat doma. Jakpak pošlu naší mámě peníze na cestu, když se tu sám sotva obživím? Ale to nic,“ řekl honem, když viděl, jak pan Slezák posmutněl. „Však se nějak zmátožíme. A za tohle místo vám, krajane, i tak pěkně děkuju.“

Pomalou, velice zvolna jsem se začal stavět na nohy. Nejdřív jsem se jenom ploužil po chudobně zařízeném bytě, pak jsem se vydal až na tmavý dvorek, kam se slunce nikdy nedostalo, a po pár dnech jsem se pustil klenutým průjezdem s dlažbou z dřevěných špalíků před dům. Byl jsem stále ještě slabý, nohy mě sotva nesly, a nejhorší ze všeho byl stesk, kterému jsem propadal čím dál víc.

Celý můj nynější svět byl tmavý, úzký a stísněný - a doma jsem jen vyběhl před chalupu nebo nahoru na stráň a přede mnou se táhly lány polí, kam až jsem dohlédl, a na druhé straně les, z něhož vykukovaly veselé červené střechy několika stavení, a všude kolem samé stromy, hrušně, jabloně, třešně a švestky - a co proměnlivé zeleně nejrůznějších odstínů. Kromě toho jsem tu nikomu nerozuměl jedině slovo, všechno mělo cizí, neznámou a nepřátelskou tvář. Raději jsem vklouzl zpátky do bytu s okny na tmavý dvorek a tam si sedl na postel a brečel.

Když jsem se ve vyhřátém srubu nebo při procházkách či práci venku dostal ve vzpomínkách až sem, kroutil jsem hlavou. Je možné, že tenhle neduživý kluk se tolik změnil? Jakmile jsem vyhlédl oknem a zahleděl se na saně a smečku psů, s nimiž jsem projel stovky kilometrů divočinou, popral se s překážkami, jež se mi stavěly do cesty, přečkal sněhovou bouři, mráz i hlad, a když jsem si uvědomil, že kromě poraněné nohy jsem za celou dobu nezastonal, naplnila mě ta otázka pokaždé údivem. Jsem jenom o několik málo roků starší než ten lítostivý chlapeček, který se všeho lekal a při nejmenším náznaku domnělého nebezpečí zalézal do tmavého pokojíku, jako plaché zvířátko prchá do své díry pod kamenem, a v plném slova smyslu se starám sám o sebe, probíjím se životem bez cizí pomoci. V takové chvíli mě naplňoval omamující pocit moci a síly. Přistupoval jsem k saním a hladil jejich chladné dřevo, podrbal jsem psy za ušima a zhluboka vdechoval mrazivý vzduch, abych se ubezpečil, že nesním, že všechno je skutečnost a že jsem to doopravdy já, kdo tu žije uprostřed přírody, odolává všem jejím rozmarům a náladám jako pravý chlap.

Táta mě někdy zastihl po návratu z práce spícího a se stopami

zaschlých slz na tvářích. Tehdy se mi zdálo, že vždycky o několik let zestárl.

„Takhle to dál nepůjde,“ slyšel jsem ho jednou, jak si povídá s panem Slezákem. „Kluk se mi tu utrápí.“

„Potřebuje společnost,“ řekl pan Slezák a tlumil hlas, takže ho určitě nebylo slyšet dál než za zdí. „To mu schází. Co abych ho vzal na rozvážku?“

„Já už vím co,“ rozhodl se najednou táta. „Salmonovi mají dvě děti a Salmon mně nabízel komůrku u nich v domě, abych nemusel tak daleko do práce. Co tomu říkáte?“

„Nikdo vás nevyhání,“ povídá pan Slezák nějak posmutněle. „Mně tu s váma bylo dobře. Ale jak teda myslíte.“

První nás přivítala paní Salmonová, vysoká tlustá dáma s mohutným poprsím a cvikrem na očích.

„Ale ten je hubený,“ volala, když mi táta pomohl z bryčky pana Slezáka.

„A bledý, chudinka chlapec. Musí hodně papat, Anton, a furt papat.“

„Pozdrav hezky milostpaní,“ žd'uchl do mě táta a já jsem tedy řekl: „Dobrý den,“ ale moc se mi ta paní nezamlouvala.

Nastěhovali jsme se do jediné místnosti jakéhosi malého přístavku za domem, do něhož se vcházelo přímo ze dvora, ale okno aspoň vedlo na malou upravenou zahrádku s altánem a svítilo sem slunce. Táta viděl, že se mi tu líbí, a hned se rozveselil.

„Tak, synátore, jsme doma,“ hlásal.

Rád bych byl tátovi trochu pomohl, ale byl jsem stále ještě slabý. Nový lékař mi předepsal posilující léky a rybí tuk, a jak nám paní Salmonová přeložila, tvrdil, že moji nemoc nezpůsobila jenom cesta po moři. Z té už bych byl dávno venku. Prý taky stesk po domově a nervové přepětí a nějaké další podobné věci. Alespoň jsem tedy poklízal a někdy něco uvařil a tátovi to chutnalo.

„Jako od naší mámy,“ opakoval a vždycky pak několikrát potáhl nosem. „Copak že nepíše?“ staral se a já jsem mu znovu a znovu vysvětloval, že sotva dostala náš dopis, takže si na odpověď musíme nějaký čas počkat.

Nastoupil jsem do školy. Učitelé i žáci se ke mně chovali přátelsky, právě tak jako obě Salmonovy děti, které mě do školy poprvé dovedly - chlapec o rok starší a holčička o dva mladší než já - jenomže jsem nikomu nerozuměl a dlouho mi trvalo, než jsem se odvážil promluvit první slovo. A Salmonovy děti znaly česky jenom málo.

Pak jsem si jednou uvědomil, že mnoho anglických slov se podobá německým, a němčina mi šla u nás doma ve škole dobře. Za měsíc jsem se už aspoň v základních věcech domluvil. Jenom mi zpočátku dost vadilo, že nikdo neuměl vyslovit mé jméno.

Přecházel jsem ve vzpomínkách bezcílně po srubu nebo po okolí a neměl co dělat. Všecko, co bylo třeba, jsem už pospravil, dokonce jsem pečlivě vyčistil obě pušky majitelů chaty, mé zbraně se jen leskly, ale noha ještě nevydržela delší pochod a mráz nepolevoval. Denně jsem se několik hodin věnoval psům, kterým zima zřejmě nevadila. Byli vykrmení a husté kožichy je spolehlivě chránily před nepohodou. Jen právě tak jako já toužili vyrazit na cestu a proběhnout se po kraji.

„Jenom ještě chvílku počkejte, kluci,“ utěšoval jsem je. A chlupáci jako by rozuměli, běhali kolem a vyskakovali na mne a Míša, jak jen mohl, vrhl se mi prackami na ramena, a když mě porazil a mohl mi olíznout obličej, byl radostí bez sebe. Prali jsme se všichni dohromady a někdy jsme se váleli v jednom vrčícím a chňapajícím klubku jako hravá štěňata. Napůl svlečený jsem pak utíkal do chaty, abych se dal zase do pořádku a zacelil trhliny v oděvu, které jsem někdy v zápalu boje utržil.

Psi mě provázeli vyzývavým a zklamaným štěkáním, až co jsem zabouchl dveře, pak se nespokojeně uložili do pelechů. A ve srubu mě čekal táta, který se mi sem na dny nečinnosti nastěhoval se všemi svými tehdejšími starostmi. Neměl jsem odvalu ho vyhnat. Ani jsem nechtěl.

„Pojeďme už do Edmontonu,“ přemlouval jsem ho často, když jsme se večer scházivali v naší malé světnici, ale stále jen odmítal, a jednou si zlomil nohu a my jsme v Montrealu zůstali skoro celý rok. Nastala nám krušná doba.

Úspory se tenčily, přestože jsme kupovali jen nejnutenější jídlo a šetřili s každým centem, pan Salmon s paní se na nás přestali usmívat a snad nám vyčítali i to, že nový pomocník, kterého přijali za tátu, odmítá pracovat za hubenou mzdu, od slunka do slunka jako táta.

Několikrát jsem je slyšel naříkat, že tak skromného a silného dělníka už v životě nenajdou. Co on jenom nadělal práce, a šel bez pobízení z jednoho do druhého, a jaké měl šikovné ruce. A bručeli na tátu, jako by si zlomil nohu úmyslně, a ne vinou prohnílé podlahy ve skladišti, kterou pan Salmon přes tátovy opakované připomínky nemínil dát opravit. Už jsem nedostával pamlsky ze stolu Salmonových a zdálo se, že naši světnici najednou velice nutně potřebují. O podporu se je táta požádat styděl a oni sami mu ji nenabídli.

Zahnal jsem vzpomínky na ty neutěšené měsíce ven na mráz. Zato na cestu do Edmontonu jsem myslel rád, i když jsem si ji původně představoval jinak. V té době jsme už věděli, že se strýc Josef vydal někam na Sever, poslal však tentokrát víc peněz, takže jsme měli po starosti. Těšil jsem se na pohodlnou cestu vlakem. Táta rozhodl jinak.

„Kdo ví, jak to bude v Edmontonu vypadat, když nás Josef nečeká,“ přesvědčoval mě. „Nohu už mám v pořádku, tak se protlučeme jinak a užijeme trochu legrace. A taky poznáme zblízka

kus tyhle kanadský krajiny.“

A jednou ráno koncem jara jsme vyrazili na pouť dlouhou pět tisíc kilometrů k městu Edmontonu ve státě Alberta, na cestu téměř přes celý kanadský kontinent.

Z Montrealu přes Ottawu v provincii Ontario jsme se dostali nad očekávání snadno, rychle a pohodlně do města Cochrane na řece Abitibi, jenomže jsme z krajiny nic neužili, jak táta sliboval.

Pan Slezák, který měl zřejmě známé všude, nám sjednal se svým kamarádem z hospody proti nádraží, že se o nás postará. Na cestu nám přinesl ranec jídla a ten jeho přítel, který pracoval jako průvodčí nákladních vlaků, nás potají propašoval do vagónu s vlněnými příkrývkami a zabouchl za námi posuvné dveře. Pootevřel je až v Ottawě, donesl nám ve džbánu čaj, a pak nás v Cochrane vyvedl před nádraží. Vzpomínám si, jak se táta cestou smál a vykládal, že takhle měkce necestoval ani císař pán ve svém vyšperkovaném salonním voze, ale jeho žertování mi připadalo trochu křečovitě. Uvědomil si, že jsme vlastně černí pasažéři, a nedodržování zákonů a předpisů bylo tátovi vždycky proti mysli.

Ještě v noci jsme prošli městem a na silnici za posledními domy jsme zastavili podomního obchodníka, který jel s rozhrkaným nákladním autem přibližně naším směrem. Za to jsme mu cestou pomáhali nakládat a skládat balíky a bedny se zbožím. Choval se přátelsky a počáteční nedůvěra se brzy rozplynula. Vyprávěl, že je taky přistěhovalec, pochází z Portugalska a tenhle obchůdek provozuje načerno.

„Já vám povím,“ hovořil svou lámanou angličtinou, „že kdybych byl věděl, jak je těžký se tu usadit a najít stálý zaměstnání, byl bych zůstal doma. U nás je sice chudo, ale co jsem našel tady? Jen se snad o něco víc najím, ale to je všechno. Za ztrátu domova ten kousek jídla nestojí.“

„Asi máte pravdu,“ odpovídal mu táta angličtinou snad ještě nedokonalejší.

„Já už to taky vidím, že jsme udělali chybu, když jsme se sem vydali.

Chudej člověk zůstane chudým, ať se vrtne kam chce.“

„Nemusel by,“ řekl obchodník. „Jenomže by se musel zbavit své poctivosti.“

Já tadyhle prodávám šunty s kazem, který dostávám ve fabrikách lacino, ale všichni moji zákazníci to vědí, nikomu nic neskrývám. A oni jsou rádi, že pár centů ušetří, jenom nedej pánbu, aby mě páni obchodníci chytili. Ti by mi potom vytmavili, co je to nekalá konkurence.“

Cesta ubíhala, pak ten dobrák kdesi odbočoval a na rozcestí nás s přáním štěstí vysadil. Dál už se nám vedlo hůř. Šli jsme po svých, občas se svezli ve voze s koňským potahem, spali jsme na senících nebo ve stodolách u dobrých lidí, kteří nás často i nakrmili, a po dlouhém trmácení jsme se konečně ocitli kdesi severovýchodně od Nipigonského jezera ve městě Nakina.

Tam jsme zase chytili auto, ale šofér nás podvedl hned dvakrát.

Nejdřív zastavil v úseku cesty, kde široko daleko nebylo vidět stavení, a natáhl ruku způsobem, který nikoho nemohl nechat na pochybách, oč jde.

Seděli jsme natěsnáni v kabině a rance jsme měli vzadu v korbě. „Ale človíčku zlatá, my jsme chudý lidi,“ snažil se táta odporovat. Řidič se přes něho natáhl a otevřel dveře. A táta musel chtít nechtě prvně a velice nerad sáhnout do peněženky a zaplatit. Nabízel sice, že si cestu odpracuje, ale řidič o tom nechtěl ani slyšet. Mávl rukou, sebral peníze a vysadil nás v Nipigonu. Když jsme se podívali na naši potrhanou mapu, zjistili jsme, že jsme urazili necelou třetinu celé cesty a řidič nás zavezl na jih místo dále na západ, na severní okraj jezera Hořejšího.

Představit si v této pusté, sněhem zalehlé krajině lány polí, zelené louky, nekonečnou modrou plochu jezera, řady topolů nebo shluky vrb u řek a potoků a lidmi oživená města a osady, mi činilo potíže. Tak daleko v minulosti se mi taky zdálo naše putování, a zatím uplynulo jen několik málo roků. Často jsem si musel připomínat, že je mi teprve devatenáct, tolik nejrůznějších zážitků a zkušeností jsem v sobě nosil od toho smutného roku, kdy se psal letopočet devatenáct set třicet a táta mě v mých čtrnácti letech odvezl z domova.

Cesta do Edmontonu se nakrátko zarazila. Táta nemohl najít způsob, jak se dostat dál zadarmo, a aby nemusel znovu sáhnout na úspory, dal se najmout jako nádeník na stavbu silnice. Za čtrnáct dnů vydělal dost na jízdenky do Winnipegu a ještě něco zbylo. Konečně jsme taky jeli pohodlně vlakem a já jsem se mohl dívat okénkem na míjející krajinu jako kdysi dávno při své jediné cestě na prázdniny.

Celý čas, co jsme vyjeli z josefovského nádraží, vzpomínal táta nepřetržitě na mámu.

„Ještěže tu není s námi,“ říkával v situacích, kdy nám bylo nejkrušněji.

A naopak litoval, že zůstala doma, pokud se nám dařilo líp, nebo jsme viděli či zažívali něco obzvlášť pěkného.

A pozoroval jsem, jak se táta mění. Stával se rozhodnější, tvrdší, jen ve svém hlubokém stesku po domově zůstával stejný.

„Vždyť my bychom to byli taky nějak překlepali,“ postěžoval si někdy. „Tak zle nám doma zase nebylo, abychom se takhle museli trmáčet světem jako dva žebráci. I ti cikáni se u nás mají líp než my tady. Jezdí si s koníčkem a vezou se na voze, můžou si uvařit...“ Nadlouho potom vždycky umlkal.

Zřejmě rád zapomínal, že někdy v chalupě nezbýval jediný kousek chleba a dluh u kupce narůstal do částek, nad nimiž máma potají lomila rukama.

Nepamatoval si už na dlouhé marné obchůzky josefovských a jaroměřských továren, ani na svou skleslost, s níž se večer s prázdnými rukama a prázdným žaludkem vracel, ani třeba na slova, jimiž sedlák strejda Beneš odmítal naši mámu, když ho prosila o trošku odstředěného mléka. „Jestli chcete, tetka, tak vám podojím bejka,“ ušklíbl se tenkrát ten červenolící a zdravím kypící tupý chlap, a máma studem nevěděla, jak se co nejdříve vymotat ze sítě statku, kde to vonělo pečeným masem a zelím jako o posvícení. Byl jsem tam tehdy s mámou a aspoň jsem jim plívl na okno a máma mi dala pohlavek. To všecko tátovi překrýval neukojitelný stesk po naší vsi, kde by zase byl Antonem Žižkou se vším, co k němu patřilo.

Cesta přes území Manitoby se protáhla. Opět jsme se protloukali zčásti pěšky, občas nás někdo svezl a někdy jsme zůstávali několik dní na některé z farem, abychom si vysloužili jídlo a vydělali trochu peněz na další cestu, kdy jsme potravu museli kupovat. Tehdy jsem už tátovi trochu vypomáhal s prací. Den ode dne mi bylo líp, jako by mi někdo naléval do žil nové síly.

Procházeli jsme kolem farem, schovaných v zeleni stromů, a pole se táhla do daleka všemi směry.

„Takhle tady moct hospodařit, člověče, to by se mámě líbilo,“ říkal táta.

„Půda je tu dobrá a úroda musí jaksepatří vynášet.“ Měl pravdu

jen zčásti.

Setkali jsme se taky s nájemci farem, kteří tátovi otevřeli oči. Když odevzdali nájemné, mnoho jim po celoroční dřině nezbylo. Pokud byl zvláště úrodný rok, obživili se docela dobře, ale přišla-li neúroda, nájemné se nesnížilo a nájemci se zadlužili na dlouhou dobu dopředu. Někteří z nich se však přece jen dopracovali malých úspor, a když měli štěstí, mohli svým dětem zajistit práci na vlastních pozemcích.

Naše zavazadla už jistě dávno dorazila do Edmontonu, kam je poslal pan Slezák, a my jsme se stále ještě protloukali nekonečným územím Kanady. Z Dauphinu jsme se zase jednou vezli v korbě nákladáku, ale když nás kdesi na rozcestí vysadili, popletli jsme si směr a udělali si několikadenní zacházku až do Prince Albertu na řece Saskatchewan. Tady to vypadalo zpočátku bídne. Strážníci se po nás ohlíželi s nerozhodnou otázkou v očích a dlouho nás vždycky sledovali zamračeným pohledem. Jeden z nich se za námi dokonce vydal a doprovázel nás přes několik domovních bloků. Táta mně pevně svíral ruku a šlapal s hlavou vztyčenou, jako by to neviděl, ale pak už nevydržel a zahrnul do jakési malé hospůdky.

Vstoupili jsme do nízké tmavé místnosti a ohlušení křikem a rámusem jsme se zastavili. Snad třicet mužů se tam dohadovalo s člověkem v širokém a vysokém klobouku, který rozhazoval odmítavě rukama a jeho hlas bylo i v tom hluku jasně slyšet. Bylo na něm vidět, že je zvyklý poroučet.

Táta objednal něco k jídlu a posadil se za stůl v samém rohu u dveří. „Co se to tu děje?“ zeptal se hostinského.

„Co by se dělo?“ ptal se stejně udiveně hostinský.

Táta kývl hlavou k hloučku, kde si muž právě posunul klobouk do týla a do úst vložil černé cigáro. Nejméně desatero rukou se snažilo přispěchat s ohněm a předejít ostatní. Muž spokojeně zadýmal.

„Tohle?“ Hostinský ukázal prstem a rozpovídal se: „Nic zvláštního. Místní jezdeckej spolek připravuje slavnostní jízdu do Wainwrightu. Jeden rok jezdí oni sem, druhý rok my k nim. Je to vždycky velká sláva a obě města se předhánějí v nápadech, jak se ukázat. Trvá to týden a celou dobu jsou toho plný noviny.“

Tátovi zsvítily oči. Koně, to byla jeho velká a marná láska. Nebylo pomýšlení, aby se kdy zmohl na vlastního, a tak aspoň kde se dalo, přitřel se k cizím. Nějaký čas kočíroval těžké pivovarské tahouny, při

nejrůznějších oslavách mu z velkostatku svěřovali lehkonohé vraníky, zapražené do kočáru, v němž se vozívala smiřická honorace. Nejvíce však vzpomínal na vojnu, kde sloužil u trénu, jak tomu říkal. A vždycky, když jsem ho viděl s opratěmi v rukou, byl to jiný člověk, a já jsem na něho byl nadmíru pyšný.

„A to se tady o tom radí?“ zeptal se táta.

„Kdepak,“ řekl hostinský. „Na tyhle příležitosti najímají vždycky pár nových kočů. Páni jedou na jezdeckých koních a jejich dámy se za nima vezou v kočárech.“

Táta povyskočil. „A kam jste povídal, že se jede?“

„Jako obvykle. Do Wainwrightu,“ řekl hostinský a odpochoval.

„Jak to jmenoval,“ bručel si táta a rozkládal na stůl před sebou mapu, jezdil po ní prstem a pak ho zapíchl na jedno místo. „Ale to máme úplně při cestě, safra. Tohle by se nám náramně hodilo. Dobřejch tři sta kilometrů hezky s kočárem...“

Zvedl oči a nerozhodně mrkl ke skupině mužů a pak po hostinském, vytáhl peněženku a po dlouhém přehrabování zmačkal do dlaně dolarovou bankovku.

Když se zvedal, zřejmě si ještě nebyl jist, jestli činí dobře, ale dodal si odvahy, vykročil k nálevnímu pultu a naklonil se k hostinskému. I když jsem neslyšel slova, tiché němohře jsem porozuměl. Hostinský se nejdříve soustředěně zamračil, koutkem oka mžikl na tátovu pootevřenou dlaň, kolem úst se mu mihl úsměv, pak tátovi oběma rukama dlaň zavřel. Táta pokýval hlavou, cosi se zeptal a hostinský naopak hlavou zavrtěl a tátova ruka, mířící ke kapse s peněženkou, se uprostřed pohybu zarazila. Hostinský se k tátovi otočil zády a táta se zrůžovělými tvářemi zamířil zpátky ke mně, usedl tak, aby na muže v černém klobouku neviděl, a zavrtal pohled do stolu.

Hostinský se ještě chvíli točil za nálevním pultem, nalil sklenku, donesl ji muži, který stále ještě kouřil svoje černé cigáro, sklonil se a něco mu pošeptal. Muž zvedl hlavu, rozehnal rukou oblak dýmu a přes hlavy ostatních se zahleděl k našemu stolu.

„Táto,“ vydechl jsem. „Šenkýř mu něco povídal a on sem kouká.“

„Nevšímej si toho, Toníku. Ještě se nám nakonec vysmějí. Jsem já to ale blázen, nabízet hostinskému dolar. Copak to jsou pro něho nějaký peníze?“

„Jde sem,“ vyhrkl jsem.

Hostinský už stál u nás. „Máte se jít ukázat,“ řekl jenom

mimochodem a šel dál.

„Děkuju,“ zavolal táta zaraženě a rychle vstal.

Muž s černým kloboukem pozoroval tátovu mohutnou postavu a klidně pokuřoval. Zato ostatní sledovali tátův příchod nevraživými pohledy. Blížil se k nim konkurent. Těžko s ním mohli soutěžit. Oni to zatím nevěděli. Já ano. Táta znal všechny zemědělské práce a se zvířaty to uměl. A s koňmi nejlíp. Díval jsem se, jak odpovídá na mužovy otázky, a nakonec si s ním podal ruku a radostně se rozběhl ke mně.

„Toníku, hochu, máme skoro vyhráno. O pár dnů se sice zdržíme, protože se jeden tejdén bude cvičit a teprve druhý se pojede, ale zato dostanu plat a zadarmo nocleh pro nás oba na celou cestu. A tu zkoušku snad udělám.“

„Jakou zkoušku, táto? Copak, tě potřebujou zkoušet?“

„Tohle oni nevědí, jak kdo umí s hemelkama, tak si to odpůldne půjdeme voprubovat.“

„A ukážeme jim, vid’?“

„No, když při nás bude stát svatej Tonda...“

Táta se radostně rozběhl přes lokál k pultu a ukazoval vztyčeným palcem a ukazováčkem. Hostinský kývl hlavou a nalil dvě sklenky. Přitukli si, táta zaplatil a s hlavou vztyčenou se vrátil ke mně.

Cestu ke stájím jezdeckého spolku znal ve městě kdekdo. Museli jsme přes celé město. Dorazili jsme tam brzy po obědě, ale jak jsme okamžitě zjistili, skoro poslední. Postávalo tam jistě aspoň padesát mužů nejrůznějšího věku.

Táta trochu zchladl. „Toníku, to je nějaký konkurence. Já nevím, nevím...“

Přes dvůr přicházel člověk v černém klobouku a z otevřených vrat vyjížděl kočár s párem vysokých vraníků. Táta zamlaskal a mohl na nich oči nechat.

Na kozlíku seděli dva štolbové v červených kabátech a vysokých jezdeckých botách. Několik podkoní rozstavovalo po dvoře do kruhu prázdné láhve.

„Tak, chlapi,“ zakřičel muž, kterému všichni říkali kapitán. „Tadyhle máte kočár, koně, a s nima třikrát objedete tady ten kruh. Jedno kolo krokem, jedno klusem a poslední cvalem. Kdo převrátí láhev, zastaví a je vyřazen. A bude se vybírat podle toho, kdo projede co nejbliž lahvi. Je to jasný?“ Postavil se do kruhu a kývl hlavou.

„To si sakra dobře vymysleli,“ pobrukoval si táta a přihlížel, jak první muž šplhá na kozlík, bere do ruky opratě a cosi hledá.

„Copak je?“ zavolal na něho kapitán.

„Není tu bič,“ odpověděl muž na kozlíku.

„Jede se bez biče. Jak se jmenujete?“ A zapsal si jméno do notesu. „Tak do toho.“

Kočí se držel dobře a ve své práci se vyznal. Koně poslouchali na nejjemnější pokyn nebo potažení za oprat'. Celý šťastný seskočil z kozlíku a vykřikl: „Ani jedna. A místy jsem nejel dál než na dva palce od lahví.“

Zatím už se rozjížděl druhý muž a pak ještě další a táta pořád jen stál a koukal, občas potřhl hlavou, vydal varovný zvuk, a když se některá láhev překotila, zklamaně mával rukama, jako by ani nešlo o konkurenta.

„Tenhle se drží,“ stíkl mi rameno, když kolem nás projížděl malý člověk s černými lesklými vlasy. „Ten je vede. Kluci si vykračují jako panny.“

Natáhl krk. „Ale riskuje. Div nejel do kruhu. Ale stejně je to pašák.“

Muž sklidil za svůj výkon všeobecnou pochvalu, nad níž se jen pohrdavě usklíbl, a sklouzl z kozlíku jako lasička. „Jean“ slyšel jsem, když hlásil své jméno, ale dál jsem nerozuměl.

„A co vy,“ zavolal kapitán. „Tak jste o tu práci stál, a teď nic? Pojd'te nám ukázat, co umíte.“

Táta se ohlédl, komu platí výzva. Za námi nikdo nebyl.

„No vy, vy,“ ukázal kapitán prstem a táta se tedy rozhýbal, šel ke koňům a jednoho pohladil po nozdrách. Pak postupoval ke kozlíku a poplácal koně po plecích. Nemohl si to odpustit, když se zase jednou dostal k tak krásným zvířatům.

„Pozor,“ řekl jeden ze štolbů. „Je citlivej na zadní nohy.“

Táta se zarazil a přejížděl rukou koni po hřbetě. Kůň k němu obrátil hlavu a tiše pofrkával. Spodní pysk se mu odchlípl a kapala z něj slina. Táta něco zabručel a kůň zastříhal ušima. A pak jel táta rukou koni po noze, poklepal mu na ni a kůň nohu poslušně zvedl.

„Sakra, ten to umí,“ řekl štolba.

„Má trochu volnou podkovu,“ ukázal táta prstem. „Potřebovala by dorazit.“

„Potom,“ mávl rukou kapitán. „Vylezte nahoru a jed'te.“

A táta jel. Jel líp než všichni, líp než ten malý člověk, který teď stál v pozadí a jen se mračil, jel nejlíp ze všech. O láhve cinkala zrnka, odletující do stran pod koly, která se chvílemi téměř třela o sklo. A táta seděl na kozlíku pohodlně rozkročen a zdánlivě držel opratě jen tak v rukou.

„Jméno,“ křikl kapitán ještě dřív, než kočár zastavil. „Jste přijat, a vy taky,“ ukázal na malého Jeana, a pak přečetl patnáct dvacet dalších jmen.

Hned to odpoledne jsme se usadili v ubytovnách jezdeckého spolku. Štolba nás prováděl stájemi.

„Teda výběr tu máte,“ vykřikoval táta pochvalně. „Samý dobrý plemeno, to je hned vidět. Takovýhle koně neměl ani pan major Procházka z josefovského jezdeckého pluku, a to byl nějaký vybíračeň pán!

Spali jsme ve společné noclehárně, veliké místnosti s nízkým stropem a dvěma dlouhými řadami kavalců. Ráno všem vybraným kočím zapůjčili stejné obleky. Černé proužkované kalhoty, černá saka a dlouhé červené kabáty se zlatými prýmkami přes prsa. A k tomu černé lesklé cylindry. Chvilí trvalo, než našli něco, co by se hodilo na tátovu míru, a když jsme šatstvo potom přinesli do noclehárny, táta po mně rozpačitě mrkl.

„Vždyť já v ty parádě ani nebudu umět chodit,“ bručel. „V životě jsem na sobě nic takového neměl.“ Nejdéle natřásal červený kabát. „Nebudu ti připadat jako cirkusák?“

A hned potom začalo cvičení a projížďky, které trvaly vždycky až do večera.

A týden v tom ruchu a shonu ubíhal a jeden den byl hezčí než druhý. Byli jsme sytí, dostávali jsme pravidelně dobré jídlo, spali jsme na měkkých kavalcích - po všem tom trmácení se mi zdálo, že jsem se ocitl v ráji. A táta byl ve svém živlu a prvně od odjezdu z domova jsem ho slyšel od srdce se zasmát. Jenom jedna příhoda zkalila ty hezké časy.

Nikdy předtím jsem neviděl tlupu mužů tak rozdílných, dobromyslných dobráků, chytráků i protřelých filutů a podivných existencí, které se tu vzaly bůhvíodkud. Byli mezi nimi příslušníci nejrozličnějších národů a ras. A nejhorším výlupkem byl onen malý ulízaný Francouz Jean. Tak surový chlap se hned tak nenajde. Jak mohl, potají týral ta krásná zvířata způsobem, nad kterým kroutili

hlavou i ostatní muži, z nichž mnozí taky nebyli právě dobrosrdeční. Úplně jako by si s koňmi vyřizoval své osobní účty a za cosi se jim mstil. Dával si však pozor, aby ho nepřistihli podkoní nebo kapitán.

Tátu mučení zvířat trápilo od samého začátku. A když už pohled na trpící koně nevydržel, několikrát beze slova vytrhl Francouzovi bič z ruky a zahodil ho daleko od sebe. Jean jen loupal očima a pomalu si pro něj došel.

Jednoho slunečného rána se vzbouřil.

Muži vyváděli koně ze stáje a zapřahali je do kočárů. Francouz se tvářil výbojně, a jak mohl, uštedřil svým koňům kopanec, rýpal je do boků a surově trhal opratěmi. Zároveň se provokativně ohlížel po tátovi. Táta už měl zapraženo. Se stisknutými rty stál a váhal, potom pomalu omotal opratě kolem mosazného kolíku na kozlíku a zvolna šel k Jeanovi. Francouz čekal a právě tak pomalu zvedal bič nad hlavou.

Téměř jsem k tomu nevelkému člověku pocítil obdiv. Postavit se proti muži mnohem silnějším a většimu vyžadovalo značnou dávku odvahy. Jenomže jsem ještě v té chvíli neznal důvod. Až později jsem pochopil. Francouz byl zřejmě zkušený boxer.

Tátovi se začaly podlévat oči krví. Přicházel jeden z jeho neovladatelných záchvatů slepého vzteku. Vytrhl Francouzovi bič z ruky a hodil mu ho k nohám. Ostatní muži nechali zvířata zvířaty a shlukli se do velkého kruhu.

Oči jim svítily dychtivostí. Očekávali divadlo, které bude příjemným zpestřením každodenní práce. Jedni pokřikovali na tátu, druzí na Jeana a popichovali ho, a Francouz se nedal pobízet. Byl malé postavy, ale široký v ramenou a pěsti měl jako neforemné hroudy.

První výpad tátou otřásl. Francouzovy ruce mu zabubnovaly na prsa řadou tvrdých přímých úderů, které by jiného muže v mžiku porazily. Táta potřásl hlavou jako v údivu, ohnal se a Francouz uskočil. A znovu vyrazil, tentokrát však táta jeho výpad kryl. Byl to zápas neohrabaného medvěda se zdivočelým psem, jehož mi Francouz odchlípenými rty a vyceněnými ostrými zažloutlými zuby připomínal. Pak táta utřil několik tvrdých ran do obličeje. Pod každou jsem se uvnitř svíjel a přivíral jsem oči a se zaťatými pěstmi jsem se rozběhl k zápasícím mužům. Několik paží mě strhlo zpátky. Škrábal jsem a kousal a bil kolem sebe, výsledek však byl jen pevnější

stisk. Ztichl jsem a bezmocně přihlížel. V očích mě pálily slzy vzteku a strachu, ale i přes tu horkou vlnu jsem viděl, jak tátovi zbělelo chřípí a ústa se mu stáhla v nepřítčnou grimasu. Ted' ho zabije, vyjeklo to ve mně. Francouz proti němu má přes své boxerské umění stejnou naději, jako kdyby chtěl vykolejit lokomotivu. Táta v té chvíli stáhl hlavu mezi ramena a chystal se ke skoku.

„Táto, ne, táto!“ vykřiklo něco mým hlasem, a táta na okamžik strnul, div nepřepadl dopředu, a Francouz jeho zaváhání využil a vrazil mu pěst do žaludku a hned se rozpřáhl znovu. Táta ho pohybem tak rychlým, že ho snad nikdo nepostřehl, drapl za paži a smýkl s protivníkem stranou, ohlédl se po mně, jako kdyby se divil, že tu jsem a co tu dělám, a viditelně zkontl.

Francouzovi se zdálo, že našel svou příležitost. Zatančil před tátou jako baletka a dvěma rychlými prudkými ranami ho udeřil ze stran do hlavy, odskočil a znovu se vrhl vpřed. Táta pomalu ustupoval a kruh mužů se pohyboval s ním. A Jean poletoval kolem táty jako podrážděná vos a uštědřoval mu úder za úderem, a jist si svým vítězstvím, přestal si dávat pozor. A táta stále jen ustupoval, nebránil se, a najednou se mu dostal k tělu, chytil Francouze předloktím pod bradou a druhou rukou mu přitiskl obě paže k bokům. Francouz se svíjel a kopal a trhal sebou, ale proti tátově síle nic nezmohl. Oči mu pomalu vylézaly z důlků, po bradě mu stékaly sliny a mezi rozchlípenými rty se ukázal jasně červený jazyk, který se stále prodlužoval. Když konečně táta uvolnil stisk, Jean se téměř zhroutil a hlasitě lapal po dechu. Ještě jsme však poznali jeho lstivost.

Dlouho se potácel jako opilý sem a tam, kroutil pochroumaným krkem, a neočekávaně na tátu vyrazil z boku. Táta asi něco podobného čekal. Ukročil a plochou dlaní udeřil Francouze zepředu na obličej. Francouz klesl na kolena, jako by mu podrazil nohy, a z nosu mu vytryskla krev. V předklonu s rukama opřenými o zem kýval hlavou ze strany na stranu a tiše skučel. A táta ho zvedl, přehnul si ho přes koleno a svou mohutnou hrubou dlaní mu cílevědomě a v pravidelném rytmu zpracovával zadek, až se z kalhot prášilo.

Francouz se dal do řvaní, už se však nepokoušel bránit.

Pak se táta zarazil, odhodil Francouze jako kus hadru do prachu, a otřel si dlaně o nohavice. Chlapi se kolem něho shlukli, poplácávali ho po zádech a potřásali mu rukama. Táta se pomalu probíral a

odstrkoval je. A pak, jako kdyby si teprve teď všiml těla u svých nohou, postavil Francouze na nohy, pleskl ho po rameně a natáhl ruku. Jean by mu ji snad nejraději ukousl, ale když se rozhlédl po obličejích, pokusil se zachránit, co se dalo. Potřásl tátovi rukou, otočil se a zamíchal se mezi ostatní. Toho večera zmizel a nikdo jeho odchodu nelitoval, a nejméně kapitán, který se o celé věci brzy dověděl. Dokonce vyplatil tátovi zbytek Francouzovy mzdy.

„Dobře jste udělal, Siskou,“ řekl. „Ale měli jste mi to oznámit, byl bych ho vyhnal dřív.“

„No jo, ale teď vám bude jeden kočí chybět,“ řekl táta trochu provinile.

Kapitán se ušklíbl. „Za jednoho deset. Však to někdo rád vezme.“ Táta se také ušklíbl. „Za jednoho deset. Nemlich jako u nás.“ Kapitánovu poznámku v sobě zřejmě nosil až do večera. Před spaním mně položil dlaň na hlavu a zatřepal mi s ní. „Toníku, člověče, proč my jsme sem vlastně jezdili, nevíš? Takhle se protloukat a žít z ruky do huby jsme snad mohli i u nás, co říkáš?“

„Ale aspoň se podíváme po světě,“ snažil jsem se ho utěšit. „Ty hlavičko moudrá,“ utrl se na mne. „A copak z toho máš! Co z toho může pojit dobrýho?“

Rvačka tátou hluboce otřásla. Zjistil jsem to však až ve Wainwrightu po skončení té slavné jízdy, která se podle slov pořadatelů vydařila. Kočáry měly zůstat celý rok tady a dámy se vracely do Prince Albertu vlakem.

Táta přepočítal výdělek, vyptal se na cenu jízdenek, bez mrknutí sáhl do kapsy a v noci jsme nasedli do vlaku. Byl by snad přidal i něco ze železné zásoby, kdyby bylo potřeba. Přestože mě tátův výbuch vzteku vždycky znovu vyděsil, tentokrát jsem na něho byl pyšný. „Žes ho ale vyrychtoval,“ řekl jsem, když jsme se pohodlně rozložili v prázdném oddělení. Po celou dobu jsem o rvačce před ním nesměl mluvit. Výslovně si to zakázal. Troufl jsem si až teď, kdy se mi zdál klidnější.

Táta se na mě zamračil. „Ne abys to někdy vypravoval mámě,“ řekl. „To bych pak musel vyrychtovat i tebe.“ Mlčel, díval se oknem do tmy a nepřestával se mračit. „S jakou sběří se člověk cestou potká...“ Zavrtěl hlavou a tiše dodal: „A můj kluk se na to musí koukat. To ti teda dávám pěkný příklad.“

Zmlkl a o rvačce už nikdy neprohodil ani slovo.

Táta ušetřil aspoň za rychlíkový příplatek. Osobní vlak s námi zadusal po mostě přes řeku, propízl se předměstím a pak projížděl stanici za stanicí, až jsme se konečně dovedli do cíle naší pouti, do Edmontonu.

Snad nejvíc mě tam kromě krásných domů podobných palácům překvapily rozlehlé městské parky, hýřící množstvím rododendronů, ale neměl jsem mnoho času na rozhlížení. Táta najednou spěchal. Nemohl se dočkat zpráv od strýce Josefa, které na nás měly čekat v hostinci Betty Webbové, kde jsme se taky měli prozatím ubytovat. Domluvili jsme se anglicky už docela dobře - já mnohem líp než táta - a tak jsme zakrátko stáli před prahem přívětivého domu s nápisem Webbs House, v němž končila druhá etapa našeho putování za lepším životem z české vesnice Smržová do daleké Kanady. Kdyby možná táta tehdy byl věděl, co nás oba čeká, pustil by se do práce, aby vydělal dost peněz, a pak by se rychle vydal zpátky domů bez ohledu na to, že se vrátí s prázdnýma rukama, tak jak vyjel. V té chvíli však stál a s úlevou a nadějí v očích se díval na dům, který se měl stát naším prozatímním domovem.

4

Přicházelo údobí, kdy se na jihu za poledne ukazoval pouze proužek oranžové záře a jen za bezmračné oblohy na hodinku vykuklo načervenalé slunce, kutálející se těsně nad obzorem. Jinak bylo po celý den šero, které rychle přecházelo v předlouhou noc. Střídání dnů a nocí jsem někdy spíš jen tušil a řídil se podle hladu a hlavně podle chování psů, kteří se dožadovali svých pravidelných přídělů potravy.

Čas se nekonečně vlekl, a právě tak, jako svět téměř neustále halila tma, uléhaly mi na duši těžké chmury. Mnohokrát jsem si myslel, že už nevydržím a vyjedu alespoň kousek po jezeře, v poslední chvíli jsem se však vždycky svého úmyslu vzdal. Bloumal jsem po srubu ve slabé záři petrolejky, brouzдал se sněhem kolem psích kotců a mluvil jsem a mluvil, abych přehlušil pocit, že zešílím.

A potom jsem jednoho dne vytušil, že bledý přísvit daleko nad obzorem trvá déle, a vítal jsem ho jako nový život. A přísvit každého

rána sílil a světlo se vracelo do kraje, a kraj jako by se před mýma očima rodil z nicoty, jako by právě v této kouzelné chvíli vznikal. A přišlo světlo a s ním hvězdy a měsíc a taky den, kdy už jsem nevydržel.

Poprvé od odjezdu z Fort Chipewyanu jsem se za bílého dne odvážil na široširou pustou plochu zamrzlé řeky Mackenzie. Její mohutnost mě omráčila.

To nebyla jen obyčejná řeka, to byl veletok, spoutaný zatím ledovým krunýřem, i pod ním však budil ohromující dojem. Jak asi potom vypadá na jaře, když roztrhá ledy a nezadržitelně žene spousty vod k Severnímu ledovému moři? Slíbil jsem si, budu-li ještě v tomto kraji, že se na ni přijdu podívat.

Stál jsem nekonečně dlouho a rozhlížel se, a najednou jako bych dostal elektrickou ránu. Zahlédl jsem ujetou stopu několikerych saní, táhnoucích se oběma směry, až kam jsem ji stačil sledovat. Cosi se ve mně pohnulo. Po bezhlavém útěku ze stanice a po přestálém nebezpečí v bouři jsem byl nevýslovně vděčen za útulek, který mi poskytl lovecká chata nahoře na jezeře, a přesto už i tam se mi do duše počínala vtírat osamělost a touha po společnosti, a stopy lidských bytostí mě teď zaskočily nepřipraveného.

Prudce jsem zatoužil po zvuku lidského hlasu, po přátelském slově, po posezení s živoucím člověkem, ať už by jím byl kdokoli. Popohnal jsem psy k ujeté sanici, a když jsem rozeznal slabý otisk mokasínu, zůstal jsem nad ním v ustrnutí stát. Tudy, možná před nedávným, prošel člověk, dýchal tento mrazivý vzduch, vyfukoval obláčky páry, která se mu srážela na kožešinové kápi kolem obličeje, křičel na psy.

A zanedlouho se možná přiznala někdo další - a v tom okamžiku mě zamrazilo.

Pocit nebezpečí mě probudil ze sna. Prudce jsem otočil saně co nejkratším obloukem a hnál se zpátky k ústí říčky, do úkrytu. Cosi mě hořce pálilo v hrdle.

V jediném okamžiku se mi v obludných rozměrech postavila před oči celá moje budoucnost.

Běžel jsem za saněmi až do úplného vysílení, rval jsem se s překážkami jako zběsilý, zakázal jsem si vyskočit na náklad a odpočinout si. Chtěl jsem se unavit, zničit, abych zapomněl. Prodírali jsme se vzhůru korytem jako šílení. Mrazivý vzduch mě řezal v plících

a hrozil je roztrhnout. Ale nepovolil jsem a dřina a prudký pohyb mi zase jednou aspoň trochu pomohly.

Ještě řadu dní jsem se však potom v myšlenkách neustále vracel k ujeté brázdě na řece Mackenzie, polovinu denního pochodu ode mne. A stále jsme se plahočili vzhůru úzkým korytem. Přesvědčoval jsem sám sebe, že se těším domů mezi čtyři hrubé stěny chaty, usilovně jsem upínal myšlenky na povinnosti, které mě po návratu čekají. Ale jak zapomenout, že někde nedaleko za mnou je cesta lidí, kterou občas projede živá bytost?

Bílá plošina jezera se před námi otevřela ještě za světla. Přivítal jsem ji s ulehčením. Zahnuli jsme k chatě a v tom okamžiku jsem postřehl, že psi projevují nezvyklý nepokoj. Najednou se jako na povel rozštěkali, a div nepotrhalí postraňky. Pátral jsem po příčině, a zároveň jsem vytahoval zpod ranců pušku. Na táhlém pobřežním pruhu pod srubem jsem psy prudce zarazil. Pak jsem pochopil. Z lesa vlevo od stavení se odvíjela na zmrzlém sněhu sotva znatelná stopa saní, u dveří se lomila a pokračovala dolů k jezeru, kde se ztrácela. Už z dálky jsem viděl, že dveře srubu jsou sice zavřené, ale zajišťovací kolík leží na sněhu.

Rozběhl jsem se a vrazil dovnitř. Nevěřil jsem svým očím. Stalo se tu cosi nepochopitelného. Na první pohled jsem zjistil, že chybí obě kulovnice.

Kout, kde jsem skladoval zásoby, jevil stopy chvatného přehrabování.

Zmizely bedny s náboji a několik krabic cukru, čaje a mouky. Nezdržoval jsem se zjišťováním dalších ztrát a běžel jsem do zásobárny. Na bidlech se černaly mezery po zmrzlých rybách a z háků na stěně kdosi surově strhl několik sobích kýt.

Zůstal jsem ohromeně stát. Jen velice zřídka je slyšet, že by na Severu někdo okradl druhého o to nejcennější, co má, o jídlo a zbraně.

Za krádež pušky je smrt.

Vyběhl jsem ven a prohlížel si stopu. Nemýlil jsem se. Mířila na jezero. V rychlosti jsem nakrmil psy, snědl pár kousků sušeného masa a pustil se po svahu dolů.

Den se nachýlil k večeru, snesl se soumrak, a my jsme se vytrvale plahočili po stopě. Psi ji cítili, nechal jsem jim tedy na vůli, aby ji

sledovali podle svého. Ubíhali stále stejným tempem, jako by tušili, oč jde. Začínala mě zmáhat únava, stále delší a delší úseky cesty jsem trávil na saních a přitom se neustále rozhlížel.

Noc už značně pokročila, když v dálce vpravo před námi blikla do tmy nepatrná jiskřička. Přinutil jsem psy zpomalit běh, seskočil jsem ze saní a v poklusu vedle nich jsem na ně tiše mluvil a uklidňoval je. Zvedali čenichy vzhůru, větrili a s tichým kňučením co chvíli zrychlovali běh.

Zakrátko jsem v mrazivém vzduchu ucítil vůni hořícího dřeva, jiskřička se rozrostla a neustále se zvětšovala. Před ní se občas mihl stín, zakryl ji, znovu však zamrkala červenožlutým okem a prozářila tmou.

Zabočil jsem stranou a jel podél pobřeží, až jsem našel mírný svah, po kterém jsem se dostal k lesu. Mezi stromy jsem zastavil, odtáhl jsem bránící se psy jednoho po druhém dozadu k saním a přivázal je. Pokoušel jsem se je přimět, aby ulehli, cítili však cizí smečku a odmítali poslouchat. Nakonec jsem je přece jenom uklidnil a nezbývalo mi, než doufat, že zůstanou zticha a předčasně mě neprozradí.

Vytáhl jsem ze saní pušku, ujistil se, že je nabitá, a pak jsem sestoupil na led. Závany slabého větru mi občas znovu přinesly vůni ohně, cizí psi mě tedy neucítí. Kráčel jsem rychle podél břehu. Plameny táboráku mi skrýval dlouhý skalní chobot, vybíhající do jezera. Když jsem ho obešel, měl jsem tábořiště před sebou ve vzdálenosti necelých sto metrů, v mělké prohlubni mezi srázy krátkého zálivu těsně u samého břehu. Našlapoval jsem tiše jako kočka a zkrátil vzdálenost na dvacet metrů. Opatrně jsem se přitiskl ke skále a vyhlédl přes její okraj. Psi leželi uvázaní ke stromům každý zvlášť a vedle dohořívajícího ohně se rýsoval dlouhý neforemný balík. Muž nepostavil stan. To znamená, že se uložil jen ke krátkému odpočinku a hodlá co nejdříve zase vyrazit.

Ted', když jsem měl protivníka před sebou, nevěděl jsem najednou, co dělat.

Schylovalo se k mému prvnímu setkání s nepřítelem, které jsem s výjimkou Franka O'Briana zažil. S Frankem to však bylo jiné. Udělal jsem první, co se naskytlo. Ted' mám zápasit o svůj majetek, možná o život. Nevěděl jsem, koho mám před sebou, ale podle toho, co provedl, je ten člověk jistě nebezpečný a naprosto bezohledný. Na

Severu se vyzná a určitě ovládá nejrůznější úskoky, které já jsem nikdy nepotřeboval.

A co když budu nucen použít pušky, napadlo mi najednou. Mám na to právo, ať už mi provedl cokoliv? Mám po Franku O'Brianovi právo ohrozit další život?

Namířit na někoho pušku nebo třeba jen vytáhnout nůž znamenalo u nás doma, že se takový člověk sám odepsal ze Společenství slušných lidí a dostal punc polovičního zločince a nikdy se ho už nezbavil.

Jako tolikrát na Severu mě k rozhodnutí přinutila zima. Nemohu tu v tom vražedném mraze stát donekonečna. Ať je to jakkoliv, vrátit se by znamenalo projev slabosti. Stáhl jsem si palčák, zasunul ho za opasek a se srdcem bušícím rozčilením jsem vystoupil z úkrytu.

Vítr mi byl stále příznivý. Přikrčil jsem se a přeběhl zbývající úsek několika skoky dřív, než se smečka zuřivě rozštěkala.

Člověk přivyklý divočině má spánek právě tak lehký jako zvíře.

Probudí ho každý sebeslabší zvuk, natož pak pekelný rámus, který spustili psi.

Muž odhodil cíp spacího pytle a vyjel na sníh pohybem hada, který se neočekávaně mihne v podrostu. Zároveň popadl ručnici a překulil se stranou.

V jeho počínání byla pohotovost děděná generace po generaci, klidná jistota tvora žijícího v nepřátelské přírodě, která mu na každém kroku usiluje o život. Byl jsem však ve výhodě.

„Odhod' pušku,“ křikl jsem co nejsilněji, abych přehlušil štěkot i své rozechvění. „Rychle!“

Vskočil na nohy a zbraň nechal ležet na sněhu.

„Odkopni ji,“ nařídil jsem mu a hlas se mi div nezadrhl.

Smýkl sebou stranou a zlomil se v pase. Pokoušel se mne zmást a znovu se dostat ke zbrani. Uměl v tom chodit, možná by byl padl na pušku a vleže vystřelil.

Zvedl jsem hlavěň vzhůru a stiskl kohoutek. Rána zaduněla jako hrom a několikrát se vrátila ozvěnou z lesa. „Příště mířím na tebe,“ vykřikl jsem.

Muž odkopl pušku a otočil se ke mně obličejem. V záři dohasínajícího ohně jsem ho viděl jen nejasně. Rozeznal jsem pouze, že je to štíhlý Indián s úzkou tváří a dlouhými tmavými vlasy. „Hod' na oheň dříví,“ řekl jsem a přistoupil blíž k němu. „A uklidni ty bestie, nebo ti je postřelím.“

Vydal několik ostrých zvuků a psi se jako pod dotykem biče schoulili.

Pak přihrábl nohou na oheň klestů. Plameny vyskočily. Nemýlil jsem se. V záři, která ke mně téměř nedosahovala, takže jsem zůstával v přítmí, jsem si ho mohl důkladně prohlédnout. Přestože byl štíhlý, skoro hubený, zdál se svěží a dobře živený. Nedostatek potravy nebo únavu jsem na něm neviděl.

„Vykradl jsi mně chatu,“ řekl jsem. „Vzal jsi mně jídlo a zbraně. Víš, co to znamená?“ Pozvolna jsem se uklidňoval. Přispěl k tomu i pocit, že jsem v právu.

Poněkud uvolnil strnulý postoj. „Indián hlad,“ zakňoural žalostným hlasem, ale číhavý pohled usvědčoval jeho tón ze lži. „Psi hlad.“ Zvedl tvář k měsíci, který pomalu vylézal nad vršky lesa. „Indián na daleký cestě.“

„Psi možná,“ řekl jsem. Vzpomněl jsem si na ubohá zvířata Indiánů, se zplihlou srstí a propadlými boky, která dostávají v zimě jen tolik potravy, aby mohla táhnout, a v létě se o sebe musí starat sama. „Na tobě ale nedostatek vidět není. Zastřelím tě jako vzteklého vlka.“

„Ty nestřílet,“ Indián vztáhl ruce před sebe s dlaněmi obrácenými proti mně. „Já všecko vrátit. Všecko,“ ujišťoval mě horlivě.

Napadlo mě, že bych se mohl dovědět něco o majitelích srubu. „Víš, koho jsi okradl?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ zklamal mě Indián. „Já v tom kraji prvně. Vidět jídlo, mnoho jídla, psi hlad...“

„To už jsem slyšel,“ přerušil jsem ho. „Ale stejně jsi hlupák. Vykrást chatu a utábořit se tak blízko - ty sis asi myslel, že jsem na objížďce pastí a tak hned se nevrátím, co? Ale stejně jsi hlupák.“

Indián neodpovídal, jen na mne upíral planoucí černé oči. Bránil jsem se představě, jak by to dopadlo, kdyby se naše role vyměnily a pušku držel v ruce on. Ted' už jsem o svém konání neměl jedinou pochybnost.

„Jak se jmenuješ?“ ptal jsem se dál.

„Rychle sob,“ řekl po malém zaváhání.

„Z kterýho kmene?“

„Z kmene Krí,“ odpověděl teď okamžitě.

Něco v jeho výrazu mi říkalo, že mu nesmím věřit.

„Kde sídlí tvoji lidé?“

Mávl neurčitě rukou kamsi k severu. „Nemáme stálej tábor. Stěhujeme se za zvěří.“

„Tak já ti něco povím,“ řekl jsem. „Nejmenuješ se Rychle sob a nepatříš ke kmenu Krí. Jsi z kmene Chipewayů, z některý z jeho odnoží, nemám pravdu?“

Indián neodpověděl. Oheň už zase pohasínal. Indiánovy mokasíny na sněhu se pohnuly. Byl to pohyb téměř nepostřehnutelný, spíš jen nepatrné sklouznutí, a vzápětí následoval další.

„Stůj, ani se nehýbej,“ řekl jsem, obloukem jsem ho obešel, zvedl jsem jeho pušku a přehodil si ji přes rameno. „Nalož na oheň.“

Sledoval jsem každý jeho pohyb. Indiáni jsou mistry ve vrhání nejrůznějších předmětů do velké dálky a mají přesnou mušku. Hodit po mně těžkým polenem nebo hořící větví by pro tohoto muže nebylo jistě nijak obtížné a pro mne by to mohlo mít nemilé následky. O nic se však nepokusil.

„Teď jdi k saním a vyházej všechno, co jsi sebral,“ poručil jsem, když se oheň rozhořel. „Ale neotáčej se a žádný hloupostí.“

Kráčel s rukama trochu od těla k saním a počal se v nich přehrabovat. Holé prsty mi ochromoval mráz. Přehodil jsem si pušku do druhé ruky a natáhl rukavici. Mráz se s chutí pustil do prstů, které jsem měl dosud v teple.

Na sních padly obě kulovnice, několik kusů zmrzlého sobího masa, pak Indián vyložil bedny s náboji a krabice s potravinami. Nakradl víc, než jsem při běžné prohlídce zjistil, a teď se snažil těch věcí co nejrychleji zbavit.

Popoháněla ho puška, kterou cítil za sebou a která mohla kdykoliv spustit.

On by se byl asi nerozmýšlel. „Všecko,“ řekl konečně.

„To není všechno,“ zkoušel jsem ho. Potrhl rameny a zlostně vyhrabal ze saní ještě několik vaků. Pak zůstal zády ke mně bez pohybu stát. „A co ryby?“ zeptal jsem se ostře. „Psi hladoví,“ zaprosil a otočil ke mně hlavu.

„Málo ryb pro ně.“

Chvilí jsem se na něho díval a rozvažoval. Ryby, které odvezl, moje zásoby nijak zvlášť nepoškodí. Původně byly určeny pro dvě spřežení, a moji psi, přestože na nich nešetřím, ryby do jara nespotřebují. „Budiž,“ kývl jsem.

„Ustup k ohni a dávej pozor na mou pušku. Čím víc o tom přemýšlím, tím míň by mně vadilo zastřelit takovýho sprostýho zloděje, jako jsi ty.“

Indián beze slova uposlechl a u ohně přisedl na paty. Jeho pohled mě neustále sledoval, a právě tak já jsem si dával pozor na jeho ruce.

Přistoupil jsem k saním a po hmatu se snažil zjistit, jak mnoho zásob s sebou veze. Našel jsem pytel masa, které mu mohlo vystačit nejméně na čtrnáct dní. Nahmatal jsem i celou sobí kýtu, která patrně patřila k mým zásobám, ale nechal jsem ji ležet. Indiánovu pušku jsem zahrabal hluboko pod rance na samé dno saní a zvedl ze sněhu obě kulovnice.

„Teď zabal ty věci do pokrývky,“ řekl jsem. „Odneseš mně je k saním.“

Neochotně se zvedl, vykročil a hned se zase zastavil. „Já odvézt na saních,“ řekl. „Já naložit nahoru a odvézt.“

„Nic takovýho. Zabal to.“ Namířil jsem mu pušku na břicho. Nerad uposlechl.

Odhodil spací pytel, sebral ze země kožešinou příkrývku a táhl ji za sebou k saním. Kdybych mu byl dovolil naložit moje věci, asi by se pokusil mi s nimi ujet, nebo měl vymyšlený nějaký jiný podfuk.

Nepořádně naházal náklad na pokrývku, vzal všechny čtyři cípy do ruky a stál, jako by si s nimi nevěděl rady.

„Dělej, hod' si ranec na záda,“ pobídl jsem ho.

„Moc těžký,“ namítl. „Indián neunes.“

„Za každý další slovo ti zastřelím jednoho psa,“ řekl jsem a snažil jsem se vpravit do přízvuku pohružky.

Bez mrknutí se na mě díval a jeho tvář se stáhla do zlostných záhybů.

„Tak sebereš už konečně ten ranec?“ vykřikl jsem. Vztekle zasyčel, předklonil se a s rozmachem si hodil ranec za záda, chvilku se pod jeho váhou potácel a pak vykročil. Držel jsem se několik kroků za ním a vedl ho po zasněženém ledu ke svým saním. Cestou několikrát odpočíval, a než jsme tu přibližně kilometrovou vzdálenost překonali,

Indián se notně zadýchal. U saní ranec s úlevou shodil z ramenou a protáhl se.

„Ustup a natáhni se na zem obličejem dolů,“ řekl jsem mu. „A ruce hezky nad hlavu.“

„Co ty dělat?“ zeptal se s úlekiem v hlase.

„Jen si připřáhnou psy a pojedou s tebou k tvému táboru,“ Zdál se zklamán. „Při zapřáhání nemusím ležet,“ namítl.

„Jen se polož, a rychle,“ řekl jsem. „Ty sis asi myslel, že tě pustím zpátky samotného a ty mně pak vyvedeš nějakou neplechu, co? Ale varuju tě, o nic se nepokoušej.“

Neochotně se položil na snůh s nohama a rukama roztaženými. Při zapřáhání jsem ho neustále hlídal. Ani se nepohnul. Pušku jsem nepouštěl z ruky.

„Tak vstávat, jdeme,“ pobídl jsem ho a vylezl na saně. Tentokrát už nic nenamítal a vydal se po našich stopách zpět. Nijak nespěchal, šel jako na procházku a každým pohybem dával najevo pohrdání. Ani jednou se neohlédl a nezrychlil chůzi ani tehdy, když mu moji psi téměř šlapali na paty a chňapali po lýtkách v kožešínových kalhotách. Zřejmě jim nevoněl a měl jsem co dělat, abych je udržel v dostatečné vzdálenosti.

Když jsme došli k jeho ležení, Indián s předstíranou bezstarostností naložil na oheň hromadu chrastí a se zkříženými nohama usedl.

„Copak?“ zeptal jsem se ho. „Chceš si se mnou vykourit dýmku míru? Snad si nemyslíš, že tě tu nechám?“

Ani se nenamáhal zvednout hlavu. Díval se do ohně, jako bych tu nebyl.

Větvičkou shrnoval žhavé uhlíky zpátky na ohniště.

„Tak dost toho hraní,“ řekl jsem. „Vstaň a zapřahej.“

„Indián unavený, Psi unavený,“ utrousil jenom jako mimochodem.

„Nevymlouvej se pořád na psy, na těch ti nejmíň záleží,“ odbyl jsem ho. „Pospěš si. Nemám chuť se tu s tebou bavit do rána. Chci tu mít čistej vzduch. Všiml sis? Smrdíš i mým psům.“

Znovu se na mne podíval tím svým vražedným pohledem, pak se natáhl pohodlně na bok a rukou si podepřel hlavu. Svou hranou bezstarostností mi dával najevo, že se mě nebojí.

„Dobře, jak chceš. Zapřáhnou teda sám.“ Zajel jsem k jeho saním,

vytáhl řemen a přivázal je k zadku mých saní. Pak jsem pobídl psy a vyjel na jezero.

Teprve teď Indián vyskočil a hnal se za mnou. „Haló,“ křičel. „To moje saně. Moje jídlo.“

Zastavil jsem. „Odjedeš?“

Beze slova se rozběhl ke svým psům, odvázal je a vedl ke mně. Moji hafani se div nezbláznili a Indiánova zvířata jim odpovídala stejnou. S potížemi jsem odpoutal jeho saně a několik kroků poodjel. Indián navlékl vzpouzejícím se psům postroje a za pomoci biče je uklidňoval tak dlouho, dokud se s bolestivým vytím nesvalili do sněhu. Pak zaběhl pro spací pytel a příkrývky a naházel je na rance a s bičem vylezl na saně.

„Ujížděj a už se nevracej,“ varoval jsem ho. „Dívám se za tebou a moje puška taky. Až do úrovně tamty skalní výspy poběžíš za saněmi, nezastavíš a nepokusíš se vytáhnout pušku.“

Indián zase slezl, chytil se přívěsného řemenu a práskl bičem. Psi zabrali a rozběhli se. Moji psi se dali do štěkání snad ještě halasnějšího a pokusili se vyrazit za nimi. Utišil jsem je a hleděl za vzdalujícími se saněmi.

Indián se v běhu otočil. Dostal se z přímého dostřelu a vzdálenost, kterou urazil, se mu asi zdála dostatečná.

„Ty špinavej bílej pes,“ vykřikl. „Vzít Indiánovi jídlo. Indián neodpouští.“

Vystřelil jsem do vzduchu a pobaveně se díval, jak saně poskočily a uhánějí po sněhu, ozářeném žlutým světlem měsíce. Zakrátko z nich zbýval pouhý černý stín, na rozlehlé pláni podivně maličký, který mi pak zmizel za skalním výstupkem.

Otočil jsem psy k domovu. Bylo to mé první setkání s člověkem od spěšného odchodu z Fort Chypewyanu, první slova, která jsem s někým prohodil.

Vzpomněl jsem si na svůj dnešní smutek na řece Mackenzie a zavrtěl jsem hlavou. Ne, o takovou společnost není co stát. Je mi líp s mými psy, přestože neumějí mluvit. Alespoň nemají některé další lidské vlastnosti.

Oddechl jsem si, a zároveň jsem si uvědomil, že jsem po celou dobu nebyl tak klidný a rozhodný, jak jsem předstíral Indiánovi i sobě.

Ještě několik dní a nocí po dobrodružství s Indiánem jsem byl ve střehu a probouzel jsem se při sebeslabším nezvyklém zvuku. Pušku jsem měl stále na dosah ruky. Indián se však už neukázal. Odvážil jsem se zase vyjet a při té příležitosti položit několik pastí, které jsem našel ve srubu. Při pozdějších objíždkách jsem byl kořistí vždycky znovu překvapen. Kraj byl zdánlivě pustý, mučený mrazem, bičován vichřicemi, a přesto tu zvěř nacházela obživu. Pod sněhovou pokrývkou roste vřes, sobí lišejník, borůvčí a brusinky, skromná potrava myší a sobů, jejich masem se živí vlci, rosomáci, lišky, hranostajové a koloběh pokračuje.

Pak se ve vzduchu a ve slunci, jež zůstávalo na obloze stále déle, ohlásilo cosi nepojmenovatelného. Dny se neznatelně dloužily a krajina se postupně proměňovala v jakousi jinou zemi s ostřejšími obrysy, s tvrdým kontrastem mezi černou a bílou a se sytějšími stíny. Jen mráz zatím nepolevoval a někdy se přihnala sněhová metelice, prudkými poryvy větru otřásala stavením a na dva tři dny mě zahнала do chaty. Pak jsem zase vstával do zjasněného jitra a na zemi pod chladnou modří oblohy přibylo černých skvrn. Také povrch jezera se přeskupil a téměř pravidelné řady dlouhých návějí se do daleka houपालy jako zmrzlé mořské vlny.

A potom zvířat v pastích začalo ubývat. Zmocnil se jich jakýsi nepokoj, nezlákala je ani návnada.

Nastával čas páření. Neuplyne dlouhá doba a všude pod ochranou porostu či skalisek vykouzlí příroda opakovaný zázrak zrození nového života.

Přišel čas, kdy kožich bílé lišky, pokud se přece jen nějaká chytila i do želez, dostal temnější drsný pruh, který zvěstoval, že lovecká sezóna končí. Sníh sice dosud ležel ve vysoké vrstvě, ale jednoho klidného dne po dobrém obědě při odpočinku na prahu chaty mě na větrem ošlehané a téměř necitlivé pokožce obličej zasvědčil slabounký vlahý záchvěv. Teplo se dalo sice spíš jen tušit, ale rozechvělo mě jako setkání s kýmsi drahým, kdo na dlouho odešel a teď se vrací. Slunce začínalo hřát, obloha jako by se rozšířila do výšky i do dálky a chladná modř nebe, bílý pronikavý lesk planiny a nažloutlá záře slunečního kotouče mi působily lehkou závrať.

I mne, právě tak jako psů, se zmocňoval stále sílící neklid, jenomže ten můj nebyl podvědomý. Naopak. Měl naprosto jasnou příčinu.

Lovci se už loučí se svými severskými domovy a počínají se stahovat k jihu, ke stanicím, kde si užijí trochu zábavy a krátké léto jim umožní zasloužený odpočinek.

Vymění svůj úlovek za nové zásoby, případně zaplatí loňský dluh, a jestliže jim štěstí přálo, zůstane jim trochu peněz navíc. Pak budou dlouho vybírat u pultu zástupce Společnosti Hudsonova zálivu, přehrabovat se ve zboží a nakupovat trochu parády - novou košili, pestří šátek na krk či jiné zbytečnosti - pokud ovšem peníze neprohrají v kartách nebo neprolíjí hrdlem. Ty tři krátké letní měsíce jsou jakýmsi sedmým dnem v dlouhém týdnu, kdy se nepracuje, kdy člověk není na každém kroku ohrožován na životě, kdy není třeba starat se o zítřejší jídlo.

Smutek se mě zmocňoval jako zákeřná choroba, a právě tak jako ona odcházel pozvolna a zanechával za sebou hořkou pachuč. A snad nejvíc mě trápilo pomýšlení na tátu, co řekne, co udělá, až se dozví o mém činu. A on se toto jaro jistě vrátí do Fort Chipewyanu. Loni nepřijel, nedostali jsme od něho žádnou zprávu. Doufal jsem však, že strýc Josef má pravdu. Soudil, že se táta dostal někam daleko na sever, zdržel se a už nestihl sanici.

Pomýšlení na to, že by snad zahynul, jsme oba odmítali. Táta přece nemohl umřít. Co by se muselo stát, aby to přemohlo chlapa, jako je táta? Ne, přesvědčovali jsme se vzájemně, však on se vrátí.

Strýc Josef, snad proto, že cítil odpovědnost za to, že tátu vytáhl do Kanady, se té naděje držel ještě houževnatěji než já. A pak jsme si zvykli nechávat si své myšlenky každý sám pro sebe a o tátovi už raději nemluvili.

Tím víc jsme se jím však zabývali v myšlenkách. A teď se tedy táta postaví před strýce Josefa a bude se ptát, jak se to vlastně o mne staral, jak mohl dopustit to, co se potom stalo. A co strýc? Jak odpoví na otázku, kde jsem?

Zaháněl jsem tíživé myšlenky vši silou, které jsem byl schopen, odcházely však jen neochotně a zdráhavě, a i když zdánlivě zmizely, stály v záloze a při první příležitosti se vracely.

Rozechvělé a spíš podvědomé dychtění po příchodu jara i protichůdné teskné smutky, v nichž - občas jsem si to ve zlomku jediné vteřiny přiznával - mi někdy dokonce bylo dobře, jako když si člověk s rozkoší škrábe svědící ránu, přestože si působí bolest, byly náhle surově přerušeny. Ta událost byla tím horší, že přišla bez

přípravy a nic jí nenasvědčovalo.

Slunce stálo v nejvyšším bodě nad bílým jezerem, jehož třpyt jako tekuté stříbro nutil přivírat oslněné oči, a zatím slabounké teplé paprsky se mi lehounkými krůčky procházely po tváři. Opíral jsem se zády o zárubeň, rozvaloval se na prahu srubu a skoro v polospánku pozoroval psy, kteří se s rozkoší protahovali u svých pelechů a vstřebávali teplo každým chloupkem huňatého kožichu. Nad krajinou panovalo nehnuté ticho, podobné tomu, jež zaléhalo vesnici u nás doma za nedělních poledních hodin, kdy lidé po obědě odpočívali, práce pro tu krátkou chvíli skončila a na sousedské tácky nebo na cestu do hospody k Rejchrtům bylo ještě brzo.

Myšlenky se mi lenivě převalovaly hlavou, vzdáleně jsem myslel na všechno možné a vlastně na nic určitého, krajina jako by se měkce vznášela na lehoučkém obláčku. Klid a mír předjarního poledne uspával. Když zazněl výstřel a kulka odštípla třísku necelého půl metru od mé hlavy, chvíli trvalo, než jsem si uvědomil, co se vlastně děje. Než zazněl druhý výstřel, těsně před novým nárazem projektilu do trámu srubu, byl jsem už při smyslech. Překulil jsem se na záda a smýkl sebou po podlaze za dveře. Třetí výstřel vyhodil spršku sněhu malý kousek od místa, kde ležel Haryk.

5

„Do boudy,“ křikl jsem na psy.

Je zvláštní, jaké podivné okolnosti si člověk uvědomuje ve chvílích nebezpečí, kdy by měl myslet na něco úplně jiného. Nikdy se mi nezdálo nijak pozoruhodné, že jsem na psy mluvil svou mateřštinou, teď jsem si to však náhle velice jasně uvědomil. Pamatuju se, jak mě překvapilo, že psi okamžitě poslechli a skokem se stáhli pod přístřešek ze silných klád, které je dostatečně chránily před útokem neznámého střelce.

Zatímco jsem snímal ze zdi obě kulovnice a chvatně je nabíjel, snažil jsem se určit směr, odkud útočník střílel. Vyhlédl jsem oknem a dával si pozor, abych se nevystavil jeho střelbě. Byl zalezlý kdesi ve stráni za chatou, ale objevit ho mezi stromy bylo nemožné. Kryla ho spleť větví a křovin, jimiž byl svah hustě porostlý. Kdo to jen může

být? Některý z červenokabátníků jistě ne. Pokud by mne člen Kanadské jízdni policie vypátral, přišel by si pro mne přímo a snažil by se odvést mě živého. Ze zálohy by po mně nestřílel. Nějaký mstitel? Nikomu kromě Franka O'Briana jsem vědomě neublížil. A pochyboval jsem, že za Franka by se někdo chtěl mstít. Při jeho neoblíbenosti to bylo nepravděpodobné. Nebo se vrátil můj nedávný host? Ale ať už je útočníkem kdokoliv, faktem zůstává, že mi usiluje o život, musím se tedy bránit.

Rozmýšlel jsem se, co dál. Mohl bych vyběhnout ze dveří a několika skoky se dostat do úkrytu za roh chaty a odtud do lesa. Pak bych mu nadběhl.

Jistě však něco podobného čeká a míří na dveře. Nezbývalo nic jiného, než pomocí sekery pokud možno bez hluku vypáčit odvrácené pevně zasazené okno a vylézt ven. Pracoval jsem úporně a se zaťatými zuby se snažil, aby dřevo nezaskřípalo. Pak okno s tichým prasknutím povolilo a cesta se uvolnila.

Vyklonil jsem se a obě pušky postavil do sněhu a prolezl ven. Kryt srubem jsem se odplížil k prvním stromům. Celou dobu jsem s trnutím v zádech očekával nový výstřel, útočník se však naštěstí nepřemístil a můj odchod do lesa nezpozoroval. Oklikou jsem se prodíral vzhůru na hřeben. Doufal jsem, že se dostanu střelci do zad.

Neslyšně, a zároveň co nejrychleji jsem se plížil sněhem, dával pozor, abych nezavadil o suchou větev, jejíž zapraskání by mě v nehnutém tichu okamžitě prozradilo, klouzal po hladkých skalních výstupcích a celý udýchaný jsem konečně dosáhl nejvyššího bodu terénu. Pak jsem postupoval strom od stromu a pátral po stopách, které tu střelec někde musel zanechat.

Pomaloučku jsem sestupoval po úbočí stráně. Chatu jsem zatím za širokým pruhem lesa neviděl, byl jsem si však jist, že někde tady pode mnou je místo, odkud útočník střílel.

Pak jsem narazil na stopu. Lehké otisky mokasínů vedly směrem dolů. Plížil jsem se stranou od nich, ne však dále, než abych je mohl stále sledovat a neztratit je z dohledu. Jednu pušku jsem měl přehozenou přes záda a hlavní druhé jsem prohledával les před sebou, zatímco jsem se obezřetně spouštěl níž a níž. Stráň se v těch místech svažovala mírněji, jen v některých úsecích, které jsem opatrně obcházel, spadala prudce dolů.

Stopa pojednou končila. Rozdupaný sníh na plošině za silnou

borovicí svědčil, že jsem objevil stanoviště neznámého střelce. Opodál se na sněhu černaly prázdné nábojnice z velkorážné kulovnice. Jinak jsem ze stop nic nevyčetl. Byly právě tak anonymní a neosobní jako celou dobu, co jsem je sledoval.

Přiklekl jsem a uvažoval. Bud' ten člověk odešel a v této chvíli už je bůhvídkde, nebo jde o úskok. Vytušil, že jsem vyklouzl a pokouším se ho vypátrat. Klid okolo chaty mu jistě byl nápadný. Očekává, že najdu jeho stopy, a usadil se někde poblíž, aby mě napadl v okamžiku, kdy se nemine cíle. Takto bych však mohl uvažovat donekonečna. Přestože jsem byl v nevýhodě, musel jsem dál, za ním. Šlápoty sestupovaly ze stráně, klikatily se a kousek níž se ztrácely. Co jestli na mne čeká někde tam?

Zkusil jsem starou lest. Zalezl jsem do úkrytu mezi několik blízko sebe stojících borovic, nasadil na hlaveň pušky kožešinovou čepici a trochu ji vysunul. Pak jsem ulomil nízko rostoucí větev. Zvuk zazněl lesem jako výstřel. Se zaťatými zuby jsem čekal na prásknutí skutečného výstřelu, nic se však neozvalo. Vystrčil jsem čepici výše a zaharašil větvemi. Opět nic. Bud' moji lest prohlédl, nebo odešel.

Nasadil jsem si čepici a poslouchal. Nikde se nic nepohnulo, stojatou hladinu ticha nerozčěřil jediný zvuk.

Útočník se tedy vzdal, aniž uskutečnil čin, pro který sem vážil cestu. V první chvíli po přepadení jsem byl přesvědčen, že přijel za mnou. Když jsem však teď o celé věci přemýšlel, došel jsem k názoru, že je i jiné vysvětlení. Kdosi měl možná nevyřízené účty s původními obyvateli srubu a výstřely tedy platily jim. Proč se však ten člověk hned po prvním nepodařeném pokusu vzdal? Nebo jenom chtěl upozornit na svou přítomnost, zneklidnit lovce z chaty, připomenout jim, že nezapomněl na něco, co oni způsobili? Či jde o obyčejného zloděje, který se chtěl zmocnit úlovku, výsledku práce za celou loveckou sezónu? I to se už na Severu stalo. Ale podobné úvahy k vyřešení záhady nepomohou. Je třeba něco podniknout.

Střelec se možná skrývá někde na pláni v prohlubni mezi závějemi a čeká na novou příležitost.

Otočil jsem se a zamyšleně klouzal dolů k chatě. Rozhodoval jsem se, mám-li zapřáhnout psy a vydat se po stopě, ale ztratil jsem příliš mnoho času a kromě toho bych mohl neznámému vjet přímo do rány. Jistě si dával pozor a na volné planině by mě zpozoroval už zdaleka. A než bych se dostal se saněmi na stopu, musel bych objet

veliký úsek jezera do míst, kde se svah spouští dolů jen povlovně. Nikde jinde bych se saněmi na plošinu nevyšplhal. Ne, bylo nutno najít lepší řešení.

V myšlenkách jsem se vbrzku dostal až nad chatu, kde jsem se ještě před několika hodinami oddával snění. Teď se vše naráz změnilo. Sny se rozplynuly, smutek byl zahánán. Měl jsem o čem přemýšlet. Nová vzrušující záležitost byla až příliš přítomná, příliš vážná. Potuloval se tu nepřítel, který usiloval o můj život, ať už za tím vězelo cokoliv. V klidném předjarním vzduchu viselo nebezpečí a bylo zbytečné uvažovat o tom, jestli si střelcova puška vybrala pravý cíl.

Doufal jsem, že pro tento den mám pokoj. Přesto jsem se na prostranství před chatou zdržoval co nejméně, a když už jsem musel ven, přebíhal jsem od úkrytu k úkrytu jako poplašený králík. Pušku jsem neodkládal ani na okamžik a co chvíli jsem se ohlížel nahoru na lesnatou stráň s nepříjemným pocitem v zádech. Netrpělivě jsem pozoroval modravé stíny na sněhu a očekával příchod tmy. Znovu a znovu jsem promýšlel celé dobrodružství. Střelec si vybral výhodné místo, odkud měl chatu s okolím jako na dlani. Lehký vánek vál směrem k němu, psi ho nezvěřili. Stráň mu poskytovala dobrou ústupovou cestu a mohl počítat s únikem přes pláň. Zřejmě dokonale znal okolí a věděl, že zmizí dávno předtím, než se saněmi vyjedu nahoru. Vráť se ještě?

Pokusí se dokončit, co se mu dnes nepodařilo?

Sotva se na krajinu položila tma, dal jsem se do práce. Vyhrabal jsem na všech čtyřech rozích chaty jámy ve sněhu, vystlal je chvojím a nad nimi zbudoval primitivní stříšky z větví. Pak jsem do pelechů odvedl psy a přivázal je na řemeny dostatečně dlouhé, aby se mohli dostat k sobě a přitom se nezapletli. Rekův řemen jsem prodloužil. Pes mohl volně pobíhat po celém prostranství před srubem a spát na starém místě. Zvířata se zdála mým počínáním udivena, ale brzy si zvykla a schoulila se do nových pelechů, jako by v nich spala odjakživa. Okna chaty i s opraveným jsem pečlivě zakryl kožešinovými příkrývkami a neponechal jedinou škvíru. Takto zabezpečen před nočním přepadením jsem ulehl k neklidnému spánku.

Za ranního šera jsem byl na nohou. Psy jsem odvedl pod jejich přístřešky, nakrmil je a přikázal, aby zůstali zalezlí. Trochu mého

nepokoje se přeneslo i na ně. Ostražitě vykukovali ze svých skrýší a mně nezbývalo, než doufat, že uposlechnou. Reka jsem zavřel v chatě. S ranečkem jídla přes rameno, sekerou za pasem a s puškou v ruce jsem ještě před rozedněním šplhal do stráně.

Pustá prázdnota krajiny mě na chvíli uklidnila. Ke vzdálenému lesu jsem zatím nedohlédl, ale jak se slunce pozvolna klubalo z lehké přízemní mlhy a prosvětlovalo svými paprsky modrou klenbu oblohy, les se počal vynořovat a dostával ostré obrysy. Dal jsem se mezitím do práce. Nasekal jsem chvojí a na výhodně vyvýšeném místě, v krytu krajních stromů a podrostu, jsem si vystlal ležení. Oblékl jsem se do toho dne zvlášť teple, takže jsem mohl dlouho vydržet bez pohybu, aniž bych příliš prochládl, ale na příští hodiny jsem se netěšil.

Někdy uprostřed dopoledne se daleko na pláni objevil drobný pohybující se bod, ne větší než špendlíková hlavička, téměř splývající s černí lesa. Neustálé civění do jiskřící bílé plochy velice unavovalo zrak - přestože jsem si víčka po eskymáckém způsobu natřel sazemi, a ještě si je co chvíli přikrýval palčákem - takže jsem měl v první chvíli dojem, že se mi dělají před očima mžitky. Zamrkal jsem, bod však nezmizel. Naopak, pomalu se přibližoval a zvětšoval. Odjistil jsem pušku a s dychtivostí sledoval dráhu toho drobného předmětu, z něhož se po chvilce vyklubala krátká úzká čára a postupně se měnila v titěrné ploché sáně, před nimiž se míhaly černé kuličky. Rozhrnul jsem větve, abych získal lepší výhled, vzepřel jsem se na lokty a zvedl pušku. Věděl jsem, že mé počínání je nesmyslné. Nehodlal jsem střílet, dokud to nebude nutné, a výstřel na takovou vzdálenost by měl pouze jediný výsledek, muž by otočil saně a ujel. To jen zuřivý vztek na útočníka mě nutil provádět hlouposti.

Už jsem rozeznával kmitající se psí běhy, člověka jsem však ještě nespatriil. Zřejmě se vezl na saních a pravděpodobně právě tak jako já bedlivě pátral po nebezpečí. Musel předpokládat, že ho budu čekat. Jeho včerejší jednání svědčilo o tom, že dovede být právě tak záluďný jako opatrný.

Ve vzdálenosti asi dvou set metrů saně zastavily. Dokonce se mi zdálo, že slyším krátký ostrý výkřik, kterým muž zarazil psy. Zapřeli se všemi čtyřmi do sněhu a v mžiku stáli jako sochy. Na saních se objevil malý kulatý pahrbek. Nesmírně opatrně jsem zamířil a přes hledí pušky ho pozoroval.

Nehýbal se. Ani já jsem se nepohnul, dokud mi nezačaly tuhnout

paže a hlaveň pušky se nezachvěla. Pak teprve jsem se položil. Vtom se jeden ze psů zuřivě rozštěkal a ostatní se k němu přidali. Mrtvé ticho protrhla psí serenáda. Zaťal jsem zuby. Ve větvích nad sebou jsem zaslechl lehký pohyb.

Zavál slabý větřík a psi mě zvěřili. Saně se ihned pohnuly a pak se stále se zvyšující rychlostí vykroužily krátký oblouk a ujížděly zpět, odkud přijely. Poklekl jsem s puškou u ramene, svíral sanice, až mně v nich brnělo, ale výstřel neměl žádný význam.

Seběhl jsem k chatě, spěšně pojedl, nakrmil psy a znovu vyšplhal na své stanoviště. Zlost mě rozpalovala do běla. Dlouhé čekání ve stínu po celé slunečné dopoledne, kdy jsem se mohl vyhřívat v teplých paprscích, ji jen stupňovalo. A odpoledne se vleklo s mučivou pomalostí a připadalo mi stokrát delší než čas před obědem.

Ráno mě už opět zastihlo na mém stanovišti. Celé dopoledne jsem čekal marně. Pak mě napadlo, že mě možná nepřítel úmyslně vylákal nahoru na stráň, aby se dostal nepozorovaně k chatě, a zatímco já tu

mrznu a vyhlížím na holé pláň, on si dole může dělat, co se mu zachce. Až do večera jsem pak střídavě střežil obzor, sbíhal ze stráně a zase šplhal nahoru. Nad večerí jsem únavou usínal. Srub sice hlídali psi, ale útočník by mi nejvíc ublížil, kdyby je postřílel. Potraviny a zásoby, pokud by je ukradl, bych nějak nahradil, ale bez potahu bych byl úplně bezmocný. Ta ztráta by znamenala můj konec.

Další den jsem strávil stejně jako předešlý, s jediným rozdílem - běhal jsem dolů častěji, a když jsem ležel na zdusaném chvoji a třeštil umdlévající oči na neustále prázdnou plochu, mimoděk jsem s hrůzou očekával, kdy uslyším zdola od jezera výstřely. Nepřítel se však neukázal.

Toho večera jsem se rozhodl.

Naložil jsem na sáně zásoby na delší pobyt venku a šel spát zvlášť brzo.

Dlouho před rozedněním jsem vstal, zapřáhl psy a vyjel na jezero, Po několika kilometrech jsem odbočil a šplhal se saněmi dlouhou strání vzhůru na hřeben. Stále ještě za tmy jsme se dostali na okraj planiny a podél lesa zamířili zpátky nad chatu, až jsme narazili na stopy saní a po nich se pustili přes volnou krajinu. Mráz řezal do tváří jako v hluboké zimě a tisíce hvězd studeně blikotaly na temné obloze. Dvě temné brázdby byly jasně viditelné. Dusal jsem za saněmi poháněn chladnou zlobou a rozhodnutím ukončit už jednou období nejistoty a nebezpečí, ať střetnutí dopadne jakkoliv.

Odhadl jsem vzdálenost téměř přesně. Ještě před východem slunce jsme překonali pláň a dosáhli okraje lesa. Jakmile jsem ho v kalném šeru vytušil před sebou, opustil jsem stopu a zahrnul stranou. V úkrytu mezi stromy jsem uvázal psy a s puškou připravenou jsem se vracel do míst, kde stopy mizely v porostu. Šel jsem po nich skoro hodinu. Čekalo mě zklamání. Les náhle končil, jako by ho někdo utál, a přede mnou se rozkládala nová nekonečná holá planina. Stopy mířily přes ni a mizely kdesi v dálce, kde se bělostná plocha stýkala s oblohou. V celé nesmírné rozloze nerostl jediný strom, jediný keř. Oko nenašlo předmět, na kterém by se zastavilo.

Vlekl jsem se zpátky k saním, zhltl kus masa a nakrmil jsem psy a pak jsem se pustil cestou, kterou jsem dnes už dvakrát prošel. Vyjeli jsme z lesa a plahočili se dlouhé hodiny bez dalšího odpočinku, aniž bychom věděli kam, ztraceni v bílé jiskřící pustině. Silou vůle jsem zaháněl zlost a hlavou se mi nepřestávaly rojit nejhroznější představy.

Útočník už v této chvíli mohl po libosti řídit v mé chatě u jezera. Vylákal mě možná na dlouhou projížďku a oklikou se vrátil. Nebo má za lubem ještě něco horšího. Bránil jsem se nutkání otočit saně a vytrvale jsem pobízel psy dál. Nic jiného mi vlastně nezbývalo. Jestliže je ve srubu, dojedu tak jako tak pozdě.

Na psech se projevovala únava a já jsem měl marného cestování taky dost.

Poledne dávno minulo a slunce se sklánělo k západu. Rozhodoval jsem se, že zastavím a utábořím se na místě, a teprve ráno budu pokračovat v cestě.

Nebo se mám vrátit k lesu, kde je dost dříví na oheň, a teprve nazítří se pustit dál?

Než jsem došel k rozhodnutí, vynořil se za vlnou návěje černý bod, jakýsi nepatrný výčnělek. Tiše jsem křikl na psy, kteří ochotně zvolnili běh a zastavili. Před očima, oslněnými celodenním jiskřením drobných krystalů v slunci, se mně dělaly mžitky. Sjel jsem ze saní a po bříše se sunul na vrcholek. Černá skvrna se zvětšovala a pak jsem strnul a jen jsem zíral před sebe. Objevil jsem cosi, čemu jsem se bránil uvěřit. Pomalu jsem se zvedl, promnul si palečnicí oči a podíval se znovu. Krajina se v těch místech mírně svažovala, a jak jsem vykročil, vynořovaly se nad jakýsi prudký zlom půdy ve vzdálenosti necelého kilometru vršky stromů. A když jsme popojeli na okraj zlomu, s nechápavým údivem jsem hleděl do hlubokého údolí s kruhem lesa, který šplhal až nahoru všude po okolních stráních, a s malým jezírkem uprostřed. Znovu a znovu jsem si protíral rozbolavělé oči a stále ještě jsem nechtěl uvěřit tomu, co vidím. Připadal jsem si jako ve snu. Tak překvapivě náhle se ten krásný kousek přírody ve zdánlivě holé a rovné pláni objevil, tak neočekávaně jsem narazil na les, který bych určitě minul, kdybych jel jen o pár stovek metrů stranou.

Zajistil jsem psy a pustil se opatrně dolů. Objevil jsem prázdný stan ze sobích kůží s tábornickou výstrojí a vychladlé ohniště. Čekal jsem do tmy v záloze. Nikdo se neukázal. Zklamaně jsem se vrátil nahoru. Někdy k ránu mě probudili psi. Okamžitě jsem byl vzhůru, a ještě než jsem otevřel oči, cítil jsem slaboučký závan kouře. Je tu, napadlo mi, a cítí se bezpečný.

Tápal jsem ze svahu čím dál volněji, a když mezi podrostem probleskla zář ohně, spustil jsem se na všechny čtyři. Postupoval jsem

kousek po kousku nekonečně dlouho a světlý bod nespouštěl z očí. Jak muž obcházel kolem, oheň se chvílemi zatměl a znovu se objevil a přes mé pomalé tempo se neustále zvětšoval. Občas vyšlehly plameny, dokonce jsem už zaslechl praskání hořících větví, ale postavu jsem stále ještě nerozeznal.

Připravil jsem si pušku a poslední metry jsem se plazil po loktech a po kolenou. Zmrzlý sníh tichounce vrzal. Skoro jsem nedýchal. Pozorně jsem ohmatával terén před sebou, odhrnoval z cesty spadlé suché haluze a chránil se udělat rychlejší neopatrný pohyb. V úkrytu posledních stromů jsem zůstal ležet. Muž cosi prováděl ve stanu. Bez ohledu na mráz, který se mi okamžitě pustil do odhalených prstů, stáhl jsem palčák a zamířil na vchod, jasně ozářený šlehajícími plameny.

Muž vyšel a zády ke mně táhl po sněhu kožešinou pokrývku k ohni. Tam usedl po indiánském způsobu na zkřížené nohy. V tom okamžiku jsem ho poznal. Štíhlá postava a dlouhé černé vlasy, visící podél úzkého obličejce, patřily Indiánovi, který mi před časem vykradl chatu a kterého jsem vyhnal z kraje v mylné představě, že navždycky. A on se tedy skutečně vrátil a cíhal v záloze, aby mě zabil a zmocnil se mých zásob. Slíbil mi přece pomstu. Prst se mi třásl na spoušti a hlaveň mířila přímo na jeho prsa. Zášť vůči muži u ohně a zlost ve mně bojovaly s odporem k násilnostem, s podvědomou obavou z nových výčitek svědomí nad zmařeným životem, když staré ještě nevyprchaly a nezmizí pravděpodobně nikdy. A přestože se Indián choval jako škodná, která zákeřně bez milosti zabíjí, nedokázal jsem vystřelit. Skýtal příliš snadný cíl, byl v této situaci naprosto bezbranný.

Zvolna jsem vstal. Indián přihodil na oheň něco větví, zaklonil se a odháněl si od obličejce kouř, který se v tom okamžiku stočil na jezero. A než jsem si uvědomil, co se stalo, než mi došlo, že mě vítr znovu zradil, Indiánovi psi, kteří leželi někde stranou mimo okruh světla, se dali do štěkání.

Indián byl mrštný jako lasička. To jsem už konečně před časem poznal.

Najednou ležel na boku, a než jsem stačil znovu namířit, vyskočil a v podřepu několika skoky zmizel mezi stromy. Ani jsem nestačil postřehnout, kdy zvedl zbraň. Než opustil osvětlený prostor, držel ji v ruce. Nazdařbůh jsem vypálil za ním a v následujícím okamžiku zašustila střela ve větvích nade mnou. Padl jsem na sníh a rychle se

plazil stranou do úkrytu. A přes rámus, který dělali psi, mě Indián asi slyšel. Znovu vystřelil a kulka sledovala směr mého pohybu. Minul se jen o jeden dva metry. Nehýbal jsem se a naslouchal do tmy. Zdálo se mi, že ho slyším postupovat vzhůru lesem.

Chtěl se asi dostat nade mne a najít si mou siluetu na pozadí ohně, který plápolal vysokými plameny. Šplhal jsem do stráně, abych ho předešel.

Záleželo teď na tom, kdo z nás se dovede chovat tišeji. Uvědomil jsem si, že nemám velkou naději. Indián jako pravé dítě přírody má nesporně lepší vyhlídky. Byl bych se nad sebou rozbředel, že jsem nevystřelil, a alespoň ho neporanil, když mi poskytoval tak snadný terč, ale na lítost bylo pozdě.

Vylezl jsem kousek po kousku dobrých dvacet nebo třicet metrů a zastavil se. Les byl tichý, ani psi se už neozývali. Indián je zřejmě utišil jakýmsi povellem, který jsem nepostřehl. Krčil jsem se za stromem a větril kolem sebe všemi smysly. Můj protivník asi taky vyčkával a číhal na zvuk, který by mu prozradil můj úkryt.

Kdesi vpravo ode mne se ozval tichý šelest. Puška se mi automaticky zvedla k ramenu, ale prst na spoušti se podvědomě zarazil. Nebezpečím vybičované smysly pracovaly přesně a bez mého vědomí. Rozpoznal jsem, že šelest vydává předmět, který se kutálí po zmrzlém sněhu.

Došlo mi, že se mě Indián pokouší přelstít. Pustil ze svahu zmrzlou hrudku a čekal, že se výstřelem prozradím. Ve vší možné tichosti jsem šplhal výš a zastavil se u holého skaliska, vystupujícího ze stráně jako obrovitý zvědavý nos. Někde nade mnou slabounce zapraskala větvička. Indián mě předstihl, vzdaloval se a odváděl mě od tábora. Asi se bojí, napadlo mi, abych neprovedl to, čeho byl schopen sám, abych mu nepostřílel psy. Či chce najít můj tábor?

Ležel jsem bez hnutí a zoufale přemýšlel, co počít, a to bylo mé štěstí.

K mému sluchu dolehl ze vzdálenosti ne větší než patnáct metrů tichý zvuk, jako když se něco smýkne po sněhu. Natáčel jsem se milimetr po milimetru tím směrem a třeštil oči do šeré tmy. Pak sotva slyšitelně zavrzal sních a poněkud světlejší prostor mezi stromy se zatměl.

V mžiku jsem zamířil a vystřelil. Zdálo se mi, že slyším tichý vzdech, ale právě tak to mohl být dotek kožesinového rukávu o větev.

Vystřelil jsem znovu a posunul se výš. Po několika vteřinách protrhl ticho výstřel z Indiánovy pušky, zněl však z větší vzdálenosti, než jsem předpokládal.

Střela proletěla daleko ode mne. Ihned jsem vystřelil do místa, odkud střílel protivník, ale Indián už neodpověděl. Znovu jsem neměl na vybranou. Musel jsem za ním. Odhadoval jsem, že jsem už výš než v polovině svahu, a dvakrát jsem při svém kličkování narazil na stopu saní, kterou jsem včera sledoval. Indián se jí patrně držel při výstupu vzhůru. To se mi zdálo potvrzovat mé obavy. Pachtil jsem se, jak nejrychleji to bylo za podmínky, že zachovám opatrnost, možné. Nikde se nic neozývalo. Srdce jsem cítil až v krku. Pak mi povolily nervy. Plný úzkosti o psy jsem se rozběhl. Ted', vykřikoval ve mně strach. Ted' padne rána. Téměř jsem cítil v zádech ústí pušky, které mě sleduje, zatímco prst na spoušti klidně vyčkává, až bude mít jistý cíl. Nevěděl jsem, kde je nepřítel. Ale běžel jsem dál s očima široce rozevřenými a s ústy dokořán a zadržoval jsem výkřik. A pak se temné siluety stromů rozestoupily a já jsem bez dechu padl na obličej.

Při mém překotném úprku měl Indián výtečný terč. Lepší si ani nemohl přát.

Proč nestřílel? Znamená to, že mě předešel a už se blíží k mým saním? Ty myšlenky ve mně vyskakovaly jako nejasné záblesky a předbíhaly jedna druhou, to nejdůležitější jsem si však přece jen trochu jasněji uvědomoval. Musím zachránit psy.

S námahou jsem se zvedl a rozběhl se krajem lesa bez ohledu na větve, které mě šlehaly do obličeje a s praskotem se lámaly, bez ohledu na všechno, co se může stát. Jestliže nezachráním spřežení a zásoby, bude lepší, zemřu-li co nejrychleji Indiánovou střelou, jestli tu někde na mne čeká. Nedokázal jsem ve tmě odhadnout, jak daleko leží můj tábor, nebo ženu-li se správným směrem, jen jsem běžel a běžel, a když jsem najednou vpadl mezi psy, byl jsem překvapením bez sebe. Žádný z nich, jako by vycítili nebezpečí, nevyskakoval radostí, že mě opět vidí, jako to všichni bez rozdílu dělávali jindy, a neštěkal. Vívali mě jen tichým kňučením. Trochu se mi ulevilo, ale nebezpečí stále viselo ve vzduchu. Indián mohl dorazit každou vteřinu.

Natáhl jsem psům přes hlavy postroje, naházel na saně pokrývky a spací pytel a hnal spřežení do prudké stráně, kterou jsme včera s takovou opatrností sjížděli. Zdolali jsme ji s překvapující rychlostí,

kteřá se mi vřak zdála tím nejpomalejším plížením, a hnali se dál a dál pod ochranu volné planiny. Běžel jsem za saněmi a dlouho jsem ještě trnul úzkostí, kdy za sebou uslyším výstřel, nic se vřak nestalo. Kromě šustění skluznic na zrnitém sněhu a hlasitého psího oddechování se nic neozvalo.

Vůbec jsem si nepřipouštěl, že zbaběle utíkám. Cítil jsem jen radost, že jsem i se psy vyvázl z nebezpečí a nezraněn, a údiv, že tomu tak je. A nezměrnou únavu v celém těle. Přesto jsme ujížděli až do chvíle, kdy se na modrající obloze ukázaly první červánky. Pak teprve jsem zarazil a vysíleně padl na saně.

Během jsem se zahřál, jen v nohách jsem ještě pociťoval chlad. Přetáhl jsem přes sebe všechny kožešinové přikrývky, které jsem měl, a jen jsem ležel, ležel jsem dlouho a pozoroval světlo, které pozvolna přibývalo a měnilo tmu v šero. A šero přecházelo v předzvěst mrazivého slunečného dne. Pak teprve jsem prochládlý slezl ze saní a běhal okolo. Tady jsem se cítil v bezpečí.

Pokud by mě Indián pronásledoval, zpozoroval bych ho už zdaleka. Najednou jsem zjistil, že mám hlad. Vrhel se na mne naráz, bez varování, jako bych byl týden nejedl. Vyhrabal jsem pytel s jídlem, posadil se na saně a jako v noci chroustal zmrzlé maso, ale s mnohem větší chutí. Psi drtili mezi zuby svou porci ryb. Potrava chladila v žaludku, přece jen vřak pozvolna přinářela úlevu. Už jsem dnes nemusel jíst, říkal jsem si nahlas a psi ke mně otáčeli chundelaté hlavy, jako by mi rozuměli. Stačilo málo a jídlo jsem už nikdy nepotřeboval.

Nad obzor se vyhouplo slunce a dodalo mi novou odvahu. V noci jsem vyšel z přestřelky nezraněn, ale nic se nevyřeřilo. Musím tu věc dokončit. Indián by se zase brzy objevil u chaty a pak už by si našel způsob Jak odejít jako vítěz. To vše mi bylo jasné, dalo mi vřak velké sebedpřemáhání, než jsem otočil saně a vydal se po vlastních stopách zpátky. Ležel jsem na saních s puškou připravenou k ráně a hnal psy k lesu. Vynořily se první vršky stromů, a jak se krajina počala svažovat, narůstaly výř a výř do blankytné oblohy. A pak jsem opět viděl na celé údolí ozářené slunečnými paprsky, které vrhaly na sníh dlouhé modravé stíny. Najednou jsem vykřikl, až psi poskočili. Napříč bílou plochou zamrzlého jezera se zvolna vlekly saně, na kterých ležela postava zabalená v kožešinách. Ani na minutu jsem nepochyboval, že je to Indián se svým spřežením. Utíká na druhou

stranu, opačným směrem, než leží moje chata.

Seskočil jsem a hnal se klikatými serpentínami dolů. Byl div, že se saně nepřevrhly. Podpíral jsem je, ale především jsem dychtivě hledal mezi stromy výhled na jezero. Občas se mi na okamžik vynořila bílá plocha a po ní stále stejným volným tempem putovali Indiánovi psi.

Stan zmizel. Zbyla po něm hromada ulehlého chvojí a díry po vzpěrách. Oheň ještě doutnal. A kolem něho byl sníh zbarven rezavě červenými skvrnami.

Krev! Lidská krev na bělostném sněhu. Ano, stříleli jsme po sobě. Ten člověk mně dvakrát usiloval o život. Kdyby byl dostal on mne, naložil by se mnou bez výčitek svědomí s pravou neosobní indiánskou krutostí. Donutil mě k obraně, on sám obrátil hlaveň mé pušky proti sobě. Ale teď je raněn, možná vážně. To byl ten výstřel, po němž se mi zdálo, že slyším tichý povzdech. Ano, stříleli jsme po sobě, věděl jsem, že mé střely mohou zabít, ale vidět potom svou oběť je strašné. Frank O'Brian. Frank O'Brian. Nic na věci nemění skutečnost, že tentokrát by se můj čin odehrál beze svědků, že by mě z něj nikdo neobvinil. Věděl bych o něm sám, jako vím o Frankovi - a nikdy nezapomenu.

S úzkostí jsem se otočil k jezeru. Saně už téměř dosáhly protějšího břehu a muž na nich se nehýbal. Možná s posledními silami naložil své věci a vylezl na náklad a stačil ještě pobídnout spřežení. Vysílen ztrátou krve teď pomalu usíná a jeho chladnoucího těla se zmocňuje mráz. Zapomněl jsem na zlost a nenávist, kterou jsem k útočníku celou dobu pocítoval.

Než jsem rozhodl, co počít, psi na druhé straně jezera se zastavili. Před nimi se tyčil svah nahoru k okraji lesa. Jako na povel otočili hlavy a postava na saních se pohnula. A pak Indián usedl, pomalu slezl ze saní a opíraje se o ně, belhal se kolem. Projela mnou prudká radost. Není tedy mrtvý, jen poraněn, s největší pravděpodobností pouze do nohy. I když se rána může zanítit, Indián si bude vědět rady. Zachrání se. Samou úlevou jsem se dal do bláznivého smíchu a v očích mě pálily slzy. Poskakoval jsem po sněhu jako šílenec a psi mě s hlavami na stranu nedůvěřivě pozorovali.

Pak se rozštěkali.

V tom okamžiku se obrázek u druhého břehu změnil.

Indián zajel za saně jako had a jeho psi vyrazili. Slyšel jsem pokřikování, kterým je muž pobízela do svahu.

„Hej, haló,“ vykřikl jsem za ním. „Počkej.“ A z radosti bych mu snad byl ochoten pomoci. Ale Indián nečekal.

Saně se přehouply přes vrchol svahu a zmizely mezi stromy. Nebýt sotva znatelné stopy, kterou po sobě zanechaly, pochyboval bych, že jsem je vůbec kdy zahlédl. Dlouho jsem hleděl tam, kde se ztratily, a doufal jsem, že jsem Indiána viděl naposled. Věřil jsem v to už jednou, ale tentokrát jsem mu dal na pamětnou, že na mne snad nezapomene. Ještě lépe by však bylo, kdyby zapomněl.

Prohlédl jsem si tábořiště a přišel na to, proč jsem ve stanu neobjevil žádné potraviny. Indián měl v závěji vyhrabané doupě, kde zásoby přechovával. Ted' bylo prázdné, jen stopy krve sledovaly jeho nedávné kroky až sem. Podle nejrůznějších drobných pozůstatků jsem uhádl, že Indián tu přebýval už dlouho a měl tu svůj základní tábor. Proč žil odloučeně od svých lidí? Byl to snad jeden z vyhnanců, které kmen pro nějaké provinění vyloučil ze svého středu? Nevěděl jsem, ale bylo to možné. Měl jsem však po krk myšlenek na Indiána. Naměřil se mě víc než dost, než abych se jím ještě zabýval. Čekalo mě něco příjemnějšího.

Z Indiánových zásob dřeva jsem rozdělal oheň, krytý od jezera hustým křovím, pohodlně jsem se rozvalil na chvojí a připravil sobě i psům děkovnou hostinu. Všichni jsme si ji zasloužili právě tak jako blahodárné teplo - a kromě toho nás čekala dlouhá cesta domů, kde se opět můžeme cítit v bezpečí.

6

Přicházelo předjaří, doba sobího putování na severní pastviště, kde krávy vrhnou mlád'ata. Ted' už co nevidět musí přijít jarní tání - sobi je obvykle předhánějí jen o několik dnů, tak, aby prošli krajinou dřív, než se změní v mokřinu, pokrytou břečkou z tajícího sněhu. Věděl jsem, že při jarním tahu jsou zvířata vyhublá a jejich maso nemá dobrou chuť jako na podzim, kdy mají dostatek tuku. Ale nezbývalo mi nic jiného, než si připravit zásobu do podzimního lovu.

Při svých cestách jsem se rozhlížel po pláních v naději, že soby konečně uvidím. Avšak den ubíhal za dnem a karibú nikde. Už jsem se vzdával naděje.

Možná že tento kraj leží mimo jejich obvyklou pout', říkal jsem si. Měl bych se vydat na západ. Až jednou, kdy už jsem to nečekal, narazil jsem konečně na několik širokých, dohluboka vyšlapaných cest, kudy táhlo pět či šest stád. Jel jsem po nich skoro půl dne, ale už jsem soby nedohonil.

Za několik dnů mi však přálo štěstí. Překonali jsme právě nízký vršek a těsně před tím, než jsme sklouzli do prohlubně, začernala se na obzoru řádka malých skvrn. Nejdřív jsem se polekal, že jsou to saně.

Pak se skvrny pohnuly a z údolí vzadu za nimi vystupovaly další a připojovaly se k předešlým. Díval jsem se a nevěřil svým očím. Objevovaly se nové temné body, pohybovaly se po sněhu a slily se v dlouhý útvar, mířící směrem ke mně. Netrvalo dlouho a rozeznával jsem jednotlivé kusy, stovky zvířat, seskupených v jednodílnou hnědošedou masu, nad níž se houपालy trsy parohů.

Kvapně jsem odstrojil psy a pevně je přivázal a s puškou v ruce se plazil sněhem na vrcholek svahu. Jako očarován jsem hleděl na ten pro mne zatím neznámý živel, ženoucí se nezadržitelně bílou krajinou. Ještě nikdy jsem nestřílel na tak velká zvířata.

Zamířil jsem na obrovitého samce a stiskl spoušť. Prásknutí výstřelu protrhlo ticho, jinak se však nic nestalo. Samec běžel dál. Zkusil jsem líp zamířit a znovu vystřelil. Bez výsledku, jen nepatrný rozruch ve stádu prozrazoval, že sobi postřehli cosi nezvyklého. Vstal jsem a pálil jednu ránu za druhou a v loveckém zápalu jsem nepozoroval, jak jsem prokřehlý, jen jsem pocítoval zoufalství nad svým neúspěchem. Teprve když stádo přeběhlo, viděl jsem, že několik kusů zůstalo ležet. Některé ještě žily.

Rozběhl jsem se k nim a zkrátil jsem jejich trápení a pak jsem nad tou hromadou potravy stál v úžasu a nevěděl, co počít. Byl to můj první velký lov.

Pracoval jsem do samého večera, na místě jsem postavil stan, naházal psům kusy syrového masa a ráno jsem unavený a prochladlý pokračoval v práci, až se saně prohýbaly pod těžkým nákladem. Musel jsem jet několikrát a svůj úlovek jsem bez ladu a skladu shazoval na prostranství před chatou. Po posledním návratu do srubu jsem s pýchou věšel na háky v zásobárně sobí kýty a čtvrtě a několik dnů jsme potom měli hody z čerstvé zvěřiny.

Připravoval jsem si šťavnatou sobí pečení z kýty, k níž jsem si na

sobím tuku upekl slané placky z mouky se špetkou prášku do pečiva, vysával bílý morek z dlouhých kostí, s umaštěnou bradou polykal smažené ledvinky a srdce nebo obrovské plátky pečeného hrudí a stále jsem měl v zásobě hrnec s masovou polévkou.

Ani psi nepřišli zkrátka. Po každé hostině si mlsně olizovali zplhlá vousiska a s rozkoší se ukládali do svých pelechů k dlouhému slastnému trávení. Obvyklými rybami v té době hojnosti pohrdali. Pomalu se z nás stávali labužníci, kterým hned tak něco nevoní. Ke všemu dobrému se teď už ukázalo i opravdové hřejivé slunce, ne jen jakýsi vlažný kotouč, a setrvávalo na obloze den ode dne déle. Krajina se jím úplně proměnila a vystavovala na odiv přívětivou tvář.

Opět nám nastaly doby lenošení a odpočinku.

A pak se jaro náhle vrhlo na sníh jako hladová vlčice na bezbrannou kořist, vrcholky okolních nízkých kopců si nasadily stále se zvětšující černé čepice, do nichž si vetkly ozdoby z vřesu, borůvčí, keříků brusinek a klikvy a voda se po dlouhém údobí zdánlivé smrti vrátila k životu. Jednoho rána mě skoro poplašil neznámý zvuk, který jsem tu ještě neslyšel. Objevil se malý vodopád, jenž se stříbřitou stužkou vrhal ze skaliska kousek za chatou, třištil se na úpatí a místy pod sněhem, místy tryskající na povrch čile ubíhal ze svahu.

Bílou pokrývku jezera rozryly nepravidelné temné brázdy, jako když opilý orač přejíždí po zasněženém poli obrovským pluhem. Dnem i nocí se rozléhalo hromobití pukajícího ledu. A jen se zátoka jezera pod srubem otevřela, prořala modrý, sluncem prohřátý vzduch hejna divokých husí, snášela se na chladnou vodu a za nimi připlachtily upovídané kachny se zelenými znaménky na křídlech, černokrké i rudokrké potápky, kachny březňačky, které jsem znal od nás z domova právě tak jako jestřáby a sokoly. Dosud tichý les se jako zázrakem stal rejdištěm drobné i větší ptačí havěti, která sborově rámusila a hlaholila od chvíle, kdy první jitřní paprsky ozářily oblohu, do úplného setmění. Skoro s dojetím jsem pozoroval datlíky, šplhající a bušící do stromů jako ve smržovském lese, lindušky i sýkorky babky, smál jsem se komickému pokřikování drozdům podobného ptáčka, který napodoboval jakýkoli zvuk, který slyšel, a pozoroval jsem vážný let káněte nebo velkých orlů, vyhlízejících z výšky kořist. Kolihy si zpívaly melodickými trylky a po písčínách čile pobíhal kulík. Syč si pobroukával trojslabičným pu-pu-pu a kalous mu odpovídal svým húu.

Vodopádů a malých potůčků postupně přibývalo. Voda zalévala celé jezero a v ledu se objevovaly trhliny. Z úzkého proudu říčky vytékající z jezera a mířící k řece Mackenzie se stala dravá šelma. Rámusila podél rozeklaných skalnatých břehů, vířila a pěnila kolem balvanů, trčících z vody, nad nimiž se zvedal jemný vodní prach, který ve slunci zářil duhovými barvami. Les voněl, jako by tušil, že vláda slunce dlouho nepotrvá, a vzduch byl nádherně čistý, lehký a plný zvláštní kořenné vůně, která nepocházela jen z bujného jehličí.

V mizící závěži za chatou jsem učinil radostný objev. Sníh tu ležel ve stínu déle než na prosluněných místech, přece jen se však pozvolna vzdával vlhému vánku, který harašil po zemi a ve větvích jako hravé dítě. Nejdříve vykoukl ze sněhu přístřešek z březových kmínků, a když jsem párkrát hrábl holí, vyklubal se oblý kýl kánoe. Neodolal jsem pokušení a hned jsem ji stáhl na jezero a za hysterického štěkání psů jsem se v ní projel ledovou tříští podél pobřeží. S radostí jsem pozoroval průzračné krůpěje kanoucí z pádla a obdivoval vyváženost lodí a lehkost, s níž se dala ovládat.

V létě nebudu odkázán jen na blízké okolí a na své nohy. Mohu se vydat dál do nitra divočiny, zachce-li se mi, a vidět ji v jiném převleku. Kanadské řeky mají mnoho odboček a vedlejších ramen, protínají stovky jezer a je po nich možno plout tisíce kilometrů. Mohl jsem se o tom přesvědčit při své jediné cestě letadlem nad poměrně malým úsekem Kanady, za letu z Edmontonu do Fort Chipewyanu. Je možné, že už jsou tomu dva roky? ptal jsem se sám sebe, když jsem vytahoval loď na břeh. A čtyři roky že utekly od onoho dne, kdy jsme se zastavili před hostincem Webbs' House v Edmontonu?

Připadalo mi to jako včera, a zároveň jako před dávnými lety. Zdálo se mi, že v sobě nosím zážitků na dva dlouhé životy, a přitom jsem si naprosto jasně a přesně vzpomínal na dojem, který na mne udělala budova hostince, a pocit přívětivosti, jež vzbuzovala, byl tak čerstvý a svěží, jako bych se právě před chvílí zastavil ve stínu stromů na druhé straně ulice.

Jednopatrová, poměrně úzká stavba stála o samotě a všude kolem ní byla spousta zeleně, od níž se s rozpustilou veselostí odrážela bíle natřená veranda s bílými sloupky, zabírající celé průčelí. Z přední stěny, zbudované z jasně červených cihel, hleděla na nás z prvního poschodí dvě okna obkroužená bílými štukovými ozdobami, stíněnými zeleně natřenou plechovou stříškou, a nad ní se vypínalo

bílé, dřevem obložené podkroví s otevřeným třídičným oknem. A ještě výše kdosi umístil umělecky vyřezávanou dřevěnou lomenici, taktéž bílou, a široké vstupní dveře v přízemí nesly tutéž barvu. Bílá se zdála příslušet nejen k domu, ale i ke všemu, čím žil.

Až mnohem později jsem našel vysvětlení, proč i nábytek v jídelně, v kuchyni i v pokojích nesl barvu sněhu. Majitelka hotelu pocházela ze Severozápadních teritorií a snad chtěla kolem sebe mít památku na nekonečné bílé pláně, jež byla zvyklá po prvních osmnáct let svého života vídat všude, kamkoliv se podívala. Betty Webbsová byla po matce poloviční Indiánka, a když si ji manžel, běloch, odvezl na jih, dlouho truchlila. V době, kdy jsem ji poznal, jí mohlo být okolo čtyřiceti let. V rovných černých vlasech se neskrývala jediná stříbrná nitka. Vážnost v hladké tváři s kávově zbarvenou pletí poněkud zlehčoval žertovný přísvit v tmavých očích bez panenek a maličko zvednuté koutky pevných červených úst, jakoby připravených kdykoliv se rozesmát. V malých dlaních se tajila nečekaná síla. Pocítil jsem ji, když mi podala ruku.

„Tady jste, tuláci,“ volala už z dálky jako na staré známé a rychle nám kráčela přes jídelnu vstříc. „Že jste si ale dali načas.“ Potřásla tátovi rukou jako chlap a táta jen pomrkával. „Co koukáte?“ vzhledla k němu vzhůru.

„Jak - jak víte, kdo jsme?“ lámal táta angličtinu, jak se daludělalo mu to o. Neočekávaně se rozesmála, „člověče, vy že jste Josefův bratr?“ Celá se smíchem proměnila, najednou jako by z ní vyzařovalo jakési nepostižitelné kouzlo.

„Podoba tu je, to ano,“ přikývla si a prohlížela si tátův obličej kousek po kousku. „Ale jinak?“ Pro změnu zavrtěla hlavou. „Josef je jako vítr, nadnáší se a neparuje, samá legrace - vy asi všechno berete moc vážně, ne?“

Pak se čile otočila ke mně. „A tady je třetí stejného plemene. Nu, vydařilo se - to štěně. A že prej moc marodil, ale jak se tak na něj dívám, je opálenej, červený tváře...“

Naslouchal jsem podivnému nestejněměrnému proudu její řeči, připomínající tok potůčku, který nejdřív čile pospíchá přes kameny a za chvíli se pomalu loudá mezi travnatými břehy, a byl jsem tou ženou od začátku okouzlen.

Snad tomu bylo i proto, že mi něčím připomínala mámu.

„My jsme se cestou dost zdržovali venku na zdravým vzduchu,“ dal táta dohromady celou větu skoro bez chyby. „Udělal to dobře, paní Betty, prosím.“

„Mně tu každé říká jen Betty, a vy jste od nynějška pro mne Anton, jak vás jmenoval Josef. Ted' jděte do prvního patra, poslední dveře vpravo. Máte tam připravené pokoj - už dlouho. Jak se utáboříte a umyjete, přijďte k jídlu. Ale ne dřív než za hodinu.“ Stáhla tvář do přísné grimasy, ale oči jí vesele zářily. „Mimochodem - každé si tu uklízí sám - a pořádně. Dohlížím na to.“

Šli jsme nahoru a táta samým údivem snad ani neviděl. „Taková paní, a mluví s náma jako se sobě rovnejma,“ bručel, když jsme v rozlehlém pokoji rozbalovali zavazadla. Čekala nás tu bůhvíjak dlouho, ale jejich povrch byl čistý, bez prachu, a místnost vypadala, jako že tu někdo právě uklidil.

Konečně jsme se zase jednou vydrhli v teplé vodě, které se táta nemohl nabažit, a pak jsme se převlékli do čistého. Trochu - možná trochu víc - to naše oblečení potřebovalo vyžehlit, ale táta nad takovou maličkosť mávl rukou.

„Tady to snad nebude tak moc nóbl, aby se jeden musel žinýrovat.“ Ale přece jen si dlouho dřel tváře a stále obtahoval břitvu a přejížděl si prsty kůži na bradě, až byl se svou prací spokojen, a do vlasů si vetřel trochu brilantiny. Pak jsme po sobě uklidili a vypravili se dolů.

Jen jsme vešli do jídelny s okny do zahrady po obou stranách domu, táta sebou trhl, nasál dlouze vzduch a zahleděl se ke kuchyni v zadní části místnosti. Pak zesmutněl. „Človče,“ řekl, „mně se ti ten moment zdálo, že větřím vepřovou se zelím a s knedlíkama. Pojd' si radši sednout támhle dopředu.“

Z kuchyně vyšel dlouhý hubený blondák okolo padesátky, v námořnickém tričku, lehce se nám uklonil a zmizel. Za chvíli se objevil černovlasý snědý muž střední postavy s kníry nakroucenými nahoru, v modrých přiléhavých kalhotách a jakési červené čamaře se zlatými šňůrami přes prsa, provedl totéž co první a ztratil se. Nakonec se ze dveří vymotal ošuntělý mužík temné zachmuřené tváře, navlečený v pomačkaných montérkách, ani si nás nevšiml a vyšel druhými dveřmi na zahradu.

„To už mně připadá zrovna jako v pimprlovém divadle,“ povídá táta a po očku pokukoval dozadu. „Ted' ještě vyskočí Kašpárek a je

to.“

Ale nevyskočil Kašpárek. Neukázal se nikdo. Seděli jsme v tiché prázdné místnosti, koukali na sebe a kolem a nic se nedělo. Až za dobrou půlhodinku se znovu otevřely dveře, z nichž vznešeně vykročil oprýmkovaný pán s přiklopenou mísou v rukách, za ním paní domu s další nádobou a konečně na konci průvodu námořník.

Přešli pozvolným krokem celou délku místnosti a zastavili se u našeho stolu jako vznešené poselstvo.

Pak jsme s tátou vykulili oči. V mžiku se před námi objevily talíře, vidličky a nože, a když se odklopilo víko mísy, táta div nevyskočil. To už nám však Betty kladla na talíře obrovské kusy pravé vepřové pečeně s kůrčičkou nakrájenou na kostičky a do zlatova opečenou, okolo narovnala kolečka běložlutých houskových knedlíků a navrch hromadu zelí. Táta ani nedýchal, jen mu zrudly tváře pod očima. A když před nás námořník postavil orosené sklenice se žlutým obsahem a bílou čepicí, tátovi div nevyhrkly slzy.

„Lidi, prosím vás, lidi,“ bylo jediné, na co se zmohl.

„Dobrou chuť,“ ozvalo se sborově a pak poselstvo poodstoupilo a přihlíželo, jak se dáváme do jídla. Táta s posvátnou úctou napíchl knedlík, omočil ho ve šťávě, navrch nahrnul zelí, vložil sousto do úst a zavřel oči. Hned nato zakrojil do masa.

Vysvětlení celého zázraku jsme se dočkali teprve nazítří. Betty nás po jídle zahнала do pokoje a nehodlala o čemkoliv se bavit. „Až si pořádně odpočínate,“ opakovala. „Času dost.“

Hned ráno jsem se vydal na průzkum zahrady, zarostlé vysokou trávou, zelenou jako u nás. Nejraději bych se v ní byl vyválel. Řady stromů prozrazovaly ruku odborníka. Procházel jsem podél rozlehlého skleníku a pokoušel jsem se zamlženými skly zablédnout, co je uvnitř. A pak jsem zažil jedno z největších leknutí svého života. Za skleníkem jsem znenadání narazil na onoho muže v montérkách. Stál ve dveřích kolny a upíral na mne oči, v nichž se zračilo cosi zavilého či divokého jako u nezkraceného zvířete. Mastné černé vlasy mu spadaly podél obličeje s vysedlými lícními kostmi až na ramena. V ruce držel jakoby k obraně připravenou sekeru se širokým lesknoucím se ostřím. Zůstal jsem jako opařený a nemohl se odtrhnout od té nehybné postavy, od strnulých očí, od pevně semknutých úst, které se zdály prozrazovat nekonečnou krutost. Zajíkl jsem se a uháněl zpátky. Ve dveřích jsem se srazil s Betty.

„Co tě honí?“ zeptala se polekaně.

„Tam - vzadu - ten člověk se sekyrou,“ vyřázel jsem ze sebe.

„Aha. Napoleon, chystá se štípat dříví,“ řekla s ulehčením. „Já už myslela, co se stalo.“

„Ale kouká jako vrah,“ řekl jsem.

Mávla rukou. „Indián. Nikomu neublíží - nemusíš se ho bát. A teď zavolej otce k snídani.“

Odbyl jsem si první setkání s Indiánem, s příslušníkem rasy, o které jsem doma se zatajeným dechem čítal hrůzostrašné příběhy a kterou jsem obdivoval. Tento Indián do mých představ o statečných a hrdinných bojovnících nezapadal, ale trvalo dlouho, než jsem s ním mohl promluvit bez divného pocitu okolo žaludku a beze strachu.

U snídani nás čekalo nové překvapení. Měli jsme povidlové buchty, sypané práškovým cukrem, a k nim bílou kávu. Betty si sedla ke stolu s námi a v množství jídla si nezdala s tátou.

„Co koukáš?“ řekla mi. „Dobrého krmení si člověk musí umět vážit.“

„Ale jak to,“ divil se táta, „že umíte připravovat naše jídla?“

„To všechno Josef.“ Betty si ukousla pořádný kus buchty. „Naučil nás ještě jiný vaše dobroty. A taky mě navedl, jak vás překvapit na uvítanou, aby se vám tu hned od začátku líbilo. Na tom mu moc záleželo.“ Na okamžik se zamyslela a stáhla obočí, jako když se něčemu brání. „Víte, my jsme tu Josefa měli moc rádi.“

„Copak Josef, to je takovej světa bratr,“ řekl táta. „Kam přišel, hned byl s každým kamarád.“

„A nezkazil žádnou legraci,“ přikývla Betty. „Kromě toho mně moc prospěl. Je ho na Sever škoda. Nabízela jsem mu, aby tu zůstal a pomohl mi vést podnik. On by to uměl.“

„Prospěl?“ zeptal se táta.

„Právě těmi vašimi jídly,“ znovu kývla Betty hlavou. „Našla jsem s jeho pomocí další skulinku, jak proklouznout v konkurenci. Tohle tady je v Edmontonu jedinej podnik s doopravdy mezinárodní kuchyní. Kdo sem přijde, musí mě, pokud to samozřejmě umí, naučit nějaký nový jídlo. Znáám snad všechny kuchyně na světě, jenom ta vaše mi chyběla. To byste nevěřil, co vašich krajanů sem teď chodí, o jiných národnostech nemluvě.“

„Ale to mám radost, že si tu promluvíme po našem,“ povídá táta.

„Knut Bergman,“ přerušila ho Betty, „to je ten námořník, sem

jednou přišel hladovej a otrhanej jako žebrák a už tu zůstal. Vaří výbornou severskou kuchyni. Ten malej černej je Maďar. Béla Nagy.“

„Taky skoro krajan,“ řekl táta. „Je k nim od nás, co by kamenem dohodil, když vezmu v úvahu tu dálku, co jsme projeli.“

„Až ochutnáte jeho guláš nebo jiný speciality maďarský kuchyně, bude se vám zdát o nebi i pekle zároveň.“

Táta se jejímu blaženému výrazu zasmál. „Při takovém apetitu byste ale měla vyhlížet jinak.“

„To je to indiánský plemeno ve mně,“ smála se Betty s ním, pak zvažněla.

„Ale nedivte se, že tak ráda jím a že bych si chtěla pochutnávat třeba na všech dobrotách světa najednou. Jako dítě jsem mívala často hlad, vlastně skoro pořád. Pamatuju se, že jsme si vařili mokašiny a řemeny, a veverky, pokud jsme nějaký chytili, jsme hltali třeba syrový.“

Vzpomínal jsem na Betty při hodech u hrubého stolu v chatě a přál si, aby tu byla aspoň na chvilku se mnou. Jakmile se někde objevila, vždycky se kolem ní rozjasnilo. Měl jsem podezření, že Knut Bergman i Béla Nagy se ve Webbs' House usadili jen kvůli ní a vypadalo to, že z téhož důvodu nikdy neodejdou. A já bych se byl k ní rád vrátil. Kdybych mohl, naložil bych kánoi a pustil se dolů k Mackenzie a bez únavy bych pádloval tak dlouho, dokud bych se nezastavil před tím pohostinným domem a nepotřásl si rukou s lidmi, kteří se stali mými opravdovými přáteli, mou novou rodinou, i s Indiánem Napoleonem, kterého jsem se při prvním setkání tolik polekal.

Čas ubíhal a kteréhosi dne vlétlo do mého kraje rozesmáté léto. Světlo nad planinami porostlými mechem, nad lesy a jiskřícími vodami odcházelo na pouhou hodinu, okolí skoro přes noc pokryly syté barvy nejrůznějších květin a sladké vůni nebylo možno uniknout ani v zatuchlé místnosti srubu.

Střídání dnů a nocí prozářených sluncem se téměř nedalo vysledovat. Celý ten čas bez přestávky bouřil kolem mne život. Krysa pižmová brázdila vodu podél břehů, bobři se vydávali na nepokojné cestování a hemžení husích a kachních hejn na vzdálenějších plochých březích, a havranů, strak i moudrých sojek v lesích mi denně skýtalo nejproměnlivější divadlo. S létem však přišla i

pohroma v podobě mračen zběsilých tiplic a komárů. Jejich bzukot dokázal vyplašit i zvěř a psi se co chvíli zuřivě prodírali podrostem nebo se vrhali do vody v naději, že se toho prokletí zbaví, ale komáři je pronásledovali i tam. Spal jsem teď pod sítí, vždycky se však pod ni několik drobných krvežíznivých a nenasytých upírů dostalo, a pokud jsem únavou tvrdě usnul a nevytloukl je, probouzel jsem se poset krvavými rankami a zuřivě jsem se pak celý den drbal. Jen za větru se ta havěť stahovala do úkrytu, naštěstí vál vítr velice často, jinak by se celé léto zkazilo a život by byl nesnesitelný.

Pokud počasí dovolovalo, koupal jsem se skoro každý den a plaval v ledově studené vodě až daleko na jezero. Psi na břehu šileli a vrhali se za mnou, ale po patnácti dvaceti metrech obraceli a spěchali na břeh. Největší strach o mne projevoval Puňta.

V práci, zábavě i starostech jsem ani nepozoroval, jak čas letí. Slunečné měsíce někam zmizely, jako by jednoduše zapadly za lesy, a krátká doba světlých nocí s nimi. Slunce už nezůstávalo stát nad obzorem a nemizelo pouze na hodinu. Každý večer se v krvavé lázni nořilo do jezera a setrvalo v něm den ode dne déle. Bylo načase dát do pořádku trochu zanedbanou zimní výstroj, na níž teď bude záležet, jak přežijeme.

A pak březové listy na okrajích zežloutly, jen střed si ještě uchovával zelenou barvu, která však mocnému náporu podzimu dlouho neodolá. Na plochých nezalesněných svazích hýřila barvami kvetoucí vrbovka, neklamně ohlašující konec léta. Občas se přihnala vichřice a bičovala vody jezera, které se pod zuřivými útoky bolestivě svíjelo. Pak vítr zase uléhal a vysoko nad lesem visel měsíc a střásal na krajinu bledé světlo. A jak se čas neznatelně posouval, zbarvily se lesy jasnou žlutí, červení a hnědí a všechny ty barvy nejrůznějších odstínů s bělobou březových kmenů se zrcadlily v syté modři jezera. Nastal kouzelný, ale krátký kanadský podzim a s ním čas lovu ryb pro psy.

Úlovek překonával mé očekávání. Sítě bývaly plné štik, jezerních pstruhů, lipanů, bělic, mníků a candátů, jejichž stříbrná břicha se leskla jako drahý kov, a bidla v zásobárně se pod nimi prohýbala. Pohled na ně mě naplňoval tichým uspokojením. Tady je záruka, že nezemřeme hladu, i když se třeba sobi při podzimním tahu opozdí. Přestože rybí strava se mi zdála jednotvárná, mohu se jí v případě nouze udržet při životě.

Zářivé barvy podzimu se závratnou rychlostí ztlumily, den za

dnem se krajina stávala jednotvárnější. Mrazivá mlžná pokrývka uléhala každého rána na jezero jako bílý závoj a slunci trvalo stále déle, než ji rozptýlilo. Husy a kachny odletěly na jih a místo nich se začal sypat sníh, zaléhal bezbrannou zemi, koruny stromů, kamení, mech i drobný porost a neslyšně usedal do pojednou černé vody jezera. Všechno živé se připravovalo na boj o uhájení holé existence. Nastaly sychravé a chladné dny, kdy nebylo radno pracovat bez rukavic. Holé ruce ve chvíli naběhly a dostaly fialové zabarvení.

Pak se objevil led, nejprve při samém břehu, ale noc po noci se roztahoval dál a dál na volnou vodu, až jako obrovská ocelově šedá skleněná deska pokrýval celé jezero. A sníh se sypal v roztrhaných vločkách, jako by už nikdy nemělo přijít jiné jaro, kladl se mi na ramena, na kožichy psů a ve vysoké vrstvě ležel na střeše srubu. Ruch a ptačí křik v lese už dávno utichl, se sněhem ulehlo na krajinu hluboké ticho.

Připravil jsem saně na první vyjížděku. Led už mě unesl a práci okolo chaty jsem skončil. Podél stěn se vršily hranice nasekaného dříví, škvíry ve stěnách, které se v létě objevily, byly ucpány mechem a zamazány hlínou, všechno nářadí leželo v pořádku pod střechou. Psí pelechky pod přístřešky voněly čerstvým jehličím. Namazané pasti se leskly, jen je vzít a naložit do saní. Byl jsem plný chuti do další činnosti. Cítil jsem, jak mi krátké léto obnovilo síly a vzbudilo mne do dlouhých měsíců zimy odolností a novou nadějí. Výčitky svědomí a blouznění byly kdesi daleko a doléhaly ke mně jen slabou ozvěnou. Našel jsem tu nový domov, osamělý, pustý a skromný, ale svůj vlastní. Nevybral jsem si jej, byl mi vybrán, ale díky za něj.

Přečkám tu v klidu a míru alespoň ještě jednu zimu a pak se uvidí, říkal jsem si. Na rozhodování o budoucnosti je času dost. Jenomže člověk míní...

Jednoho večera jsem pokojně ulehl jako jindy a celou noc spal bezesným spánkem. Ráno mě probudili psi. Pohled na okno mi prozradil, že úsvit ještě nepřekročil onu hranici, kdy se dá říci, že se už rozednilo, a místnost zalévalo kalné šero.

Naházel jsem na sebe několik kusů oděvu, vjel do mokasínů a s puškou v ruce běžel ke dveřím. Napadlo mě, že k nám zabloudil medvěd nebo vlci.

Pootevřel jsem dveře. Psi stáli na zadních a vzpínali se na řemenech.

Vydávali ohlušující řev a v něm jsem slyšel vzdálenější štěkot, který se rychle přibližoval. Za několik okamžiků se ukázalo ojínné spřežení a prudce zastavilo. Nezvykle vysoký Indián, od hlavy k patě zabalený v kožešinách, trhal opratí. Jeho tvář byla v šeru proti sněhu skoro černá. Několikrát práskl psům bičem kolem uší a zasyčel a psi ulehli, jen po mých huňácích otáčeli střapaté hlavy. Hubené boky se jim namáhavě zdvihaly a propadaly. Indián hodil bič s ohmatanou rukojetí na saně, otočil se k chatě a vydal krátký hrdelní výkřik. Zněl jako přátelská výzva nebo jako radostný projev, rozhodně v něm nebylo nic výhružného. Přesto když jsem vystupoval ze stínu na práh chaty, držel jsem ruku s puškou v krytu stěny vedle rámu dveří a dával jsem pozor na každý Indiánův pohyb.

Muž udělal náhle rychlý krok a zarazil se. Třeskutý mráz mu stahoval obličej do křečovité masky, ale i tak jsem z něho vyčetl pokus o široký přátelský úsměv, který však vzápětí zmizel. Indián byl skokem zpátky u saní a s podezřelou nedbalostí položil ruku mezi rance.

Stáli jsme proti sobě mlčky a měřili se pohledy. Nenápadně jsem opřel pušku o stěnu chaty vedle sebe a odjistil ji. Jakkoliv jsem se snažil, aby moji manipulaci se zbraní nezpozoroval, postřehl jsem, že Indián pochopil.

„Haló,“ řekl neutrálním tónem, a když jsem mlčel, dodal: „Slyšel jsem na jezeře tvý psy a přišel jsem tě pozdravit.“

„Rád tě vidím,“ odpověděl jsem.

Chvilí mlčel. „To tvá chata?“ zeptal se potom s nepatrným stínem napětí v hlase a obhlédl srub ze strany na stranu, jako by ho viděl prvně. Byl jsem si v té chvíli jist, že hraje divadlo.

„Ne,“ řekl jsem.

„Komu patří?“

„Nevím.“

„Kde jsou...?“ maličko zaváhal a pak se opravil: „Kde je muž, kterej tu žije?“

Svým přerázkutím potvrdil mou domněnku. „Nevím,“ řekl jsem. „Našel jsem chatu prázdnou.“ Stál bez jediného zjevného pohybu, tužil jsem však, že činí se závěrem pušky totéž, co já před chvílí.

„Jak dlouho ty tady?“ zeptal se a předstíral, že se dívá všude kolem, jenom ne na mne.

„A cože ty mě vyslýcháš?“ zvýšil jsem hlas. „Proč tě to zajímá?“ Můj

tón na něho. neudělal žádný dojem.

„Jak dlouho ty tady?“ opakoval otázku s podezřívavým zablýsknutím v očích.

Ještě možná netuší, kdo jsem, napadlo mě. Jistě však už slyšel moji historii, s největší pravděpodobností jede z některé stanice.

Svědčily o tom hranaté rance na saních, v nichž se asi skrývaly krabice se zásobami. Dozví-li se, kdy jsem přišel, dá si dvě a dvě dohromady a víc nepotřebuje slyšet.

„Nedávno,“ odpověděl jsem mu.

Ohlédl se po mých psech. Na zdupaném sněhu okolo jejich přístřešku se povalovaly hromady kostí. Moje saně stály opodál skoro zasypány návěji sněhu. Chvojí v psích kotcích bylo slehlé. Indiánův pohled se stočil na dříví okolo stěn.

„Znal jsi majitele tyhle chaty?“ zeptal jsem se ho.

Pomalou otáčel hlavu ke mně. „Ne,“ řekl krátce, pohled zpod přivřených víček ho však usvědčoval ze lži.

Nebo je to muž z kmene Indiána, který mi tu loňské zimy vykradl chatu a kterého jsem dvakrát zahnal, pomyslel jsem si, ale v tom případě by přátelsky nepokřikoval a neusmíval se, než mě zahlédl, a pokud by šlo o lest, choval by se potom jinak. Není sporu o tom, že znal majitele srubu, a teď se u nich zastavil na přátelskou návštěvu. O to je mi nebezpečnější.

Jestli uhádne, kdo jsem, může ho napadnout, že právě tak jako s Frankem O'Brianem jsem naložil s původními obyvateli, a při první příležitosti vzbouří kdekoho. Stačí vlastně jen docela nepatrné podezření, že jsem uprchlík z Fort Chipewyanu, a červenokabátníci chytí vítr.

„Pojď dovnitř, připravím snídani,“ řekl jsem a uvažoval, co potom.

Indiánovi psi teď dělili svou podezřívavou a ostražitou pozornost mezi mne a mou smečku, jako by vycitovali nedůvěru svého pána. Chlupaté uši měli vztyčeny a leželi na břiše, připraveni okamžitě vyskočit. Nebo jim Indián dal nějaké nenápadné znamení, které jsem nepostřehl?

„Už jsem snídal,“ odmítl Indián moji nabídku. „Nevím, proč nemluvíš pravdu,“ vytkl jsem mu. „Určitě jsi znal muže, co tu žili. Zabloudil jsem ve sněhové bouři a narazil na tuhle chatu. Neměl jsem jídlo pro sebe ani pro psy. Zůstal jsem tu a čekal, až se lovci vrátí. Nevrátili se.“

„Ty taky nemluvíš pravdu. Nežiješ tu krátkou dobu.“

„Uhodl jsi. Ale kdo byli lovci, co jim patřila chata?“

Zdalo se mi, že se Indián pohnul, a sáhl jsem po pušce. Nepočítal jsem však s mrazem. Prsty jsem měl za tu krátkou dobu ztuhlé a puška mi z nich vyklouzla a s bouchnutím padla na podlahu. Sehnul jsem se pro ni, a když jsem se narovnal, saně už uháněly ze svahu k zamrzlé hladině jezera. Indián ležel nahoře na nákladu. Viděl jsem jeho obličej, otočený ke mně. Oko mu zakrývalo ústí pušky. Skočil jsem do místnosti, přeběhl k oknu a seškrábal nehtem jinovatku. Indián se rychle vzdaloval. V přibývajícím ránu se jeho saně rýsovaly na bělošedé pláni jenom jako zmenšující se stín.

S puškou stále ještě ve ztuhlých prstech jsem se pomalu spustil do židle a dlouho civěl na špinavá prkna podlahy. Pohroma přišla ve chvíli, kdy jsem ji nejméně očekával. Pochopil jsem, co mě čeká, co musím udělat, abych se zachránil. Setkání s Indiánem neznamená nic jiného, než naložit tolik zásob, kolik uvezu, a vyrazit dál do divočiny. Div jsem se nad sebou nedal do trpkého smíchu. Přes léto jsem se snažil co nejvíc naplnit špižírnu, po velkém pachtění se mi to bohatě povedlo, těšil jsem se na dlouhý čas lovu na široširých pláních, na čas práce a čas odpočinku v přívětivém teple chaty, a jediný Indián mi všechny mé krásné plány zhatil.

Při představě mrazivých nocí pod stanem jsem se otrásl. Budu se potácet pustinou v nečase, chumelenicích a bouřích. Budu šetřit jídlem a žít z ruky do úst. Nemohu si z chaty vzít víc, než psi utáhnou a saně uvezou. Většinu masa a ryb tu musím nechat. Zvykl jsem si na poměrné pohodlí, pravidelné jídlo a ochranu pevného teplého příbytku, a teď o všechno přijdu. Jak dlouho si mohu dovolit tady zůstat, než Indián podá zprávu dál? Neotočí snad saně, jakmile se octne z dohledu, a nevrátí se do nejbližší stanice? Podle všeho obyvatele chaty dobře znal a bude pokládat za svou povinnost oznámit jejich zmizení co nejdříve. Svě podezření si jistě nenechá pro sebe.

Seděl jsem s hlavou v dlaních a s lokty opřenými o tvrdou desku stolu a těžce bojoval sám se sebou, s nechutí vydat se znovu do divočiny s nepatrnou nadějí najít někde nový útulek. Pud sebezáchovy jako obvykle zvítězil. Najednou jsem si uvědomil skutečnost, kterou čas trochu zasul, že totiž jsem stále ještě na útěku. Nepřestal jsem být štvancem, který loňského roku uprchl z Fort

Chipewyanu, a ve spisech Kanadské jízdni policie jsem veden jako těžký zločinec, na kterého je vypsán zatykač.

Vyskočil jsem a jako pominutý jsem se vrhl do práce. Přehazoval jsem věci, vytahoval je z pytlů a zase je tam vracel, zakopával jsem o krabice - a pak jsem se násilím přinutil usednout. Takhle ne, napomínal jsem nahlas sám sebe. Nejdřív složit na hromadu věci, které pokládám za nepostradatelné a potřebné, pak teprve třídit, vyřazovat nadměrnou zátěž a zbytek balit do ranců. Takhle bych si nepamatoval, co kde mám, a každý nový tábor by znamenal neustálé rozbalování a hledání, nehledě k tomu, že bych mohl zapomenout něco, co bych pak v pustině těžko postrádal.

Ovládl jsem rozčilení a přiměl se zachovat každodenní řád. Nakrmil jsem psy, uvařil si snídani a pak jsem naposledy usedl ke stolu. Ta myšlenka mě provázela na každém kroku. Všecko je v téhle přívětivé chatě naposled. Už nikdy nerozdělám oheň ve starých kamnech, která se tak ochotně starala o teplo, neucítím v prstech rukojeť očouzené pánve, těžký okov mě už nebude provázet na mé cestě k jezeru pro vodu. Na sentimentalitu však nebyl čas.

Umyl jsem po sobě nádobí a uložil je dnem vzhůru na poličku, urovnal lůžko a pak jsem se pustil do práce, kterou bych raději oddálil nebo na ni úplně zapomněl.

Dny plné dřiny se řadily jeden ke druhému jako stejné korálky na nekonečné šňůrce. Někdy jsme urazili až sedmdesát kilometrů, jindy padesát, ale také třeba jen třicet. Vzdálenost od srubu se však stále natahovala. Začínal jsem se uklidňovat. A když nás vánice donutila strávit téměř dva dny a dvě noci na místě, byl jsem docela rád. Dopřála nám odpočinku a dokonale zahladila naše stopy. Ztratili jsme se v nekonečných zalesněných pláních, stali jsme se neviditelnými jako hranostaj na bílém sněhu.

Stále jsem ještě litoval bezpečného útulku, který jsem byl nucen opustit, ale i mne právě tak jako psů se postupně zmocňovalo opojení dalekých plání, volnosti a známý pocit naprosté, ničím neomezované svobody. Dopřávali jsme si teď více odpočinku, denní pochody jsem zkracoval a třeba několik dnů jsme se zdržovali na místech, která se mi zalíbila nebo kde se naskýtal naděje na zvlášť úspěšný lov. Za celou cestu se nikde okolo nás neobjevila známka po obydlí, na obzoru se neukázaly jediné saně a všechny stopy patřily pouze

čtyřnohým obyvatelům Severu. Jako by svět vymřel a zůstali jsme jen my, moje smečka a já. A kupodivu - stavy nervozity, výčitek svědomí a vidin, nebo snad jakéhosi lehkého šílenství, které mě loňské zimy v chatě navštěvovaly, zapadly někde vzadu do sněhu, a zároveň s nimi mizely i zbytky lítosti nad ztracenou pohostinnou střechou. Netýrala mě ani touha po lidské společnosti, a když jsem zakládal časný táborák - někdy dokonce ještě za šerého dne, kdy do večera zbývalo několik hodin - seděl pak u ohně s potrháním mokašínem nebo s porouchanými postroji a jehlou v ruce, cítil jsem opět onen podivný nádech štěstí a zpíval jsem na celý les. S budoucností jsem si už starosti nedělal, a pokud se občas přece jen přihlásily, ihned jsem je zaháněl. Někdy jsem si s údivem v jediném zlomku vteřiny uvědomoval rozdíl mezi smuteční náladou, s níž jsem opouštěl chatu, a současným stavem zvláštního vytržení, na chvíli jsem ustrnule umlkal při pomýšlení na krátkost času, který mezi těmi dvěma pocity uplynul, ale pak jsem se opět dával do zpěvu s takovou úporností, až psi stříhali ušima a s nelibostí odvraceli hlavy. Pustými kanadskými dálavami se nesla táhlá píseň o Tálinském rybníku, přátelé mi už vyváděli koně, představa čerešniček čerešní, které se mi vysypaly do cesty, ostře kontrastovala s neporušenou bělobou sněhu a černí borovic. A za písničkami kolem mne proplouvaly matné či jasnější tváře táty a mámy, kteří si je za letních podvečerů tiše zpívali a zápraží naší chalupy, nebo přátel či strejdů ve vzdušném altánu na dvoře hostince pana Rejcherta, kteří rozpálení pivem i silnějšími moky vyřvávali své buřičské melodické výzvy nebo plačtivé touhy do blízkého lesa, který jim je tlumeně vracel a kde se nad studánkou s čirou vodou choulila stará oprýskaná kaplička s babkami, spínajícími nad tou spouští ruce.

7

Jednoho rána zároveň s probouzejícím se vědomím jsem ve vzduchu cítil cosi nového, nezvyklého. Ve stanu bylo o několik stupňů tepleji než jindy a v tichém kňučení a poštekávání psů zněl podivný nepokoj. Když jsem rozhrnul plátno stanu, pochopil jsem. Nastávala náhlá přechodná obleva.

Takový čas nemají lovci na Severu v lásce. Mrzne sice neustále, ale nad zemí jako by visela dusná neviditelná příkrývka, ztěžující dýchání, která se někdy změní v hustou mlhu.

Cestovalo se nám špatně. Zmrzlá kůra sněhu povolovala, saně se hluboko bořily a většinu času jsem se brodil vpředu a sněžnicemi prošlapával cestu.

Odpočívali jsme snad každou hodinu a brzy odpoledne jsem raději založil na okraji malého lesíka tábor. Během dopoledne druhého dne oblevy jsme vyjeli na jedno z dalších nespočetných kanadských jezer. Jestliže jsem chtěl dodržet směr na severovýchod, museli jsme se dát napříč plání, která jako by nikde nekončila. V poledne jsme poobědvali někde uprostřed jezera, nepatrný bod, ztracený v obrovité ploše bílé pustiny. Přestože jsme všichni potřebovali důkladný odpočinek, zkrátil jsem přestávku na dobu nutnou k tomu, aby psi zhlkli zmrzlé ryby.

Sám jsem skoro nejedl a ustaraně obhlížel obzor. Neměl jsem ponětí, jak daleko leží břeh, a vyhlídka na přenocování bez ohně se mi nijak nelíbila.

Mimo to mohla přijít náhlá změna počasí a nebezpečně mi zkomplikovat život.

Jedné zkušenosti se sněhovou bouří jsem měl až dost. Plahočili jsme se celé odpoledne a netrpělivě očekávaná černá čára značící břeh stále nikde.

Až s večerem se na obzoru ukázal nejasný stín, který mi dával naději, že konečně najdu dřevo na oheň a úkryt před případnou nepohodou. Postupovali jsme však pomalu, a dlouho trvalo, než jsem rozeznal matnou siluetu lesa, a únava nám stále víc svazovala údy. Pot mi stékal po zádech, a když jsem vylezl na saně, chladil jako led. Nezbyvalo, než zase slézt a šlapat po svých.

S příchodem blížící se noci temný val lesa zmizel, a zároveň se po krátkém období přechodného tepla připlížil na planinu ostrý mráz, který se do nás pouštěl se stoupající silou. Jelo se nám teď po stále pevnějším sněhu lehčeji, v necelé půlhodině jsem však měl kožešinu kolem obličejů porostlou silnou vrstvou jinovatky a psům chlupy na hlavách zbělely, jako by náhle zestárli a zešedivěli. Udržoval jsem stále stejný směr a jen doufal, že se neodchýlím, že se nám přece jen ještě dnes podaří dosáhnout břehu. Ubíhal kilometr za kilometrem a všechny drobné zvuky, svištění skluznic, dusot psích tlap a namáhavý

dech znavených zvířat, jako by ve tmě zesílily.

Oblohu černou jako tuš neozářila jediná hvězda.

Netrpělivě jsem sledoval tahouny a čekal, kdy konečně dají najevo, že ucítili les. Vytoužený okamžik však nepřicházel. Nakonec psi už sotva pletli nohama a já s hlavou svěřenou na prsa klopýtal za saněmi jako tělo bez duše a byl jsem ochoten uvěřit, že vzdálený les byl pouhou vidinou.

Mráz vůčihledě sílil a řezal v průduškách. Nic se nezměnilo, stále nás provázelo jen praskání zmrzlého sněhu, a vzdálenost jako by se vůbec nezkracovala.

A pak, ve chvíli, kdy už jsem se rozhodoval, nemám-li se utábořit na místě, psi se najednou rozběhli a jejich dychtivé zakňučení mi vrátilo síly. Ale než jsem i já konečně vytušil jakýsi temný útvar, nejasně vystupující ze tmy, uplynula doba, jež mi připadala k nepřecháním. Konečně břeh. Popohnal jsem spřežení, čekalo mě však zklamání. Pobřeží spadalo k hladině jezera příkrým skalnatým srázem, který nám bránil vyjet mezi stromy. Zabočili jsme a jeli teď opět trochu rychleji těsně podél skalisek. Někde se přece musí ukázat trhlina nebo se objeví povlovný břeh, který nám umožní cestu k lesu.

Jídlo, odpočinek a trochu tepla jsme už nanejvýš potřebovali.

A pak přišel okamžik, na který dodnes vzpomínám s chladnou hrůzou. Led pod saněmi zapraskal, a než jsem si stačil uvědomit, co se děje, propadl jsem se a octl se do půl těla v ledové vodě. Zachránil mě jen přívěsný řemen, kterého jsem se jednou rukou držel, jinak bych se byl potopil celý, a to by znamenalo můj konec.

Jestliže by někdo tvrdil, že v podobné situaci neztratil duchapřítomnost, musím ho pokládat když ne za lháře, tedy aspoň za člověka, který se rád vychloubá. Moje činy a jednání nebyly dílem úvahy či jakékoliv myšlenky vůbec. Jednal jsem pouze pudově a podvědomě, plný divokého strachu. Velice jasně jsem vnímal stále praskání ledu, saně však led jenom narušovaly a díky dlouhým skluznicím se neprobořily. Zato já jsem při každém pokusu dostat se dopředu a nahoru na saně zapadal do ledové tříště, a pak jsem se už jenom nechal táhnout vodou. Vzpomínám si, že jsem při tom vyrážel jakési zoufalé výkřiky a psi, nezvyklí na takové pobízení, zabírali ze všech sil a běželi jako vítr. Pak mě do břicha udeřil okraj pevnějšího ledu, který se sice ještě trochu bortil, ale udržel mě. Psi uháněli nezmenšenou rychlostí a štěkali jako blázni. Zřejmě je vyděsily zvuky,

které jsem neustále vydával. Snažil jsem se ovládnout děs a přimět se zřetelně artikulovat rozkazy, ale bez úspěchu, a psi mě v rámsu, který dělali, stejně neslyšeli. Pokoušel jsem se vstát, ale marně. Byl jsem vlečen po bříse a každý můj pokus o zabrzdění saní mnou jen smýkl stranou po zmrzlém sněhu.

Měl jsem dojem, že se ruka, kterou jsem se držel, protahuje do dvojnásobné délky a musí v příštím okamžiku povolit v kloubech. Řemen se mi přes rukavici zařezával do dlaně. Obličej se co chvíli dostal do styku s drsným povrchem sněhu. Natáhl jsem druhou paži. Dosáhl jsem jen na zápěstí ruky na řemenu. Vyčkal jsem příznivého okamžiku a trhnutím celého těla jsem se dostal o kousek výš, a ještě výš, a znovu o centimetr, až jsem konečně s hlasitým sténáním uchopil přívěsný řemen i druhou rukou.

Konečně jsem se dostal na nohy a pokusil se běžet. Nohy mi odmítaly poslušnost. Div jsem znovu neupadl. Převalil jsem se horní polovinou těla na saně, křečovitě se držel a pokoušel se nohy rozhýbat. Cítil jsem v nich řezavý chlad, pronikající až do kostí. Nohavice, mokasíny a rukávy s palčáky začínaly rychle tuhnout. Znovu jsem zkusil běžet. Nohy mě jakžtakž unesly, ale věděl jsem, že mi co nevidět vypovědí službu. A věděl jsem taky naprosto jasně, co mě čeká, jestli se nestane zázrak. Dupal jsem a volnou rukou se plácal do stehů, nic však nepomáhalo. Pln zoufalství jsem se ohlížel po temném skalnatém břehu a mimoděk skřípal zuby. Roztřásla mě zima. Jako bych cítil ubíhající vteřiny, z nichž každá teď byla nekonečně dlouhá, a zároveň mě s děsivou rychlostí vedla do záhuby. Nedostanu-li se mezi stromy co nejdříve, nebudu pak už schopen nasbírat dříví a rozdělat oheň. A teplo bylo teď mou jedinou nadějí.

Vedl jsem psy co nejbliže břehu. Přece jen se mi podařilo je trochu zvládnout. V nohou jsem ztrácel cit a dupání vzbuzovalo pouze prudkou bolest, která mi vystřelovala z pat až k bokům. Byl jsem za ni vděčen.

Pokud cítím bolest, je tu ještě možnost záchrany. Dokud stojím na nohou, mohu zvítězit. Držel jsem se té myšlenky s úpornou křečovitostí, upínal jsem k ní všechny své síly.

Břeh se náhle snížil, a vzápětí mě div neporazilo překvapení. Malý kousek přede mnou bliklo světlo. „Oheň,“ vykřikl jsem a strhl psy vpravo. Světlo zmizelo. Zabočil jsem původním směrem a žlutá skvrna vyskočila ze tmy jako bludička, ztratila se a opět zamrkala.

Zmocňovala se mě panika. Matou mě snad smysly? Propuká snad u mne šílenství, které je druhým stupněm smrtelného strachu?

Nohy jsem už necítil, ani blahodárná bolest se téměř neozývala. Tělem se mi rozlévala malátnost. Pohyboval jsem se jako stroj, který kdosi natáhl a zapomněl zastavit. To, co mne přece jen ještě neslo vpřed, nebyly moje nohy. Žádné jsem neměl. Pouze jakési kruté mučící předměty mi pravidelnými údery bušily do páteře a přes ni do zátylku. Místo levé paže, která se právě tak jako nohy nejvíc namočila, se mi podél těla kývala podivná neživá věc a směšně se mi odrážela od boku, vzápětí znovu udeřila a volně odlétla.

Tam, kde jsem míval mozek, nacházela se zpřeházená zmet' nesrozumitelných myšlenek a nápadů.

Pojednou ji aspoň zčásti porovnali psi. Znovu se dali do štěkání a strhli saně stranou. Podvědomě jsem stiskl prsty na řemenu a upadl. Tentokrát jsem už nebyl schopen vstát, ani jsem se o to nepokoušel. Můj zápas by byl marný. Tolik zkoušená paže, křečovitě se držící přívěsného řemenu, snažila se vyvrátit, vytrhnout se mi z ramene. Opět jsem byl jako neforemný balík vlečen po zledovatělém, jako

rozdrčené sklo ostrém sněhu, otloukán o vystupující skaliska a kořeny, a posledním zbytkem soudnosti jsem se upínal na stisk dlaně, v níž byla má jediná naděje, že nebudu ponechán někde vzadu, zatímco psi poběží nejbližším směrem za něčím, v čem cítí záchranu.

A toto spásné sevření mých zkřehlých prstů rychle sláblo. Váha těla na ně byla příliš velká. I když dodnes nevím jak, přece jen jsem vydržel, a teprve když saně, zastavily, paže mi s tlumeným buchnutím mrtvě spadla na sněh. Ležel jsem tak se zavřenýma očima obličejem dolů sotva vteřinku, ale cítil jsem, že se musím zvednout, jinak zmrznu. Zkusil jsem pohnout pažemi.

Odmítly poslušnost jako před jakousi neurčitou dobou nohy. S námahou jsem se převalil na bok a násilím zvedl víčka. Do očí mě udeřila žlutá záře. Odmítal jsem jí věřit, mrkal jsem a pohazoval hlavou, bál jsem se, že světlo v příštím okamžiku zmizí. A přece jsem věřil a má víra byla oprávněná. Kousek ode mne jako žlutý terč svítilo do tmy okno chaty. Chtěl jsem vykřiknout, zavolat o pomoc, se zoufalým úsilím jsem otevíral ústa, ale hlas mi selhal. Nezmohl jsem se na nic jiného než na polohlasné sípání a neohrabané pohyby ztuhlých paží.

Se spodní polovinou těla mrtvou a zbytkem téměř ochrnutým jsem se začal plazit za světlem. Nevím, jak dlouho mi překonání té krátké vzdálenosti trvalo. Jen se pamatuju na přidušené vzlyky, které provázely každý můj pohyb, a na vztek na svou neschopnost i na člověka, který si tady někde blízko sedí v teple a nepřichází mi na pomoc, i když mě musí slyšet.

Vzpomínám si i na slepou odhodlanost, s kterou jsem se hrabal napůl v bezvědomí vpřed, stále jen vpřed.

Když jsem temenem hlavy narazil na stěnu chaty, má schopnost pohybu byla u konce. Nepamatuju se, jak se mi podařilo najít dveře a rozrazit je.

Neočekával jsem, že ještě vůbec něco dokážu, a naplnil mě nad tím tupý údiv. Už téměř bez vlastní vůle jsem se centimetr po centimetru plazil přes práh, upjal se na drobný plamínek ve dvířkách kamen, který jsem měl přímo před očima, a podvědomě jsem se snažil dostat se k němu co nejbliž.

Naplnila mě pochybnost, zda vůbec bdím, protože jsem necítil jediný závan tepla. Vnitřek chaty se mi zdál stejně mrazivý jako noc venku.

Pak jsem asi omdlel, snad jen na okamžik, na úsek času ne delší, než člověk nadechne, a když jsem se probal, pohled mi padl na pryčnu v rohu místnosti. Ležel jsem napůl na boku a na palandě přímo proti mně s nohama po indiánském způsobu zkříženýma seděl muž s dlouhými rozčuchanými vousy.

Ten šedivý porost, splývající muži až na prsa, byl první, co jsem postřehl, a hned nato pušku, mířící mi do obličeje.

Pokusil jsem se promluvit, hlasivky, jazyk i rty mě však opět zradily.

Vysíleně jsem zavřel oči.

Ztratil jsem pojem času. Zdálo se mi, že trvá nekonečně dlouho, než se ozval šelest a pak tiché kroky, které se blížily ke mně, a s naprostou rezignací jsem čekal, co se stane dál. Po jakési předlouhé přestávce, kdy jsem asi opět ztratil vědomí, jsem ucítil údery tvrdých rukou, které mi zpracovávaly tváře. A když jsem se opět probal, zahřměl nade mnou hromový hlas, který jsem zároveň slyšel jako z veliké dálky.

„Tak vzhůru, člověče. Už ses naležel dost,“ řekl.

Obratné prsty mi pomalu a opatrně stahovaly přimrzlé palčáky, rozepínaly pláštěnku a hned nato se daly do mokasínů. Sténal jsem a kňučel jako zbitý pes a nebyl jsem schopen přestat.

„Tak mně k čertu trochu pomoz, zatracenej chlape,“ ozval se hlas znovu. Muž zápasil se zmrzlými nohavicemi.

Za jeho pomoci jsem se s námahou převracel ze strany na stranu jako neohrabaný mrož a trpně se podvolil rozkazům. Pak jsem opět omdlel nebo zadřímá. Probudila mě ostrá bolest v prstech u nohou. Muž mi je třel drsnými dlaněmi a cákal na ně vodu z vědra. Vykřikl jsem a pak mě zahalila černá milosrdná tma, trvající snad věčnost, prostá snů.

Prvním vjemem, který se mi počal vtírat do vědomí, byl pocit nezvyklého tepla a hned nato vůně kávy. Vzápětí se mi nohama i prsty rukou rozběhla bolest. Nos, čelo i pravá strana obličeje pálily jako oheň.

Víčka se mi otvírala ztěžka, velice pomalu a neochotně. Našedlé světlo, vpadající malým oknem do místnosti, prozrazovalo, že je ráno. Pootočil jsem hlavu. Majitel chaty stál u kamen a míchal lžící v pánvi. Choval se klidně, nevzrušeně se zabýval svou činností, jako kdyby tu byl sám. Skřípání kovu o kov mi zaznělo v uších jako nejkrásnější hudba.

Pokusil jsem se promluvit. Z vyschlého hrdla se mi nevydral ani hlásek.

Odkášlal jsem si a muž se zvolna otočil a upřel na mne malé, blízko u kořene nosu posazené oči, chvíli se na mne bezvýrazně díval, a pak se znovu věnoval své práci. Jeho vzhled mě překvapil. Včera jsem sotva byl schopen všimnout si podrobností. Teprve teď jsem si uvědomil, že mám před sebou starého, dokonce podle sešlého vzhledu a vrásčitého ošlehaného obličeje velmi starého muže. Pohyboval se pomalu a strnule, téměř neohýbal nohy v kolenou a v zádech se trochu hrbil.

Malátně jsem převrátil hlavu. Všechno svědčilo o tom, že jsem se ocitl v chatě lovce. Ale tenhle starý člověk a lov? Nebo tu žije ještě někdo další a stařec obstarává jenom domácí práce? Přítomnosti druhého muže tu však nic nenasvědčovalo. Brokovnice i letitá kulovnice, obě s ohmatanými otřískanými pažbami, patřily zřejmě starému. Pro mou domněnku mluvilo i zařízení, právě tak jako

ostatní věci na stěnách i na policích.

Víčka se mi samovolně přivírala, stále ještě trochu omámený mozek odmítal přijímat další vjemy a teplo uspávalo. S rozkoší jsem se bořil do měkkých kožešin a bolest jsem přijímal jako bohatý dar. Teplo! Blahodárné teplo po řezavě studené koupeli a mrazu, který nemilosrdně vysával síly z těla.

Dodatečně mě překvapilo, s jakou prudkostí mráz zaútočil a jak rychle ze mne dokázal udělat balík bezmocných údů, uzlíček strachu, tetelící se úzkostí z blížícího se neúprosného konce. Podobných historii jsem slyšel už mnoho, člověk je však plně pochopí až tehdy, zažije-li je na vlastní kůži.

Otřásl jsem se, znovu mi za zavřenýma očima vystávala představa včerejší hrůzy a hned nato vzpomínka na zázrak v podobě žlutavého čtverce, který znamenal záchranu. Nenarazit na chatu, už bych si býval nepomohl, přestože mě psi dotáhli mezi stromy. Dříví by mi nebylo nic platné. Shromáždit sebemenší hromádku, natož pak uchopit do znečitlivělých prstů droboučkou zápalku a rozdělát oheň bych nedokázal. Mimoděk jsem si připomněl vyprávění Indiána Napoleona v Edmontonu, příběh, který mnou otřásl už tehdy, ale jehož pravý význam se mi ujasnil až dnes.

„Tak vstávej,“ broukl stařec krátce, sedl si za stůl a dal se do jídla.

Vyhrabal jsem se z pokrývek. Šlo to hůř, než bych byl očekával, a když se chodidla dotkla podlahy, neubráníl jsem se bolestivému výkřiku. Muž jenom odfrkl nosem a s pohledem upřeným do talíře házel do sebe jídlo, jako by se bál, že mu je někdo v příštím okamžiku utrhne od úst.

Při druhém pokusu jsem se neodvážil dát najevo bolest a se zaťatými zuby jsem se dobelhal ke stolu. Nohy i ruce jsem měl omotány cáry látky natrhané z nějaké staré, nepříliš čisté košile. Když jsem chtěl uchopit lžíci, musel jsem si pomoci druhou rukou.

Vzal jsem první sousto a mimoděk jsem se ušklíbl.

„Vy nemáte sůl?“ zeptal jsem se.

„Došla,“ broukl a jedl dál se stejnou chutí.

Na začátku sezóny, a nemá sůl! Napadlo mě, že je to poněkud podivné. Sůl je první věc, na kterou lovec před návratem do divočiny myslí, a pokud by ji nějakou nevysvětlitelnou náhodou zapomněl koupit, vrátí se pro ni, i kdyby musel překonat několik denních pochodů. Požívat nesolené jídlo je utrpení.

Čím delší, tím větší.

„Na saních mám soli dost,“ řekl jsem. „Koření taky.“

Zamračil se na mne, neochotně se zvedl a vyšel ze dveří, když však potom nanosil mé rance dovnitř a bohatě si zasypával jídlo solí a pepřem a ochutnával, koutky úst pod rozčuchanými vousy se mu slastně pozvedly. S mlaskáním se dal do jídla, které hltavě zapíjel.

Po každém soustu jsem pokládal lžici do talíře. Sebemenší pohyb probouzel v prstech bodavou bolest a tváře i nos mě při žvýkání nesnesitelně pálily.

Vzpomněl jsem si na poslední úsek cesty, kdy mne psi táhli obličejem dolů po sněhu ostrém jako struhadlo, a byl bych rád věděl, jak asi vypadám.

„Jak to mám s rukama a nohama?“ zeptal jsem se.

„Neupadnou ti,“ řekl a hltal pokrm ústy i očima, drtil jej zažloutlými zuby, přidržoval si maso rukou a trhal je jako dravec.

„Taky útěcha,“ povídám.

„A co bys chtěl?“ vykřikl vztekle. „Kdo se o sebe neumí postarat, ať zůstane doma. Nadřel jsem se s tebou dost.“

„To vím.“ Byl jsem rád, že jsem ho přiměl k řeči, s radostí jsem naslouchal jeho hlasu, i když se zlobil.

„Kdo by si ale pomyslel, že mě led při takovém mrazu neudrží?“

Vyrazil pohrdavý výdech, a zároveň s ním se na stůl rozletěla sprška drobtů. „Tys nezpozoroval oblevu?“

„Přejel jsem celý jezero a led mě unes.“

„Ze skály támhle kousek za náma teče pod sněhem potok a právě v tom místě podemílá led. To pak taková obleva stačí.“

Tak dlouhou řeč jsem od něho zatím neslyšel. A prozradila mi, že muž byl už dnes venku a zřejmě se zašel podívat na místo, kde jsem se probořil.

„Když to víte, měl byste tam postavit výstražnou tabuli,“ pokusil jsem se o žert ve snaze dostat ho z jeho mrzoutství.

Starý však neměl smysl pro humor. Znechuceně se ohlédl k zamrzlému oknu, nacpal si do úst zbytek jídla a odnesl talíř ke kamnům. Celým svým chováním dával najevo, že ho až příliš obtěžuju a jen díky jeho nezměrné trpělivosti jsem ještě nevyletěl na mráz, odkud jsem včera přišel.

„Jídlo si odteďka vezmeš na starost ty,“ zabručel zády ke mně. „Mám práce až nad hlavu.“

„Já to zkusím. Ale co když to s těmi obvazy nesvedu?“

Nenamáhal se odpovědět. Vyšel ven a vrátil se s hromadou ryb v náručí.

„Zatím to rozmrazíš,“ poručil a znovu vyrazil ze srubu.

Příliš mnoho klidu k vyléčení omrzlin tu mít nebudu, pomyslel jsem si, o zotavení ani nemluvě. S povzdechem jsem se postavil na nohy a z očí mi vyhrkly slzy. Na bolest v poraněném kotníku minulé zimy jsem vzpomínal jako na slastný zážitek. Když si starý přišel pro rozehřáté ryby, zaléval mě pot.

Dopotácel jsem se k pryčně, s úlevou se na ni položil a říkal jsem si, že nevstanu, ani kdyby mi hrozil výpraskem.

Muž si mě nevšímal, posbíral ryby a donesl je psům. Slyšel jsem poštěkávání a rozeznal i jednotlivé hlasy svých psů. Byl bych k nim nejraději zašel a potřepal je po chundelatých hlavách za to, že uposlechli a nezastavili se na tenkém ledě, za jejich pud a jemný čich, který je dovedl k této chatě, a v duchu jsem děkoval náhodě, která i je zachovala při životě. Ruce i nohy se mi jistě zahojí, co bych si však počal bez spřežení? Byl bych odsouzen zůstat s dědou v jeho chatě a připadat si jako nezvaný host, kterému mohou co chvíli hrozit vyhazovem a postavit ho tím do ponižujícího otrockého postavení.

Jen co mě nohy unesou, nezdržím se ani okamžik a pojedu dál, rozhodl jsem se. Ať si tu ten starý rosomák dál vede svůj osamělý život, v němž je mu zřejmě dobře.

Bolest poněkud polevila. Ležel jsem pohodlně na zádech a chránil se udělat neopatrný pohyb, který by ji znovu přivedl k životu. Rozhlížel jsem se po zatuchlé místnosti, plné ostrého pachu zvěřiny, připálených jídel a nemytého těla, který provází všechny lovce v jejich dočasném obydlí a na který jsem byl zvyklý i ze své chaty minulé zimy. Člověk tu vůni přestává časem vnímat a ucítí ji vždycky teprve tehdy, když se po několikadenním pobytu na čistém mrazivém vzduchu zase vrátí. Pak si na ni opět velice rychle zvykne, stane se mu příjemnou samozřejmostí. Je vůní jeho domova, součástí několika dnů jakéhostakéhos odpočinku v teple a poměrném pohodlí, než člověka zase povinnost vyžene ven za prací.

Starcův srub byl větší než můj a přes krátké trvání lovecké sezóny se po stěnách a střešních trámech sušila spousta kožešin. Starý zřejmě žil v oblasti zvláště bohaté na zvěř. Jen bych byl rád věděl, jak při svém věku dokáže urazit nemalé vzdálenosti, v nichž bývají rozloženy

lovecké okruhy.

Vypadal neohrabaně a pohyboval se s pomalou toporností. V běhu za saněmi jsem si ho nedovedl představit.

„A co ty?“ zeptal jsem se nahlas medvědí kožešiny, pověšené za starcovou pryčnou. „Neříkej, že tě ulovil on. Spíš jsi umřel věkem, ne?“ Musel ji zaživa nosit medvěd obzvláště mohutný. Huňatá srst vypadala jako smetky drátů a zažloutlé drápy budily i v tomto neškodném stavu respekt.

Starý se vrátil prostydý s hromadou omrzlých zmotaných postrojů, a než se dal do práce, dlouho se hřál u kamen. Konečky prstů se zčernalými ulámanými nehty div nevrátil do ohně. Pak se dal do třídění řemenů a nad každým uzlem vztekle sykal. Choval se, jako bych tu nebyl.

„Ještě jsem vám nepoděkoval,“ ozval jsem se. Mlčel. „Poslyšte,“ řekl jsem, když už se mi zdálo ticho příliš dlouhé, „proč vy jste mně vlastně nepřišel na pomoc? Určitě jste mě slyšel.“ Zatřepal řemením, vzal nůž a jeden kus zlostným pohybem odřízl. Pak dlouho hleděl na své dílo, jako by byl myšlenkami jinde.

„A proč jste mě nejdřív div nezastřelil?“ dodal jsem.

Starý s odpovědí nespíchal. Zdálo se mi, že si musí nejdřív dát dohromady jednotlivá slova, aby je pak mohl spojit do celé věty, nebo jsem mu položil příliš mnoho otázek najednou.

„Měl jsem na vás takovej vztek, že bych vás byl v ty chvíli snad zabil, kdybych moh,“ pokračoval jsem.

Pohrdavě se ušklíbl. „Měl jsem jednu zkušenost s toulavým Indiánem. Taky se tak plazil kolem. Vypadalo to úplně stejně.“

„Ale moji psi štěkali jako vzteklí, a vaši taky. Nepovídejte, že Indián přijel až k samý chatě, jestli měl něco zlého za lubem.“

Stáhl koutky úst. „Taky mi to bylo divný. Ale copak člověk ví, co takovýho Indiána napadne? Ti znají tolik lstí a podfuků - kam my se na ně hrabem.“

Sebral postroje, odnesl si je ke stolu a dal se do svazování.

„Třeba to byl ten, co mě loňský zimy vykrad,“ povídám a vypravoval jsem o obou svých setkáních. „Ale že by se takhle honil po celým Severu?“ řekl jsem potom. „Proč by se někde neusadil?“

„Třeba se tak živí,“ broukl starý, který za celou dobu nezvedl oči od práce. „Kmen ho možná vyhnal, do stanice taky nesmí, tak dělá, co umí. Kde by vzal zásoby? Takových je víc.“

„No, měl jsem štěstí, že jsem potkal jen toho jednoho. I tak mi dal jaksepatří zabrat. A co vy?“

„Vyprášil jsem mu kožich,“ řekl starý a už se nebavil.

Pomalu jsem se zvedl, přidržoval jsem se stěn a belhal se kolem. U okna jsem se zastavil a ob vazem opatrně vydřel v ledové zahradě malý otvor. Moji psi leželi v hlubokých jámách vystlaných čerstvým chvojnám a tvářili se docela spokojeně. Míša něco zpozoroval, zatřepal hlavou a v němém úsměvu vyplazoval na okno jazyk. Moje saně ležely překlopeny skluznicemi vzhůru v hlubokém sněhu pod skupinou borovic. Všiml jsem si zledovatělých přívěsných řemenů a zuby se mi mimoděk sevřely. Na tomto nepatrném kousku kůže závisel včera můj život. Nebo lépe řečeno i na tomto kousku. Kdybych se byl nedržel s takovou zoufalou úporností, nebo kdyby byl řemen náhodou povolil...

Raději jsem se otočil a přešoural jsem se k druhému oknu. Vedlo na jezero, po němž jsem včera přijel. Srub stál na nejzazším bodě malé zátoky, kterou z obou stran stínil les. K ledu sbíhal povlovný svah, rozrytý stopami saní.

Pohled na zasněženou zmrzlou krajinu mi z tepla srubu připadal milý a utěšený, ale pomýšlení na mráz, svírající krutou obruč všechno kolem, mnou otrásl. Včerejší zkušenost nezapomenu, bude se mi dlouho připomínat.

Neztratím starou jistotu, nebudu se bát vydat se na cestu neznámým krajem, kde může čekat včerejší i mnohé další nebezpečí? Odtrhl jsem se od vyhlídky a dal se do přípravy jídla. Tísňivé myšlenky jsem odsunul na pozdější dobu.

Však přijde čas, abych se s nimi popral. Ted' jsem zatím v bezpečí, teple, nehrozí mi nedostatek jídla - co si ještě člověk může víc přát?

Nejdůležitější je současnost. Na budoucnost budu myslet, až se přiblíží.

Kolikrát jsem si tady na Severu už ta slova opakoval?

Odpoledne se starý dal do balení ranců, nosil je ven a nakládal na saně. Zřejmě se připravoval na obhlídku pastí. Čekalo mě několik dnů samoty, kdy budu nucen obstarat nejen sám sebe, ale i své psy. Navyklý řád lovce se kvůli jednomu nešikovci nesmí zastavit. Přestože je lovecká sezóna poměrně dlouhá, zameškání každého dne je nenahraditelnou ztrátou a znamená citelný úbytek kořisti. Není tu

místo pro slabost nebo slitování. Mohl jsem se pohybovat, a to dědovi stačilo. Nezajímal se, jak si s ovázanýma rukama a nohama poradím s prací, jak se přebrodím sněhem do zásobárny pro ryby, co s omrzlinami provede mráz. To už byla moje starost. A budu ujídat z jeho zásob.

Uvařil jsem večeri a chránil se dát před starým najevo bolest. Dokonce jsem upekl hromadu chrupavých placek a můj spolustolovník je polykal s takovým apetitem, že nakazil i mne. Přestože jsem původně příliš chuti k jídlu nepocítoval, najedl jsem se k prasknutí.

„Ty - měl bys víc šetřit se zásobama,“ broukl starý, když si hřbetem ruky otřel mastné rty a prsty vyhrábl drobtý z vousů.

„Dobře. A říkejte mi Tony,“ povídám.

„Tony nebo jinak, to je jedno,“ řekl. „Můžeš se jmenovat, jak chceš.“

„Ale mně tak opravdu říkají.“

„No jo,“ odbyl mě.

Nepoznal jsem, zda mi věří, či ne. „A jak mám říkat já vám?“ zeptal jsem se.

Hrozivě se na mne zamračil. „Jseš nejen upovídanej, ale i zvědavej,“ drtil vztekle mezi zuby. „Copak nebudu mít chvílku klidu, co tě tu musím nechat?“

A pak, jako kdyby se na sebe zamrzl pro přílišnou příkrost, zahuhlal: „Říkej mně teda Roberte, když už mě musíš mít mermomocí pojmenovanýho, no.“

Mlčky jsem vstal, odnesl nádobí ke kamnům, a jak jen jsem byl se zavázanýma rukama schopen, opláchl jsem je v horké vodě. Bolest se s večerem znovu přihlásila. Nohy se bránily každému kroku, každému sebemenšímu pohybu. Posadil jsem se na stoličku u kamen a sušil si mokré obvazy. Uvědomil jsem si, že po dlouhé době prvně toho dne jsem nevykročil na vzduch. Ve svém předešlém obydlí, třeba zuřila sněhová bouře nebo panoval nelidský mráz, aspoň jsem vyšel nakrmit psy nebo přinést dřevo.

Připadal jsem si teď jako v neděli u nás doma, kdy se mi nechtělo ven, a tak jsem se ve světnici zabýval nějakou klukovskou prací, která mě cele zaujala, takže jsem ani nevnímал, jak den ubíhá.

Starý brzo uleh, zavrtal se do kožešin a beze slova se obrátil obličejem ke stěně. Nezbylo mi, než zhasnout petrolejovou lampu a

zalézt na palandu s blahým vědomím, že pro nejbližší budoucnost mám o sebe postaráno. Robert je sice bručoun a neruda, ale konečně každý jsme nějaký a na jeho omluvu je třeba si uvědomit dlouhá léta, která zřejmě strávil v nejhlubší samotě, během nichž odvykl lidem. A mně tak jako tak nezbyvá nic jiného, než se smířit se situací, ať už se Robert chová jakkoliv. Poskládal jsem ruce a nohy, jak nejlépe to šlo, a v teplé tmě, naplněné Robertovým neurvalým chrápáním, jsem blaženě usínal.

Poslední myšlenka patřila blahodárné bolesti v prstech a dlouho nepoznanému pocitu společenství, sounáležitosti. Usínal jsem vedle živoucího člověka. I když jsem to věděl už dřív a i když jsem si někdy myslel něco jiného, teprve teď jsem plně pochopil, jak hluboce mě po celé období od odjezdu z Fort Chipewyanu zraňovala samota, jak mocně jsem toužil po přítomnosti lidského tvora.

Probudil mě tichý šramot. Robert se oblékal a drkotal přitom zuby. Chata přes noc mrazivě prochladla. Venku dosud panovala tma. Spustil jsem nohy z palandy a pokoušel se postavit. Bolest se nějak rozležela a přihlásila se silněji než včera. Byl bych nejraději znovu ulehl. Ale vděčnost, kterou jsem k tomuto člověku pociťoval stále víc mi pomohla. Zatopil jsem a uvařil důkladnou snídani s velkým hrncem silného čaje, Robert se mlčky zabýval svými přípravami a zdánlivě si mě nevšímal, měl jsem však dojem, že mě co chvíli počku pozoruje.

„Na objížd'ku pastí?“ zeptal jsem se ho teprve u stolu.

Zavrčel cosi nesrozumitelného. Mohlo to znamenat právě tak souhlas jako cokoliv jiného. Rychlé pohledy, které na mne při jídle přes stůl občas vrhal, mě trochu mátlly. Zdálo se mi, že teprve teď si jasně uvědomil mou přítomnost a pokouší se uhádnout, co ve mně je. Nebo snad přemýšlí, zdali jsem schopen cesty, jestli ho snad nevykradu a neuteču? U takového starého pavouka je možné všechno, říkal jsem si. Nehledě k tomu, že za léta strávená v divočině jistě poznal hromadu všelijakých lidí a má tedy důvod k nedůvěřivosti.

Robert vstal, navlékl si pláštěnku, popadl rukavice a ze stěny sebral obě pušky.

„Šťastnej návrat,“ řekl jsem, když se hnul k odchodu.

„No jo,“ broukl jenom. Dveře za ním zapadly. Přešel jsem k oknu.

Neproniknutelná tma stále ještě zaléhala jezero i krajinu, jen

žlutavé jazyky světla z oken chaty se plazily po třpytícím se sněhu a po několika krocích se ztrácely. Pak jsem slyšel Robertův pokřik, štěkání potahu, dychtivého vyrazit na cestu, a pak rychle se vzdalující tichý dupot psích tlap. Moji psi své druhy hlasitě zdravili, vzpínali se v obojích a teprve po dlouhé době se postupně uklidňovali. Pootevřel jsem dveře a zavolal na ně. Několikrát na mě nespokojeně vyštěkli a zalezli do pelechů, kde se s hlasitými povzdechy uložili k dalšímu spánku.

Sfoukl jsem petrolejku, zahrabal jsem se do vychladlých kožešin a pokoušel se usnout. Venku si pozpěvoval svěží vítr a hvízdal ve starém komíně, jinak bylo ticho. Připadal jsem si najednou neskonale osamělý a opuštěný. Dlouhou dobu jsem s nikým kromě psů a dvou nepřátelsky naladěných Indiánů nepromluvil ani slovo, teď jsem měl příležitost jeden jediný den strávit ve společnosti muže, byť i nemluvného, a zvuk jeho hlasu mi v pusté světnici najednou scházel. Pocit osamělosti byl snad silnější než kdykoli předtím, jako bych se po dlouhém mučivém půstu konečně dostal k jídlu a někdo mi je vzal. Vstal jsem, bezcílně přecházel temnou místností, opět uléhal, a po několika minutách jsem znovu trápil své zubožené nohy. Rozsvítil jsem, očistil jsem zuhelnatělý knot čadící petrolejky, vyhlédl oknem do mrazivé tmy a pozoroval aspoň nepravidelný obrazec světla na sněhu. Potom jsem přiložil na oheň a svalil se na palandu. Kamna hučela a vysílala ke mně přes místnost závany tepla. Oči se mi pozvolna zavřely.

8

Spánek se mi pokoušel zastřít smysly lehounkou mlhou zapomnění a uklidnit mě příslibem, že člověk, který mne právě opustil, se zase vrátí a přinese s sebou i svůj lidský hlas. Je to jen otázka několika dnů, necelé stovky hodin. Co to znamená proti nekonečnému času bez jakékoliv naděje na společnost, jež jsem musel dosud překonávat, aniž bych věděl, kdy skončí?

Teď je čas téměř přesně vymezen. A k představě toho starého bručouna, který opět přijede, se zcela samovolně a bez jakékoliv logiky družily postavy lidí, s nimiž jsem žil minulé měsíce v divočině,

aniž byli fyzicky přítomni. Viděl jsem tátu, Betty i ostatní obyvatele hostince Webbs' House, a pojednou jsem byl opět skoro bdělý. Vzpomněl jsem si na Indiána Napoleona a příběh, který mi vyprávěl a který mě tehdy tak vzrušil. Hrůza toho vyprávění byla teď znásobena vlastním prožitkem, i když ono samo mělo jiný význam a odlišnou platnost.

Po prvním setkání, kdy mi nepohnutě upřené panenky a sekera v Indiánově ruce nahnalý tolik strachu, jsem se Napoleonovi nějaký čas vyhýbal. Když jsem však potom pozoroval jeho ploužení po dvoře a jakýsi tichý stesk, který se zdál vycházet nejen z černých nevyzpytatelných očí, ale z celého chování, z držení těla i způsobu, jakým kladl nohy na zem, začalo mi ho být líto. A když pak jednou onemocněl, odvážil jsem se ho navštívit v jeho komůrce a donést mu jídlo. Přespával v dřevěném přístěnku vedle kolny a odmítal nastěhovat se do domu. Prvně v životě jsem viděl vyřezávané indiánské masky, vyzdobené nejdivočejšími barvami, miniatury totemů, oštěpy s vyřezávanými rukojetmi. To vše pokrývalo stěny a na poličkách stály postavičky domácích bůžků s pitvorně rozšklebenými tvářemi. Všecky předměty dýchaly zvláštní atmosférou víry, smutku a neurčité touhy po čemsi vzdáleném, co se už nikdy nevrátí.

Napoleon kdysi na Severu těžce onemocněl a byl navždy odsouzen zůstat v teplejších končinách a Betty, sestřenice z matčiny strany, ho vzala k sobě.

A tak tu žil a plný touhy po širých bílých pustinách a tmavých lesích se vracel ke svým lidem alespoň vyráběním předmětů, mezi nimiž vyrůstal. A pod nimi mně vyprávěl příběh o starém náčelníkovi jménem Sobí roh a o jeho nezměrné trpělivosti, s níž čekal na návrat bělocha, který mu pro pytlík zlata postřílel skoro všechny lidi a jistě ve své chamtivosti zatouží po dalším pokladu. Náčelník čekal celé roky a pak se dočkal. Běloch se však vykoupal právě tak jako já, jenomže nedorazil ke břehu, ztuhlý zůstal ležet na jezeře. A náčelník k němu zvolna došel, psy odřízl a odvedl, ani se neohlédl na muže, jehož oči ho sledovaly, až zmizel v lese, a pak se vysíleně zavřely. Teprve dnes, po své čerstvé zkušenosti, jsem plně pochopil hrůzu mrznoucího muže, jemuž starý Indián bral poslední naději na vyvážnutí.

Právě tak jako s Napoleonem, spřátelil jsem se postupně i s ostatními členy té podivné společnosti, která žila ve Webbs' House, a táta s ní pak do značné míry splynul taky. Zpočátku však nad tím tureckým hospodářstvím, jak to nazýval, nechápavě vrtěl hlavou.

Webbs' House byl v určitém smyslu podnik velice zvláštní. Zdánlivě tu chyběla jakákoliv organizace, všecko však kupodivu klapalo. Jen dvě činnosti měly svůj pevný a přísný řád - vaření vydatných a chutných jídel a obsluhování hostů. Obojí muselo být prvotřídní, na to Betty dbala s veškerou péčí a nakazila svou starostlivostí o blaho strávníků všechny ostatní. Kromě lidí, které jsme poznali hned první den po příjezdu, docházely do hostince dvě ženy, matka s dcerou - obě byly Anny -, které vykonávaly pomocné práce v kuchyni. Obě byly velké a silné a zrzavé a pocházely z Irska. Obě měly červené masité tváře a v dobrosrdečnosti si vzájemně nezadaly, a tím zapadaly do celkového ovzduší laskavosti a přátelského jednání, které bylo jedním z nejvýznačnějších rysů hostince Betty Webbsové. Jak jsem poznával jeho atmosféru, seznamoval jsem se zároveň i s historií toho v mnoha směrech jedinečného podniku, který v té době proti zdravé logice zřejmě velice dobře prosperoval.

Po smrti svého manžela Betty Webbsová zjistila, že podniku hrozí úpadek.

Pan Webbs byl možná výborný člověk a čestný muž, ale snad právě proto špatný obchodník. A Betty tedy stála před rozhodnutím, zda podnik prodat, nebo najít způsob, jak ho pozvednout. Sama příznávala, že volbu jí ulehčila vášeň pro dobrá jídla. Pustila se do práce a po několik let se v silné konkurenci taktak držela nad vodou. Pak se jednoho dne vplížil do jídelny muž, který byl zjevně fyzicky i morálně na dně. Přiznal se, že nemá na zaplacení, a Betty se nad ním bez vyptávání ustrnula. Potřebovala právě pomocníka na hrubší práce a Béla Nagy už zůstal a po čase se k němu přidal námořník Knut Bergman a krátce nato přivezli i jejího příbuzného, Indiána Napoleona. Všichni, tito muži se chopili práce, která je bavila a na kterou stačili, a úlohy při vedení hostince se tak samy od sebe postupně rozdělily, aniž by se o to někdo z nich vědomě snažil, a tak už zůstaly. A společně se pak dávali do prací, které se vyskytly navíc. Nikdo nedostával mzdu, každý si mohl vzít ze široké zásuvky v kuchyni tolik, kolik chtěl, a když jsem tu společnost poznal, uvěřil jsem, že žádný z jejích členů si nevybral víc, než co nejnужněji

potřeboval. A toto jakési rodinné hospodářství přinášelo dokonce dobré výsledky. Tržby se pozvolna zvyšovaly, pak kuchyně, která nabízela stále větší výběr nejrůznějších lahůdek z celého světa, postupně naplnila útulnou jídelnu, takže v poledne ani večer nezůstala jediná židle volná.

Betty mě po dohodě s tátou dala zapsat do školy, ale zároveň jsem se podílel i na společné práci. Ráno před začátkem vyučování jsem chodil na trh, nejdřív s některou z žen a potom sám, a naučil jsem se smlouvat jako koňský handlíř pan Truneček od nás ze Smržova. Večer jsem vypomáhal v jídelně. A tak už vlastně od našeho odjezdu z domova jsem žil většinou ve společnosti dospělých, účastnil se debat a vymýšlení plánů a připadal jsem si jako rovný mezi rovnými, jako bych ani nebyl ještě kluk. Ale nezapomínal jsem ani na svou starou vášeň. V domě Betty Webbsové jsem našel bohatý poklad. Pohled na regály plné knih z nejrůznějších oborů mě uváděl do nadšení. A tak se můj čas ve Webbs' House dělil mezi povinnosti a příjemné chvíle zapomnění, kdy mizel celý svět.

Táta se hned od samého začátku rozhlížel po nějaké práci a bylo vidět, jak ho už svédily dlaně. Nechtěl zůstat za nic dlužen. Jako téměř každý mužský od nás z vesnice uměl trochu od každého řemesla, a když jsem později měl příležitost vidět při práci místní řemeslníky, kteří se svému oboru vyučili, řekl jsem si, že táta by je všechny strčil do kapsy. Od rána do večera se točil kolem domu a po zahradě, hned zedničil, hned se rýpal v půdě zeleninové zahrádky, natíral oprýskané nátěry či něco opravoval, a pobízel i mne.

Skromné úspory chránil táta jako královský poklad, a přestože byl vděčen za naše současné útočiště, neustále se s Betty domlouval o nějakém zaměstnání, které by se dalo v Edmontonu opatřit.

„Takhle vás tu jenom vyjídáme,“ opakoval skoro každý den. „No řekni, Toníku.“

Betty se jen smála. „Však vy si na sebe bohatě vyděláte, Anton, nebojte se, a mladej taky nejlí zadarmo. Víte, kolik bych musela zaplatit za to všecko, co vy stihnete? Zatím je tu roboty víc než dost a o dobrou práci se vám postarám, jen co si promluví s těmi správnými lidmi.“

„No jo,“ ošíval se táta, „ale víte, my tadyhle s Toníkem musíme vydělat nějaký peníze, abychom mohli poslat mámě na cestu. Píše, že je pořád kapku marod, a přitom chodí podělkovat k sedlákoví. Ta

trocha peněz, co jí můžu poslat, stačí tak akorát na to, aby neumřela hladý.“

„Tak vám budu platit tolik, kolik byste si vydělal jinde,“ rozhodla Betty. „Jestli se vám u nás líbí.“

„Copak o to, lepší časy jsem v životě nezažil, ale styděl bych se brát od vás plat, když ho ostatní nedostávají.“

„Tak vám navrhu jiný řešení. Anton,“ řekla Betty rázně. „Víte co? Vezměte si támhle v šupleti, kolik potřebujete, a zůstaňte tu, dokud vaše žena nepřijede. Pak se uvidí. Třeba se jí tu taky zalíbí a naučí nás vařit některou další z vašich dobrot.“ Táta nad nabídkou několik dní mudroval, rozebíral ji se mnou ze všech stran a pak na moje naléhání váhavě přikývl.

„Ono je to tak asi opravdu lepší, člověče,“ řekl mi ten večer, co poslal mámě dostatek peněz na cestu. „Já nevím, jak dlouho bychom museli šetřit, než bychom to dali dohromady, i kdybych dostal slušný místo, a máma si to tady konečně může odpracovat, až přijede, nadře se tu míň než u sedláka, a já si pak najdu pořádnou rachotu. Jenom aby tu už byla s náma.“ Z jeho hlasu jsem poznal, jak se mu po ní stýská. Znal jsem tu zoufalou horkou touhu. Kolikrát jsem s ní za našeho pobytu v Kanadě už usínal na polštáři zmáčeném slzami? Jak často jsem se ráno probouzel v klamném očekávání, že uslyším její volání: „Toníku, snídaně.“ A jak prudké bývalo potom zklamání, když jsem si uvědomil, že tu není a že ani neznám den, na který bych se mohl těšit a vědět, že ji uvidím.

Brzy po našem příchodu nás Betty vyzpovídala, co umíme uvařit. Táta se vždycky zatvářil zkrotle.

„Kdepak já a kuchyň,“ třepal rukou. „Takhle pařezy dobývat, to mi ještě jde... Ale tadyhle Toník umí dobrý bramboráky. Jenomže by vám to sprostý jídlo asi nechutnalo.“

Jednoho večera jsem už neodolal a na naléhání personálu jsem se pustil do díla. Nejzvědavější byla Betty. Nedůvěřivě přihlížela, jak strouhám brambory a míchám je s vepřovými škvarky, přidávám česnek, mouku, sůl a majoránku. Když jsem směs zaléval mlékem, změřila si mě Betty pochybovačným postranním pohledem. Výsledek, nevhledná, namodralá mazlavá hmota, ji už úplně odradil.

Za chvíli se první bramboráky opékaly na pánvi. Nozdry se Betty chtivě roztáhly, ale když viděla jakési hnědé nepravidelné placky s připálenými okraji, maličko ohrnula nos. „Voní to dobře,“ utrousila,

„ale dát to někomu na talíř bych si netroufla.“

Obě Anny však neodmítly a po nich si vzali i Béla Nagy a Knut Bergman, a když nás Betty viděla hodovat, odhodlala se a ochutnala můj výtvar i ona.

Ulomila první kousek a se staženým obočím ho opatrně vložila na jazyk, a pak se jí tvář rozjasnila. „Nikdy bych byla netušila, že něco tak nepohledného může tak báječně chutnat,“ vykřikla. „Tony, ode dneška tě tu vedem jako pomocného kuchaře.“ A pak si nabrala plný talíř a nevstala, dokud ho nevyprázdnila. Nalil jsem jí hrnek bílé zrnkové kávy a Betty schválila i tuto kombinaci. A druhý den se na veliké černé tabuli před vchodem i na jídelním lístku objevil nový údaj: České bramborové placky. A měly úspěch. Dost jsme si nad tím názvem nalámali hlavy, ale výrazy jako cmunda, bramborák či kramfleky se nám do angličtiny ani do francouzštiny nepodařilo úspěšně přeložit. S pýchou jsem pak vždycky přihlížel, jak si na mém výtvaru pochutnávají i vyhlášení labužníci, a den co den jsem musel míchat větší dávky. A Betty začala bramboráky péct na malém lívanečníku, takže vypadaly vzhledněji, a podávala je i k biftekům. A sláva kuchyně Betty Webbsové se mou zásluhou opět o kousíček pozvedla.

Čas ve vzpomínkách, podobných spíš živým snům, plynul a hladce ubíhal, a když jsem ležel v teplých kožešinách v chatě starého lovce, uvědomil jsem si, že doba strávená v hostinci Betty Webbsové byla kromě dětství u nás doma nejšťastnější v mém dosavadním životě.

Být šťasten - mít štěstí - uvažoval jsem, jaký je v těch dvou výrazech nebetyčný rozdíl. K tomu prvnímu mně scházelo mnoho, příliš mnoho, alespoň to druhé mě však zatím provází. Žiju a jsem v teple. Dík i za to. Při takové myšlence jsem vždycky znovu vstával, šoural se ke kamnům a naložil je k prasknutí. S rozkoší jsem naslouchal hučení ohně, obešel místnost, vyhlédl z oken a znovu se svalil na palandu. Tam jsem blaženě ležel a oči mi bloudily kolem po tom chudém příbytku, který pro mne měl větší cenu než cokoli na světě, měl pro mne cenu života. V přibývajícím dnu jsem si prohlížel vnitřek srubu centimetr po centimetru, klouzal pohledem po hrubých trámových stěnách, ověšených plnými i prázdnými rámy na napínání kožešin, pokýval jsem uznale hlavou nad nezvykle pěkným stolem a židlemi, které prozrazovaly šikovné ruce a značnou dávku

trpělivosti - lovci se obvykle s takovou piplavou prací příliš nezdržují, hledí hlavně na to, aby měli na co usednout a u čeho se najíst, ať už ty předměty vyhlížejí jakkoliv - a najednou mi něco ve světnici počalo chybět.

A pak jsem vyskočil a zaťal zuby zároveň bolestí a úlekem. Kout, kde za mými ranci ještě včera stály mé pušky, byl prázdný. Zmizely, i Robertovy zbraně a na stěnách po nich zůstaly pouze hřebíky s velkými hlavami. Lovec ovšem bez pušky nevyjždí, ale k čemu potřeboval moje?

Důkladně jsem prohledal chatu. Bezvýsledně. Pracně jsem se oblékl, omotal si nohy kožešinami a vyběhl ven. Psi mě ucítili, zvedli hlavy a zaštěkali mi vsťíc svůj pozdrav. Neměl jsem na ně čas. Našel jsem kůlnu, bez ohledu na bolest v prstech vytrhl zajišťovací kolík a vrazil dovnitř. Škrtnout zápalkou mi dalo nemalou práci. Prolezl jsem vymrzlou místnůstku s bidly ověšenými zásobou ryb a sobího masa. Své pušky jsem neobjevil. Pomalu jsem se vrátil do srubu a bezmocně padl na lůžko. Otřáslo mnou zklamání a hořké rozčarování z prvního bělocha, s kterým jsem se po dlouhé době střetl. Z rohů místnosti vyhlížel strach,

Ležel jsem a nezmohl se na kloudnou myšlenku. To je konec, napadlo mě potom. Utíkal jsem, skrýval jsem se, a všechno nadarmo. Hloupá nehoda mě donutila hledat záchranu právě u člověka, který si domyslel, kdo jsem. Jak jinak si vysvětlit zmizení zbraní? Uplynulo dost času, aby se zpráva o mém činu dostala až k Robertovi třeba desetkrát.

O mrtvém muži z Fort Chipewyanu se jistě debatovalo na stanici, kam Robert na jaře odváží kožešiny, a členové Kanadské jízdní všude zanechali můj popis. Mládenců v mém věku se po Severu asi nepotuluje právě mnoho, už tato okolnost mohla tedy být Robertovi nápadná. Stav psích postrojů a ošumělost mého oblečení mluvily o dlouhém používání a s předešlým pozorováním Robertovi asi potvrdily, že se nemýlí. Ted' ujíždí k nejbližší stanici, aby mě ohlásil.

Vstal jsem a rozhlížel se jako zvíře s nohou v železech. Přehrabal jsem rance. Nic v nich nechybělo, zásoby i krabice s náboji byly v pořádku. Robert si to vymyslel dobře. I kdybych se s omrzlýma nohama a rukama odvážil další cesty, beze zbraně bych se do divočiny nepustil, to věděl naprosto jistě.

Zmocňovala se mě panika. Čím víc jsem se snažil klidně uvažovat,

tím větší jsem dostával strach. Den Robertova návratu se už nespojoval s očekáváním vytoužené lidské společnosti, lidského hlasu. Naopak. Vystával na obzoru mé představivosti se vzrůstající hrozivostí. Znamenal příchod dalšího muže, možná několika mužů, kteří si mne nejdříve prohlédnou tvrdými pohledy a pak mě vyzvou, abych šel s nimi. Viděl jsem už před sebou dlouhou cestu, kdy o mne budou pečovat, abych ji ve zdraví přežil, a oni mě pak živoucího a vnímajícího předali spravedlnosti, která se postará, aby můj zločin nezůstal bez odplaty. Frank O'Brian přede mnou pojednou stál nějaký nějaký matný přízrak, nýbrž jako živá postava, hrozící a hrozivá, ukazující na mne prstem. Pronásledovala mě se stejnou neúprosností, jako když jsem se vydával na útěk z Fort Chipewyanu, a čas, který mezitím uplynul, neznamenal nic než jenom chvilkovou úlevu, dočasné zapomenutí. Člověk svým činům nikdy neunikne, napadlo mě. Najdou si ho v nejneočekávanějším okamžiku, kdy je na ně nejméně připraven, a doba, právě tak jako vzdálenost na ně nemá vliv.

Ať už jsem potom napjatě ležel na lůžku, podoben spíš jedinému obrovskému uchu, zaznamenávajícímu každý šelest zvenčí, nebo se belhal od okna k oknu v očekávání příjezdu několikerych saní, po všechny ty nekonečné hodiny jsem se snažil rozhodnout, co udělám, až k tomu dojde. Nebo se mám pokusit o útěk ve stavu, v jakém jsem, ochromený a beze zbraní? Není lepší všechno jiné, třeba i smrt v promrzlém ojiňném stanu, než okamžik, kdy si uvědomím, že jsem v koutě a není pro mne úniku?

Mnohokrát jsem vstal s pevným rozhodnutím naložit rance a vyrazit dál do pustiny bez ohledu na to, jak můj pokus o útěk dopadne. Jen jsem však zvedl balík s potravinami či bednu se střelivem, vyklouzly mi z bolavých prstů a dopadly na dřevěnou podlahu s tupým úderem, činícím tečku za mým pokusem. Vždyť bych ani nedokázal připevnit psům postroje, uvědomil jsem si pln bezmocného vzteku, promíseného hořkou lítostí. A jak daleko by mě omrzlé nohy donesly? Muži, kteří se jistě co nevidět objeví, by mě brzy dostihli. Neuteču jim. Nedokážu to. Nezbývá mi, než čekat a čekat.

Unaven celodenním pobíháním jsem večer usínal zdánlivě tvrdým spánkem, ale po chvíli jsem se vždycky s leknutím probрал a vsedě poslouchal, kdy uslyším štěkot psů, kteří se vracejí domů. Noc se mi

rozdělila na pravidelnou řadu takových úleků, a právě tak i druhá a další, které vystupňovaly mou únavu a duševní vyčerpání skoro do nemožnosti. Tak se stalo, že jsem Robertův návrat postřehl až ve chvíli, kdy s dupáním vpadl do srubu a přibouchl za sebou dveře. Vyskočil jsem rovnýma nohama a rozběhl se k oknu. Venku se šelo k novému dnu. Na prostranství stály kromě mých jediné saně. Otočil jsem se a třeštil oči na člověka obaleného zmrzlou jinovatkou, který se ztuhlými prsty pokoušel zapálit knot petrolejové lampy. Stál jsem tak ještě v okamžiku, kdy se mu to podařilo a on ke mně zvedl oči. Ostražitě se nahrbil.

I při mém duševním rozpoložení mě napadlo, že tak reaguje zvíře, které postřehne nebezpečí a čeká, co mu v nejbližší setině vteřiny poručí zděděný pud, zda utéct nebo zaútočit. Hleděli jsme na sebe snad minutu, snad déle, a pak se Robert pozvolna napřímil.

„Co se děje?“ zeptal se sevřenými zuby. „Kde jste byl?“ vyhrkl jsem, aniž jsem vlastně chtěl tu otázku položit.

„Nevším sis?“ ukázal palcem k oknu.

Bleskem jsem se otočil, ale neviděl jsem nic než jeho psy, uvázané u pelechů, a saně vysoko naložené kožešinami. Teprve teď mi došlo, co měl na mysli.

„Pasti?“ zeptal jsem se zbytečně.

„A co jinýho?“ utrl se. „Myslíš, že jsem se byl jen tak projet?“ Jeho tón i dny úzkosti a nervy stravujícího čekání ve mně zvedly vlnu mého i tátova neblahého vzteku, a jak dlouhé napětí povolovalo, nescházelo mnoho a byl bych se na něho vrhl. „Tak proč jste mi, k sakru, sebral pušky? Proč jste mě tu nechal beze zbraně?“ A jak mi docházely další souvislosti, zároveň se mi dařilo i jasněji uvažovat. Jen se neprozradit, ozval se kdesi v hloubce mého vědomí varovný hlas. Jen nevzbudit podezření. „Co bych si podle vás měl počít, kdyby mě tu někdo přepad,“ hádal jsem se s ním. „Mohli se sem stáhnout vlci, jak bych ubránil psy?“

„Jen se uklidni a radši zatop,“ utrl se a bez dalšího slova vyšel ze dveří.

Pomaloučku jsem se posadil na židli a zavřel oči. Všecky představy a strachy předešlých dnů a hodin se mi zatočily v hlavě a zabouřily jako vítr v prázdné mlýnici. A jak vyfukovaly poslední zbytky úzkosti, zanechávaly za sebou únavu snad daleko větší, než jsem kdy předtím zažil. Chtělo se mi zalézt do kožešin, zahrabat se do nich s hlavou, na

nic nemyslet, zapomenout. Nebo usnout a probudit se prost všech obav a starostí. Chtělo se mi okamžitě odjet. Co všechno se mi chtělo...

Robert se však už vracel s náručí plnou zmrzlých kožešin, které bez ladu a skladu házel na zem. Vítr fičící otevřenými dveřmi zesiloval pronikavý chlad v místnosti. Malátně jsem se vyhrabal na nohy a dal se do práce. Všiml jsem si, že se mi třesou ruce a všechno mi z nich padá. Pro tu chvíli jsem se poněkud uklidnil, ale červíček podezření ve mně nepřestával hlodat. Co jestli Robert někoho potkal a poslal zprávu na stanici? Někde v blízkosti možná žijí Indiáni, s nimiž se přátelí. Měl dost času je o tu službu požádat a oni mu jistě vyhoví.

Robert čile pobíhal ven a zase dovnitř a beze slova pořádal své věci.

Na kamna narovnal hranici zmrzlých ryb, natahal do srubu rance, nakonec několik kusů ulovené zvěřiny. Zvěř, kterou nestačil při objíždění pastí po večerech stáhnout, narovnal ke stěně za kamna.

Zabýval jsem se přípravou jídla, a zároveň jsem obhlížel jeho úlovek.

Byl bezesporu bohatý. Nešlo mi do hlavy, jak ten starý člověk dokázal ulovit tolik zvěře. Ale jídlo i kořist hrály teď podružnou roli. Hlavou se mi nepřestávaly honit obavy. Z Robertova výrazu se nedalo nic vyčíst.

Robert byl plně zaujat prací a vůbec si mě nevšímal, pro něho jsem v místnosti vůbec nebyl. Mlčel a nepromluvil ani při jídle, ani po něm, a brzo zalezl do kožešin na svém kavalci a neurčitým posunkem ukázal na úlovek, který bylo potřeba stáhnout.

Robert spal s výjimkou jídla celý den a celou noc. Ráno se zdál mít poněkud milostivější náladu.

Pomyšlení na zprávu, která teď možná se psy a saněmi letí na nejbližší stanici, mě nepřestávalo pronásledovat. Jak ho přimět, aby se nějak prozradil? Jak dokázat, aby mi alespoň mžiknutím oka dal nechtě najevo, co mohu očekávat?

Vybral jsem si okamžik, kdy odsunul talíř a spokojeně odfukoval.

„Kde berete takový úlovky?“ zeptal jsem se jako mimochodem. „Tolik kožešin z jediný objížd'ky jsem v životě neviděl.“

Robert něco zahučel a dloubal se nožem v zubech. Cítil-li se polichocen, nedal na sobě nic znát.

„Tady kolem v kraji se zvěř musí hemžit,“ pokračoval jsem. „To

tady široko daleko nikdo nežije?“

Ani teď se neuráčil odpovědět. Jen po mně mžikl postranním pohledem, jako by tušil, kam mířím.

„Být tu někde indiánský ležení, takový hromady kožešin byste nikdy nepřivez.“

„O co ti jde?“ zeptal se krátce.

„O ty Indiány - když jste mě tu nechal beze zbraní,“ zalhal jsem. „Řekněte mně, kdy jste tu někoho potkal?“

„Loni na konci zimy,“ houkl, ale cosi ve mně té informaci odmítalo věřit.

„Od ty doby nikoho?“

„Vlastně jo,“ řekl.

Zatajil se mi dech. Tak přece. „Kdy?“ vypravil jsem ze sebe.

„Nedávno.“

„Kdo to byl?“

„Přeci ty, pitomče, a už mně dej pokoj.“ Jeho tón mě dohřál. Stále ještě jsem mu nevěřil a pocit ohrožení spíš zesílil.

„Proč jste na mě, hrome, jako pes?“ vykřikl jsem a Robert překvapeně zamžikal. „Co jsem vám udělal? Já za to nemůžu, že jsem se vymáchal zrovna vedle vašeho srubu. A nebojte se, zadarmo tu nebudu. Jen co budu moct, svou práci si udělám, a jak to půjde, zmizím.“

„Co řveš?“ usadil mě krátce a otočil se ke mně zády, jako bych mu nestál za jediné další slovo.

„Člověče, Roberte,“ zkusil jsem to jinak, „vždyt' nám nic jinýho nezbývá, než tu vedle sebe žít, než pojedu dál - pokud mě tu necháte. Máme se v jednom kuse mračit a vrčet na sebe jako zvířata? Vás to baví?“

„Nejsem tu kvůli bavení,“ utrl se stejně jako prve. „A už jsem ti snad řekl, že jsem tě sem nezval. Když se ti to nelíbí, tak si běž.“

Co mi zbývalo, než zmlknout? Další tři dny jsem se užíral hněvem a obavami z budoucnosti a ticho ve srubu se stávalo nesnesitelné. Několikrát jsem se vydal ven, abych si pohovořil alespoň se psy, ale nepolevující mráz mě vždycky znovu brzo zahnal do tepla. A tak jsem se mlčky zabýval svou prací a Roberta jsem si nevyšímal. On mi ostatně oplácel stejnou. Pak jednoho rána zase odjel.

Netrpělivě jsem sledoval stav omrzlin. Při každodenním převazování se mi zdálo, že se lepší. Na patách se mi však počaly

objevovat praskliny, zasahující hluboko do živého masa. Natíral jsem si rány jakýmsi páchnoucím mazáním, které mi jednou Robert beze slova podal, a na chvíli jsem vždycky pocítil úlevu, ale těžší práci jsem zatím vykonávat nemohl.

Byl bych se rád aspoň pustil do lesa na dříví, dlouhá chvíle mě stravovala a ubíjela a přiváděla na svět neveselé představy, ale zatím jsem se musel smířit s osudem. Trochu vzruchu přinášely Robertovy návraty, a práce se stahováním zvěře, oškrabováním kožešin a napínáním do ráků mě přece jen trochu zabavila, jenomže jsem s ní byl vždycky příliš brzy hotov. V těch pochmurných dnech jsem se snažil myslet na příjemnější věci, nořil jsem se do vzpomínek nebo si říkal, že musím být vděčen za to, co mám, za to, že jsem ledovou lázeň kupodivu překonal bez jediného příznaku rýmy či kašle, a že jsem mohl docela klidně dostat třeba zápal plic, a co potom - ale přítomnost byla příliš tíživá, než aby mě podobné úvahy potěšily.

Týdny mýjely jeden za druhým jako sen a nic se tak dalece neměnilo, jen mé omrzliny se naštěstí pozvolna hojily, takže chůze už

mi nepřinášela tolik utrpení, a prsty u rukou jsem měl skoro v pořádku. A Roberta konečně omrzelo brát na lovy i mé pušky, takže jsem se cítil bezpečnější. Dokonce už občas sám od sebe prohodil nějaké to slůvko, ale pokus o delší rozpravku obvykle okamžitě zarazil. A já jsem si na něho začínal zvykat, a dokonce věřil, že zprávu na stanici neposlal.

Vždycky však může být ještě hůř. Poznal jsem to zanedlouho. Jednoho rána mě probudilo Robertovo bohapusté klení a vzteklé třískání dveřmi a vzápětí jsem poznal příčinu. Venku se zvedal prudký víchř, honil se kolem stavení a hvízdal jako mnohohlasé píšťaly. Ve světle lampy se ze tmy ve dveřích vynořil Robert, bílý jako sněhulák. Začínala sněhová bouře. Robert ze sebe strhal pláštěnku, kazajku i kalhoty, sfoukl lampu a vrhl se na kavalec.

Věděl jsem, že nespí. Ani já jsem už neusnul. Bouře otřásala stavením, jako by je chtěla rozbít, zničit, rozmetat. Stromy nahoře ve strání se s praskotem lámaly a větve narážely s dutými údery na stěny srubu. Třeštil jsem oči do bezedné tmy a marně mi před nimi vyvstala představa dlouhých hodin, které jsem trávil za podobného nečasu venku pod tenkou plátěnou stříškou.

Pozvolna se šerilo, ale den nepřišel. Uvařil jsem snídani a pak stál u okna, do kterého bušila neprůhledná celistvá stěna těžkých sněhových vloček, otírala se s drsným chrastěním o sklo, až malé tabulky drnčely, jako by se tomu zběsilému náporu z posledních sil bránily.

Robert chodil po místnosti jako zvíře zahnané do pasti a mlátil se vším, co mu přišlo do ruky, a klel jako pohan.

„Aspoň si jednou odpočnete,“ pokusil jsem se ho uklidnit, ale jen jsem ho ještě víc podráždil.

„Nechtěl by sis hledět svýho?“ vztekle se ke mně otočil. „Není toho až dost?“

A pak jsme kolem sebe celý den chodili po špičkách a vyhýbali se střetnout se pohledem. Zalezl jsem brzo na kavalec a usnul, ale spal jsem jako na vodě. Probudil mě rámus. Robert vleže cosi řval a pěstí třískal do stěny srubu. Za oknem se ještě černala tma.

„Co tak brzy strašíte?“ utrl jsem se na něho a otočil se obličejem ke zdi.

„Copak mě necháš spát?“ utrl se i on. Posadil jsem se.

„A co vám dělám?“ vykřikl jsem. „Spím jako dudek, tak co?“ –

„Křičíš a vyješ ze spaní, jako by sem vtrhla smečka vlků.“

„Nic o tom nevím,“ řekl jsem zkrátka a znovu jsem si lehl. „Měl jste mě probudit.“

„To taky dělám. A podruhý tě poleju, až zase budeš vyvolávat toho svého Franka O'Briana.“

„Cože?“ vyletěl jsem rovnýma nohama z kavalce a leknutím jsem div neprorazil nízký krov.

„Nemluvím dost nahlas?“ zařval Robert. „Mně se zdá,“ řekl potom tak tiše, že jsem mu sotva rozuměl, ale jeho tón zněl hrozivě, „že tu pro nás dva není dost místa. Jdeš mně na nervy. A já tobě taky. Tohle by dobře neskončilo.“

Rozrazilo mě horko. Myslel jsem, že starosti Franka zahrabaly až někam hluboko do podvědomí, umrtvily ho, ale on tam žije a tlačí se na povrch ve spánku. Co jsem asi povídal? Pochopil Robert, co mě tíží?

Tu noc jsem už strachy neusnul. A ráno bylo ještě horší. „Co tam rámusíš, hrome?“ vykřikoval, když jsem začal připravovat snídani.

„Nestačí, co se děje venku?“ Po dobu jídla zarytě mlčel, jen se však překulil na kavalec, znovu se dal do křiku: „Chceš, aby psi pošli hladem? Koukej přinést ryby.“

„Ještě je čas, ne?“ namítl jsem. „Do krmení rozehřeju ryby desetkrát.“

„Koukej dělat, co ti říkám,“ řval a žily na vrásčitém krku mu naběhly. „Nebo ti mám pomoci?“

Hvízdání vichru a zuřivé náporu bouře neustávaly ani na chvíli, nesnesitelně drásaly nervy. Navlékl jsem si pláštěnku, ohrnul límec čepici jsem si narazil až na nos. Sebral jsem plátěný vak a otevřel dveře. Jakási obrovská paže je přirazila zpátky. Musel jsem se řádně opřít, abych ten nápor zmohl. Sněhová smršť mě v okamžiku oslepila ohlušila. V předklonu jsem se prodíral podél stěny srubu, jednou rukou jsem se jí přidržoval a vak táhl za sebou. Oči mi nebyly k ničemu. Pokud jsem je mohl otevřít, viděly jenom na vteřinku bílou roztančenou hrůzu a pak už nic. Sníh bodal tisícerými ostrými jehličkami a okamžitě je oslepil. „Ty si tam ležíš v teple a pohodlí a já se tu mám starat i o tvý psy,“ vykřikoval jsem. Ledové krystalky mi v mžiku ucply ústa a zábly na jazyku. Krátká cesta zpátky s nákladem trvala ještě déle. Vichřice mnou cloumala a co chvíli mě strhávala od chaty, která mi vždycky ihned zmizela z dosahu. Tápal jsem,

natahoval paži, a když jsem pod rukou ucítil hrubé trámy, nesmírně se mi ulevilo.

Cestu ke psům jsem si naštěstí na počátku bouře pojistil. Od dveří srubu jsem natáhl svázané řemeny a těch jsem se držel. Zvířata ležela pod přístřešky zavalená závějeji, a jen se nasýtila, znovu se zavrtala do pelechů.

„Dělej, k sakru, s těma dveřma,“ nezapomněl mě Robert při každém návratu upozornit. „Vytěráš všechno teplo. A měl bys přinést dříví.“

„Tak si to pojd'te zkusit,“ odsekával jsem. „Sám se ani nehnete. Všecko abych odřel já.“

„Je tohle tady nějaký penzión?“ řval na mě Robert. „Jestli se ti nelíbí, nikdo tě tu nedrží. Seber si svoje krámy a běž si.“

Ale i tyhle hádky a výpady časem ustávaly. Robert už jen výhruzně vrčel nebo po mně loupal očima, či jenom najednou třískl o zem tím, co měl právě po ruce. A pak se uzavřel do zarytého mlčení, které bylo horší než jeho nadávky.

Když jsem příštího rána v oblaku sněhu vrazil do dveří, setkal jsem se s upřeným Robertovým pohledem, v němž se zračilo něco nového.

„Co zase máte?“ zeptal jsem se. Ohrnul jenom rty do ošklivého úšklebku. Připadal mi jako vzteklý vlk těsně před skokem. K snídani nevstal a ke stolu se posadil, až když jsem dojedl.

A bouře zuřila třetí den, celou noc a neustala ani dalšího dne. Nervy mi už hrály k nesnesení a z Robertova chování jsem dostával strach. Vždyť ten člověk je snad poloviční blázen a jeho šílenství teď každou chvíli propukne, napadlo mě, když jsem pozoroval jeho tápavé plíživé kroky a nepřítomný pohled. Dlouhá osamělost dovede člověku vzít všechnu soudnost, vysát zdravý rozum. Je nesnesitelná, ale samota ve dvou může být ještě horší. Lidi si jdou nejdřív na nervy, pak se začnou nenávidět a nakonec každá maličkost, která za normálních okolností nic neznamená, každý nepatrný zlozvyk či počín nabývají obrovitých rozměrů a vydráždí druhého až k šílenství. Uvědomil jsem si v jedné krátké chvíli, jak ve mně rozdmýchává nenávist Robertovo neustálé popotahování nosem, které jsem pozoroval už dřív, ale které mě nechávalo klidným. Hekání, s nímž vstával a usedal, jsem se vždycky potají smál. Teď jsem na ně čekal se zaťatými zuby a jen se ozvalo, byl bych na něho skočil a navždycky

mu je zarazil.

Vichřice hlučela a hvízdala, proháněla se komínem, kouř se co chvíli vyvalil dvířky kamen do světnice, kde se rozptýlil, a vítr, pronikající škvírami dveří, ho zase brzo vyfoukal. Tajemné zvuky zvenčí vzbuzovaly představu jakýchsi zlých bytostí, které ledovými prsty hledají skulinu, kudy se dostat dovnitř. Uvědomil jsem si, že neustálé kvílení a celá ta hrůza venku na mě chvílemi doléhá takovou silou, až se mi svírá žaludek.

S Robertem to snad bylo ještě horší než se mnou. Chvílemi se choval jako pomatený, tápavě přecházel po srubu, bral do ruky známé předměty, jako by je nikdy dříve neviděl, ihned na ně zapomínal a vracel je na místo, jako slepec vrážel do nábytku, aniž si toho byl vědom, hned nato se převalil na pryčnu a zachumlal hlavu do kožešin, ale vzápětí je odhodil jako v hrůze, že se pod nimi udusí.

Minuta za minutou ubíhala, vždy delší než hodina, čas se vlekl, hodiny se stávaly věčností a úzkost v prsou se vzdouvala jako vichřice venku. Den se zdál nekonečný, člověk si večer nevzpomínal, co dělal ráno, všecko se schumlalo do jediného zmateného klubka. Noc se v mučivé zoufalosti dělila na řadu probuzení a usínání. I ve spánku doráželo do podvědomí zuření bouře. A další den, delší než předešlý, a opět noc a nový den... Kolik se jich tak odplížilo? Dodnes to nevím. Pamatuju se jenom na chvíle strachu a neovladatelné zuřivosti, které mě zachvacovaly zcela náhle a bez přípravy a nutily mě něco udělat, cokoliv, jen aby se protrhla ta příšerná atmosféra. S leknutím jsem jednou zjistil, že na kavalci u stěny srubu mám pod kožešinami schovanou pušku s nábojem v komoře. Třepal jsem hlavou, abych si vzpomněl, kdy jsem ji tam ukryl, ale nepodařilo se mi to. Pak jsem si všiml, že Robert nosí za koženým řemínkem u pasu dlouhý lovecký nůž, jehož ostří se v kalném světle petrolejky lesklo jedovatou žlutou barvou.

Od té chvíle jsem si dával pozor, abych se nedostal do starcovy blízkosti.

Chodili jsme kolem sebe v kruzích tak velkých, jak to jen omezený prostor dovoľoval. Jídlo jsme si připravovali každý sám a jedli na svých kavalcích.

Nemluvili jsme. Mé pokusy o rozprávku z jakýchsi dávných dob těsně po vypuknutí bouře zůstaly zapomenuty. Robert si jen občas něco vztekle bručel pro sebe, chvílemi vykřikl nesrozumitelné slovo.

Stále ještě pobíhal po místnosti, ale tak, aby se ke mně nikdy neotočil zády. Zdálo se mi, že už v jeho krvi podlitých očích neshledávám jiskřičku zdravého rozumu. Do jeho pohybů se postupně vloudila jakási zvířecí plíživost. Byl jsem teď ve střehu i v noci. Očekával jsem, kdy se na mne vrhne s nožem v ruce, a pak už neprošel okamžik, kdy bych se neobával útoku.

Přišlo to za jednoho zmučeného odpoledne, kdy už se zdálo, že mi nervy napětím prasknou. Od rána se Robert krčil na kavalci s nohama zkříženými pod sebou a hleděl do jednoho bodu v rohu místnosti. Najednou se vymrštil a strhl ze zdi pušku. Jako by nějaké k prasknutí napjaté pero ve mně čekalo na nejmenší popud, a aniž bych vlastně domýšlel, co dělám, vytrhl jsem z úkrytu kožešin svou zbraň a sklouzl na zem vedle kavalce. A tak jsme na sebe mířili a čekali, Robert vkleče na palandě, já napůl sedě na podlaze. Viděl jsem ten malý černý otvor, hledící mi na prsa a zachvívající se v roztrášených Robertových rukou, „Já tě zabiju,“ chroptěl Robert a za odchlíplými rty jsem viděl dlouhé žluté zuby i s dásněmi. „Já tě zabiju...“ opakoval neustále. Dýchal jako v horečce.

„Ty zvíře,“ vykřikl jsem na něho. „Jen to zkus. Zmáčkni to.“ Najednou se mi zdálo, že ho znám celou věčnost. „Pojedeš se mnou.“ Neslyšel jsem vichřici. Zapomněl jsem, co se venku děje, jen jsem pod ukazováčkem cítil chlad spouště a stejně jako Robertovi mi tělem projížděla třesavka. Hlídal jsem každý Robertův pohyb, náznak myšlenky v jeho skelných vytřeštěných očích a vnímal jsem tlak v zátylku a mlhu, která mi počínala kalit oči. Nával vzteku mnou cloumal a užuž bych byl vystřelil. Náhle mě polilo horko. Frank! Frank O'Brian! Stejná slepá zlost mě vyhnala sem, na Sever, nedávala mi pokoje a hnala mě dál a dál, z místa na místo... Stiskl jsem víčka a podvědomě čekal, kdy zazní rána. Pak jsem odhodil pušku na kavalec, vyškrábal se za ní a lehl si na záda. V uších mi bušila krev. Hlava se mi sama převalovala sem a tam jako v horečce. „Tak už vystřel,“ vykřikl jsem do stropu. „Nač čekáš? Střel!“

Nic se nedělo. Až konečně jsem v hučení metelice slyšel slabý vzdech, zašustění a tupý úder o stěnu srubu. Pak už bylo ticho, a když jsem po jakési dlouhé době vstal a vrávoral ke kamnům, Robert ležel na břiše, hlavu zarýval do příkrývek a dlaněmi si tiskl uši.

Nabral jsem si vodu a hrnek zaharašil o plechové vědro, ale Robert se ani nepohnul. Stál jsem a díval se na jeho záda v odrbané

kožešinové vestě bez rukávů. Ramena se mu zachvívala trhavými křečovitými pohyby. Vypil jsem a nabral si nový hrnek. Měl jsem najednou žízeň, jako bych týden nepil. Vyschlá ústa i jazyk chutnaly hořce. Cítil jsem se prázdný, vyhořelý na troud.

„Chceš se napít?“ řekl jsem vlastně proti své vůli. Svůj hlas jsem ztěží poznával.

Robert ztuhl a pak pomalu zvedl hlavu. Natáhl jsem k němu ruku s hrnkem. Chvilí hleděl, jako by mi nerozuměl, pak zavrtěl hlavou, znovu zabořil obličej do kožešin. Vypil jsem vodu do dna. A bouře hlučela a rámusila a zdálo se, že nikdy nepřestane, ale ovzduší ve srubu ztratilo část svého napětí. Vrhл jsem se ke kamnům, přiložil a dal se do práce, jako by na ní závisel můj život. Robert se nehýbal. Zdálo se, že spí. Když jsem pak nanosil jídlo na stůl a položil mu zlehka ruku na rameno, trhl sebou, jako by nad ním švihl bičem, pomalu se zvedl a se shrbenými zády a s pažemi klátícími se bezvládně podél boků vykročil ke stolu. Dal jsem si záležet a navařil hromadu dobrot, jakou jsme za celou dobu společného pobytu ve srubu na stole zatím najednou neměli.

Otevřel jsem i doposud úzkostlivě chráněnou plechovku s máslem a placek z mouky jsem napekl pro čtyři. Robert jedl zpočátku bez chuti, jako by ani nevěděl, co dělá, ale postupně ho přemohla jeho obvyklá žravost a do očí se vrátil lidský výraz. Když si konečně otřel hřbetem ruky ústa, zvedl hlavu od stolu. „Měls namále,“ broukl.

„Ty taky,“ řekl jsem a donutil jsem se k náznaku úsměvu. Prchavě jsem zahlédl Franka O'Briana a tělem mi znovu projelo leknutí.

Seděli jsme proti sobě, srkali čaj a plivali kolem sebe čajové lístky. Kdyby nás byl někdo viděl, nepomyslel by si, že jsme se před nedávnem skoro pozabýjeli. Vichřice bušila do střechy a do stěn jako posedlá, ale už ztratila svou hrozivost a nervy se pod ní nesvíjely jako klubko červů. Napětí se vybilo naším střetnutím - ale na jak dlouho? Umiňoval jsem si, že nedopustím, aby se něco podobného opakovalo. Jsem mladý, musím vydržet víc než ten starý člověk, nabádal jsem sám sebe. Nechal mě tu, zachránil mi život.

„Co nás to vlastně napadlo?“ zeptal jsem se po nekonečném mlčení.

Robert se zamračil a rýhy v jeho obličejí se stáhly do odmítavé grimasy. Přece jen se však na mě podíval. Snažil jsem se do svého pohledu vložit vše, co mě právě napadlo, ale chránil jsem se své

myšlenky vyslovit. Robert by je nepřijal. Nechtěl by slyšet omluvu ani povídání o vděčnosti, a sliby už vůbec ne.

„Co to bylo, Roberte?“ zeptal jsem se znovu.

Zamračil se ještě víc, pak jenom trhl rukou, jako by chtěl ukázat ven. Neřekl nic, ten jediný pohyb však stačil, mluvil za všechna slova. I on se jím omlouval a svým způsobem mi dával najevo, že už je všechno v pořádku.

Bouře trvala ještě den a noc a dalšího dne se odplížila někam dál do pustiny. Mé smíření s Robertem ji přečkalo, ale nebyl jsem si jist, jak dlouhé by mělo trvání, kdyby vichřice zuřila déle. Prostor mezi čtyřmi stěnami začínal být pro oba opět příliš těsný.

9

Život se vrátil do starých kolejí. Pilně jsem si ošetřoval omrzlá místa mazáním z koženého váčku, páchnoucí hustou černou masťou, podobnou kolomazi, jakou u nás hospodáři natírali ložiska kol. „Od jedný Indiánky,“ řekl mi Robert, když jsem se ho ptal, odkud masť má. „Neboj se, ta ženská se v tom vyzná.“ A měl asi pravdu. Bez toho mazání bych možná přišel o prsty u nohou a rukou. Pokračoval jsem tedy v léčení a Robert vyjížděl na objížďku pastí a po několika dnech se vracel se saněmi vrchovatě naloženými kožešinami. Mne pak čekala práce se zpracováním úlovku.

A potom přišel den, kdy jsem navlékl psům postroje a konečně zase jednou vyjel. Psi si počínali jako šílení, a než jsem je zapřáhl, několikrát mě vyváleli ve sněhu. A jen jsem jim povolil, rozběhli se po zasněženém ledu jezera jako ďábli, a než se unavili, nic by je bylo nezastavilo. Opět jsem prožíval onu posvátnou sladkou hrůzu z nekonečných prázdných dálek, kde se v bělostném sněhu nerýsuje jediná lidská stopa. Sám v prostorách velkých tisíce kilometrů - až mi připadalo neuvěřitelné, že by někde na světě žil nějaký člověk. I Robert se na chvíli stával neskutečnou postavou, kterou jsem si zabydlil prázdný svět jako mnoha jinými. Nevzpomínám si, že bych se byl u nás doma někdy dostal do volné krajiny a neviděl aspoň vzdálený štít domu, střechu nebo nepatrnou postavičku v dálce. Tady jsem vyhlížel na všechny strany, až co se obzor neznatelně ztrácel v

obloze, a nikde nic. Jen sněhové pláně bez konce, zalesněné vršky či do černa sfoukané kamenité moreny, kdesi v úkrytu neviditelná zvěť a pak už jenom já se svými psy, několik křehkých tvorů, které může zahubit nepatrná příhoda, jež jinde neznamena víc než malou, vzápětí zapomenutou nepříjemnost. Několik mizivých jiskřiček života, ztracených pod vysoko vyklenutou mlčenlivou oblohou. Znal jsem to všechno, ten pocit mi nebyl neznámý, ale vždycky znovu mě v takovém okamžiku překvapil.

Ujeli jsme podél rozeklaného pobřeží jezera sotva patnáct dvacet kilometrů a už jsem měl vyjížděky dost. Čím dál častěji jsem vylézal na saně a nechal se táhnout. Nohy přece jen ještě nebyly v pořádku a mráz, pronikající i teplými rukavicemi, mučil sotva zhojené omrzliny na rukou. Otočil jsem saně a toužebně vyhlížel, kdy se objeví zátoka, nad níž stojí srub s kamny, teplem a pryčnou.

A když jsme konečně dorazili, byl jsem rád, že Robert není doma a nemám jinou povinnost než obstarat psy a natáhnout se do měkkých kožešin. S jídlem, které jsem polykal vleže, jsem se příliš nezdržoval a usnul snad dřív, než jsem pozřel poslední sousto, přestože do setmění bylo ještě daleko. Celou noc mě však budila bolest a mravenčení v prstech u rukou a nohou a paty mě trápily ještě víc. Robertovi jsem se po jeho návratu následujícího dne nepřiznal, a on, přestože si s největší pravděpodobností všiml stop saní, se o mém pokusu nezmínil ani slovem.

Stále silněji jsem cítil, že se Robertovo chování mění. Ke krizi onoho nedávného dne jsme se nevrátili jediným náznakem, natož pak abychom o ní mluvili, ale oba jsme v sobě na ty vypjaté okamžiky nosili památku. Robertem zřejmě otřásl právě tak jako mnou. Stále jsem nemohl zapomenout na pocit, kdy se mi prst chvěl na spoušti a stačilo málo, a byl bych stískl. Doposud jsem si se smutkem a pozdní lítostí myslel, že zkušenost s Frankem O'Brianem mi bude stačit na celý život, a teď jsem se dostal do situace, kdy bych byl něco podobného provedl znovu. Byl jsem novému zločinu tak blízko, že když jsem si to dodatečně uvědomil, roztrásla mě hrůza. Hořce jsem uvažoval, jak je možné, že kluk z mírumilovné vesnice jedné malé mírumilovné země je zaháněn do situací, kdy musí ohrožovat životy druhých.

Co se to se mnou stalo? A kde je začátek, kde hledat příčinu? V neblahém dědictví po tátovi? Táta však nikdy nikoho nezabil,

nedokázal by to. Je pravda, že pokud jsme byli spolu, nedostal se do situace, kdy musel hájit holý život. Myšlenky se mi stočily na strýce Josefa. Jako už tolikrát jsem nacházel příčinu všech svých těžkostí v něm.

A i když jsem se strýce snažil omlouvat jeho dobrými úmysly, s kterými nás ze staré vlasti vylákal za lepším živobytím, a uvědomoval si jeho starost, abychom netrpěli hladem, pravdou zůstávalo, že nebýt Josefa, nikdy bych se v podobných situacích neoctl.

Vzpomněl jsem si na jeho první návštěvu nějaký čas po našem příchodu k Betty Webbsové. Objevil se jednoho odpoledne a hned byl jako doma, jako by si jen před chvílí odskočil na pár slov k sousedům. Všichni ho bouřlivě vítali, jen táta na něho zůstal koukat.

„Josef, člověče, kde se tady bereš? Snad ses nevrátil? Že bys tam pohořel?“

„Ale kdepak,“ smál se strýc. „Něco si tu jen potřebuju vyřídit a zejtra letím zpátky.“

Sedli si s tátou v jídelně a Betty je nechala. Chápala, že tohle jejich první setkání v Kanadě bude poněkud rušnější. A táta strýcovi skutečně vyhuboval, jak si jen starší bratr k mladšímu může dovolit. Usadil jsem se na židli za tátou a poslouchal.

„Víš ty, co mně to dalo za štrapáci, než jsme se dostali až sem?“ A pak strýc zopakoval se všemi podrobnostmi všechno, co jsme zažili.

Strýc se trochu ošíval, ale nepřestával se usmívat. „No a co,“ řekl nakonec. „Všecko dobře dopadlo, tak jakýpak copak.“

„No jo,“ odporoval táta. „Ale já musím myslet na zejtek. Chci, abychom už byli všichni spolu, jak se na pořádnou rodinu sluší.“

„Však se dočkáš, Anton,“ kývl strýc. „Jen počkej, až se kapku zavedu. Vyděláme peněz, že se ti o tom nikdy nezdálo. Já teď mám naději, že mě udělají správcem stanice, můj šéf je nějak marod a to studený povětří tam nahoře mu nesvědčí. Proto jsem taky tady, abych si to posichroval.“

„Tak už jste si to všechno povíдали?“ zeptala se Betty. Ani jsme nezpozorovali, kdy přišla. „Nezdá se vám, že je taky čas něco sníst? A pojdte do kuchyně, mám tam práci a chci si s tebou, Josefe, taky pohovořit.“

Usadili jsme se u dlouhého kuchyňského stolu, na kterém se kouřilo z talířů. Josef vypravoval o životě na Severu a Betty svítily oči, a zároveň trochu posmutněla.

„Jedno mně nejde do hlavy,“ řekl nakonec táta. „Jak ses k tomu vlastně dostal? Přeci tu mají dost domácích, který se v tyhle práci vyznají líp.“

„To bych se taky ráda dověděla,“ řekla Betty. „Tenkrát ses mi nepřiznal, jak sis to zařídil.“

Strýc se rozesmál. „Lidi, nebudete mně věřit,“ vyrážel ze sebe. „Teď už vám to ale můžu říct. Někdo mně tehda povídal, že Společnost Hudsonova zálivu hledá pár mužů na Sever do stanic. Tak jsem se vypravil do příjímací kanceláře. Postávalo tam nejmíň dvacet chlapů, hned jsem viděl, že nemám naději, ale pak si povídám: Zkusíš to, Josef, za to nic nedáš. Brali nás jednoho po druhým k nějakému úředníkovi, kterej se tvářil náramně důležitě.“

Dostal jsem se k němu jako jeden z posledních, a jak ti přede mnou vycházeli, většinou moc vesele nevypadali.

Ten úřada mě nechal stát a rovnou povídá: „Odkud pocházíte?“ A já na to, že ze severovýchodních Čech. Viděl jsem na něm, že neví, kde to vůbec je, ale ten severovýchod na něj udělal dojem!“ Strýc se znovu zasmál.

„Jen si to považte! On si představoval zdejší severovýchod, pustiny, tundru a tak. Kdyby tak věděl, jak ten náš severovýchod vypadá - ale tohle jsem pochopil až později. Pak si dal předložit mý papíry, přečet si tam v rubrice zaměstnání obchodník s kůžemi a vstal. „Jste náš člověk,“ povídá. „Máte kvalifikaci, jakou potřebujeme.“ A hned vytáh lejstra, vyplnil je a dal mně to podepsat.“

„Ale Josef,“ řekl táta ustrnule. „Jakejpak ty seš obchodník s kůžema? Jezdil jsi po vsích s rozhrkaným kolem, na nosiči ranec králíčín a v kapse ti cinkalo trochu drobnějch.“

„Vidíš, a stačilo to, abych se stal pomocníkem správce stanice Společnosti Hudsonova zálivu. Že to ale zní, co?“

„Tys vždycky ke všemu přišel jako slepej k houslím,“ řekl táta bez závidosti. „Máš holt štěstí, to je to.“

„Ale nešidíš, Josefe, že ne?“ vmísila se Betty do rozhovoru. „Některý obchodníci si vedli dost nevybíravě, hlavně vůči Indiánům.“

„Nešidím víc než ostatní,“ řekl strýc Josef. „Dělám to, co mně nařídí šéf.“

„Indiáni jsou chudáci, Josefe - někdy bezbranný jako děti.“

„Poznal jsem mezi nima řadu dobrejch hochů,“ kývl strýc. „Syčáky taky, samozřejmě.“

„Jako mezi bělochy,“ řekla Betty a mezi obočím jí naskočila kolmá přísná vráska. „Slyšela jsem o jednom správci, co nosil po kapsách chuchvalce chlupů, nenápadně je vždycky při prohlížení kůží vytáhl přesvědčoval indiánský lovec, že jejich kožešiny línají. Okrádal je několik let, až jedny noci zmrzl padesát kroků od srubu.“

„Aha, řízení osudu, co? Prozřetelnost ubohý Indiány pomstila,“ usmíval se strýc Josef. „Zabloudil v mlze?“

„Nebyla žádná mlha - tý noci,“ zavrtěla Betty hlavou. Strýc se na ni pozorně zadíval.

„Ty o tom víš něco víc, Betty, co? Jak moh zmrznout kousek od stanice za jasny noci? Nebo ho snad někdo vzal po hlavě?“

„Neměl žádný zranění, když ho ráno našli.“

„V tom je nějaká hádanka. Jak ty si to vysvětluješ, Betty?“

„Třeba jenom vyběh na minutku - byl jen docela nalahko - a třeba na něho někdo čekal a s puškou v ruce ho donutil jít s ním a sednout si do sněhu.“

Tu noc silně mrzlo, mohlo být aspoň padesát stupňů. V takový zimě ztuhne člověk ve chvíli a už pak není schopen pohybu. Našli ho ve skrčený poloze.“

Strýc Josef se už nesmál, pozorně sledoval každé slovo a svíral rty.

„A co stopy?“ zeptal se. „Musely by se najít nějaký stopy.“

„K ránu se spustila chumelenice. Našli ho jen proto, že jim byl nápadnej pahrbek, co se přes noc na rovině objevil...“

„Jak je to dlouho?“ vyptával se strýc a hleděl Betty zpřímá do očí, které mu jasně a tvrdě zářily vstříc.

„Dvacet pět let,“ řekla, jako by se hrdě hlásila k činu, za který se nemusí stydět.

„Ale ty jsi nebyla někde poblíž...“

„Ne, já jsem nebyla poblíž,“ odpověděla s důrazem. „Ale přesto - nešid' Indiány, Josefe. Jsou chudý. Zásoby, který jeden bílej lovec spotřebuje na zimu sám pro sebe, musí jim stačit pro několik lidí. Jsou jako děti, jako důvěřivý děti, ale jestli je někdo oklame, dovedou být právě tak jako děti krutý. Ve svých vlastních očích jsou ale jenom po svém spravedlivý, a těžko bys jim moh vrozenej smysl pro právo vytýkat. Jednal bys na jejich místě stejně.“ Betty se na vteřinku odmlčela. „A jsou trpělivý, Josefe.“

Dovedou čekat dlouho, strašlivě dlouho...“

Strýc Josef seděl se staženým obočím a už se neusmíval. Pak jenom

poněkud nejistě pohodil rukama. „Ale já jim opravdu neubližuju, Betty,“ řekl.

„Dostávají u nás za kožešiny jako jinde.“

„V tom je to neštěstí,“ pomalu kývla Betty. „Nemají jinou možnost než prodávat ve stanicích a Společnost si diktuje ceny. Šidí i bílý lovce, ale na Indiány si dovolí víc. A když se pak správci stanic navíc chtějí přiživit a vydělat si něco do vlastní kapsy...“

Strýc Josef měl pro ten večer jaksi po náladě, a když se Betty zvedla a odešla do jídelny, otočil se k tátovi. „Koukej se, Anton. Společnost svý lidi platí docela slušně. A jestli mě udělají tím správcem, možná že bych tě k sobě dostal za pomocníka, co ty na to? Ale je tam většinu roku sníh a mrzne pořádně.“

„Copak o to,“ povídá táta opatrně, „zimy já se nebojím, ty jsem doma užil dost a dost. Ale jenom jestli já bych to sved.“

„Na tom není nic těžkýho,“ mávl strýc rukou. „Já bych tě všechno naučil.“

„No jo, ale mohla by tam žít ženská?“ staral se táta.

„To teda zrovna ne, ale vydělal bys aspoň do začátku nějaký peníze a moh by ses vrátit a něco slušnýho si tu najít. A já bych tě tam teda moc potřeboval. To víš, na pomocníky musíš bejt opatrněj, kdoví koho by mně tam třeba dali, a uhlídej ho, aby tě nešidil. A na tebe bych se moh spolehnout.“

„A co ty lovci, co ti prodávají kůže, na kolik oni si přijdou?“

„Když mají štěstí a dobrej lov, tak se napakujou.“

„Kolik v penězích?“ vyptával se táta a myslel tím koruny, jinou měnu neuznával. Záleželo mu na tom, co by si za ně doma pořídil. A když strýc spočítal, kolik lovci za některou sezónu za kůže utrží, táta nadskočil.

„Ale to bych moh koupit pěkněj kus pole a nejmíň dvě krávy a nebyl bych na nikoho odkázanej,“ řekl plný naděje.

„Cože?“ divil se strýc, „tobě by se chtělo do Smržova, když vidíš, jak taky lidi můžou žít?“

Táta pokýval hlavou. „Chtělo - nechtělo, to je teď jedno. Kdyby máma skrz marodění nemohla sem, seberem se s Toníkem a pojedeme k ní. Ty jenom koukej, abys mě dostal k sobě za pomocníka, a já potom omrknu, jestli bych se hodil na to lovení. Doma mě to bavilo, tak bych to možná sved i tady.“

„Ne, táto, prosím tě,“ skoro jsem v té chvíli vykřikl. „Zůstaň tady,

než přijede máma. Peníze už jistě dostala, a jak budeme pohromadě, tak se uvidí.“

Táta mě poplácal po zádech. „No, nic není rozhodnutý a ještě si spolu o tom popovídáme.“

Popovídali jsme si, ale tátu myšlenka na rychle vydělané peníze posedla a už ho nepustila.

Za necelé dva měsíce odletěl za strýcem na sever do Fort Chipewyanu. Od té doby jsem ho neviděl. A krátce nato jsme dostali dopis od tety, které táta říkal „ta ještěrka zubatá nenechává“. Máma ho vždycky kárala: „Nemluv tak před klukem.“ A táta, jako by neslyšel, dodával. „Jak je možný, že vy dvě jste sestry? Vy přeci nemůžete pocházet z přízně.“ Nepoznával jsem písmo a dopis jsem rozlepoval a ruce se mi třásly.

Drazí Přátelé milý Anton oznamujeme Ti ve smutku že Tvoje Žena a moje Sestra Marie umřela v Pánu na Štědrý den a pochovali jsme ji křesťanským pohřbem na hřbitově ve Skalici vedle našich drahých Rodičů. Šla do nemocnice. Doktoři řekli kdyby přišla před dvouma rokama bylo stejně pozdě chalupu jsme pronajali dobrým lidem peníze máš u nás kozu jsme vzali k sobě, kdyby jses vrátil. Co jste odjeli Marie chodila jako tělo bez duše to jí dodalo že zůstala sama nejvíc se jí stejskalo po klukovi.

To ti zděluje a pozdravuje Vás

*Tvoje švagrová
Rezkova Anna*

Ten dopis byl jedním z nejstrašnějších zážitků v mém životě. Nejdřív jsem odmítal pochopit význam roztřesených velkých písmen, která se po papíru klikatila jako jedovatí hadi. A když jsem si konečně uvědomil, co znamenají, zmrtvělo mi celé tělo. Nebyl jsem schopen pohybu a jiné myšlenky, než že máma, kterou v sobě nosím živoucí, takovou, jakou jsem si ji pamatoval, už není. Nikdy ji nevidím.

Vzpomínku na dny a týdny po příchodu té zprávy zaháním, kdykoliv se objeví, je téměř stále tak silná a bezprostřední, jako v onu hroznou minutu, kdy jsem si dopis přečetl. Čas se naplnil žalem a bolestí téměř nesnesitelnou.

Jen díky Betty jsem se pomalu vzpamatovával, ale zapomenout nemohu nikdy, ať jsem kdekoliv, ať mně život připravuje jakékoliv

těžkosti a překvapení.

Snad je tomu tak proto, že se to stalo tak nečekaně, že jsem na to nebyl připraven. Máma umřela...

Nastaly pošmourné dny, kdy se nebe zdálo zaléhat do hloubky zamrzlou krajinu a mraky plné sněhu se válely po nízkých zalesněných vršcích jako lenošiví nasycení medvědi. Obstarával jsem práce okolo stavení s neměnnou pravidelností a pochmurná nálada se zmocňovala i mne. V podobném čase jsem se doma vždycky vsoukal do koutku za kamny a knížka, kterou jsem právě četl, mě přenášela daleko do cizích krajů, do jiných vzdálených časů a dávala mi zapomenout, že je venku šero a vlhko, kluci jsou někde zalezlí a vesnice vypadá jako po vymření. A jako už mnohokrát jsem si vzpomínal na příběhy Indiánů z amerických stepí, kteří bojovali proti kolonizátorům a byli postupně zatlačováni dál a dál do nehostinných pustin, na jejich hrdinný marný odpor, četl jsem i o osudech Eskymáků a Indiánů z krajů, v nichž jsem se teď octl, a nedovedl jsem si ty dvě skutečnosti spojit. Kde by mě tenkrát bylo napadlo, že se dostanu až sem? A jak byly ty příběhy na papíře v teple kuchyně rozdílné od mých současných zážitků, syrových a provázených chladem a mrazem a tělesnou námahou, ale i živých, mnohdy radostných, plných skutečného života. V denním koloběhu jsem si chvílemi nedokázal představit, že jsem někdy žil jinak, tak vzdálený byl náš starý Smržov. A Indiáni z knížek, jakési tajuplné exotické bytosti, se ukázali být prostými lidmi, kteří se od našich doma lišili jen způsobem života a nazírání, ale starosti měli podobné.

Nakrmil jsem věčně hladovou smečku a pohrál si s ní, jak bylo naším téměř každodenním zvykem, a chmury způsobené pošmourným počasím trochu ustoupily.

Ze psů se při dovádění stávala hravá mláďata s tím rozdílem, že každé z těch štěňat vážilo hezkou řádku kilogramů, a když se na mne vrhla, vyválela mě ve sněhu, kdy se jim zalíbilo. Měl jsem vždycky co dělat, abych se dostal z dosahu jejich tesáků a drápů, jinak by mě čekaly celé hodiny látání a zašívání. Když jsme se dost nadováděli, popadl jsem vědro a pustil se k jezeru pro vodu. V polovině svahu jsem se zastavil. Na ušlapaném chodníčku mi div neujely nohy. Na bílé ploše jezera se dělo cosi nezvyklého. V panujícím mlhavém šeru se na holé pláni černal nějaký předmět, a teprve když jsem ho chvíli nehnuto pozoroval, zjistil jsem, že se zvolna, velice zvolna pohybuje.

To posouvání vpřed bylo téměř nezatelné.

V prvním okamžiku jsem si myslel, že stojí. Mhouřil jsem oči, ale co to tam vlastně je, jsem nerozeznal. Na saně se spřežením to bylo příliš krátké a pomalé. Spíš mi to připomínalo lezoucí zvíře, pak by však to zvíře muselo být veliké, ani vlk či rosomák, spíš medvěd. Ale medvědi, pokud jsem věděl, se nepouštějí do volné krajiny. Milejší je jim úkryt v porostu mezi stromy. Ještě chvíli jsem stál, pak jsem nechal vědro vědrem a vyběhl nahoru do srubu pro pušku a po okraji lesa se spustil k jezeru.

Záhadný temný předmět se zdánlivě nepřibližoval. Dělili mě od něho dobré tři kilometry. Netrpělivě jsem přešlapoval a ohlížel se nahoru ke srubu, jestli psi neprojeví nepokoj. Leželi ve svých peleších Spokojeně a bez známky neklidu.

Uplynula hodina, pak značná část druhé, než jsem zmrzlý na rampouch konečně počal rozpoznávat první nejasné podrobnosti. Vpředu se cosi pohybovalo a vzadu jsem občas zahlédl nějaký předmět, který vždycky chvíli trčel na místě a pak se zvolna stáhl. A po další dlouhé době jsem vydechl překvapením. Přece jen se tu plazily nízké saně a před nimi pouze dva psi, zapřažení vedle sebe, ne za sebou, jak je zvykem, a na zádi saní přední polovinou těla ležel člověk. Nohy se mu malátně posunovaly a zřejmě z posledních sil a spíš už jen mechanicky pomáhaly psům tlačit.

Rozběhl jsem se po ledě. „Hej, zastav,“ křičel jsem. Nic se nezměnilo. Psi ani člověk na moje zavolání nereagovali. To vlastně už ani nebyli psi. Sněhem se skoro po břicho plazili dva kostlivci s odřenými kožichy, které na nich visely ve volných záhybech a jen zázrakem ještě držely na kostře. Tlapy zanechávaly na sněhu jasně červené otisky. Popoháněly je jen jakési chraptivé vzdechy, ozývající se ze zádi saní. Doběhl jsem a zatáhl za postraňky. Nemusel jsem vynaložit téměř žádnou sílu a psi padli jako mrtví. Jazyky jim vylézaly z mord v marné snaze olíznout sníh. Muž ležel bez pohybu. Popadl jsem ho za ramena a pokoušel se ho postavit na nohy. Vyklouzl mi z rukou a sesypal se na zem jako prázdná hromádka kožešín. Obrátil jsem ho obličejem vzhůru. Byl to Indián. Oči hluboko zapadlé v důlcích měl zavřené, pod děsivě vyhublými tvářemi se jasně rýsovaly dvě podkovy zubů. Vypadal jako mrtvý, jen nepatrný obláček páry u jeho úst svědčil o tom, že ještě dýchá. Barva pokožky byla popelavě šedá.

Vzal jsem muže pod koleny a pod zády a zvedl ho na saně. Byl lehoučký jako pířko. Pak jsem popadl postraňky a zatáhl. Psi zahýbali nohama, ale zůstali ležet. Táhl jsem a křičel na ně, až se přece jen zvedli. Vlekl jsem teď zvířata i saně.

U břehu jsem psy odvázal, omotal si řemen kolem ruky a přehodil si muže přes rameno a s tím nákladem jsem se pachtěl nahoru po svahu. Psi zůstali ležet u dveří a nepohnul jimi ani štěkot mé smečky. Muže jsem přenesl do srubu a položil ho na kavalec. Pokud jsem mohl zjistit, neměl žádné vážné zranění, kupodivu ani omrzliny, byl jenom k smrti zesláblý. Zatímco jsem z něho stahoval sněhem a jinovatkou obalený oděv, hrála se v hrnci na kamnech masová polévka. Muž byl bezvládný, jen ústa měl pevně semknutá. Dýchal sotva znatelně a v obličejí se mu nepohnul jediný sval. Báł jsem se, že umírá. Spěšně jsem vytáhl z hrnce dva kusy masa, které jsem si připravoval k obědu, a hodil je Indiánovým psům. Zdálo se, že přes zřejmou vyhládkost nemají dost síly je pozřít. Nejdřív maso malátně olizovali a pak je do sebe vleže pomalu soukali. Vrátil jsem se do srubu a postavil hrnec s polévkou na kavalec. Indiánovy zaťaté zuby jsem musel vypáčit lžící a pak jsem mu polévku kapku po kapce naléval do úst.

Stékala mu do hrdla bez polykání. Zároveň jsem na muže neustále mluvil, pleskal ho dlaní přes tváře a třásl jím. Teprve po dlouhé době jsem postřehl první známky života. Víčka se Indiánovi zachvěla a muž slabě zasténal. Stále jsem mu v malých dávkách podával polévku, až jsem usoudil, že pro začátek má dost.

Konečně se probрал z mdloby a upřel na mne černé oči, ale zdálo se, že si své okolí neuvědomuje.

„Vzpamatuj se,“ mluvil jsem do něho. „Jseš v teple, a jestli chceš ještě jíst, řekni.“

Jeho pohled neuhýbal a lpěl na mém obličejí bez jediné jiskry pochopení. Zvedl jsem hrnec a ponořil do něho lžící. Mechanicky otevřel ústa a po každém soustu s námahou vydechl.

„To už stačí,“ řekl jsem potom. „Moc jídla najednou by tě zabilo. Rozumíš mně?“

Sotva znatelně kývl hlavou.

„Můžeš mluvit?“

Z hrdla se mu vydralo pouhé zachrčení.

„Počkáme teda. Teď si zdímní. Na ostatní je času dost.“

V jeho očích se objevil výraz bolesti a hrůzy.

„Času ne dost,“ vyrazil ze sebe. Sotva jsem mu rozuměl. Hlasivky ho nechtěly poslouchat.

„Ale je.“ Poklepal jsem ho po rameni. „Za chvíli tě vzbudím a dám ti další jídlo.“

„Moji lidi...“, řekl a pohnul rukou. „...hlad - umírat.“

Polekal jsem se hned ze dvou důvodů. Někde v okolí je tedy víc zubožených chudáků, kterým je třeba pomoci, ale jestliže bych sem nastěhoval celý kmen, vyjedli by v několika dnech beze zbytku zásoby, které nám s Robertem mají stačit na celý dlouhý zbytek zimy.

„Musím dál,“ zachraptěl Indián. „Do stanice... vláda pošle pomoc - vzdušnej stroj...“

„Ty ses zbláznil,“ vykřikl jsem na něho. „Kdybych tě byl nezahlid, umřel bys zrovna jako tvoje zvířata, ještě než bys dorazil ke břehu. Kam myslíš, že s těma polovičníma mrtvolama dojedeš?“

„Moji lidi - hlad - umírat,“ opakoval zřejmě jedinou myšlenku, které byl schopen.

„Jak dlouho jseš na cestě?“

Zavřel oči, a když je opět otevřel, čišelo z nich zoufalství. „Pět dnů.“

„Jak mnoho měli zásob?“

Zavrtěl pouze hlavou a znovu stiskl víčka.

„Jak je to možný?“

„Letos žádný sobi - žádný zásoby - sobi ne v našem kraji.“ Chvíli odpočíval. „Starší kmene rozhodli odejít - hledat nový loviště. Pak sněhová bouře. Mnoho saní zmizet. Zůstalo třicet lidí. Lidi hlad - psi hlad. Bouře dlouhá. Mnoho psů prokousalo řemeny a uteklo. Některý jsme snědli. Všichni lidi zesláblý.“ Opět se odmlčel. Využil jsem příležitosti a nalil do něho několik lžic polévky.

„Bouře pryč,“ pokračoval po chvíli. „Žádná zvěř. Pár myší a veverek. Lovci slabý. Několik se nevrátilo. Musím dál.“ Pokoušel se zvednout na lokty.

„Už jsem ti řek, že dál nemůžeš. Nevydržíš už ani den cesty - s takovým spřežením. Proč vlastně máš jenom dva?“

„Vlci... Zbyly jen tři náboje do pušky... Pak puška pryč...“

Představil jsem si hrůzu osamělého, téměř bezbranného člověka v pustině, na něhož útočí smečka vyhladovělých bestíí, a nevěřicně jsem si ho prohlížel. Zároveň ve mně zrálo rozhodnutí. Věděl jsem napřed,

že ve srubu nemám právo o ničem rozhodovat a že by Robert můj úmysl asi neschválil, bylo mi to však v té chvíli jedno. Zásob, určených pro jednoho muže a jednu smečku, nebezpečně ubývalo, ale tady někde umírají lidé.

„Dokázal bys mně vysvětlit cestu do tvýho tábora?“ zeptal jsem se.

Dlouho mlčel. „Proč?“ zeptal se pak krátce a jeho výraz svědčil o tom, že sice pochopil, ale nevěří mi.

„Mojí psi jsou odpočínutý. Dojedu dřív, než by tam dorazilo letadlo, i kdyby ses nakrásně dostal až do stanice.“ Jestli by se vůbec někdo obtěžoval posílat letadlo se zásobami pro pár polomrtvých Indiánů, pomyslel jsem si, ale nahlas jsem to neřekl.

„Ještě není poledne. Když mně popíšeš cestu, můžu hned vyjet.“

Indián neodpovídal a z jeho upřeného pohledu mi začínalo být všelijak.

„Copak mně nerozumíš, člověče?“ utrl jsem se na něho. „Chci tvejm lidem pomoct. Tak dělej.“ Malátně položil tvrdou dlaň na hřbet mé ruky.

„Ottanawa z kmene Psích boků ti věří,“ řekl.

„No konečně. A ty se zatím obživ, jak můžeš, jídla je tu dost. A až se vrátí můj společník, všechno mu vysvětlí a nevěšmej si jeho vztekání. On to tak nemyslí. A teď už povídej.“

Vyrazil jsem za necelou hodinu. Saně se prohýbaly pod nákladem sobího masa a ryb, které jsem strhal ze stěn a bidel v zásobárně. Zůstaly po nich citelné mezery. Naložil jsem i tři pušky a zásobu nábojů, čaje, cukru a ostatních potravin, co jsem jen mohl pobrat. Indiánovi psi leželi napůl sytí v kotcích mé smečky a muže jsem obložil jídlem, stačilo jen vztáhnout ruku. Hladovýma očima obhlížel hromady dobrot, ale zatím nejedl. Věděl, co by ho čekalo, kdyby si po dlouhém půstu najednou naplnil žaludek.

Měl jsem dvě vodítka. Jednak dobře znatelnou stopu saní, jednak podrobný popis cesty. Indiánův smysl pro orientaci jsem však mohl posoudit až později. Zatím jsem pospíchal přes jezero, abych ještě před setměním našel skalnatý ostroh, na němž podle Ottanawova popisu rostou tři pokroucené a do sebe zapletené borovice. Za ním jsem se měl dát po zamrzlé říčce vpravo a sledovat ji až k holé kamenité moreně, spadající z vysokého svahu dolů k břehu.

Vše odpovídalo. Skála s borovicemi byla zdaleka viditelná a podobala se jednomu skalnímu ostrohu asi den jízdy od Fort Chypewyanu. Zahnul jsem za skalisko a dal se po přítoku. Zařezával se hluboko mezi břehy a kroutil se hned vlevo, hned vpravo, opisoval smyčky a občas se téměř vracel, ale vcelku stále udržoval směr k severu. Místy říčku zaléhaly vysoké závěje, které jsem jen s největšími obtížemi přelézal, a pokaždé jsem našel stopy zápasu, když se muž pokoušel zadržet padající saně, a nakonec se i s nimi zřítíl ze svahu. Přelézali jsme zubaté ledové bariéry, zaklíněné mezi skalnaté břehy, šplhali do volné krajiny a zase se spouštěli na led. Bylo nepochopitelné, jak Indián ve stavu úplného vysílení tyto překážky zdolal, ale dokázal to. Mimoděk jsem uvažoval, jestli bych to dokázal i já, a pochyboval jsem o tom.

Břehy se pozvolna snížily. Ploché svahy prorůstala spleť bříz a osik a těsně u vody se na nízkých zvrásněných kmenech krčily holé palice vrb. Hustý porost křoví lemoval říčku v jednolitém pásu. A pak jsem narazil na morénu, kde jsem se v úkrytu jedlí utábořil. Na krajinu už padala modravá tma.

Probudil jsem se ještě před svítáním a na nohy jsem se stavěl s hlasitým sténáním. Obouvání navlhých mokasínů mi připadalo jako rafinované mučení. Spílal jsem si za nesmyslný nápad vydat se v takovém stavu za nějakými neznámými Indiány, na kterých mi vůbec nezáleží a kteří už jsou jistě všichni mrtví. Nejraději bych byl otočil a rozjel se zpátky. „Ty blázne jeden,“ křičel jsem na sebe, až psi stříhali ušima. „Ty blázne jeden bláznivá.“

A když jsem ve chvílce nepozornosti převrhl na příkré návěži saně, bušil jsem se pěstí do hlavy a bez ohledu na bolest skákal kolem, jako kdybych zešílel.

Vztekle jsem naházel náklad na saně a v náhlém popudu otočil a rozjel se zpátky po svých stopách. „Co si počneš jako chromej mrzák?“ přesvědčoval jsem se o správnosti svého rozhodnutí. „Už takhle jsi riskoval víc, než si můžeš dovolit. Už takhle jsi vlastně invalida.“

Nemrzlo příliš, mohlo být nanejvýš třicet stupňů, ale odvykl jsem delšímu pobytu venku a zima mě sužovala ažaž. Představa teplého srubu lákala. A pak jsem křikl na psy a zastavil. Někde v pustině za mnou čekají lidé s nepatrnou jiskřičkou naděje na záchranu v duši. V mé moci je tu jiskřičku rozfoukat, nasytit je, vrátit jim téměř ztracený

život. Mohu si vzít na svědomí odmítnout pomoc? Co kdybych se dostal do jejich situace já sám? Stál jsem, bušil rukama do postranice saní, protíral si oči rukavicemi obalenými drsnou chladivou jinovatkou a bojoval snad svůj největší duševní boj v životě. „To přece není zbabělost, když střízlivě uvažuji o nebezpečí, kterému se na mrazu vystavuju,“ opakoval jsem si. „Co když tam dojedu a stejně bude pozdě? A já se nadosmrti zchromím.“ Báł jsem se. Cítil jsem panický strach, který se mi rozléval celým tělem. Mám-li přežít, musím být zdrav a pohyblivý, jinak se dlouho skrývat nedokážu. A jak se objevím mezi lidmi, je konec, pokud se ochromený ještě vůbec někam dostanu. Druhý hlas ve mně však namítal: „Jestli zachováš jedinýho člověka při životě, stojí to za to. Život za život...“

„Ne,“ vykřikl jsem a psi, kteří mezitím ulehli, v úleku vyskočili. Nabral jsem hrst zmrzlého sněhu a třel si jím obličej. Kromě bolesti se mých nohou zmocňoval i mráz. Otočil jsem saně.

Asi kilometr za morenou jsem se měl dát úzkým příkrým úvalem vlevo. Našel jsem ho a belhal jsem se jím vzhůru a proklínal Ottanawu i chvíli, kdy jsem ho zahlédl na jezeře, litoval jsem, že neumřel, než jsem ho donesl do srubu. Ale pachtěl jsem se dál a pobízel psy, kteří sotva popadali dech, k rychlejšímu běhu. Ke všemu se ještě protrhla oblaka a začal hustě padat sníh.

Když jsme konečně vyšplhali na planinu, ohlížel jsem se po pásu lesa, který se mi měl objevit po pravé ruce, ale v chumelenici jsem viděl sotva na dvacet kroků. Vedl jsem psy vpravo a po dobré hodině jsem narazil na první stromy. Dal jsem se podél nich a nadával na padající sníh, který mě nutil sledovat klikatící se hranici lesa.

Plahočili jsme se planinou celé odpoledne a zastavili jen na chvíli, jen co jsme snědli trochu studeného jídla. Rychlost se teď zpomalila, ale sníh už naštěstí padal méně, mohl jsem si tedy cestu zkracovat.

A potom jsem narazil na březový hájek, za kterým jsem měl zahnout do širokého pásu volné krajiny mezi lesy. Za ním nás podle Indiánova popisu čekal nejobtížnější úsek.

Utábořili jsme se až za tmy. Tentokrát jsem přemohl bolest i vyčerpání a rozdělal oheň. Bylo potřeba vysušit mokašiny, ponožky i rukavice a uvařit zase konečně teplé jídlo. Probudil jsem se až za světla. Sníh už nepadal a obloha se zvedla.

Než jsme vyjeli, zahlédl jsem v podrostu několik horských tetřevů a řekl jsem si, že pokud proti všemu očekávání najdu někoho naživu,

bude se hodit každý kousek jídla. Pět jsem jich dostal a pak ještě čtyři králíky. S pocitem uspokojení nad dobrým počátkem dne jsem zapřáhl. Od nynějška jsem musel dávat zvlášť dobrý pozor na cestu. Měli jsme projet táhlým údolím a kdesi v jeho polovině najít cestu do kopce, připomínajícího zelenou střechu. Otanawa mě upozornil, že musím najít tu pravou z několika možných, a přesně mi ji popsal. Jinak bych se dostal na jiný kopec a musel bych se vracet, pokud bych to dokázal. Cítil jsem se slabý jako moucha.

Že jsem na pravém hřebenu, jsem poznal podle skalisek podobných hradbám pobořeného hradu. A za nimi se černal les, na jehož okraji jsem měl najít tábor, blížil se zvolna. Všude bylo pusto.

A potom se ve mně zatajil dech. Na bílé pláni se občas mihla černá skvrna a hned zase zmizela na tmavém pozadí. Ale nebyly to lidské postavy. Tak rychlý pohyb svědčil o přítomnosti zvířat. A co jiného se tu mohlo prohánět než vlci?

Křikl jsem na psy. Snažili se mi vyhovět a zabrali z plných sil, ale naše rychlost se příliš nezvětšila. Připravil jsem si všechny tři pušky a položil je opatrně jednu vedle druhé na náklad tak, aby mi nespadly. A pak jsem konečně rozeznal dva vysoké kuželovité útvary, které nemohly být ničím jiným než indiánskými stany.

Lehl jsem si na saně a vzal do ruky pušku. Krajina se mírně svažovala.

Letěli jsme přímo k stanům. To je konec, napadlo mě. Ti lidé už nejsou s to se bránit, jinak by se vlci neodvážili tak blízko. A pak se psi rozštěkali a dali se do běhu, který bych byl po předchozí námaze nečekal. I oni zvětřili nepřítele a posedla je lovecká horečka.

Skvrny na sněhu u lesa se zastavily. Postupně se k nim přidávaly další.

Napočítal jsem jich pět, pak osm a stále ještě přibývaly. Jako by se sem k bohaté hostině sběhli vlci z celého dalekého okolí. A jak jsme se blížili, nezdálo se, že by se nás báli. Shlukli se do houfu, hned nato se rozběhli a očekávali nás v širokém polokruhu, podobnému vějíři o patnácti dvaceti člancích.

Na čele mi vyskočil pot. Měl jsem sice tři pušky, ale co si počnu s takovou přesilou, jestliže zaútočí společně? Přitáhl jsem popruh. Psi se vzpínali v postrojích a snažili se znovu nasadit původní běh. I tak jsme se k smečce blížili nebezpečně rychle. Po dlouhém úsilí se mi nakonec přece jen podařilo psy zastavit. Stáli na napjatých třesoucích

se běžích a chlupy jim trčely na všechny strany jako hřebíky. Výhružné vrčení jim vycházelo z chřtánů a vyceněné tesáky cvakaly jako železné pasti.

Vlci pobíhali sem a tam, ale nepozoroval jsem, že by chtěli utéct. Uvědomovali si svou přesilu. Jen jeden z nich stál bez pohybu, s čenichem vzhůru, nádherný vzrostlý exemplář, větší a silnější než ostatní, a větřil. Zřejmě vůdce smečky. Strhl jsem z ruky rukavici. Zamířil jsem do středu jeho mohutné hrudi a modlil se, abych neminul. V tom okamžiku, jako by cítil nebezpečí, uskočil stranou a znovu zůstal stát jako přibitý. Pomalu jsem přenesl hledí směrem k němu. Tentokrát jsem nečekal a stiskl spoušť. Výstřel protrhl ticho. Vlk vyskočil, dopadl na všechny čtyři a pokoušel se zuby dosáhnout místo na hrudi, kam se mu zaryla bolest. To už jsem však mířil na další zvíře a páčil ránu za ránou. Vlci se po prvním výstřelu rozběhli na všechny strany, ale než se jim podařilo zmizet z dostřelu, pět jsem

jich dostal. Moji psi se už nedali udržet. Zabrali, a div mě neshodili ze saní, a jen doběhli k prvnímu padlému zvířeti, pustili se do něho, až chlupy lítaly. Vytáhl jsem bič, ale ani tento neobvyklý způsob uklidňování nepomáhal a dlouho trvalo, než jsem je od vlka odtrhl. Výhrůžně vrčeli i na mne, a když jsem je přivazoval vzadu k saním, divoce po mně chňapali.

Někteří z padlých vlků ještě žili. Dorazil jsem je a rozhlížel se po ostatních. Skrývali se mezi stromy. Vystřelil jsem za nimi nazdařbůh a doufal, že se hned tak nevrátí. A pak mě zarazilo ticho. Ve stanech se nic neozvalo, u vchodů se nikdo neobjevil. Potom jsem učinil první hrůzný nález. Za nízkou závějí ležela napůl zasněžená postava, místy ohlodaná na kost. Nerozeznal jsem, šlo-li o muže nebo ženu. A během krátké chvíle jsem jich našel ještě několik.

Se sevřeným hrdlem jsem se rozběhl k prvnímu ze stanů ze sobích kůží, tyčících se na dřevěných podpěrách do několikametrové výše. Odhrnul jsem kůži zakrývající vchod. Oči oslněné sněhem si těžko přivykaly na přítomnost, a když jsem konečně prohlédl, jen jsem nasucho zapolykal. Stan byl prázdný. Na zdupaném sněhu se povalovalo několik zmuchlaných kožešin. Přeběhl jsem k druhému. Zatáhl jsem za kůži. Nepovolila. Chvilí jsem se s ní hmoždil a pak jsem poznal, že je zevnitř připoutána řemínky. Bez rozmyšlení jsem vytáhl nůž a několik řemínků přerázl. Pak jsem se po čtyřech vsoukal do stanu. Nejdřív mě do nosu uhodil zápach, a když jsem se rozkoukal a vstal, objevilo se přede mnou hrůzné divadlo. Řady lidských těl zahalených kožešinovými příkrývkami tu ležely v podivné změti, některá na zádech, jiná zkroucená na boku s koleny přitisknutými k bradě, či na břicho s rukama a nohama rozhozenými do stran, a žádná z těch postav nejevila známky života. „Pozdě! Přišel jsem příliš pozdě. Věděl jsem to celou dobu,“ říkal jsem si polohlasně se zaťatými zuby. Vyběhl jsem ven a dychtivě vdechl mrazivý vzduch. A zarazil jsem se. Rozdíl teploty mi vnukl novou naději. Uvnitř stanu bylo poněkud tepleji než tady. Ti lidé tedy ještě dýchají, alespoň někteří z nich. Otočil jsem se a vrazil zpátky do šera stanu a po kolenou lezl od jedné postavy k druhé. Žádná se nepohnula, ale jak jsem sahal po rukou a obličejích a zasunoval dlaně pod kožešiny, zdálo se mi, že cítím teplo. Naplnil mne radostný pocit úlevy. Zapomněl jsem na bolest a únavu, znovu se vyhrabal do mrazivého dne a se sekerou v ruce jsem vběhl do lesa a sekal a srážel suché větve, až se jich na sněhu vršila celá hromada. Ani

jsem si nevzpomněl na vlky, kteří tu mohli ještě slídit. Nanosil jsem dříví a zatopil na ohništi uprostřed stanu pod velkým kotlem, který jsem naplnil sněhem, a nosil stále nový, až se nádoba z poloviny naplnila vodou. Pak jsem dovnitř natahal zmrzlé maso, sekal je sekerou na kousky a házel do vody. Zatímco jsem stále přikládal na oheň, pátral jsem kolem sebe po jakémkoliv náznaku života. Dočkal jsem se však teprve tehdy, když se stanem spolu s teplem počala rozlévat vůně jídla.

Někde poblíže se ozvalo zasténání. Vrhł jsem se tím směrem a setkal jsem se s párem propadlých očí, které mi horečnatě svítily vstříc. Sesbíral jsem z podpěr stanu několik otlučených hrnků a postavil je k ohni. Do jednoho jsem nabral vroucí tekutinu a nechal ji ve sněhu trochu vychladnout. Oči se za mnou otáčely sem a tam a znovu se ozvalo zasténání. Vzal jsem hrnek a přiklekl k prvnímu z těch, kterým jsem přijel na pomoc. Teprve teď jsem si uvědomil, že je to vrásčitá žena s pletenci mastných vlasů rozhozených kolem hlavy. Podepřel jsem ji a přiložil hrnek k okoralým rtům. Dychtivě se k němu přisály. Nakláněl jsem nádobku tak, aby mohla polykat po malých doušcích. Žena vypila sotva polovinu obsahu a hlava jí malátně klesla. A pak jsem oblézal jednu postavu po druhé a pokoušel se je probudit aspoň natolik, aby přijaly první trošku potravy. Ze dvaceti lidí toho bylo však schopno pouze šest. Ostatní už odešli ke svým indiánským otcům.

10

Na zbytek onoho dne a následující noc si vzpomínám matně, spíš jen jako na zdlouhavý děsivý sen. Přemáhala mě bolest a vyčerpání, ale bylo třeba toho tolik vykonat, že na ně nezbýval čas. Přepřavil jsem všechny zásoby ze saní do stanu, za nimi dovnitř natahal i zastřelené vlky a své psy jsem uvázal u vchodu. Pak jsem sněhem vláčel a přenášel mrtvé do druhého stanu, který jsem nakonec zajistil, aby se dovnitř nedostali vlci, jejichž vytí se s příchodem noci ozývalo stále blíž. Necítil jsem při přenášení mrtvol nic.

Na lítost či pocit odporu nebyl čas. V té chvíli jsem se nepozastavil ani nad tím, že jedné z mladých žen, téměř ještě dítěti, scházela tvář a

rty, i když jsem viděl, že rány nejsou způsobeny zvířecími zuby. Kusy masa byly hladce odříznuty ostrým nožem. Malá dětská tělíčka jsem nosil po dvou, pod každou paží jedno. Zásobil jsem se další hromadou dříví. A mezitím jsem neustále obcházel své svěřence a podával jim v malých dávkách masový vývar.

V mihotavé záři jsem stahoval a vyvrhoval vlky a ulovené králíky a oškubával ptáky. Ani kousek jídla nesměl přijít nazmar. Ještě dlouho potrvá, než se ti lidé budou moci postarat sami o sebe.

Noc ubíhala ve stálé práci. Trochu jsem si ji usnadnil tím, že jsem vysláblé lidi poskládal do řady kolem ohně. Upravil jsem jim lůžka ze všech kožešin, které jsem po stanu posbíral, a pečlivě je přikryl. Žádný z nich dosud nepromluvil a někteří přijímali potravu trpně, v poloviční mdlobě. Přežili pouze dvě ženy a čtyři muži, ani jediné dítě.

Moji psi se co chvíli rozštěkali. Tmou obcházeli vlci a zřejmě hodovali na mrtvých, roztroušených kdesi okolo ve sněhu. Těm jsem už nemohl pomoci. Za světla mi na ně nezbyl čas a jim je už stejně lhostejné, co se s nimi děje.

Důležitější byli ti, kteří ještě dýchali. Práci jsem skončil až k ránu. Zdálo se mi, že všichni kolem mne usnuli.

Vsedě jsem zadřímával. Probudilo mě jakési polohlasné mumlání. Zvedl jsem hlavu a opět se setkal s očima ženy, která se probírala první. Něco se mi snažila říci, ale nerozuměl jsem jí.

„Ottanawa,“ řekla konečně poněkud srozumitelněji.

„Ottanawa,“ opakoval jsem a ukázal ven a na sebe. A pak jsem jí lžící předváděl, že jsem ho nakrmil, podložil si sepjatýma rukama hlavu a naznačil spánek. Žena dlouze vzdychla a zavřela oči. „Proč Ottanawa?“ ptal jsem se jí.

Kupodivu pochopila. Pohnula hlavou a řekla něco, čemu jsem opět nerozuměl.

Až když si položila ruku na břicho, rozjasnilo se mi. Ottanawa byl její syn.

Znovu jsem obešel hladové a postupně je nakrmil. Tentokrát jsem zvýšil dávku, a sem tam dokonce zaslechl několik slov a i u těch nejslabších jsem zaznamenal náznak malátného pohybu. Přece jen jsem nejel nadarmo, ozývalo se ve mně cosi, co mě naplňovalo radostí. Mé omrzliny se možná zhorší, ale co je to proti pocitu, že jsem zachránil šest lidských životů před jistou smrtí?

Venku se ozvalo zapleskání uší a nespokojené frkání. Vystrčil jsem hlavu a s údivem jsem zjistil, že se rozednilo. Psi se dožadovali snídaně. Dostali ji a já jsem si uvědomil, že sám jsem od včerejška skoro nic nejedl. Pustil jsem se do jídla a s uspokojením se rozhlížel po lidech, kteří mě při mých hodech pozorovali.

„Však se taky dočkáte,“ kývl jsem na ně. „Jenom musíme začínat pomalu.“

„Teď už dobře,“ zasípal jeden z mužů. „Stačí, když cítit jídlo a vědět, že potom jíst.“

„No konečně jeden, s kterým se dorozumím,“ řekl jsem. „Pověz mi,“ ukázal jsem k Ottanawově matce, „že její syn leží u mě v chatě, nic mu nechybí.“

Muž cosi zabřebentil a žena ke mně vztáhla ruku, jako kdyby mi žehkala nebo mě chtěla pohladit. Raději jsem vyšel ven. A jen jsem se rozhlédl po okolí, vytřeštil jsem oči. Od shluku skalisek se k nám hnalo spřežení a za saněmi běžel dlouhými kroky muž a práskal bičem. První myšlenkou bylo skočit pro pušku, ale pak mi na tom obrázku počalo být něco povědomé. Díval jsem se a díval a nevěřil

svým očím. To je přece Robertova smečka. A Robert sám. Blížil se pokrytý jinoatkou právě tak jako jeho psi a hlasitě hulákal. Nejdřív jsem mu nerozuměl. Až později jsem zaslechl klení a nadávání a podle výkřiků jako blázne bláznivá chromá jsem zjistil, že nadávky patří mně. Připadalo mi, že slyším tu nejkrásnější hudbu. A pak všechny zvuky zanikly v pozdravech obou spřežení, která se vítala, div si neroztrhla hrdla.

Robert zarazil těsně u stanu, a než jsem se stačil vzpamatovat, čekalo mě další překvapení. Pokrývky na saních se počaly nadouvat a na sníh pomalu vylézal Ottanawa. Vrávoravě se vydal ke mně, položil mi ruku na paži a slavnostně prohlásil: „Ottanawa z kmene Psích boků ti věřil.“

„No dobře, dobře,“ mávl jsem rukou a raději ho vedl ke stanu. Ottanawa se trochu potácel a já jsem se vedle něho belhal jako stařec nad hrobem.

„Tvá máma se po tobě ptala, tak se se jí běž ukázat.“

„A ty bys zasluhoval párkrát přetáhnout bičem,“ zahřímá za mnou Robertův hlas. „Já si tě pipám, až seš skoro v pořádku, a ty se takhle zřídíš. Jak dlouho myslíš, že tě mám mít na krku?“ Hromoval a klel, ale něco v jeho očích zlostný tón zlehčovalo. „Kolik jich zůstalo?“ ptal se, když se vyřádl.

„Čtrnáct jsem našel mrtvých. Šest jich žije,“ řekl jsem.

„Ottanawa mluvil o třiceti.“

„Ti jsou někde tady kolem. Neměl jsem čas je hledat.“ V krátkosti jsem mu vylíčil, co všechno jsem udělal. Neřekl na to nic a vklouzl do stanu. Jeho hlava se vzápětí objevila znovu.

„Teď si koukej lehnout spát.“

„Kde jsi nechal jeho psy?“ zeptal jsem se.

„Pošli,“ řekl krátce, popadl mě za ruku a vtáhl mě do stanu. Nezbylo mi, než poslechnout, a poslechl jsem rád.

S Indiány jsme zůstali tři dny. Robert přivezl další zásobu potravin a celý čas kromě klení a naříkání, jak to asi vypadá s jeho pastmi, pilně lovil, takže jsme ležení mohli klidně opustit. Než jsme odjeli, daroval jsem Ottanawovi jednu ze svých pušek s několika bedničkami nábojů. Puška má na Severu velkou cenu, ale získal jsem ji lacino jako dědictví po lovcích, v jejichž chatě jsem strávil minulou zimu. A Ottanawa zbraň přijal jako královský dar.

„Až se my sejít zpátky s náš kmen, my přinýst dary,“ prohlásil.

„Jen to ne,“ bručel si Robert. „Jak se k nám nastěhují, nezbovíme se jich měsíc. A všechno, co se jim zalíbí, si rozeberou.“ Ottanawa ho našťestí neslyšel.

Cele zaujat puškou zkoušel zamířit a naprázdno cvakal závěrem a počínal si jako dítě nad oblíbenou hračkou.

A pak jsme se tedy rozloučili a všichni nás už byli schopni vyprovodit alespoň před stan. Nechávali jsme je bez psího spřežení a bez saní, ale les se hemžil zvěří. Pro sedm lidí, zvláště když jimi byli nenároční a skromnosti přivyklí Indiáni, mohl Ottanawa nalovit dostatek potravy. A prozatím měli jídla dost.

Při zpáteční cestě jsem se víc vezl, než běžel. Nohy se bránily každému kroku a bolest mě mučila téměř jako na počátku léčení.

Tábořili jsme spolu jen jednou a hned ráno mi Robert ujel. „Koukej se dostat domů co nejdřív,“ houkl na mne, když navlékal psům postroje. „Něco se chystá, ta obloha se mně nelíbí,“ a vyrazil. Díval jsem se za ním a nepoznával ho. Tenhle Robert tady venku byl někdo jiný než ten starý člověk, který se po chatě pohyboval strnulými pomalými pohyby. Nezpozoroval jsem ani známku topornosti. Běžel za saněmi dlouhými ráznými pravidelnými kroky jako stroj, a když jsem sledoval, jak rychle se vzdaluje, zapochyboval jsem, jestli bych jeho tempu stačil, i kdybych byl zdravý. Dostalo se mi tak i odpovědi na otázku, proč jsou jeho psi při každém návratu z objížd'ky tak zřízení. Robert na sobě neměl kousíček přebytečného tuku nebo masa. Jeho tělo sestávalo pouze ze svalů a šlach, tuhých a pružných jako houžev. Všiml jsem si toho ve vzácných a řídkých okamžicích, kdy se do pasu vysvlékl a v rychlosti a s projevy odporu se trochu opláchl teplou vodou.

Nastal čas temných dnů a ještě temnějších nocí a nového léčení. Nohy jsem měl zřízené, že bych se byl nad nimi lítostí rozplakal. Ale hřejivý pocit, že jsem pomohl těm zuboženým lidem daleko v pustině, mi pomohl překonávat nejhorší začátky a pak už šlo všechno celkem rychle k lepšímu. Po týdnu jsem se vydal na první krátkou vyjížd'ku po jezeře a den za dnem jsem vzdálenosti prodlužoval. A ke konci lovecké sezóny jsem Robertovi nabídl, že příště pojedu s ním.

„Ty ses asi zbláznil,“ utrl se na mne. „Za chvíli potáhnou karibú a já tě pak budu potřebovat zdravého. Jestli máme nadělat zásobu jídla na celý léto a příští zimu pro dva, musíme sebou pořádně hodit.“

„Co?“ zeptal jsem se a nevěřil jsem svým uším. Potěšil mě víc, než

si mohl představit. Často jsem přemýšlel, co si počnu, až se uzdravím. Už jsem vlastně skoro neměl důvod setrvávat v Robertově srubu a zakrátko by mi nezbylo nic jiného než starému poděkovat a vyrazit dál. Ale kam? Robert snad ani netušil, jakých starostí mě ušetřil. Nebo snad tušil?

„Díky, Roberte,“ řekl jsem. „Tohle jsem teda od tebe nečekal.“ Díval jsem se na toho věčně přimračeného člověka s hlubokými rýhami v ošlehaném obličejí a znovu jako už tolikrát jsem se v něm nevyznal, a o něm samém, o jeho minulosti, jsem nevěděl nic, přestože jsme tu spolu tak dlouho žili. A až teprve teď jsem poznal, že pod tvrdým a okoralým povrchem se skrývá dobré jádro.

Při jedné z loveckých výprav mě nahoře v kopcích chytila náhlá prudká metelice. Silný víchř hnal sníh skoro vodorovně a ztěžoval každý krok.

Naštěstí jsem znal dobře cestu, a než se úplně zešeřilo, dorazil jsem domů.

Přivázal jsem psy a vběhl celý zachumelený a ojněný do srubu. Z obočí a vousů mi visely rampouchy a prokřehlý jsem byl na kost.

Nebyl jsem schopen pohnout jediným svalem v obličejí. Ve dveřích jsem se zarazil. Měli jsme návštěvu. Za stolem seděli dva Indiáni, jeden starý, vrásčitý, s bronzově zbarvenou tváří a malými šikmými očima, druhý mladý, skoro ještě chlapec, ale zřejmě silný a pružný jako vlk. Robert je hostil čajem a před každým stál talíř se zbytky jídla a hromádkou čistě ohlodaných kostí.

„Vítejte,“ pokusil jsem se říci ztuhlými ústy a zabouchl za sebou dveře.

Starý Indián se na mne podíval, trhl sebou a pomalu se zvedl. V pohledu se mu objevila hrůza. Vztáhl ke mně ruce dlaněmi před sebe, pak si jimi zakryl oči a počal cosi vykřikovat vysokým chraptivým hlasem. Teď se zmocnila panika i mladého. A oba, jako by si řekli, popadli pláštěnky a pušky a za stálého halekání proběhli kolem mne. Ani se nenamáhalí zavřít za sebou dveře. Robert se na to divadlo koukal právě tak vyjeveně jako já.

„Co se to tu děje?“ zeptal jsem se, když jsem se probral z překvapení.

„Já nevím, asi se zbláznili,“ vrtěl Robert hlavou. „Co to vlastně ten děda křičel?“

„Něco o návratu muže, do kterýho vstoupil Velikej mráz. On tě pokládá za mrtvolu, která právě obživla a přišla ho strašit.“

„Ale proč?“

„Copak já vím? Těmhle Indiánům do palice nevrzeš. Třeba se podobáš někomu, komu byl na pohřbu.“

„Roberte,“ řekl jsem ustrnule a padl na židli.

„No co? Nevšímej si toho. Mrtvol jsem už viděl na tucty a ty v poslední době taky.“

„Odkud jsou ti Indiáni? Kam jeli? Musím za nima.“

„Zbláznil ses i ty? Oba teď uhánějí a nezastaví se až někdy ráno, až si budou jistý, že je zlí duchové nedostihnou.“

„Ale z kterýho jsou kmene? Kde táboří?“

„Bůhví. Patří ke kmenu Krí, ale z jaký odnože mají tábor, mi neřekli. A co ty se tak plašíš?“

Vyskočil jsem rovnýma nohama. „Jedu za nima,“ vykřikl jsem.

„Musím je dohonit.“

„V tomhle počasí?“ Robert mě chytil za paži a smýkl mnou na kavalec. „Teď už nepoznáš, na kterou stranu vyrazili. Stopy zavál sních. Psy nechali dole u jezera a mohli jet na sever jako na jih, zrovna tak jako na východ. Jak je chceš honit?“

„Ty to nevíš, Roberte. Ty nevíš, že někde tady na Severu se mně ztratil táta. Jsme asi stejný postavy a vždycky jsem se mu podobal. A jako všichni tady nahoře si asi nechal narůst plnovous, jako mám já. Ten Indián mluvil o tátovi! Chápeš to? Já se musím dovědět...“ Položil jsem obličej do dlaní a kýval hlavou ze strany na stranu. „Pomoz mně, Roberte, prosím tě...“

„Usad' se. Především si třeba jenom něco domýšlíš, co ani není pravda, a pak, opakuju ti, ty dva nedohoníme. Ale řeknu ti něco jinýho.“

Vím, jak se ten člověk jmenuje, a když potkám některýho z Indianů, vyptám se ho. Pak se za ním můžeš rozjet.“

„Ale to je pozdě, Roberte, musím hned...“

„Nic nemusíš. Doteďka jsi taky nemusel. Tak počkej. Copak tě Sever ještě nenaučil trpělivosti? To se teda potom seber a hezky rychle ujížděj dolů na jih, jak nejdál dokážeš.“

Robert ještě povídal, ale neslyšel jsem ho. Něco mě hnalo ven. Vyrázil jsem do metelice a seběhl k jezeru. Panovala naprostá tma a šlehající sních oslepoval oči. Jak najít stopu? Robert měl pravdu. Ale

stál jsem dál na místě, za chvíli zavátý jak sněhulák, a hlava mi třeštila. Být tak blízko vysvětlení tátovy dlouhé nepřítomnosti a v mžiku o ně přijít - nebo nešlo o tátu? Muži si mohou být podobní, zvláště když jsou od hlavy k patě zahaleni v kožešinách, pokrytých jinovatkou. Così mi však říkalo, že se nemýlím. Tak už i táta. Nejdřív máma a teď on, silák, chlap, kterého hned tak něco nezmohlo - jenomže to na Severu platí jen z části. Tady je potřeba i značná dávka štěstí, má-li člověk přežít. Sever je krutý, strašlivě krutý, a bere si právě tak krutou daň za sebemenší opomenutí, za nepatrnou chybičku, které se člověk dopustí.

Robert už ležel. Kamna sálala, ale mně se zdálo, že v místnosti panuje chlad skoro stejně pronikavý jako venku. Tu noc jsem nespal. Ze tmy se na mne dívaly tátovy oči, smutné oči plné provinilého výrazu. Tenkrát, když jsem za ním do Fort Chipewyanu poslal tu smutnou zprávu, čekal jsem, že se táta vrátí. Přišel jenom dopis.

Milý synku,

potkala nás oba strašná rána. Naše máma už není mezi živýma, ani oči jsme jí nemohli zatlačit. Vím, co si asi myslíš, a já si to říkám denně taky. Neměli jsme sem jezdit. Nezažili jsme tu nic dobrého, i když se chvílema zdálo, že se nám vede docela slušně. Ale musíme to nýst jako chlapi a zrovna tak se s tím vyrovnat. A já už vím, co udělám. Doved jsem Tě do Kanady, odvedu Tě i zpátky tam k nám. Chci ležet vedle naší mámy, až jednou taky zavřu oči. Mám tu jednoho partáka. Pořád mluví o nějakém kraji někde vysoko v tundře, kde žije spousta bílejších lišek. Chce mě vzít s sebou. Za bílý lišky se platí horentní peníze a Josef slíbil, že nám udělá dobrou cenu. Jestli budeme mít kapku štěstí, vydělám dost peněz na cestu zpátky, a ještě bude do začátku. Po tom, jak jsme se protloukali tady, se doma žádný práce nelekne a hlady neumřem. Ty popros Betty, aby ti nechávala diškreci, a vyber nějakou dobrou spořitelnu a tam si peníze ukládej a dej tam i to, co jsem Ti nechal v opatrování. A Betty by Ti snad mohla sehnat papíry, že ses jako vyučil číšničinu, abys měl doma lehčí živobytí. Tak to všechno takhle udělej a počkej na mě u Betty. Už mám sehnány psy a taky dobrou flintu a brzo vyjedeme.

Táta

Jestli budeme mít kapku štěstí, psal. Jestli budeme mít kapku štěstí...

Muž, do kterého vstoupil Veliký mráz.

Vydržel jsem v Edmontonu ještě nějaký čas, a když o tátovi nedocházely žádné zprávy, uprosil jsem Betty, aby mě pustila nahoru ke strýcovi. Chtěl jsem být blíž tátovi, setkat se s ním, hned jak se vrátí. Strýc Josef se mnou souhlasil. A tak Betty promluvila s jedním z letců, který často chodíval na naše dobroty, a jednoho jasného rána jsem prvně nastupoval do skutečného letadla, i když jím byl jenom jednomotorový severský stroj, uzpůsobený pro nízký let. Chvěl jsem se rozčilením a taky trochu strachem, ale pilot, jehož jsem často obsluhoval, mi poklepal na koleno. „Jen žádný obavy, kamaráde, tohle je spolehlivá a poslušná kraksna a ještě nikdy mě nezklamala.“

Doma jsem vždycky toužebně vzhlížel k nemotorným dvouplošníkům, které pomalu kroužily nad krajinou. V Josefově bylo vojenské polní letiště a jako kluci jsme se chodívali dívat na start a přistávání a plni obdivu jsme pozorovali muže v kožených bundách a s brýlemi na očích, kteří se točili okolo letadel. A teď tedy letím.

Byl to do té doby můj nejhezčí zážitek v Kanadě. Nejdřív se pod námi pomalu ploužily pravidelné obrazce polí a luk s mnoha odstíny zeleně a žlutí a mezi nimi čistounká stavení s červenými, šedivými nebo zelenými střechami, zakrátko vše vystřídaly nekonečné lesy. A kam jsem se jen podíval, leskly se modrozelené plochy.

Pilot si všiml mého údivu. „U nás je voda všude,“ řekl pyšně. „Každý údolí je jí plný, jezera počítáme na tisíce a řeky na desetitisíce kilometrů.“

Měl pravdu. Někde bylo dokonce těžko uhádnout, letíme-li nad jezerem nebo širokou řekou, v níž se jako drobné puntíky černaly malé ostrůvky. A znovu lesy a lesy, rozkládaly se donekonečna, jehličnaté na vršcích a plošinách a listnaté na březích jezer a klikatých řek a potoků. A nad tou krásou se v dálce převalovala bílá nadýchaná oblaka jako duchny na postelích u nás doma.

Litoval jsem, že cesta končí, ale byla to cesta za tátou, a tak jsem z letadla vyskočil v naději, že o něm strýc má nějakou zprávu. Jasně si pamatuju, jaké zklamání mi přineslo jeho pokrčení ramen. A pak přišlo čekání, které nekončilo.

Slunce se už zase vracelo a den za dnem šplhalo výš po obloze. Ale mráz přesto svíral naběhlou promodralou pokožku, až se zdálo, že

musí puknout, a dosahoval někdy až padesáti stupňů. Znovu jsem zažíval ten každoroční zázrak, kdy se v neustálém pronikavém chladu do sněhem vysoko zalehlé krajiny pomalu a zatím nesměle vkrádá jaro. Jenomže jsem tu proměnu viděl v šedivých smutečných barvách. Vzpomínka na Indiána, který mi rozbil poměrný duševní klid, v němž jsem žil, mi nešla z hlavy. Čekal jsem, až se Robert vyptá na ležení, kde bych se snad dověděl víc. Ale předjaří nečekalo a bez ohledu na mou náladu se hlásilo víc a víc. Dny se prodlužovaly a sníh dosud netál, jen poznenáhlu mizel. Zvířata, která Robert přivázel, byla sice hubená a maso mělo nepříjemnou chuť, ale kožešinami se Robert probíral s rozkoší a pochvaloval si, že jsou kvalitnější než na začátku zimy.

„Pomalu bude čas, abychom si vyčíhali sobí tah,“ řekl jednou večer po návratu z objížd'ky.

„Ty nelovíš až na zimu?“ zeptal jsem se udiveně a vzpomněl si na jeho nedávnou poznámku o zásobách. Sám jsem loni taky lovil k jaru, ale jenom proto, že mě nečekalo pohodlí u společného stolu na stanici.

„A co budeme jíst v létě?“ zeptal se Robert.

„V létě? To si budeš užívat někde dole mezi lidmi.“

„Nevíš, co bych tam dělal?“

„Ale k čemu teda ta hromada kožešin? Lovíš jako blázen a nakonec...“

Robert stejně jako já oškraboval kůži tupou hranou nože. Jako když neslyší, dokončil práci a obrátil rám. S předstíranou ledabylostí rozčeřil několikerým fouknutím hustou srst a prohlížel si ji, jako by počítal jednotlivé chlupy. „Pojedeš ty,“ zahučel potom a sáhl po další kožešině.

Vyžděsil jsem se. „A co když ne?“ vyhrkl jsem.

„Tak potom nevím.“

„Co jiný roky?“ dorážel jsem na něho.

„Ani se nepamatuju, kdy jsem naposledy někde byl. A proč bys vlastně nejel?“

Podíváš se mezi lidi, stejně tě to musí se starým chlapem otravovat...“

„Proč nepojedu?“ přerušil jsem jeho úvahy. „Možná právě proto, proč ty jsi tu stále zalezlej jako jezevec.“

Obratně napínal novou kožku do rámu a tvářil se, jako by se ho

debata netýkala. Věnoval činnosti veškerou pozornost. Uplynulo nejméně deset minut, než znovu promluvil.

„Třeba jsem něco provedl,“ řekl klidně. „Nebo třeba taky ne.“ Díval jsem se na tu vrásčitou tvář, skloněnou tak, že zůstávala v polostínu, a nemohl jsem si vybrat. Naznačuje něco? Rozhodně není s odvozem kožešin a s nákupem zásob odkázán na mne. Otázkou ovšem zůstává, jestli mu mohu důvěřovat. Mám se odvážit? Dosud jsem neměl příležitost někomu svěřit své provinění a podvědomě jsem po tom toužil. Snad se mi zdálo, že se mi potom uleví a břemeno viny bude lehčí. Frank O'Brian přese všechno neustále zůstával Ukryt někde hluboko v mém podvědomí a nikdy neodcházel.

„Ledaskdo se sem na Sever přišel schovat,“ doplnil starý svou větou.

„Jako já,“ vyhrkl jsem, aniž bych byl vlastně chtěl.

Dál si klidně škrábal nožem po rubu kožešiny. Žlutavé světlo petrolejky blikalo na mrazem rozpukané hřbety jeho pevných žilnatých rukou, které nevzrušeně a téměř automaticky vykonávaly přesné navyklé pohyby. Čekal jsem nějakou odezvu, starý však předstíral, že neslyší.

„Já jsem se taky přišel schovat, Roberte.“ Najednou jsem se zadýchal.

Dychtil jsem vyklopit ze sebe všechno hned, v tomto okamžiku, jako bych se bál, že později už nenajdu odvahu o tom mluvit. „Zachoval ses ke mně slušně a měl bys to vědět.“

„No jo,“ řekl bez zájmu.

„Myslím to vážně,“ řekl jsem tak tiše, že jsem sám sebe sotva slyšel.

„Vyhasnou nám kamna,“ utrousil mimochodem.

„Zabil jsem člověka - tam dole na jihu,“ vydechl jsem a zavřel, oči. Čekal jsem na odpověď, na odezvu, alespoň na tichý vzdech či jakýkoli jiný projev údivu či překvapení, ale Robert mlčel. Jen jeho nůž stále stejným neměnným tempem přejížděl po kožešině. Frank O'Brian ke mně potichu přistoupil a stál vedle mne. Nadýchl jsem se. Tak už přece promluv, křičelo to ve mně. Řekni něco, ať už je to cokoliv. Odsud' mě. Vyžeň mě třeba ze dveří, ale udělej něco.

„Toho, jak jsi jednou ze spaní vykřikoval jeho jméno?“ ozval se konečně Robert.

„Toho...“

„Chtěl jsi?“ zeptal se teď okamžitě: Zaváhal jsem. Chtěl jsem? Neomlouvám celou dobu jenom sám sebe, nepodvádím se, když se stále ubezpečuju, že jsem jednal v sebeobraně? Byl jsem opravdu tolik zaslepen strachem, že jsem si třeba jen na okamžik neuvědomil, co znamená uhodit někoho těžkým polenem?

Nedovedl jsem si odpovědět. Pochybnosti mi nedovolily rozhodnout otázku se vší poctivostí, již vyžadovala.

„Tak dost, člověče,“ broukl Robert. „Copak ses tady nahoře ještě nic nenaučil? Dnes žiješ, a zejtra jseš po smrti. Tak to chodí. A co se týče kožešin, o ty se nestarej. Vozí mně je na stanici Indiáni.“

Na výpravu za soby jsme vyrazili brzy po půlnoci. Než první paprsky slunce roztančily jiskřičky na sněhu, dojížděli jsme na stanoviště, které podle Roberta podle jeho tvrzení nikdy nezklamalo. Krajina se ze všech stran svažovala do úzkého údolí, a pokud tudy sobi táhli, neměli jinou volbu než jím projít. Jinak by museli překonávat příkré zalesněné vršky.

Vyšplhali jsme na holý kopec a rozhlíželi se. Kam až jsme dohlédli, byl kraj pustý.

„Obvykle vyrazí támhle z toho lesa na jihu,“ tvrdil Robert. „Dávej pozor, a jak uvidíš nějaký pohyb, zavolej. Já zatím dole rozdělám

oheň a za dvě hodiny tě přijdu vystřídat.“

„A co když ucítí kouř?“ zeptal jsem se.

„Soby na tahu nic nezastaví. Ani medvěd, ani smečka vlků, ani lidi, nic. Běží jako slepí, už aby byli u cíle.“

Přecházel jsem po sněhu sem a tam. Fičel sice jen slabý přízemní vítr, ale studil pořádně. A ještě než se potom Robert vyškrábal do poloviny svahu, běžel jsem k ohni, co mi nohy stačily. Hlíдали jsme celý den, ale sobi se neukázali, a stejně jsme dopadli i druhého dne.

„Nedá se nic dělat, musím ven,“ rozhodl Robert toho večera. „Vyprav se tam sám.“

Moc radosti mi tím neudělal. A sobi stále nikde. Třetího dne jsem ani nedočkal poledne a rozjel se domů. Robert dorazil přede mnou. Našel jsem ho rozkaceného, jak jsem ho už dlouho neviděl.

„Copak se zase přihodilo?“ ptal jsem se. „Snad že jsem se vrátil dřív? Sobi jsou stejně bůhví kde.“

„Čert vem soby,“ vztekal se. „Rosomák. Úplná pohroma. Ta bestie si posledně vyčíhala moje stopy a teď oběhla řadu pastí přede mnou.“

„A kvůli tomu se tak rozčiluješ?“

Otočil se ke mně, jako by mi chtěl jednu vrazit.

„Už ses někdy sešel s rosomákem?“

„Jo. Loni se mně jeden chytil do pasti.“

„To teda byla moc velká náhoda. Aspoň teda ale víš, jak vypadá, ale co dokáže, tos asi neslyšel, co?“

„Lovci o rosomácích vypravovali všelijaký divný historky, ale myslel jsem, že je to tak trochu lovecká latina.“

„Čerta latina. Ta bestie je nažraná k prasknutí, a přesto zabije všecko živý, na co padne. A co nežije, aspoň roztrhá. O kolik pěknějších kůží mě za věrejšek a dnešek připravil...“ Robert se chytil za hlavu. „A to můžu čekat, že půjde po pastech dál. Kdybych já ho tak byl zahlíd...“

„Tak už toho nech. Horší je, že se neukázali sobi. Co jestli letos potáhnou jinudy?“

„Dej mně pokoj se soby. Já mám snad jedinýho nepřítele, a to je právě rosomák, a ten se mně teď přilíp na paty. Co já jsem se s nima nazlobil za tu dobu, co tu žiju, to nemá nikdo představu. Jednou mě zdržel venku nečas, a než jsem se dostal zpátky, jedna z těch potvor se mně dostala do zásobárny, a co nesežrala, roztahala po lese a sněh to zavál. A to jsem měl tenkrát zásoby jen na pár týdnů a do jara bylo

daleko. Polovina psů mně posla hladem a já skoro s nima. Ale až já tohle dostanu, já se s ním vypořádám jako Indiáni.“

„O tom jsem už taky něco slyšel. Prej jim vypíchají oči a pustí je.“

„Jo, a vědí proč. Taky třeba rosomákovi vyříznou jazyk. Říkají mu indiánskej d'ábel, a sedí to. Krvelačnějšího zabijáka nemůžeš na Severu najít. Vraždí jen pro potěšení a nebojí se nikoho a ničeho. Uteče před ním i medvěd, kterej je desetkrát těžší. Kolik vážil ten tvůj?“

„Něco ke dvaceti kilům, řek bych, a měřil asi metr.“

„Vidíš, a všechno, co tu žije, z něj má strach. I lovci, Indiáni a Eskymáci. Jednou jsem se nachomejt k tomu, když bojoval se třemi vlky najednou. Byl samej šrám a břicho měl na cáry, ale vyhrál. S chutí jsem to do něj napálil, a on se z posledních sil pokoušel skočit i na mne.“

„Tak se na rosomáka vypravíme společně.“

„Jen ty koukej ulovit nějaký maso. Tohle je moje válka a já si ji vyřídím sám.“

Po dlouhém netrpělivém čekání se mi poštěstilo složit devět sobů.

Měl jsem pár dnů co dělat, abych tu horu masa dopravil domů, ale byla to radostná práce. Dávala mi záruku, že nás nečeká hlad, naopak, vždycky budeme mít na stole dost jídla. A pak se Robertova kořist začala tenčit a mezi úlovky převládaly ondatry.

A když konečně Robert svezl pasti do srubu, přihnali se přes jezero dva Indiáni se saněmi, naložili výtěžek Robertova pachtění a ráno vyrazili na stanici se seznamem potřeb, který Robert po několik předchozích večerů smolil špačkem tužky na velký pytlík od mouky.

Robert mi oba muže představil jako své přátele, ale že by se mi líbili, to tedy říci nemohu. Oba měli hrubé tváře s vysedlými lícními kostmi a dlouhé umaštěné vlasy, a byli špinavější než kterýkoliv z Indiánů, jehož jsem kdy viděl. Jen oči měli neuhýbavé a k Robertovi se chovali se synovskou úctou. Nejdřív každý z nich Roberta objal, pak i mu podal obě ruce a dlouho je tiskl. Nakonec se všichni vzájemně poplácávali po zádech a několik minut se na sebe smáli a všelijak se pitvořili. Pozdravili i mne a řekli něco v tom smyslu, že přítel jejich přítele je i jejich přítelem. A Robert k tomu vážně přikyvoval a nařídil mi, abych uvařil to nejlepší, co umím.

„A ty se zeptej na toho starýho Indiána,“ připomenul jsem mu.

Jídlo se mi opravdu podařilo. Indiánům tekla mastnota z koutků úst v celých proudech. Upatlané prsty si co chvíli otírali o kalhoty nebo do vlasů a nabírali si nové a nové porce. A když se nasýtli a několikrát hlasitě říhli, zvedl starší z Indiánů paže a slavnostně řekl: „Mladej přítel lepší jídlo než dobrá žena. Ale on nejen dobrý jídlo, ale i statečná muž. Otanawa říkat. Lidi velkého kmene Psích boků po celým Severu vypravují u táborových ohňů.“ Ukázal na sebe. „Attiba vidí, ty kulháš na pravá noha. Ty nemuset kulhat. Attiba pravdu?“ obrátil se na Roberta.

„Jo. Je to blázen. Zaslouhoval zmlátit.“

„Ne, blázen,“ odporoval Attiba. „Když on potřebuje, kmen Psích boků pomůže. Všichni muži.“

„Tak už se konečně zeptej,“ zahartusil jsem na Roberta. Věděl jsem, že jídlo je Indiánům obřadem, a nechtěl jsem se chovat nepatřičně, teď jsem však už nemohl ovládnout netrpělivost. Konečně se naskytlá příležitost dovědět se aspoň něco o starém Indiánovi, který se možná setkal s tátou.

„Co chce mladej přítel?“ zajímal se Attiba.

„Ale,“ mávl rukou Robert, „v zimě se tu stavil muž, kterému říkají Šedá liška, a tady ten blázen si myslí, že by se od něho mohl dovědět něco o svém tátovi.“

„Šedá liška ne z kmene Psích boků.“

„To vím. Patří ke kmeni Krí. Ale snad by ses moh pozeptat, kde táboří.“

Indián přivřel oči a přemýšlel. „Lidi říkat, že oni na začátku zimy u Březová zátoka nahoře na hranici lesů. Pak oni odešli.“

„Chtěl bych vědět, kde ho najdu,“ vyhrkl jsem.

„Náš kmen ti pomůže hledat Šedá liška,“ řekl vážně. „Povíme lidem, ty ho chceš najít. Příští zima ty víš.“

„Až příští zimu?“

„Ber a neodmlouvej,“ otočil se na mě Robert. „Kdyby to mohli zjistit dřív, udělali by to.“

Oba Indiáni vážně přikývli.

„A ty, Attibo, připomínej tomu zloději Petemu na stanici nad každou kůží, že je ode mne. Ať se neopováží ošidit mě o jedinej cent. Řekni, že mu jinak vytřesu duši z těla, až se s ním zase někdy srazím.“

Indián se ušklíbl. „On neošidit. On Strach ze starýho Roberta. Já mu říkat i o našich kůžích, že tvoje.“

„Dobře děláš,“ zachechtal se Robert a poplácal se pobaveně po hubených stehnech. „Tak on si i po těch letech pamatuje, jak jsem ho tenkrát zpráskal?“

„O,“ řekl Indián a zvedl obě dlaně do výše hlavy. „Když já říct Pete, Robert pozdravuje, on vyskočit takhle vysoko.“

Vypili jsme plný kotel čaje. Indiáni si rozprostřeli kožešiny na zem a za chvíli usnuli. Jen já jsem bděl a uvažoval o tom, jak dlouho ještě potrvá, než se dozvím něco o tátovi. Kam až budu muset putovat, než najdu Indiána jménem Šedá liška? A nepoleká se znovu? Dostanu z něho rozumné slovo?

„Na stanici se nezmiňuj, že tu mám hosta. Nikomu do toho nic není,“ nakazoval Robert Indiánovi a zálibně popleskával svazky kožešin, vyrovnané na saních.

„Attiba rozumí,“ kývl Indián. „Nerozumíš, ale to je jedno. Hlavně o tom mlč.“

Indiáni zamávali na pozdrav, vykřikli, několikerým kopnutím uvolnili přimrzlé skluznice a psi se rozběhli.

Díval jsem se na Roberta a najednou jsem si uvědomil, že jsem se vlastně přestal skrývat. Z mého ložského obydlí mě vyhnal osamělý Indián.

Tady už o mně ví řada lidí a já jsem se nad tou skutečností zatím nepozastavil. Ale nemohl jsem se setkání vyhnout. Zranění mi nedovolovalo pokračovat v cestě, a pak se stále něco dělo - a u Roberta se cítím v bezpečí. Jenomže je to bezpečí pomyslné. Dovolil mi tu sice zůstat, ale jestli se o mně někdo doví, Robert mi nepomůže.

„Ty, Roberte,“ zeptal jsem se, „často za tebou přijíždí někdo z našich?“

Robert pochopil. „Ne. Oni vědí, že o ně nestojím. A nestarej se. My to nějak zvládnem.“

Pokýval jsem pochybovačně hlavou. „Jen aby, Roberte. Jen aby. Co když se tu zastaví někdo z Kanadský jízdni? Co pak?“

„Do tyhle krajiny nezabloudili už hezkejch pár let. Je to trochu z ruky. A i kdyby. Však už bychom jim něco řekli, ne?“

„Mně jde o všechno, Roberte.“

„Copak to k čertu nevím? I mezi červenokabátníky jsou lidi, a ty rozumný si někdy zákony vykládají podle svýho, nebo spíš podle zákona Severu. A tohle všechno, co s tebou je a cos tu udělal, by jim mohlo připadat jako dostatečnej trest.“

„Máš možná pravdu, ale přeci jenom bych snad měl vyrazit dál.“

„A kam, nechtěl bys mně prozradit? Všude žijou lidi. Pořád se jim vyhýbat nemůžeš. A jak dlouho myslíš, že vydržíš, než se uštveš?“ zamračil se.

„Poslouchej, je s tebou vůbec někdy rozumná řeč?“

11

Bylo stále tepleji, jaro vystřídaly pravé severní letní dny, provázené celými roji komárů a drobounkých tiplic. Měl jsem s nimi zkušenosti už z loňského léta, ale tady se jich snad hemžilo ještě víc. Pálili jsme na ohýnku čerstvé lupení, pronikali však dýmem, padali do plamenů, ale vždycky se jich hejno vrhlo na naše obličejy, krky a ruce a s chutí se pustilo do díla.

Za větrných dnů, kdy komáři tolik nekousali, jsem se toulal po okolí a obdivoval spoustu květů, které bych tady nahoře na Severu nikdy nečekal.

Nad nimi se třepotali motýli, podobní mým starým známým z domova. Co jsem se jich nachytil v těch dávných dobách, kdy jsem byl ještě kluk.

„Dneska ti něco ukážu,“ řekl Robert jednou po obědě a oblékal si kazajku.

Vedl mě dolů k jezeru a pak podél samého břehu. „Sakra, ty bestie zase dneska řádí,“ oháněl se březovou větví, ale komáři si našli skulinu, kudy bezpečně proklouznout. „Tááhle ses vykoupal a tohle je ten potok, co v zimě podemílá led.“

„Já vím, už jsem to tu párkrát okukoval, a vždycky mně po zádech přebíhal mráz. Kvůli tomu mě sem vedeš?“

„Jen pojd' dál.“

Klouzali jsme dolů příkrou strání, chytali se křoví a stromků a zastavili u vody.

„Už dlouho si říkám, že se podívám kus cesty proti proudu. Tady dole jsem totiž našel pár valounků zlata. Co ty na to? Někde nahoře je určitě žíla.“

„Tak proč jsi to nezkusil?“

„Nějak mně to nikdy nevyšlo.“

„Druhej na tvým místě už by to tu až k prameni rozhrabal jako krtek.“

„To je možný. Lidi jsou takový. Udělal bych to taky, kdybych tu byl zalezlej kvůli penězům.“

„A kvůli čemu jinýmu tu teda jseš?“

„Přeci abych se uživil.“

„Ale takhle bys to třeba dokázal lehčeji a nemusel by ses celou zimu štvát za zvěří.“

„Jo, v tom to bude. Jenomže mě lov baví a dává mně víc, než potřebuju. A ukaž někde na stanici kousek zlata. Potáhne za tebou horda chlapů a pak to tu vykoupí společnost a já se můžu stěhovat. Kdepak. Radši to nechám, jak to je. A ne aby ty sis něco vyvzpomněl. To bych si to s tebou pak musel vyřídit.“

Pleskl se přes obličej větví, až lupení zasvištělo.

„Mrchy, člověk se před nima neschová.“

„Ale jo,“ řekl jsem.

„Rád bych věděl kam.“

„Chceš to vědět? Tak pojď, já ti jedno takový místo ukážu.“

Vedl jsem ho podél potoka na břeh jezera, kde daleko nad vodu vystupovalo skalisko, a shodil jsem ze sebe šaty.

„Tobě přeskočilo,“ vykřikl Robert.

To už jsem však letěl vzduchem, ale špatně jsem se odrazil a plácl sebou na vodu celým tělem. Voda vysoko vystříkla.

„Že se chceš namočit ty, to je mně jedno,“ řval Robert shora. „Ale proč se mám koupat taky já?“

Střepával ze sebe vodu jako pes, kterého hodili do rybníka.

S rozkoší jsem se ponořil a plaval nad samým dnem. Zlato, říkal jsem si.

Možná že ho tu je víc, než si Robert myslí. Ale co s ním? K čemu by mi bylo, když si za ně nemohu nic koupit? Přesto jsem se však pozorně díval a každý lesklý kamínek pečlivě prohlížel. Nenašel jsem ani šupinu.

„Tohle jsou mně nápady,“ hartusil Robert, jen jsem vystrčil hlavu. „Kdo to jakživ viděl, lízt do ledové vody? Jseš větší blázen, než jsem si myslel.“

A znechuceně se odvrátil a vracel se ke srubu.

Koupal jsem se pak denně, potápěl se jako loni a zůstával pod vodou tak dlouho, až se mi zdálo, že mi prasknou plíce. Studená lázeň mě naplňovala rozkoší. A když jsem jednou našel dále v jezeře v nánosu písku z potoka malý zlatý kamínek, měl jsem radost jako kluk z první kudly.

Slídl jsem tam potom často, hrabal jsem prsty po dnu a objevil jsem jich ještě několik, ale na zbohatnutí můj nález nevypadal. Přidal jsem valounky do hubeného pytlíku k Robertovým a brzy na ně zapomněl.

Jednoho dne, když jsem se brodil rákosím, zahlédl jsem kánoji se dvěma Indiány, která se podél břehu blížila k naší zátocce, čekal jsem a pak jsem tiše vzkouzl pod vodu. Několika tempy jsem se dostal pod loď, a když se jedno z pádel na okamžik zastavilo, prudce jsem za ně zatáhl.

Kánoe se kymácela a pádlo mi vyklouzlo z ruky. Podplul jsem na druhou stranu a zatáhl za druhé. Loď poskočila a vesla se rozkmitala s takovou rychlostí, že jsem v mžiku zůstal vzadu. Vystrčil jsem hlavu z vody. Indiáni se vystrašeně ohlíželi a jen mě zahlédli, dali se do křiku a loď se po hladině rozběhla jako šíp. Poznal jsem Indiána, který seděl vzadu.

„Ottanawo,“ vykřikl jsem. „Počkej na mne.“

Indián hodil pádlo do lodě a zacpal si uši. Druhý muž zabíral

plnou silou a loď se začala otáčet na místě. Ottanawa opět popadl pádlo a mávl jím, jako by šlo o život. Doplul jsem ke břehu a vylezl z vody.

„Ottanawo,“ křičel jsem. „Ottanawo.“ Můj hlas se po hladině do daleka rozléhal.

Oba teď pádlovali jako šílení, vjeli do zátoky, v rychlosti vytáhli loď na písek a uháněli nahoru ke srubu. Za chvíli jsem dorazil za nimi.

Robert už jim všechno vysvětlil, ale oba se ještě třásli, přestože se snažili svoje leknutí skrýt.

„Ottanawa myslíš, to vodní ďábel,“ řekl Indián poněkud dotčeně.

„Zlej vodní duch, co utopil mnoho mužů.“

„Tak už se nezlob,“ omlouval jsem se mu. „Kde by mě napadlo, že se tak vyděsíte?“

„Ty plavat jako vydra, já nikdy nevidět.“

„Indiáni dole na jihu to umějí taky,“ povídám.

„Naši lidé ne. Voda studená.“ Otřásl se a ukázal na mne napřaženou paží.

„My tě jmenovat Muž, co kulhá. To ne dobrý jméno. My teď říkat Bílá vydra.“

A tak jsem dostal nové jméno a pod jiným mě Indiáni, s kterými jsem později na Severu přišel do styku nebo kteří o mně jen slyšeli, neznali.

„Ottanawa se vrátit, jak slíbit,“ ujal se opět řeči Indián. „Ottanawa slíbit dary, naše ženy pracovaly dlouho.“ Pokynul svému společníkovi a rozběhl se s ním k lodi, odkud přinesli neforemné balíky. Udivilo mě to.

Vždycky jsem slýchal, že Indiáni jsou nespolehliví jako děti. Něco třeba dělají, potom je práce přestane bavit a jdou za něčím jiným, nebo naslibují hory doly a vzápětí zapomenou. Teď jsem se tedy alespoň u Ottanawy přesvědčil o opaku.

A pak jsme s Robertem zírali. Nezapomněli ani na něho. Dostali jsme úplnou zimní výstroj. Kožešínové kalhoty, vesty a pláštěnky ze sobí kůže, čepice z kůže krysy pižmové, a nechyběly ani důkladné rukavice z huňatých psích kožichů. Nejvíc jsme však ustrnuli nad mokašiny, lehoučkými, a přitom důkladnými a teplými. Robert na ně hleděl s nedůvěrou a téměř s odporem, který se statečně snažil skrýt. Byly pošity korálky.

„Lidi, vy jste se zbláznili,“ vykřikl. „Tohle přeci nemůžeme vzít.“

„Vy musíte vzít,“ řekl odměřeně Ottanawa a položil si ruce dlaněmi na prsa: „My dávat,“ řekl a natáhl ruce k nám, „vy brát.“

„Tady se nedá nic dělat,“ kapituloval Robert. „Nechceme vás urazit, chraňbůh, ale copak jste tak bohatý, abyste mohli rozdávat takový královský dary?“

Oba Indiáni byli nad tou chválou blahem bez sebe. „Bílá vydra dát dobrá puška. Ottanawa nikdy neminout, když střílet. Jiný pušky od bílejch mužů špatný. Mířit tam a střílet jinam. Trhat mužům ruce, muži pak umřít nebo chromý. Ottanawa dobrá puška. Zastřelit medvěda.“

A opět se podávala bohatá hostina, jinak to na Severu není možné.

Náklonnost a radost ze shledání se prokazuje důkladným pohoštěním.

„Ottanawo,“ řekl jsem, když jsme se najedeni k prasknutí rozložili na trávník před srubem. „Znáš muže z kmene Krí, co se jmenuje Šedá liška?“

„Ottanawa nezná, ale slyšet o něm. Šedá liška velkej lovec, ale krutej člověk. Zlej.“

„Nevíš, kde bych ho našel?“

Indián pomalu vrtěl hlavou a totéž po něm učinil i druhý.

„Attiba říkal, že naposledy tábořil někde u Březový zátoky nahoře na hranici lesů, ale od té doby už jistě změnil ležení.“

„Březová zátoka daleko a Šedá liška putovat po celým Severu. Těžko hledat. Proč ty potřebuješ Šedá liška? On krutej člověk...“

„To už jsi říkal. Ale stavil se tu letos v zimě, a když mě viděl, vyděsil se. Křičel něco o návratu muže, do kterého vstoupil Velkej mráz.“

„On myslet ty?“ ukázal mi Ottanawa na prsa. „Ano. Vlastně ne. Já nevím.“

Vypravoval jsem mu o své domněnce a Indián ze mne nespouštěl zrak.

„Možná,“ kývl potom. „Možná tvůj otec, třeba jinej muž. Ale tobě Šedá liška nepoví. Jeho kmen věřit na duchy, mnoho duchů a všichni zlý.“

Vzpomněl jsem si na jeho strach z vodního ďábla, ale ani jsem nemrkl.

„Šedá liška se před tebou schovat. A když ty ho najít a mluvit na

něj den a noc a den a noc, on mlčet,“

„Tak to je konec,“ obrátil jsem se na Roberta. „Co mám dělat?“

„Ty nic nedělat,“ řekl Ottanawa. „Až přijde nověj sníh, moji lidi se ptát po Šedá liška a já poslat muže, on s ním mluvit. Ty pak dostat zprávu.“

„Mohl bys to udělat, Ottanawo?“ div jsem nevskočil radostí. „Dám ti, co budeš chtít, jen když se něco dovím. Ale prosím tě, ať se tvoji lidi vyptají na všechny podrobnosti. Jak ten muž vypadal, jak mluvil, co říkal, než umřel, jestli se přece jen třeba nezachránil...“

„Ottanawa ví, na co se ptát,“ přerušil mě Indián. „Ptát se i lidí od Šedá liška. Dozvědět se všechno, co je možný.“

Když se slunce sklonilo nad jezero, začali Indiáni spěchat. Odmítali naše díky, potřásli si s námi rukama a slíbili, že nás navštíví, jak jen se jim naskytne příležitost. Sešel jsem s nimi k jezeru a pomohl jim stáhnout loď na vodu. Byla lehoučká, pevně stavěná a měla dokonalý tvar. A pak jsem se za nimi díval, jak se bez ohlížení vzdalují. Pádla v jejich rukou pracovala jako přesně seřízený stroj. Za

lodí se čerila brázda, zbarvená sluncem do zlatova, malé modravé vlnky se rozbíhaly daleko po jezeře. Kánoe se zmenšovala, až se ztratila za lesnatým ostrohem. A já jsem měl opět alespoň náznak naděje, že se něco dovím o tátovi, pokud to byl vůbec on, o kom mluvil Indián Šedá liška.

Krátké léto kvapem ubíhalo. Psi ztloustli a zlenivěli právě tak jako my dva s Robertem.

V koženém pytlíku přibylo pár dalších zlatých zrníček, tak nepatrných, že ani nestála za řeč a na dlani se téměř ztrácela. V náhlém návalu chamtivosti jsem se jednou ráno vydal proti proudu potoka. Břehy byly hustě zarostlé a příkré. Musel jsem se brodit vodou. Potok byl mělký, ale prudký proud mi podrážel nohy. Pátral jsem po skalních stržích, spadajících místy prudce k vodě, prohlížel břehy i dno, prohrabával prsty nánosy v zátočině, ale nikde nic. V poledne jsem se vzdal a šlapal vodou zpátky. Moje chvilková zlatá horečka zmizela. S radostí jsem se vítal se svými chlupáči, kteří mě už postrádali, obcházel jsem kolem srubu a Robertových pošklebků jsem si nevšímal. Tomu starému jezevci nic neuniklo.

Ottanawa se svým přítelem se na nás přijel podívat ještě jednou. Brousil jsem právě na plochem kameni malou sbírku loveckých nožů, jeden můj a dva ze srubu lovců, v jejichž chatě jsem loni přezimoval. Vynikal mezi nimi nůž s úzkou zahnutou čepelí a rytou kostěnou rukojetí, podobný malé šavli.

Ingaloon, Ottanawův společník, na něj zůstal v ustrnutí zírat.

„Líbí se tí?“ zeptal jsem se ho.

„Moc líbit,“ řekl lačně. Neodtrhl od nože pohled.

„Tak si ho vezmi.“ Nedůvěřivě po mně otočil černé panenky šikmých očí, hrábl si do vlasů a pak si založil ruce na prsou.

„Bílá vydra žertovat,“ řekl. „Ne dobře tak žertovat mezi muži.“

„Ale já to myslím vážně.“ Zvedl jsem nůž ze země a podal mu ho. Pomalu natáhl paži jako v obavě, že v poslední chvíli ucuknu. A potom už ho nedal z ruky, jedl jím, zkoušel ostří a obličej mu zářil blahem. A nad vodopádem díky jsem si zacpával uši. Indiáni měli něco k vyřizování kdesi dále na jihu a brzy se rozloučili. Chtěl jsem jim připomenout jejich slib, ale Ottanawa mě předešel. „Naši lidi se už ptát po Šedá liška. Ty čekat.“

Nezbývalo mi nic jiného. Modlil jsem se, aby čas rychleji ubíhal a přišla nějaká zpráva, jakákoliv, jen když mě zbaví nejistoty, ale

nemusel jsem prosit. Teplé léto přecházelo v krátký podzim. Ohlašovala ho i obrovská pole zářivě červenorůžových květů vrbovky, která pokrývala ploché nezalesněné svahy, borůvčí a spousty zralých brusinek a borůvek. Když jsem si cpal plnými dlaněmi do úst sladké temně modré bobule, veliké jako palec, připadal jsem si na okamžik jako doma.

Během několika dnů se listí na břízách a zakrslých vrbách zbarvilo a celý kraj se převlékal tak rychle, až přecházely oči. Pak se přihnaly prudké deště. Seděli jsme s Robertem v teplém srubu a přihlíželi, jak se za okny žení čerti. A když vody spadly, ukázaly se nad jezerem přízemní mlhy a ranní mrazíky spálily listí na stromech. To už se nám plnila bidla v zásobárně rybami. Úlovky přesahovaly mé očekávání, přestože jsem v létě často pozoroval to hemžení pod hladinou. Při vytahování sítí Robert s rozkoší pomlaskával.

„Není to radost?“ vykřikoval. „Tohohle čukučana chci dnes k večeri. Do zlatova opečeného. S kůrčičkou.“

A znovu padal mrazivý déšť, rozbředlý povrch věčně zmrzlé spodní půdy odmítal přijmout ty spousty vody a kaluže zaplavily prostranství před srubem. Smutné mokré dny však dlouho netrvaly. Koncem září ustaly úplně a obloha ztěžkla a potemněla.

„Už to máme tady,“ radoval se Robert. „Počkejte, bestie, já z vás to sádlo vytřepu,“ volal ze dveří ke psím pelechům. A ráno co ráno vyhlížel oknem na jezero. „Jen aby Attiba na nic nezapomněl,“ staral se zase jindy.

„Jak já se těším na boby se slaninou, to nikdo neví. A upečeš zase ty tvoje koblihy a placky.“ Potřebu změny v jednotvárné potravě jsem už pocítoval taky. Sobí a králíčí maso se mi pomalu přejídalo. Mouka nám došla už s příchodem jara, zčásti i proto, že hromadu zásob jsme odvezli k Indiánům. A solí jsem šetřil jako drahým kořením.

A pak znenadání a nejdřív polehoučku se z oblohy začala snášet bělostná peříčka, houstla a přibývala a za chvíli zahalila jezero. Vyběhli jsme ven.

Psi, jako by viděli sníh poprvé v životě, chňapali v radostném údivu po jednotlivých vločkách a co chvíli zvedali zeboucí tlapy. Halasili, jako když si uvědomují, že to podivné nadělení ukončí letní lenošení a oni se konečně znovu rozběhnou před saněmi do bílých dálek. A když zmlkli, zaskočil nás kouzelný svět naprostého nepohnutého ticha, a my, obklopeni nekonečným prostorem lesů,

kopců a jezer, jsme stáli jako očarováni a nechtělo se nám domů.

Ráno Robert nemohl dospat. Začínala ho popadat lovecká horečka. Přestože do pokládání želez zbývala spousta času, vytahoval a znovu a znovu prohlížel všechny pasti, čistil je a promazával a hartusil, abych mu - k sakru - taky trochu pomohl.

„Letos ale pojedu s tebou,“ vyhrožoval jsem mu. „Žádný výmluvy ti nepomůžou.“

„Chromýho společníka nepotřebuju,“ odrazil mě.

„Kulhat už asi budu až do smrti, ale tebe předběhnu, kdy si vzpomenu,“ dráždil jsem ho. Robert jenom odfrkl.

Omrzliny se zhojily, jen prsty na pravé noze se mi špatně ohýbaly. Už jsem se s tím smířil a věřil jsem, že při běhu za smečkou mně mírné napadání nebude vadit.

„Letos se vypořádám s tím d'áblem,“ vykřikoval Robert při čištění pušek. „Jestli se vůbec ukáže.“

Měl jsem dojem, že kdyby rosomák odtáhl jinam, Roberta by zklamal, a snad dokonce urazil. Měli spolu nevyřízené účty a Robert je chtěl beze zbytku vyrovnat.

„A máš pravdu,“ řekl po chvíli. „Rozdělíme si okruh a já budu mít víc času si ho vyčíhat.“ Netrpělivě se podrbl ve vlasech. „Jo, tak to uděláme,“ přikývl si.

Se saněmi naloženými pastmi jsme vyjeli za husté chumelenice.

Ještě nesvívalo. Držel jsem se za Robertem a po několika hodinách jsem ztratil ponětí, kde vlastně jsme. Robert zmizel někde vpředu ve tmě.

Spoléhal jsem jen na psy a jejich čich, že mě povedou po stopě Robertova spřežení. Robert úmyslně nespíchal, brzy jsem ho tedy zase dohonil. Pokládali jsme pasti v nepravidelných rozestupech, zajišťovali je, aby s nimi chycená zvěř neodtáhla, a upevňovali návnadu. Po obědě přestalo sněžit. Neznámý kraj kolem mne ležel vysoko pokryt bílou záplavou. Ujížděli jsme táhlým klikatým údolím, přes úbočí kopců a zamrzlá jezírka, blížili jsme se k pásům lesa a opět se jim vzdalovali. Robert měl svá přesná místa, kde zakládal pasti, a neomylně je vždy našel. S přicházejícím soumrakem začal foukat řezavý vítr a hnal před sebou mrznoucí sníh, který šelestil jako drobný písek. Šero se rychle měnilo v tmou a naše cesta stále ještě nekončila.

Pracovali jsme téměř po hmatu.

Robert dal konečně povel k zastávce. Když jsme rozdělali oheň, zjistil jsem, že jsme se utábořili pod skalním převisem, chráněným ze tří stran před větrem. Robert tu měl ještě navíc zbudovaný nízký přístřešek z proutí a větví. Stačilo mu jen vymést sníh, vystlat čerstvým jehličím, zavěsit najedno čelo kožešinu a úkryt měl připraven. Vysoká pokrývka sněhu na šikmé stříšce ho dostatečně chránila před zimou a větrem. Jak jsem před návratem do srubu zjistil, měl takových stanovišť více. Tím bylo částečně možno vysvětlit, že tak nezvykle rozsáhlý okruh stačil objet poměrně za krátkou dobu. Nemusel se zdržovat stavěním stanu, a jestliže jsem navíc připočetl rychlost, s jakou cestoval, bylo mi jasné i množství nalovené zvěře na konci minulé sezóny. Mně ovšem nezbývalo, než každý den stavět stan. Robert už spokojeně usínal, a já jsem teprve končil práci.

Další den jsme projížděli krajem, který mi živě připomínal Orlické hory u nás doma. Dostal jsem se tam sice jenom jednou v životě, o to však byly mé vzpomínky přesnější. Snad jen ty kopce se tady kolem nás nezvedaly tak vysoko.

„Tak tady to je,“ řekl mi Robert třetího dne a ukazoval na klikatící se okraj lesa, který pozvolna stoupal do zdánlivě nekonečného mírného svahu. „V těchto místech mně ta bestie padla na stopu.“

Od té chvíle se pozorně rozhlížel, někdy mě zarazil a objel místo v širokém kruhu a stále jen vrtěl hlavou. „On tu někde bude,“ tvrdil s pevným přesvědčením. „Na ty loňský hody určitě nezapomněl. Jakpak by taky moh - takhle přijít k hotovému.“

Rosomáka jsme však nezahledli, ani jeho stopu. V Robertově mrazem ztuhlém obličejí se nedal rozeznat žádný výraz, ale z očí jsem mu vyčetl zklamání.

„No - nic,“ uzavřel úvahy. „Však my se potkáme.“

Pátého dne jsme se dostali do míst, která jsem už poznával, a kvečeru jsme mířili přes jezero ke srubu. Z komína stoupala bílá oblaka kouře.

„Hej, máme hosty,“ křikl na mne Robert přes rameno a pobídl psy k rychlejšímu klusu.

Na kavalcích si hověli dva Indiáni.

U stěny se kupila hromada zboží v krabicích a celtových pytlích.

„Vítám tě, Attibo, i tebe, Utumanito,“ vykřikl Robert a zahájil obřad vítání. „Jakou jste měli cestu?“

„Cesta dobrá, všecko dobrý,“ řekl Attiba a blaženě se usmíval.

Robert si ho pozorně prohlédl a mrkl i po druhém muži. „Kde to máš?“ zeptal se, zatímco svlékal pláštěnku a vyklepával z ní sníh.

Attiba s přehnaným údivem otáčel hlavu ze strany na stranu a Utumanito jeho pohyb opakoval jako stín. „Robert něco hledá?“ řekl a snažil se tvářit vážně, ale úsměv se neustále jako jarní sluníčko prodíral záhyby na tvrdě řezaném obličejí.

„Attibo, ty víš, že jsem tvůj přítel,“ řekl už trochu nazlobeně Robert.

„Vždycky jsem ti dobře radil, ne?“

Attiba udělal posunek, z kterého vyplývalo, že o Robertových slovech nemůže být pochyb.

„A neříkal jsem ti, ať se chráníš pití? Alkohol Indiány ožebračuje a pomalu je zabíjí. Kolik lahví jsi vypil za léto na stanici? Ale pravdu.“

Attiba se už neusmíval. Položil se bokem na kavalec a díval se do země.

„Nic z tvýho úlovku,“ řekl potom. „Pítí za naše kůže.“

„Věřím ti. Ale vezeš dost zásob svým lidem? Dostanou všechno, co třeba?“ Indián mlčel.

„Vidíš,“ pokračoval Robert. „Co střelivo? A čaj, sůl a mouku, máš dostatek pro všechny?“

„Musí stačit, co máme,“ řekl tvrdě Attiba, ale oči nezvedl.

„Přines všechny lahve, co máš na saních,“ poručil Robert. „Slyšels?“

„Attiba nechat pro své lidi. Když oni smutný, potřebujou napít.“

„Nic nepotřebujou. A už běž.“

„Robert přítel, Robert nebrat radost,“ zaprosil Indián. Neochotně se zvedl.

Druhý opět opakoval pohyby svého druha. Pomalu vykročili ke dveřím a otáčeli po Robertovi oči, jestli se snad nerozmyslí.

„Ale doopravdy všechny,“ volal za nimi Robert. „Ten lump Pete...“ vrčel. „Za pár dolarů navíc by klidně zničil celej kmen. Právě za tohle jsem ho tenkrát zmlátil, když jsem ještě jezdil na stanici. Tejden ležel jako lazar.“

Indiáni se vraceli s těžkým vakem a neochotně ho položili za dveře.

„Je to všechno?“ ptal se Robert.

Attiba přikývl.

„Attibo?“

„Všecko,“ řekl Indián tak smutně, že mu Robert uvěřil.

„Koupím to od vás. Řekni si, co za to chceš.“

„Robert nechat,“ pokusil se Attiba ještě jednou smlouvat, ale starý se zatvrdil. S klením se přehraboval v dovezených zásobách a vybíral, o čem soudil, že bychom mohli postrádat. „Stačí?“ zeptal se nakonec. „A tohle,“ šel od jednoho kavalce ke druhému a z kožešin vylovil po nedopité láhvi, „si tu nechám taky.“

Tak nešťastné lidi jako Attibu a Utumanita jsem snad v životě neviděl.

Lačně hleděli na nápoje v Robertových rukách, a ani se nepohnuli.

„Vždycky jsem stál při tobě, Attibo. Když jsi potřeboval, pomoh jsem ti. Vždycky jsem se k tobě choval jako k bratru. A věřil jsem ti, Attibo. Slíbils, že se kořalky ani nedotkneš. Ty jsi teď nedodržel slib... Co ti řekne Unkatak?“

„Dlouhá chvíle,“ řekl tiše Attiba. „Všichni pili a oni veselý. Attiba smutnej, že daleko od svejch lidí. Pete nabíd skleničku,“ ukázal na sebe a svého druha. „Attiba nemusí platit, povídal Pete.“

„Pacholek,“ ulevil si Robert. „Skleničku zadarmo - a tys mu skočil na návnadu jako hloupej hladověj vlk na kus masa, co? Ostatní jsi krvavě zaplatil - z práce celýho kmene. Copak nevíš, jak to chodí? Každou láhev ti počítal několikanásobně draž než bílýmu.“

Attiba přešlápl z nohy na nohu a mžikl po vaku s kořalkou. „Když tak moc platit, ať naši muži taky radost,“ řekl zchytrale. „Oni moc práce na každou láhev. Oni ptát...“

„Tak už dost,“ vykřikl Robert. „Nalož si tyhle věci a nezapomeň. Jestli mně ještě jednou něco slíbíš a nedodržíš slovo, neznám tě. Najdu si spolehlivější lidi, co mi odvezou zásoby. Pak přijdeš i o můj dary.“

Attiba stál a měřil si Roberta zamračeným pohledem. Jeho kruté rty se pohybovaly, ale neřekl nic, už nepromluvil. Jen se toporně otočil a vykročil ke dveřím.

Indiáni nanosili zásoby na saně a bez rozloučení odjeli. Ani se neohlédli.

Za chvíli už jen doznívající štěkání psů svědčilo, že tu vůbec byli.

„Teď sis to s nima rozházel,“ řekl jsem Robertovi.

„Však oni přijdou, jako by se nechumelilo, až budou potřebovat,“ odsekl mi Robert. „A tuhle příhodu nepřipomenou ani slovem.“

Nepřítomně seškrábal nehtem ledové květy z okna a tím malým průzorem vyhlížel ven. Po chvíli se otočil do místnosti. „A tohle snad vylejem,“ ukázal bradou k vaku.

„Ty nikdy nepiješ, Roberte?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ řekl krátce.

„A dřív?“

„Co je ti potom, co bylo dřív?“

„Nic, jen se tak ptám.“

Nejprve se na mne zamračil. „Ty jsi ale převít, vid’?“ Pak mu pohled padl na hromadu zásob a tvář se mu rozjasnila. „Tak nejdřív ty boby, ne?“

Ráno jsme vyjeli poohlédnout se po sobech. Už během dopoledne jsme narazili na malé stádo, stěhující se na jižní pastviny. Složili jsme tři kusy a během odpoledne další dvě zvířata, která se zatoulala od houfu. Druhého dne jsem znovu jako loňského roku zažil pocit úžasu nad obrovskou masou, slitou v dlouhý proud. Bylo to snad tisícíhlavé stádo, ženoucí se za mohutnou samicí, a připadalo mi jako nespoutaný živel, který smete všechno, co se mu připlete do cesty. Stříleli jsme jako diví, a když jsme pak stáli nad úlovkem, bez říkání jsme si rozuměli. Měli jsme masa na celou zimu nejen pro nás dva. Uživili bychom ještě několik dalších lidí, přestože byl Robert mimořádný žrout.

Po dvou dnech naplněných prací jsme se vypravili na první objížďku pastí.

Naše staré stopy dávno zavál sníh, ale Robert znal svou dalekou stezku stejně dobře jako já ten kousek lesa tam u nás doma. Jel po čichu. „Vypadá to na sakra dobrej rok,“ řekl večer, když jsme u ohně stahovali první úlovek. „Hned napoprve dvě kuny a krom toho ještě pekana, to si dám líbit.“

Se zálibou si prohlížel ostrý lasiččí čenich a nádherný tmavohnědý kožich s huňatým ohonem. „Takováhle potvůrka vydá za pár lišek, hranostajů, norků, lasiček a vyder. Dneska jsme si na sebe, kamaráde, vydělali.“

Objížďka probíhala rychleji než nedávné rozmístování pastí. Ukládal jsem si do paměti jednotlivé orientační body, abych cestu zvládl sám, pokud by bylo třeba.

Od rána druhého dne se v Robertově chování jevily stopy

netrpělivosti.

Štval spřežení od stanoviště k stanovišti a v poledne skoro nejedl. Seděl jsem ještě na bobku nad malým ohýnkem a on už stál u zádi saní s bičem v ruce.

„Rosomák, co?“ řekl jsem.

Ujel mi bez odpovědi. Dostihl jsem ho až večer.

Nepokojně se vrtěl na kožešinové přikrývce a právě v pokleku sléval z kotlíku čaj. Bez vyptávání mi bylo jasné, že na nepřítele nenarazil.

„Roberte, člověče, co tě to popadlo?“ řekl jsem. „Třeba přes léto pošel.“

Nebo loví někde jinde. Měl by ses radovat, že ti dává pokoj.“

„Ty je neznáš,“ vrčel. „A neplet' se mně do toho.“ Loupl po mně očima. „A příště se rozdělíme.“

12

Uběhly tři týdny, pak čtvrtý. Téměř jsem se už zamiloval do toho kouzelného kousku země, kde stál srub, ale teď jsem začal uvažovat o tom, že potáhnu dál. Chvilky, nebo i celé dny tichého dorozumění a kamarádkého vztahu mezi mnou a Robertem vypadaly jako polozapomenutý sen. Jako by mráz, sních a námaha z něho vysávaly tu trochu dobré nálady, kterou měl v zásobě. Na místě mě zdržovala jen obava z dalšího bezcílného putování pustinou.

Robertovi jsem se o svých úvahách nezmínil. Znal jsem předem odpověď.

Slyšel jsem ji minulé zimy několikrát. „Tak si táhni,“ řekl by a už by se o mne nestaral. Pokoušel jsem se ho rozptýlit jinak. Vymýšlel jsem si různé kombinace jídel a podstrojoval mu, ale přijímal vše trpně a bez jediného projevu vděku či potěšení, i když jedl se stále stejnou dravou chutí.

Sloužil jsem mu jako otrok a zvykl si vykonávat všechny práce kolem srubu.

Obstarával jsem i jeho spřežení. Nadarmo.

Robert se natrvalo vrátil do svého zasmušilého samotářství. Nejlepší mi teď bylo venku, na objíždě, a když jsem při návratech narazil na

určeném stanovišti na Robertovy stopy mířící přede mnou k domovu, byl jsem rád, že na mne nečekal.

Jednoho odpoledne, když jsem se blížil k místu obvyklého srazu, zahlédl jsem nezvyklý úkaz. Z okraje lesa za mírně klesající planinkou asi deset kilometrů přede mnou stoupal k nebi tmavý sloup kouře. Někdo tam topil syrovým dřevem nebo bůhví čím. To žádný lovec nedělá. Nejdřív jsem zaváhal, nemám-li se k ohni rozjet obloukem a zjistit, co se tam vlastně děje, ale pak mě cosi pobídlo. Letěli jsme přes umrzlou pláň a já jsem stále vyhlížel, jestli neuvidím něco, co by mi tu podivnost vysvětlilo. Teprve těsně u lesa jsem rozeznal Robertovy saně a pak se ozvali jeho psi. Robert napůl ležel u ohně a sníh kolem dokola byl potřísněn krví. Nechal jsem spřežení, ať si zastaví, kde chce, a rozběhl se k ohni. A pak mi pohled padl na mohutné zvíře s tmavohnědou kožešinou, jasnějšími pruhy na bocích a světlou kresbou na hlavě, natažené vedle Roberta na sněhu, a hned nato na starcovu nohu obalenou příkrývkou.

„Tak jste se potkali,“ řekl jsem ustrnule.

„Jo,“ vyhekl Robert. „A dostal jsem ho.“

„A on tebe taky.“

„No - no - pár škrábanců vydržím,“ řekl nejistě.

„Ukaž, ať se ti na to podívám,“ přiklekl jsem k němu. Přes jeho protesty jsem opatrně rozbalil kožešinu a na okamžik jsem zavřel oči. Nohavici na pravé noze měl od boku po kotník rozdrásanou na cáry a pod ní se šklebily hluboké krvavé rány. Krev tekla už jen málo. Nejhůř bylo zasaženo stehno.

Proto tedy ten černý dým. Robert, i když by to teď nepřiznal, doufal, že jsem nablízku, a volal o pomoc.

„S tím se tady nedá nic dělat,“ řekl jsem.

„Já vím. Vymyl jsem to zatím jen vodou.“

„Musíme domů. Hned. Balíme, Roberte.“ Opatrně jsem mu omotal nohu kožešinou a pevně ji odshora dolů převázal řemínkem. Robert nic nenamítal. „Moc nemrzne, koukej teda ležet co nejvíc na saních. Jinak ti rána začne znova krváčet.“

„Co pořád poučuješ, jsem snad na Severu první den?“ ohradil se, ale s menší vervou, než by to byl udělal jindy. „A tu mrchu tu nenechávej, chci si ji pořádně prohlídnout.“

Jeli jsme celou noc a ještě část dopoledne. Zpočátku se Robert chvílemi pokoušel běžet, ale čím déle trvala cesta, tím víc ztrácel síly.

Spěchal jsem, poháněl obojí spřežení do stálého stejnoměrného klusu a psi, jako by věděli, oč jde, opírali se do postraňků, přestože byli unaveni.

Konečně se objevilo jezero. Když Robert slézal ze saní, nohy se pod ním podlomily. Spíš vlastně spadl, než slezl. Nezdržoval jsem se, popadl ho do náruče a odnesl na kavalec. Zůstal ležet jako mrtvý. Byl na něho hrozný pohled. Zavřené oči hluboko v důlcích, propadlé tváře, nos nápadně vystupoval ze ztrhaného obličej. Ošlehaná pokožka byla skoro bílá.

Zranění, ztráta krve a dlouhá vysilující cesta mrazivou pustinou Roberta překvapivě rychle vyčerpaly.

Nejdříve jsem rozpálil kamna. Pak jsem přivázal a nakrmil psy, ohřál hrnc vodu a se sevřenými rty počal s ošetřováním. Robert už se zatím trochu vzpamatoval. Rozřízl jsem nohavici, ale příliš to nepomohlo. Rozedrané cáry kožešinových kalhot se přilepily do ran a pevně držely v zaschlé krvi.

Máčel jsem je vodou a Robert jen sykal, pak vrčel a nakonec zaklel, chytil za nohavici a trhl s ní.

„Takhle by ses s tím páral do večera,“ zařval na mě.

Vytryskla krev. „Stejně ty chlupy musím dostat ven, tak drž,“ okřikl jsem ho. Vymýval jsem řady rovnoběžných šrámů kousek po kousku, čistil je od zbytků srsti a Robert už jen ležel se zavřenýma očima a zhluboka oddechoval.

„Přines kořalku,“ řekl, když jsem byl konečně hotov.

„To je pravda, mělo mě to napadnout dřív, odpusť, Roberte.“ Odzátkoval jsem láhev a podal mu ji.

„Nemyslím pít,“ vyhekl. „Polej to.“

Uposlechl jsem. Držel, ani se nepohnul, přestože líh musel v ranách příšerně pálit. „Ale napít by ses přeci jen trochu měl. Udělá ti to dobře.“

„Tak to sem dej,“ vyhekl, a teprve teď jsem v jeho hlase vytušil náznak bolesti.

Zhluboka si lokl, pak ještě jednou a s lahví v ruce ležel a zíral do stropu.

Přiložil jsem na rány mast a obvázal mu nohu, jak nejlíp jsem uměl, a opatrně přes něho natáhl příkrývku. „Takhle sis to setkání nepředstavoval, co?“ řekl jsem.

„Myslel jsem si, že je po něm,“ vyjel si na mne. Zvedl láhev ke

rtům, znovu se napil a utřel si hřbetem ruky vousy.

Odmlčel se, ale zřejmě se mu v duchu vybavovala každá sebemenší podrobnost.

„Vítr vál z boku,“ pokračoval, jako by chtěl zjistit, kde udělal chybu, „a sfoukával při zemi sníh tak hustě, že jsem toho čerta skoro neviděl, a že jsem od něho byl snad jen dvacet metrů. Právě se pouštěl do lasice, co se chytla do želez. V tom svištění větru mě neslyšel a ucítit mě taky nemoh.“

Seděl jsem právě na saních. Zastavil jsem psy a namířil. Ty potvory ho nějak zvěřily ve chvíli, kdy jsem mačkal spoušť, a vyrazily. Přesto jsem věděl, že jsem trefil.“

„A tak ses za ním vypravil jako na procházku, co?“ Zvedl ke mně už trochu přiopilé oči. „To bys udělal ty. Já jsem si dával setsakramentsky pozor.“

Zajel do houštiny a krvácel. Dal jsem se pomalu za ním. A s ukazovákem na kohoutku. Pak jsem odhrnul hlavní pušky větev s hromadou sněhu a on se skrýval rovnou pod ní.

Čekal jsem, že zaběh dál. Vyletěl na mě a skočil mi po krku. Odrazil jsem ho a přitom jsem se svalil na záda. A než jsem to do něj napálil, sekl po mě prackou. Jenom jednou. A vidíš, jak jsem dopad.“ Dopil zbytek kořalky a podal mi láhev. „Tohle dovede jenom rosomák,“ dodal tiše. „A teď bych si zdřímnul, tak nedělej rámus.“ Srovnal si poraněnou nohu pod pokrývku a ve chvílce spal.

Okraje rány se do druhého dne trochu zanítily. Vyčítal jsem si, že jsem mu nohu líp neopatřil na místě a s přepravou nepočkal, ale uvědomil jsem si, jak jsou ty myšlenky pošetilé. Tady je Robertovi líp než venku a jaké lepší ošetření jsem mu tam mohl poskytnout? „Bolí?“ zeptal jsem se při převazování.

„Ujde to,“ řekl. „Teď bych tu potřeboval tu indiánskou bábu kořenářku, aby mě dala dohromady,“

„Mám pro ni dojet?“

„Ty to říkáš, jako by bydlela v sousední vesnici rovnou za lesem. Kdovíkde je jí konec. Poradíme si sami.“

Dopoledne se vleklo a Robert chvílkami usínal. Ani se nepokoušel vstát a oběd jsem mu odnesl do postele a přidal trochu kořalky. Po jídle se dostal do povídací nálady.

„Pár dní si asi poležím, co? No - mám zastání, tak si jednou taky odpočínu.“

Za celou dobu, co jsem tady nahoře, se mně to nepovedlo.“ Mžikl po mně napůl výsměšným pohledem. „Ani se nezeptáš, jak jsem tu dlouho?“

„Je to tvoje věc, ne? Když mně to budeš chtít říct, tak to uděláš.“

„Jen se nepřetvařuj. Pamatuju doby, kdy ti zvědavost nedala spát. Nemysli si, že jsem si nevším tvech narážek.“ Ležel naznak s rukama složenýma na tmavé kožšině, s níž jejich barva téměř splývala. Tiše se zasmál. „Myslel sis, kdovíjaký kousky jsem prováděl a že nesmím zpátky, jen se přiznej. Kdepak, kamaráde, skutečnost je úplně prostá.“ Zarazil se a vydechl, jako by i jeho samého vlastní nenadálá sdílnost překvapovala.

Umýval jsem nádoby, úmyslně jsem jím rachotil a předstíral, že mu nevěnuji pozornost, ale neušlo mi ani slůvko.

Robert dlouho ležel bez hnutí, jen jeho oči putovaly nahoru a dolů po stěně, prohlížely si každý jednotlivý rám s napnutou kůží a snad každý suk, který se rýsoval na hrubě opracovaných trámech.

„Chtěl jsem se jen zbavit lidí,“ navázal znenadání. „Tam v tom bývalém světě jsem nepoznal nic než chamtivost, podvod, zlobu, závist - to je snad jedna z nejstrašnějších lidských vlastností - a já neměl sílu se s tím vším potýkat. Připadal jsem si jako bezbranný ubožák mezi divokejma šelmama.“

Tak jsem radši šel mezi skutečný šelmy, který se ale na rozdíl od tamtěch netváří jako beránci. Tady víš, co můžeš čekat od vlka nebo od medvěda.

Nebo třeba od rosomáka. Ti se nepřetvařují. Buď tě napadnou, nebo se k tobě obrátí zády a utečou a ty se podle toho zachováš.“

„A nepřeháníš trochu? Mně se zdá, že jo.“

„Měl jsem jich dost,“ pokračoval, jako by mě neslyšel.

„Tys nikdy nepoznal opravdu dobrého člověka? Ani jednoho?“

Zachmuřil se. „Jednoho jo. Nebo spíš jednu.“

„Vidíš. Tak přeci...“

Otočil se ke stěně a zavřel oči. „Umřela,“ řekl. „A už dej pokoj, - chce se mně spát.“

„Vypravuj mně o ní,“ žadonil jsem ani ne tak ze zvědavosti, jako proto, abych odvedl jeho myšlenky od bolesti, která mu zjevně chvíli co chvíli projížděla nohou.

„Až jindy,“ utrhл se svým starým způsobem. Dlouho mlčel. Už jsem myslel, že spí, když se pojednou znovu ozval. „Ty jseš první,

koho jsem kolem sebe v posledních letech tak dlouho snes, sám nevím proč. Mokrát bych tě byl nejradši vyhnal hezky daleko.“

„A proč jsi to neudělal? Nemoh jsi ve mně cítit žádnýho dobráčka,“ provokoval jsem ho.

Neodpověděl a za chvíli skutečně usnul. A mně se celý pobyt v téhle chatě od samého začátku až do dneška začal jevit v poněkud jiném světle. Jestli byl takový, jak právě říkal, jestli skutečně nedovedl najít na lidech žilku dobrou, bylo od něho svolení, že tu mohu zůstat, vlastně neobyčejnou laskavostí, která šla za hranice Robertových možností. To, co jsem pokládal za nerudnost a hrubost, je vlastně to nejlepší, co kdo od něho mohl očekávat. A zároveň jsem si uvědomil, že jsem se o Robertovi vlastně zase nic nedověděl. Odkud pochází, jaké je národnosti, jak je tu dlouho, nechával si to pro sebe a nic neprozradila ani jeho řeč, podivná směs angličtiny a francouzštiny, jakou jsem tady na Severu mluvil i já a všichni ostatní.

Po večeri jsem se k debatě vrátil. „Poslyš, tam u vás doma, když jsi byl jako kluk...“

„Víš co, přestaň s tím. Utek jsem dobrovolně, tak co o tom ještě víc povídat. Tady mně bylo vždycky docela dobře. Staral jsem se, abych měl co jíst, aby před saněma běžela dobrá smečka a abych žil v míru s lidma kolem.“

Ale něco ti přeci jenom povím. Važ si prostejch a obyčejnejch lidí, jako jsou Indiáni. Lepší sousedy jsem nemoh dostat.“ Otočil obličej ke stěně a odfoukl si, jako by se zbavoval něčeho, co ho dlouho trápilo. „K čertu se vším. Nechme toho. Radši mně dej napít.“

Když jsem mu podával hrnek, Robertovi hořely tváře. Sáhl jsem mu na čelo, ale srazil mi ruku.

Ráno byl Robert trochu čilejší. Teplotu sice ještě měl, ale snídal s chutí a pokoušel se slézt z kavalce. Obličej se mu stahoval bolestí, a zraněné noze pomáhal oběma rukama.

„Tak to teda ne,“ řekl jsem. „Večer vypadáš, že máš smrt na jazyku, a ráno by se ti chtělo na procházku.“ Vzápětí bych si byl dal nejraději pohlavek.

Jen na okamžik se mu v očích objevil jakýsi stín, ne strachu, slabosti, snad jen náznak nejistoty, zaváhání, který jsem rozeznal i v hlasu: „Musím přeci něco dělat. A ty už bys měl vyrazit.“

„Pasti neutěčou, potom všecko dohoníme,“ řekl jsem a hledal v jeho pohledu stopy úlevy.

Díval se už zase jako jindy a jeho výraz neprozrazoval nic z myšlenek, které se mu proháněly pod rozčuchanou čupřinou. Ta vrásčitá tvář vypadala jako věky opotřebovaná kožená škraboška, v níž z hloubi očních důlků svítí dvě tvrdá černá světla. Z povzdechu a z opatrných pohybů, s nimiž si podkládal nohu, jsem vytušil, že ho mučí bolest, jakou bych asi nedovedl tak statečně snášet.

Rána při převazování skutečně vypadala strašlivě. Kolem zažloutlých okrajů drápanců byla noha zarudlá a oteklá a napjatá pokožka se matně leskla.

Otrava krve, pomyslel jsem si s hrůzou.

Hodil jsem zhnisané cáry do kamen a vytáhl z tlumoku jednu ze svých posledních košil.

„Tu tam nech,“ ozval se Robert. Otočil jsem se. Podpíral se o lokty a hleděl na svou nohu jako na jakousi záhadnou věc, kterou je třeba důkladně prozkoumat. „Vem moji, stejně ji nebudu potřebovat.“

Vykročil jsem k němu s košilí v ruce. Jeho výraz mě zarazil. Robert věděl, co říká, věděl, že má pravdu, a bylo to jasné i mně. Pokud ho mohlo něco zachránit, pak snad jedině okamžitá amputace. Jako by mi četl myšlenky.

„Kdyby to bylo níž, řek bych, abys mně ji usek.“

Mlčky jsem košili odložil a roztrhal jednu z těch, které měl zchumlány ve vaku, a cáry látky jsem naházel do vroucí vody. Takhle ne, říkal jsem si v duchu. Musím ho udržovat v přesvědčení, že se uzdraví. Jestli se vzdá, je konec.

Robert mě pozoroval. „Zbytečně to protahujem,“ řekl.

„Klidně se vypovídej, ono se ti uleví,“ povídám. „Já si tě za to, cos tu se mnou prováděl, rád potrápím.“

„Ty lumpe,“ vyrazil ze sebe. „Kdybych měl hnátu v pořádku, viděl bys, co bych ti připravil za tanec.“ Jeho pokus o úsměv dopadl žalostně.

„No jo,“ mávl jsem rukou. „Jenomže hnátu v pořádku nemáš, o to se teprve musíme postarat. Pak si se mnou dělej, co chceš.“

„Ty pěkně rozvazuješ,“ zanádal a přivřel oči. Během dopoledne si několikrát zdříml a vždycky při probuzení sykal bolestí. „Mrcha jedna, jako bych neměl rozdrápanou jenom nohu, ale celý tělo. Podej mně tu zatracenou kořalku, ať to trochu spálím.“ V jídle se jen porýpal a celé odpoledne se neustále vrtěl. Sil mu viditelně ubývalo. „Není tu nějak horko?“ ptal se.

Otevřel jsem vždycky dveře a vpustil dovnitř mrazivý vzduch. Dychtivě ho sál široko roztaženými nozdrami i ústy a snažil se zahlédnout kousek krajiny venku.

V noci začal vát prudký vítr, harašil na oknech sněhovými krystalky a škvírami ve dveřích vháněl do srubu chlad. Co chvíli jsem vstával a přikládal do kamen. Robert spal neklidným spánkem, převaloval se a odhazoval přikrývky. Čelo měl smáčené studeným potem.

Tělo se mu zachvívalo náporu horečky. Probouzel se a chtěl pít. Ráno byl zesláblý, jen lícní kosti a nos mu ještě výrazněji vystupovaly z hubeného obličejce a uši se neúměrně zvětšily. Kůže na zarudlých tvářích se mu napjala. Obklady z cárů košile, které jsem namáčel do studené vody a neustále mu obměňoval na čele, byly vždycky za několik minut teplé.

„Dej mně ještě hlt kořalky,“ řekl po snídani. „Léta jsem se toho svinstva nenapil, ale teď na to snad mám právo, nebo ne?“

Zaplavoval mě pocit bezmocnosti. Rád bych mu byl pomohl, ale nevěděl jsem jak. Zánět postupoval tak rychle, že na několikadenní cestu do stanice nebylo ani pomyšlení. A co tam? O mnoho víc pro něho udělat nemohli. Jediná naděje byla v okamžitém převozu do nemocnice, to by však trvalo celé týdny, i kdyby se pak třeba podařilo přivolat letadlo. To je konec, říkal jsem si, a lítost mi stahovala hrdlo. Vycházel jsem ven a zase se vracel, bezcílně bloumal po srubu a stále jsem se snažil Robertovi ulehčit utrpení. On však skoro nic nechtěl. Ležel a popíjel střídavě kořalku a čaj a občas mu tvář zkřivil nával bolesti, ale nestěžoval si. Uvařil jsem oběd. Téměř se ho nedotkl. Nepřirozeně velkýma očima se rozhlížel po srubu, jako by se loučil. Dýchal přerývaně a při převazování rány zatínal zuby. Pohled na jeho nohu mnou vždycky znovu otrásl.

„Až to skončí,“ ozval se znenadání, „objedeš nejdřív pastí a pak vyrazíš za Unkatakem. To je náčelník kmene, z kterého pochází Attiba. Unkatak je můj starej přítel. Všechno mu řekneš.“ Nepoznával jsem Robertův hlas. Jako by vyprahl a ztrácel sílu. „Dojedeš si tam sám, až se uzdravíš,“ řekl jsem.

Převrátil hlavu ze strany na stranu a netrpělivě stáhl rty. „Vezmi si z mých věcí, co se ti hodí, a ostatní odvez Unkatakovi. Když mu dáš pušky, nezapomeň na náboje. A třeba taky nebudeš chtít objíždět tak velké okruhy.“

Seber teda i pár pastí. Psy si ale zatím nech a třeba je pak prodej nějakému slušnému lovcí, indiánský zacházení by dlouho nevydrželi.“

Vysíleně zmlkl. Za zavřenýma očima mu panenky přebíhaly sem a tam. „A ten pytlík se zlatem je taky tvůj.“

Neodpověděl jsem. Nebylo co.

„A předej mu ode mne taky tohle, vždycky se mu to moc líbilo,“ ozval se znovu Robert, chvíli se hrabal v kožešinách a pak mi položil do dlaně zlatý řetízek s medailónkem, na kterém byla vyobrazena dívka s dlouhými vlasy a v oblečení, jaké nosívala moje babička.

Nevyptával jsem se ho, mlčky jsem medailónek vzal a položil ho na stůl.

„A teď dávej pozor,“ řekl Robert a najednou spěchal. Horečka ho rozpalovala, rty měl suché a rozpraskané. Podrobně mi vysvětlil cestu k Unkatakovu ležení. Poznal jsem už jeho smysl pro orientaci a podrobnosti a byl jsem si jist, že indiánský tábor snadno najdu.

Ten večer už Robert nepromluvil. Nevydal hlášku, ani když jsem se mu rýpal v obnažené ráně a čistil ji a přikládal nový obvaz, přestože věděl stejně dobře jako já, že ho týrám zbytečně. Nepromluvil ani druhý den, jen jeho pohled podobný pohledu sotva ochočeného zvířete putoval po srubu a občas vzal na vědomí i mne.

Teprve pozdě večer, skoro vlastně už v noci, kdy jsem ležel na kavalcí a díval se do stropu, po kterém přebíhaly záblesky ohně z kamen, sotva slyšitelně zachraptil: „Spíš?“

Měl jsem pocit, že je zklamán, když jsem se mu ozval, že by snad byl raději, kdyby pokus o navázání rozhovoru vyzněl naprázdno.

„Nic - nic, jen spi,“ řekl tiše. „Já jen, že kdybys zjara vybíral místo, kde mně vyhrabeš díru, tak že tam pod tou křivou borovicí nad samým břehem je písek.“ Chvíli mlčel a pak téměř nesměle dodal: „Do ty doby mě nech v zásobárně a dobře zavírej dveře. A pak na mě hod' pár kamenů, aby na mě zvěř nemohla.“

„Hlouposti,“ utrl jsem se na něho a chytil se za hlavu. „Zjara si pod tou borovicí budeš odpočívát a koukat, jak letí husy.“

„Dobře - dobře,“ řekl svým starým tónem, jenomže jeho hlas jsem sotva slyšel. „Tak už nech hádání a spi. Mně se taky klíží oči.“

Zakrátko usnul, ale jenom na chvíli. Teplota mu vysoko vystoupila a Robert se převaloval, div mi několikrát nespádl z pryčny. Seděl jsem u něho celou noc, vyměňoval mu na čele studené obklady, kterými jsem se marně snažil srazit horečku. Po půlnoci začal Robert

cosi blábolit a vykřikovat. Poznal jsem řeč, ke které se podvědomě vrátil. Mluvil německy. Nerozuměl jsem všemu a taky jeho slova nedávala smysl. Co chvíli volal někoho jménem hlasem plačtivého dítěte, které žádání o pomoc. Výraz měl napjatý, tvář úzkostně staženou, jako by čekal odpověď, jež nepřichází.

Dlouho před svítáním se trochu probral a řekl si o čaj. Opatrně jsem přiložil hrnek k jeho rtům. Chytil se ho třesoucíma se rukama a hltal nápoj, jako by umíral žízní, a čaj mu vytékal koutky úst a smáčel kožešiny kolem rozpálené hlavy. Nalil jsem mu znovu a Robert vypil i druhý hrnek. Pak upadl do hlubokého spánku. Seděl jsem s obličejem v dlaních, lokty opřené o kolena, a díval se na jeho tolik změněné rysy. Dýchal přerývaně, chvílemi hlasitě zasténal. Jen ještě jednou otevřel oči, ale už nic nepoznával, ani mě neslyšel, když jsem se ho ptal, jestli něco nechce. Jeho převalování pomalu ustávalo, pouze vyhublé ruce se občas zařaly do kožešinové přikrývky a křečovitě sebou trhaly. Ráno už oči neotevřel a před polednem tiše zemřel. Zdálo se, že ho nic netrápí, jeho tvář byla ve smrti pojednou mírná, uklidněná, zcela nepodobná té, kterou jsem znal. Psi se toho dne chovali tiše a od jezera k nám zafukoval jen slabý větřík a lehounce se probíhal v korunách borovic a smrků okolo srubu.

A já jsem chodil od ničeho k ničemu a vzpomínal na mámu a na tátu. Přibyl k nim další mrtvý. Můj mrtvý. Teprve teď jsem si uvědomil, že přes Robertovy výbuchy vzteku, přes jeho chování ke mně, mi přirostl k srdci. Nedovedl jsem si představit, jak tu bez něho budu žít. A z rohů najednou prázdné světnice se na mne šklebila stará známa - samota. Věděl jsem, že teď bude mnohem - mnohem těžší.

Sníh už nepadal, ale ještě pořád tančil při zemi, harašil v podrostu a občas mě ostrou sprškou šlehl do obličeje. Vítr byl mírný, ale řezavý. Kůže pálila a napínala se, mráz stahoval chřípí a vytvářel mi na kapuci, vousech a obočí chuchvalce jinovatky. V jasném vzduchu vystupovaly ze sněhových polí tmavé pruhy moren. Stály na pozadí bělostné oblohy jako pohádková strašidla. Viděl a cítil jsem všechno, ale jen jaksi mimochodem. V hlavě jsem měl podivnou směs pocitů, útlum a mlhavou prázdnotu, a pak už jenom Robertovu přesnou mapu a vědomí povinnosti splnit poslední úkol.

Cestoval jsem už čtvrtý den a vychladlý, osiřelý srub, najednou nesnesitelně pustý, zůstal daleko vzadu. S ním přístavek se zásobami a

pod nimi na posledním pozemském lůžku z čerstvého chvojí kožešinové příkrývky halčí Robertovo ztuhlé tělo. Nechtěl jsem se ve vzpomínkách vracet k posledním okamžikům toho morousa, hrubiána - a přítele - hlavně přítele, to předešlé bylo zapomenuto. Robert byl, jaký byl, mne však přijal a poskytl mi víc, než by byl poskytl komukoliv jinému.

Když jsem zaopatřoval jeho tělesné pozůstatky, stále ještě jsem se bránil uvěřit, že je mrtvý. Čekal jsem, že znenadání otevře oči, potměšile zamrká a pronese nějakou svou štiplavou poznámku. Byl starý a zdánlivě sešlý, ale měl železné zdraví a vydržel víc než kdo druhý. A teď, poražený, se zavřenýma očima a špičatým nosem ke stropu, pojednou ztichlý a mírný, rozloučil se s tím málem, co na světě měl, opustil své pastí, psy a kraj, kde mu bylo dobře, opustil všecko. Jedna z obvyklých příhod Severu, ale mne jeho smrt zasáhla příliš hluboko. Ano. Zemřel morous, hrubián, ale přítel, jediný, kterého jsem v té době měl. Pocit opuštěnosti naplňoval všechny příští dny a neodcházel ani při objíždce pastí, kterou jsem vykonával jako poctu Robertovu dílu, jež tu vybudoval, neztrácel se ani v noci a nejsilněji se ohlašoval ráno, kdy jsem podvědomě očekával Robertovy kroky, hlas, hartusení na psy či harašení nádobí. V pustině se vytvořila ještě jedna snad daleko rozlehlejší pustina, která se mi kupodivu vešla do hrudi.

Objel jsem jazyky moreny a hromady kamení, z nichž vítr po jedné straně odvál všechn sních, a našel jsem směr. Podle Robertova popisu se dalo cestovat jako podle nejpřesnější mapy. Spouštěl jsem se táhlým mělkým údolím mezi lesy k vzdálenému jezeru. Za ním, ještě jeden den cesty, jsem měl najít Unkatakovo ležení a sdělit tomuto muži, o němž Robert mluvil s vážností a úctou, jakou bych byl u něho nečekal, že Robert nežije.

Nevydržel jsem na saních, i když před nimi běžely dvě smečky, které náklad vůbec necítily. Musel jsem se něčím zabývat, něco podnikat, a svižný pohyb a únava mi přinášely chvilkové zapomenutí. Proto jsem taky pokračoval v cestě i za soumraku a dorazil k jezeru, když na krajinu padala noc. Zatímco jsem se zabýval obvyklou večerní prací, nebe začalo žít vlastním životem, zažihalo jednu zářivou hvězdu za druhou, a když jsem pak seděl u praskajícího ohně, pozvolna vystrkovalo nad hřeben lesů rozložených vysoko na okolních kopcích nažloutlé kolo měsíce v úplňku, až se objevil celý, jaksi nezvykle

veliký. Najednou bylo kolem nás jasno skoro jako ve dne, v terénu se rýsovala každá sebemenší vlnka a měkké světla vytvářelo na sněhu z větví a stromů krajkovou pokrývku. Psi neklidně otáčeli hlavy vzhůru, pofrkávali a hluboko v hrdlech se jim ozýval náznak vytí, pozůstatek po dávných vlčích předcích. Kolik takových večerů jsem už na Severu zažil, zdánlivě stejných, ale vždycky jiných. Kolik kouzla bylo v tom tichu, v záři šlehajících plamenů, v tajemných šelestech v lese za mými zády, v naprosté samotě. Kolik krásného sladkého a smutného kouzla...

„Roberte,“ řekl jsem tiše do plamenů.

Unkatak zřídil své ležení v záhybu říčky, která se tu rozlévala doširoka jako malé jezero. Přivítal mě štěkot volně pobíhajících psů, divoce chňapajících po mém spřežení. Rámus vylákal ze stanů několik lidí, kteří v údivu zírali na nevídaný průvod. Muži i ženy si na nás ukazovali a přivolávali další.

Zastavil jsem se na udusaném prostranství mezi kuželovitými stany a bičem pořádal psy, kteří se snažili protrhat postraňky a rozběhnout se za útočníky. Než se mi podařilo přinutit je k ulehnutí a rozmotat řemeny, stál kolem mne kruh lidí, kteří se zřejmě srdečně bavili.

„Bílá vydra,“ vykřikl znenadání povědomý hlas. Kruh se roztrhl a Attiba se ke mně vrhl se vztaženými rukama a se širokým úsměvem ve tváři. Na příhodu s alkoholem zřejmě zapomněl.

„Zdravím tě, Attibo,“ řekl jsem a mimoděk zaslechl své jméno, letící šeptem od úst k ústům.

„Attiba rád vidí Bílá vydra...“ prohlásil Indián, ale nedořekl a pomalu zvedl paži. Ukazovák zamířil na mou smečku. „To pes od starýho Roberta,“ vykřikl a jeho pohled sklouzl na saně. „Proč pes tady, a Robert ne?“

„Musím mluvit s Unkatakem, Attibo,“ řekl jsem. „Robert...“

„Unkatak tam - rada starších. Nechce někdo ho rušit.“

„Robert umřel, Attibo.“

Indián ztuhl. Výraz tváře se nezměnil, jen oči se mu zavřely. Pak začal pomalu vrtět hlavou. „Ne! Já neslyšet Bílá vydra.“

„Slyšels dobře, Attibo. Já tomu taky nevěřím, ale je to tak.“

Attiba zvedl ruce, jako by si chtěl zakrýt uši, ohlédl se po kruhu mlčenlivých tváří a vykřikl: „Bílá vydra přinýst špatná zpráva. Zlá zpráva. Robert odešel ke svým předkům. Attiba jít k Unkatakovi.“ Prodral se mezi lidmi a utíkal k nejvyššímu stanu. A opět se šeptem

šířila zvěst, jako by ji Indiáni před chvílí neslyšeli, nebo teprve teď začali chápat její význam.

Attiba se vracel a už z dálky mával: „Unkatak chce mluvit s Bílá vydra. Ty jít hned k němu.“

Val lidských těl se rozestoupil. Prošel jsem a slyšel za sebou tiché vrzání zmrzlého sněhu pod desítkami mokasinů. Všichni mě doprovázeli k náčelníkově stanu, kde se mlčky zarazili.

Uplynulo několik okamžiků, než jsem se v šeru stanu rozkoukal. Okolo malé hranice sedělo pár mužů, většinou starších. Jeden z nich vstal a vyšel mi vstříc.

„Jsem Unkatak a ty jsi muž, kterému říkáme Bílá vydra. Attiba povídal, že Robert umřel. Ta zpráva je bolestná a přehlušuje radost, kterou bych jinak cítil při našem seznámení. Sedni si mezi nás a vyprávěj všechno. Budeme ti naslouchat.“

Unkatak se mi hned od prvního okamžiku líbil. Nebyl příliš vysoký, ale zato rozložitý, a ramena měl jako medvěd. Mluvil plyně, ne jako ostatní Indiáni, a pod vysokým vrásčitým čelem seděly bystré oči, z kterých teď čísel smutek větší, než vyjádřil slovy.

Sedl jsem si se zkříženýma nohama proti Unkatakovi na kožešiny rozložené po obvodu stanu. Soused mi podal hrnek horkého čaje, který nabral z kotlíku nad ohněm. Ve stanu stála směs pachů z nemytých těl, zvěřiny, pařících se kožešinových obleků, tučných jídel a hořícího dřeva.

Unkatak trpělivě čekal, až vysrkám horký nápoj, a díval se do plamenů.

Nikdo z ostatních se zatím nepohnul a nepromluvil. Ani zvenčí jsem kromě ojedinělého psího zaštěkání nebo zavytí nic neslyšel. Jako by zvěst o Robertově smrti celý tábor umlčela.

„Čekáme,“ řekl Unkatak, když mi soused nabíral druhý hrnek čaje.

„Byl to rosomák,“ začal jsem a pak jsem pomalu vyprávěl celý příběh, a zároveň jsem ho znovu prožíval. Unkatak hleděl někam nad mou hlavu a v jeho temném obličejí se nic nepohnulo, a přece se s ním něco dělo. Snad to byl jen záchvěv svalů či neznatelné stažení pokožky kolem úst. Věděl jsem, že cítí totéž, co já. Muži kolem mne seděli jako sochy, ozvalo se jen občasné syknutí nebo krátký povzdech.

Když jsem skončil, ticho se snad ještě prohloubilo. Každý z

přítomných se zabýval svými myšlenkami. Snad vzpomínali na různá setkání s Robertem, na příhody, které spolu prožili, znovu s ním seděli u táborového ohně či v jeho chatě nad dobrým jídlem. A tiše, po svém způsobu, se s Robertem loučili.

Bloudil jsem očima po mužích, sedících v kruhu kolem ohně. Jsem mezi Indiány, v táboře vysoko na severu, ne jen u značně civilizovaných kmenů, jaké jsem navštěvoval z Fort Chipewyanu, blesklo mi naráz hlavou, jako bych si teprve teď uvědomil, kde jsem se octl. Čítal jsem o tomto národě v potrhaných sešitových příbězích typu *Kosa prérií* nebo *Mezi kanadskými divochy* a s vykulenýma očima hltal romantická dobrodružství s nejasným a neujasněným pocitem hluboké touhy a žalu, že v životě neuvidím jediného žijícího Indiána, že tito podivní, zlí nebo dobří lidé zůstanou pro mne vzdálenými, a téměř neskutečnými postavami jako třeba středověcí rytíři nebo křižáci táhnoucí vydobýt na nevěřících psech boží hrob. A teď jsem mezi nimi.

Odkudsi z dalekého Smržova, z nepatrné vesničky jedné malé země, o které toho svět moc neví, jsem po křivolakých cestách doputoval až sem, do indiánského stanu, a sedím tu v radě starších jako rovný s rovnými.

Překvapivost toho poznání se však ještě znásobila, když jsem si prohlédl jednotlivé osoby. Ten mlčenlivý stařec s dlouhými černými vlasy není nijak nepodobný strejdovi Hojnému, co se rty zlobně staženými sedal nad svým jediným zteplalým pivem, jež si po celý večer dokázal šetřit a uchránit proti hostinskému panu Rejchrtovi, který se hněval na takové bezbožné zacházení s mokem, o jehož kvalitu se tak pečlivě staral. Starý muž stejně pozorně sleduje všechno, co se kolem něho děje, a zřejmě si to ukládá do vědomí, odkud se nikdy nic nedostane zpět mezi lidi. O hlavu většího pořízka vedle něho, s rameny, na nichž praská kožený kabát, zdobený ve švech barevnými třásněmi, bylo by možno bez velkých nesnází posadit na místo řezníka Žočka, který téměř stejným způsobem neustále přivíral víčka a mrkal, jenže toho k tomu úkonu nutila cigareta, věčně přilepená mezi masité rty. A baculatý strejda na protější straně kruhu, s břískem jako Buddha a krátkýma tlustoučkýma ručičkama, téměř jako by z oka vypadl Lojzíkovi Jirouškovi, který i pro nás kluky byl ve svých skoro šedesáti letech jenom Lojzíkem Jirouškem, ne panem nebo strejdou Jirouškem, a jemuž právě tak jako tomuto Indiánovi

zářila z očí bezelstná dobrota a snaha s každým vyjít. A pojednou jsem si znovu uvědomil, že lidé jsou vlastně všude stejní a řeší podle svých rozdílných znalostí a schopností obdobné problémy, hlavně jak sehnat živobytí pro sebe a své rodiny a uchovat se při životě. Prostředí na té věci nic nemění. Je to stejné tady pod kůžemi pokrytou dřevěnou kostrou stanu, kde čpí do nosu pach neznámých jídel a kouř vhání slzy do očí, jako pod bytelnou střechou Rejchrtovy začouzené hospody či pod došky nebo taškami chalup ve Smržově.

„Umřel dobrej muž,“ řekl, Unkatak. „Tvrdej, ale spravedlivej. Přítel Indiánů, jakýho jsem mezi bělochy nepoznal.“ Rozhlédl se po ostatních, kteří přikývli na souhlas. „At' je jeho nejdelší lovecká stezka snadná.“

Těch několik málo prostých slov mi v té chvíli připadalo jako nejvyšší vyznamenání, které může člověk za uzavřený úspěšný život dostat, pokud si takové zhodnocení opravdu zaslouží a pokud je myšleno upřímně. A tady o upřímnosti nebylo možno pochybovat.

„Unkatak má pravdu,“ ozval se slavnostně jeden z mužů a ostatní to po něm opakovali.

„Unkatak řekne ještě něco,“ promluvil znovu náčelník. „Robert by nevezal pod svou střechu špatnýho člověka. Bílá vydra ať je jako on.“

Pomalou jsem sklonil hlavu. Cítil jsem radost, i tak trochu stud, a sliboval jsem si, že tyto lidi nikdy nezklamou. Svou prostou důvěřivostí si mě dokonale zavazovali.

Unkatak přihodil na oheň několik větví a zpřímá se na mne zahleděl. „Bílá vydra má za sebou dlouhou cestu. Je unaven. Ať jde za Attibou, Attiba mu ukáže stan, kde bude přenocovat, a ženy ho nakrmí. Bílá vydra ať zůstane, jak dlouho se mu u nás bude líbit.“ To byla přímá výzva, abych radu starších opustil. Než jsem se však zvedl, vpadl do stanu Indián, na němž vše svědčilo o dlouhé cestě, a začal bez vyzvání mluvit. Když skončil, klesl na kožešiny. To, co řekl, zřejmě všem vyrazilo dech.

„Něco se stalo?“ odvážil jsem se přerušit mlčení.

Unkatak několikrát pokýval hlavou. „Část našeho kmene, s kterou jsme se měli koncem zimy spojit, zachvátila horká nemoc. Přines ji bílejší lovec.“

„Co je s nimi?“ vyhrkl jsem.

„Naši muži loví v okolí a dovážejí potravu do blízkosti stanů. Do tábora nevstupují, aby neonemocněli taky. Nemocní se starají sami o sebe. Jak jsme se právě dověděli, zbývá už jen dvacet duší. Ostatní jsou mrtví.“

„Kolik?“

„Víc než padesát.“

„To je hrůza,“ vydechl jsem. „Proč nepomůže lovec?“

„Odjel dřív, než nemoc propukla.“

Znal jsem z doslechu podobné případy. Chřipka, kterou běloch snadno překoná, kosí Indiány jako mor. Nemají proti ní ani obranné látky, ani léky, a většinu čeká jistá smrt.

„Jak je to daleko?“ zeptal jsem se a všiml si, že muž, který tu zlou zprávu přinesl, tiše pohybuje rty. Pak pronesl několik slov, která vyvolala všeobecné vzrušení. Unkatak se napřímil a seděl jako zkamenělý. Zřejmě ještě něco čekal. Muž se opět rozhovořil a všichni ke mně pozvolna počali otáčet hlavy.

Hrklo ve mně jako v našich starých hodinách po dědečkovi. Vědí, že jsem pomohl Ottanawovi, a teď mě požádají o pomoc, kterou nebudu moci odmítnout.

Unkatak zachytil můj upřený pohled a zvolna sklonil hlavu.

„Tábor je blíž Robertově chatě než sem,“ řekl tiše, a tím potvrdil moje obavy. „Právě jsem se dověděl,“ pokračoval váhavě, „že v ležení byla moje dcera. Vracela se z misie a nemoc ji zastihla v táboře. Ošetřovala nemocný a sama onemocněla taky.“ Jeho hlas náhle ztvrdl, právě tak jako se v jeho rysech najednou usadil výraz téměř krutý. „Mladý lovec Noatak ji naložil na saně a ujel z tábora. Snad míří k Robertovu srubu, snad jinam. Nikdo neví. Neměl to dělat. Nemoc se mu zatím vyhnula. Měl pomáhat ostatním. Potrestám ho.“

„Přestože se pokusil zachránit tvoji dceru?“

„Dcery a synové ostatních mužů taky potřebují zachránit. Kdyby moje dcera byla při smyslech, nikdy by to nedovolila. Noataka budeme soudit. A jestli mou dceru odvezl s jejím souhlasem, bude potrestána taky.“

Muži v kruhu zahučeli na souhlas a Unkatak našel opět sebevědomí, které ho na okamžik opustilo.

Nepožádali mě tedy o pomoc, jak jsem si myslel. Přemýšlel jsem, co dělat.

Jak by se asi zachoval Robert?

„Můžu vám nějak pomoci?“ zeptal jsem se.

Dlouho nikdo nepromluvil, až se ujal slova starý Indián s dlouhými vlasy.

„Bílá vydra ať jede zpátky. Když ve srubu najde Noataka, pošle ho sem. O nemocný se starají naši lovci. Bílá vydra tam není potřeba.“

Unkatak seděl s pohledem upřeným na svá kolena a trpce stáhl ústa.

„Noatak,“ řekl. „Noatak.“ A pomalu zavrtěl hlavou. Nebylo třeba nic dodávat. Řekl vše, co chtěl a mohl. Zpráva o tom, že jeho dcera, ať už vědomě nebo nevědomky, opustila nemocné, zřejmě hluboko zasáhla jeho čest.

Byl to spravedlivý člověk, a jestliže někomu hrozila smrt, nedělal rozdíl mezi člověkem vlastní krve a ostatními příslušníky kmene.

13

Attiba přivedl i dalšího mého známého, který ho doprovázel na stanici, a oba pojedli se mnou. Večeře se skládala z několika chodů.

Ženy si daly zřejmě záležet a z přítmi u vchodu s tichým chichotáním sledovaly, jak nám chutná. Do stanu co chvíli mlčky nahlédl některý z obyvatelů tábora. Viděl jsem z něho vždycky jen oči svítící v odrazu plamenů jako žlutá světýlka.

Za svého pobytu u strýce ve Fort Chipewyanu a při návštěvách v okolních táborech jsem měl příležitost posoudit indiánskou kuchyň. Na čistotu a hygienu se při přípravě jídel moc nedbalo a zpočátku se mi každé sousto vzpříčilo v hrdle. Odmítnout však znamenalo těžkou urážku hostitele, a tak jsem statečně kousal a žvýkal a předstíral zdravou chuť, s jakou jedli i ostatní, časem jsem si zvykl, a když jsem se jednou dověděl, že mi právě předložili psí maso, nijak jsem se nezdráhal. Později v pustině jsem jedl nejrůznější zvěř, mnohdy páchnoucí a chutnající všelijak, a tak jsem si v Unkatakově táboře s rozkoší olizoval prsty, otíral mastnotu o kalhoty stejně jako moji společníci, neptal se, co vlastně ženy ukuchtily a jak si při tom počínaly. O psy se mi už kdosi postaral, a tak jsem hned po večeri vyrazil. Loučení jsem pokud možno zkrátil, přestože mě přišel pozdravit snad každý, kdo v táboře mohl chodit. Jen náčelník se už neukázal, ale nedivil jsem se mu. Měl na starosti nejen své lidi, ale i nemocné ve vzdáleném táboře.

Měsíc mě provázel cestou přes jezero a mé stopy byly dobře viditelné.

Kupodivu jsem necítil únavu, přestože jsem měl toho dne v nohou nejméně šedesát kilometrů. Psi si počínali čile. Snad věděli, že se vracíme domů, kde je čekají kotce s jejich vlastním příjemným pachem, v nichž se tak sladce odpočívá.

Krajina ozářená měkkým zlatavým světlem nabízela co chvíli nové kouzelné výhledy. Měkké stíny provázely jiskřící sněh do hluboké tmy mezi stromy.

Zmocnila se mne prazvláštní nálada, jiná, než jsem dosud poznal. Všecko se zdálo neskutečné, události ztrácely důležitost a život a smrt splývaly v jedno. Nebýt měnící se scenérie, mohlo se zdát, že se vznášíme v čirém ovzduší bez hranic, které nás lehké jako nejjemnější peříčko unášejí kamsi do nedozírných dálek, naplněných slastí a věčným bezstarostným klidem. Jako očarován jsem zhluboka vdechoval a vydechoval a pára z úst se v mrazivém vzduchu rozplývala jako sen. Nic mě netížilo, nic neznamenaly námaha a chlad, a všecko, co jsem doposud nosil v sobě jako svůj život s jeho

radostmi, smutky i starostmi, kamsi zmizelo. Byl jsem najednou čistý, podobný novorozeněti, které se dosud neprovinilo jediným činem, jedinou myšlenkou. Světlá zářivá noc mě pohltila, stal jsem se její součástí, splynul jsem s ní v ničím nerušeném souzvuku. Pojednou jsem věděl, že toto je můj domov, moje nikde nekončící království, jež propadlo mé vládě, a já jsem zcela propadl jemu. Vzájemně jsme se promísili, vstřebali, byli jsme jedno neoddělitelné cosi, co postrádalo jméno, ale mělo svou přesnou a zároveň nedefinovatelnou podobu, která se dala pochopit, vidět, téměř ohmatat. A jak noc pokračovala, vlévala mi do žil další a další dávky pocitu nehmotného bohatství, volnosti a naprosté neomezené svobody, svobody dobrovolně připoutané nejpevnějšími okovy ke všemu kolem mne. Kouzla a čáry, divy, nadpozemské bytosti, bohové, všechno bylo možné a mohlo tu se mnou žít v klidu a míru. Nemohli jsme se vzájemně rušit, ani si překážet.

Hodinová přestávka někde uprostřed jezera trochu zmírnila mé vytržení a chvilka práce s nakrmením psů mě vrátila do skutečnosti. Ale kupodivu, předešlá nálada si neodporovala s realitou a docela dobře se s ní snášela, rozsvícené kouzlo noci nepomíjelo, a zároveň připouštělo i věčné úvahy.

Chápal jsem teď líp indiánské zkazky, Napoleonovy pohádky od táborových ohňů i nejfantastičtější vyprávění v teple stanů o setkání lidí s bohy a nadpřirozenými bytostmi. Stály za nimi mimo jiné i podobné noci jako ta dnešní, která mě tak omámila a přenesla mě do oblastí, jež člověk ke své škodě málokdy pozná. Snad pro podobné vytržení odmítají Indiáni přijmout takzvanou civilizaci a nastěhovat se kdesi na jihu do srubů a domků, které jim vláda nabízí. Proto s sebou Napoleon nosil neustávající smutek jako amulet z nešťastného kamínku. Lidé Severu, zdánlivě hrubí a krutí, cítí silněji a hlouběji než bílí všechno, co je obklopuje a co by ztratili.

Vyrazili jsme, a než jsem se nadál, zažehly se na východě červánky a do krajiny se tiše vracel den. Noc ve mně cosi zanechala. Mnohé z toho, co mě dosud trápilo a nedávalo pokoje, dostalo jinou barvu, novou tvář. Jakési náhlé smíření s osudem odneslo většinu netrpělivosti, s kterou jsem čekal zprávy o tátovi, úvahy o minulosti a budoucnosti ztratily důležitost. Snad částečně i toto měl na mysli Robert, když mi tvrdil, že čas na Severu dokáže zázraky, přizpůsobí člověka svému obrazu, a třeba i proti jeho vůli mu do duše naleje

svou nekonečnou rozlehlost se vším, co k ní patří. Úseky vzdálenosti nebo času hrají roli jen ve vztahu k okamžité potřebě, jinak minuty, hodiny a dny odplývají samovolně s podvědomým prostým cílem uhájit živobytí a přežít.

Za celou cestu jsme pak prospali jen jedinou noc a ke srubu nám zbývaly necelé dva dny, za dobrých podmínek možná jen den jízdy, když se počasí pozdě odpoledne zkazilo. Olověná oblaka se zdála plná sněhu, ale k zemi se nesnesla jediná vločka. Obloha se však přece jen tiskla níž a vzbuzovala ve mně pocit nepředstavitelné váhy, která nás musí co chvíli zavalit jako těžká, vlhká duchna. Vršky kopců se počaly ztrácet v mlžnatém oparu a pak už do něho vnikaly dál a dál jako nůž do másla. Viděl jsem hranici mlhy klesat v téměř vodorovné vrstvě. Podobala se nezadržitelně se valící armádě, z níž tu a tam vyjížděly řídké průzkumné hlídky propátrat terén. Netrvalo dlouho a ocitli jsme se v mléčném šeru, hlubokém jako moře. Stačil jsem si ještě zapamatovat směr k hranici lesa a skutečně jsme k němu za necelou hodinu dorazili, ale pak už jsem si nevěděl rady. Kraj lesa vedl sice v úseku asi deseti kilometrů stále ještě přibližně mým směrem, potom jsme však měli odbočit do volné krajiny bez možnosti orientace, a tady nastaly starosti a rozhodování, co dál. Pokračovat v cestě znamenalo nebezpečí, že zabloudíme a buhvíjak budeme hledat správný směr. Zůstat na místě naopak představovalo třeba i několikadenní zdržení, které se mohlo stát pro nemocnou Unkatakovu dceru osudné, i když zbývala možnost, že ji Noatak doveze někam jinam, a ne do mého obydlí.

Zvířatům se do neprůhledné mlžnaté hmoty nechtělo. Viděl jsem sotva na předek saní a chlupatá oháňka posledního psa se mohla míhat právě tak těsně před nimi jako o sto kilometrů dál. Mlha pohlcovala všechny zvuky a těžké nepohnuté ticho vzbuzovalo pocit nejistoty.

Snažil jsem se vzpomenout si na Robertovu mapu, ale v prostředí, kde vzdálenosti i směr dokázaly spolehlivě oklamat sebelepší smysl pro orientaci, ani jednotlivá poznávací znamení nebyla skoro nic platná, i kdybych na ně čirou náhodou přece jen narazil.

Sunuli jsme se jako hlemýždi, nevěděl jsem, jestli udržujeme správný směr nebo se točíme dokolečka. Pak jsme narazili na potok, který jsem si pamatoval. Nějaký čas nás vedl. Dvakrát jsme přenocovali a dvakrát vstávali do neměnného mléčného šera. K

polednímu třetího dne se mi zdálo, že mlha trochu ustoupila. Nejasné mátožné přeludy se začaly podobat temným stínům stromů a občas jsem zahlédl posledního psa před saněmi i s natřásajícíma se chlupatýma ušima. Mlžné jazyky však i tuto vyhlídku co chvíli zastřely.

Mnohokrát jsem naslouchal vyprávění lovců o vidinách a halucinacích v mlze či chumelenici a už jsem si myslel, že něco podobného právě potkalo i mne, když se z bílého příšeří přede mnou ozvalo tlumené zavrčení, na které moji psi okamžitě odpověděli. Strhl jsem rukavici a připravil pušku. Na jednom konci stínu se začalo cosi zvedat. Namířil jsem a opatrně vykročil a narazil na lidskou postavu, která držela pušku ve výši mého břicha. Pak jsem měl chvíli co dělat, než jsem spořádal psy, kteří se chtěli pustit do spřežení uvázaného u saní. To byl ten dlouhý nízký stín, který jsem nedovedl rozpoznat. Muž proti mně měl se svými psy stejné starosti a štekot obou smeček se zdál trhat mlhu na kousky.

Zapíchl jsem pušku do nákladu. Pokud jsem mohl rozeznat, srazili jsme se s Indiánem, který zabloudil v mlze právě tak jako my. Jeho zvířata byla hubená, praví uštvaní a věčně hladoví indiánští psi.

„Haló,“ řekl jsem. „Špatný počasí na cestování.“

Indián nepouštěl zbraň z ruky a prohlížel si mne i moje spřežení, jako by právě zahlédl duchy. Psi stáli příkrčeni, připraveni při nejmenším náznaku nepřátelství vyrazit.

„Tak už schovej tu pušku,“ řekl jsem. Pak jsem na saních rozeznal dlouhý balík kožešin a všechno mi došlo. „Ty jsi Noatak,“ skoro jsem vykřikl v úžasu, že podivuhodná náhoda nás v nekonečných dálkách Severu, a ještě k tomu v mlze tak neočekávaně svedla dohromady. „A tady to je Unkatakova dcera.“

Indián nedal na sobě znát překvapení. Byl zřejmě unavený, ale držel se zpříma a z jeho postoje čísel jakýsi vzdor. „Jak je jí?“ zeptal jsem se.

„Dobře,“ řekl konečně a krátce se poohlédl, hned však zase obrátil hlavu ke mně.

Vykročil jsem k jeho saním. Zastoupil mi cestu.

„Ne,“ řekl stroze.

„Já jí neublížím,“ řekl jsem už trochu zlostně. „Jedu právě z Unkatakova tábora. Náčelník mi uložil, abych se o jeho dceru postaral.“

„Ty?“ zeptal se posměšně. „Noatak postará.“

„Tady? Jak to chceš dokázat? Potřebuje teplo a pořádný jídlo. Kde to tady najdeš?“

„Ty svou cestou - já svou,“ natáhl paži do mlhy.

„Budeme se tu ještě dlouho vybavovat? Někde nedaleko mám srub. Musíme ho najít. Pojedeš se mnou.“

„Ty svou cestou,“ opakoval výhružně. „Já do srub starej Robert.“

„O tom právě mluvím. Robert umřel a já teď žiju v jeho chatě. Říkají mi Bílá vydra. Copak jsi o mně od Attiby neslyšel?“

Ani teď se nepodivil, jen si mě dlouze prohlížel. Jeho vážná zamračená tvář, ztuhlá mrazem, neprozradila, co si myslí.

„Tak už se hni,“ řekl jsem netrpělivě. „Musíme najít cestu ke mně. Kdoví jak dlouho nám to bude trvat.“

Po malém zaváhání uložil pušku na saně a vzal do ruky bič. „Ty neznal cesta?“ zeptal se.

„Zatím ne. Je potřeba najít jezero, určitě není daleko. Tam snad už budu vědět...“

„Jezero tady,“ ukázal. „Sto kroků.“

„Tak jedeme, pospěš si.“

Trhl jsem popruhy. S hlavami obrácenými k Indiánovu spřežení se psi pomalu stavěli do řady. Indián kopal do lyžin saní. Byly přimrzlé. Zřejmě tu stál už delší dobu.

„Tvoje zvířata jsou unavený,“ řekl jsem. „Přeložíme ji na moje saně. Půjde nám to rychleji.“

„Ne,“ odbyl mě. „Psi vydrží.“

Pokrčil jsem rameny a rozjel jsem se do mlhy. Za sebou jsem slyšel dupot psích tlap. Zakrátko jsme sjížděli dlouhým svahem, spustili se na zasněžený led a pokračovali podél břehu. Kdyby mě byl Indián neupozornil, asi bych nepoznal, že jsem na jezeře, tak neznatelně tu splývalo s krajinou.

A pak jsem postřehl některé jednotlivosti a známé rysy krajiny a v okamžiku jsem věděl, jak dál. Po dvou hodinách jízdy jsme zastavili před srubem.

Indián se potácel únavou a jeho psi se svalili jako mrtví. Těžký náklad je úplně vyčerpal.

Srub se počtvrté v krátké době změnil v nemocnici. O mne jako o prvního pacienta se smrt otřela velice zblízka a zanechala mi trvalou památku.

Ottanawa tu pobyl sice jenom krátce, ale i jemu se tu dostalo prvního ošetření a naděje na vyvážnutí. Robert, pán tady toho malého království, své zranění nepřežil. A teď tu mám indiánské děvče, které přes všechny Noatakovy námitky zřejmě umírá. Chřipkou oslabený organismus a několikadenní cesta mrazivou pustinou vykonají své. Mnoho jsem proti tomu dělat nemohl. Vyhrabal jsem z tenčících se zásob aspirin a Noatak se snažil do Indiánky vnutit co nejvíce výživné silné polévky. Vše přijímala trpně a napůl v bezvědomí. Už jenom otvírání úst jí činilo obtíže a občas jí zazmítala horečka.

Indián dělil svou pozornost rovným dílem mezi mne a děvče. Každý můj krok sledoval bezvýraznými černými očima. Ke kavalcí s nemocnou jsem nesměl blíž než na dva kroky. Vstával k ní i v noci. Mezi spánkem jsem co chvíli slyšel jeho uklidňující brumlání. Třetího dne nastala krize. Dívka těžce dýchala a vytřeštěnými nevidoucíma očima hleděla do stropu, pokoušela se vztyčit a trhala si oběma rukama prádlo na prsou. Noatak ji jemně přidržel za ramena a dával mi pokyny, co mám přinést či podat. Chvilími jsem si připadal jako za těch časů, kdy mě Robert od rána do večera proháněl jako posledního sluhu. Kvečeru děvče usnulo a prospalo celou noc. Ráno teplota ustoupila a dívce se pomalu vracelo vědomí. A pak už jsem Noatakovu tvrzení uvěřil. Indiánka překonala nejhorší, začala se zajímat o své okolí, dlouhé hodiny prospala a pátého dne konečně promluvila. Noatak s ní tiše rozmlouval jejich jazykem. Nerozuměl jsem ani slovo, ale podle pohledů jsem pochopil, že mluví i o mně. Dívka Noataka o něčem přesvědčovala a on jí prudce odporoval. Pak se obrátila na mne.

„Noatak mi pověděl, že jsi Bílá vydra,“ řekla s námahou a mezi jednotlivými slovy odpočívala. „Zpráva o tobě se donesla až na misii. Zнала jsem Roberta, byl to přítel mého otce, a proto můj otec bude i tvým přítelem.“

Noatak jí skočil do řeči, a cosi zabřebentil, jako by mu bylo proti mysli, že se mnou mluví. Netrpělivě stáhla obočí.

„Jsem Beatrice,“ řekla. „Dostala jsem to jméno při křtu v misii...“

„Ona unavená,“ houkl na mne Noatak. „Ona mlčet, odpočívat.“

Ona ještě nemocná.“

„Co ty se do toho pleteš?“ zeptal jsem se ho, co nejostřeji jsem dokázal.

„Jestli se mnou chce hovořit, tobě do toho nic není.“

Noataka se můj tón vůbec nedotkl. „Ona moje žena - bude,“ řekl výhruzně.

„Já proti tomu přeci nic nemám...“

„Nikdy jsem ti to neslíbila,“ přerušila mě Beatrice. „Ani myšlenka mi na to nepřišla do hlavy.“

„Já mluvit s Unkatak, tvůj otec.“

„Doufám, že ti nedal slovo.“

„Ale já muž, a když chít...“

„Nebude ti to nic platný. Rozhodnutí záleží na mně. A já tě nechci.“

Indián se dusil vzteky.

„Raději o Unkatakovi moc nemluv,“ usadil jsem ho. „Posledně, když jsem se s ním setkal, měl na tebe vztek, že jsi utek od nemocných. Unkatak tě potrestá. A víš, že ti vzkazuje, že se máš hned vrátit do tábora.“

„Já zachránit jeho dcera,“ odporoval prudce. „Unkatak povídal, že jestli odjela z tábora dobrovolně, potrestá i ji.“

„Otec má pravdu,“ ozvala se Beatrice. „I když jsi to třeba udělal, abys mě zachránil, i tak ses projevil jako zbabělec.“

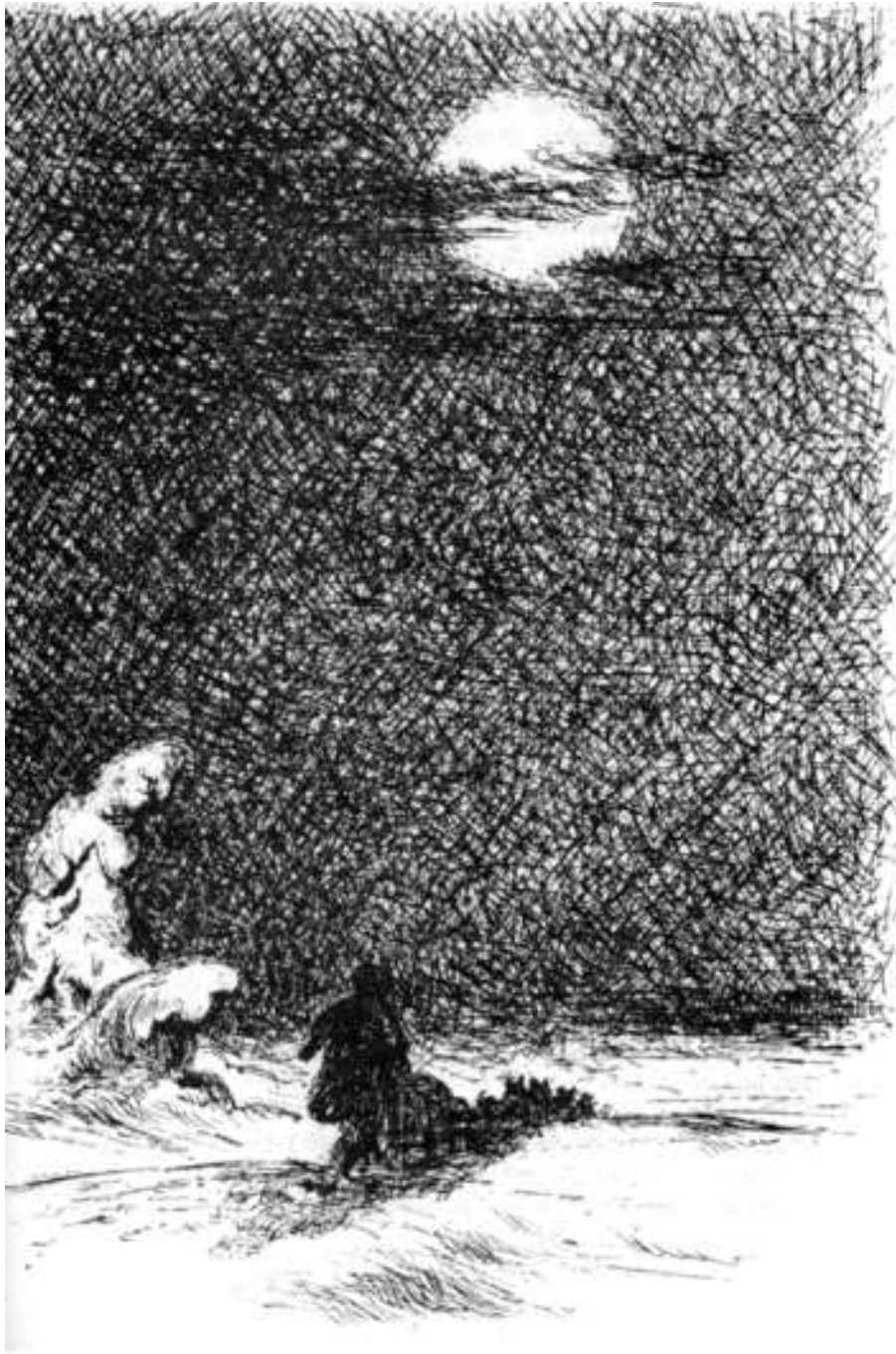
Indián se pod jejími slovy prohnul. „Zbabělec - utýct sám. Noatak tě odvézt a ošetřovat...“

Beatrice si ho přestala všímat. „Můj otec je moudřej muž,“ řekla s úctou v hlase. „Nevěděla jsem, že mě Noatak odváží. Jestli jeho vinou umře víc lidí, nikdo mu to neodpustí. Ani já. Měla jsem umřít s nimi. Noatakovi se nemoc vyhnula. Bylo potřeba lovit.“

Její slova mi připadala přece jen příliš tvrdá. Nebýt Noataka, asi by skutečně zahynula. „Když vycházím z jeho stanoviska, chápu ho,“ řekl jsem. „Rozhodnout samozřejmě musí náčelník podle vašich zákonů. Do toho nemám co mluvit.“

„Noatak taky myslí - nemáš co mluvit,“ vyjel si na mne Indián.

„Jsme v obydlí Bílý vydry jako hosti,“ vykřikla na něho Beatrice a hned se chytila za hrdlo a rozkašlala se. „Když se budeš takhle chovat, může nás vyhnat - a já se nebudu divit.“

Ukázal na mne prstem a zjevně se mi vysmíval. „Běloch nevyhnat.“ Blýskl po mně očima, z nichž svítilo všechno, jenom ne přátelská náklonnost.

„Tak tě vyženu já,“ řekla tiše Beatrice a vysíleně odvrátila hlavu.

Indián se na mne ušklíbl. „Já říkat - ona moc nemocná.“

Šel jsem se raději natáhnout na pryčnu.

Uběhly další dva dny. Po celou dobu se mlha nezvedala. Převalovala se v chomáčcích kolem srubu, jednou řidší, podruhé hustá, až se člověku zdálo, že prochází lepkavou poddajnou hmotou, která ho sice propustí, ale ihned se za ním zase zavírá. Psi se z ní vždycky vynořili jako půlnoční strašidla.

Navštěvoval jsem je často, ale na hru neměli náladu. Vynucené lenošení je znepokojovalo právě tak jako pachy zvěře, která se potulovala v lese kolem srubu a kterou cítili, ale neviděli. Doléhaly na mne i starosti o osud pastí a chycené zvěře. Netrpělivě jsem každé ráno vykukoval z okna, jestli snad už nám počasí dovolí vyjet. Vítal mě stále stejný obrázek, a kdyby mě někdo přesvědčoval, že chata je ponořená hluboko do kalné vody, vůbec bych se s ním nehádal. A přece bych už tak rád vyvedl psy na jezero a dál po lovecké stezce, už i proto, že ovzduší ve srubu stále víc houstlo. Noatak vycházel vždycky jen na nejnnutnější chvílku a při návratu po mně a Indiánce házel podezřívavé pohledy. Primitivním pudem vycíťoval, že jsme s Beatricí asi na stejné myšlenkové úrovni, kdežto on je mnohem níž, a nechtěl se s tou skutečností smířit. Přitom jsem mu nikdy nedal najevo, že bych si něco podobného myslel. Naopak. Několikrát jsem mu opakoval, že se obdivuju jeho odvaze a houževnatosti a v nejmenším nepochybuju o jeho loveckých schopnostech a mužné síle. Choval se jako nedůvěřivé polodivoké zvířátko, které zažilo zlou zkušenost a už nikdy se nezavírá podezřívavostí. Nebo jako zlostné trucovité dítě. A bílé hluboce nenáviděl. Bůhví co si ve svém prostém mozku vykombinoval. Vyrůstající nenávisť ke mně nijak neskrýval.

Několikrát jsem si raději vyšel na lov, i přes mizivou naději, že něco přinesu. Vždycky jsem bral s sebou některého ze psů, uvázaného na řemínku, abych měl jistotu, že trefím zpátky. Kupodivu jsem nikdy nepřišel s prázdnou. Ptáci seděli na nízkých větvích jako omámení a stali se snadnou kořistí nejen mou, ale i všech šelem a šelmiček, které se plížily v podrostu. Ani jsem nemusel střílet. Stačilo srazit je pažbou brokovnice a spadli jako zralé hrušky máslovky u nás

na palouku. S radostí jsem nesl kořist domů a připravoval hody na všechny způsoby, které jsem znal, vymýšlel jsem si nejrůznější nové kombinace, jen abych se trochu zabavil a zapomněl na situaci venku i ve srubu. Beatrice jedla právě tak ráda a s chutí jako třeba Betty, a nad některými výsledky mé kuchařské snahy vykřikovala nadšením. „Tohle jsme nevařili ani v misii,“ říkala často, a bylo zřejmé, že právě tam jedla prvně něco jiného, než co se připravovalo v indiánských stanech. Noatak naopak jedl mlčky, se zuřivou zvilostí se zakusoval do masa, a měl jsem pocit, že by si nejráději opekl mne, ba že by se do mě pustil i zasyrova.

Jednou ráno se cosi změnilo. Uvědomil jsem si to dřív, než jsem úplně procitl. A psi, doposud povětšinou tiší, rozehrávali pekelný koncert. Vyskočil jsem a jediný pohled z okna mi stačil. V rodícím se dni jsem rozeznával kmeny stromů na kraji lesa a celý svah dolů k jezeru zářil čistou neporušenou bělostí. Na nebi dohasínaly hvězdy. Naházel jsem na sebe oděv a vyběhl ven. Uši drásající štěkot ještě o stupeň zesílil. Psi radostí div nepotrhali řemeny, stáli na zadních a přední tlapy kmitaly ve vzduchu.

V téhle náladě jsem se jim raději nepřibližoval, i když se toho tak zuřivě dožadovali. Můj zánovní oblek by asi dopadl špatně.

Otočil jsem se zpátky s rozhodnutím, že dnes vyjedu. Ve dveřích stál Indián s bičem v ruce.

„Co je?“ zeptal jsem se ho.

„Zmlátit,“ odsekl a ukázal na moji smečku. Jeho psi leželi v peleších, jen hlavy s napřímenýma ušima jim vykukovaly.

„Až ti budou patřit, mlat' si je, jak chceš,“ řekl jsem.

„Moc křik,“ pronesl povýšeně a vykročil. „Noatak ne spát.“

„Počkej,“ řekl jsem stále ještě klidně a zastoupil mu cestu.

Šel dál, jako bych byl vzduch, a zřejmě čekal, že uhnu. Těsně u mne se zastavil. Naše nosy se téměř dotýkaly. Hmátl jsem po biči v jeho ruce, ale byl rychlejší. Zároveň uskočil, oběhl mě a napřáhl bič. Tenký řemínek mi zasvištěl kolem uší. V tom okamžiku jsem se přestal ovládat. Indián mě celý čas vědomě dráždil a snažil se vyvolat srážku. Držel jsem se zpátky, ale teď už toho bylo dost. Ani jsem si pořádně neuvědomil, co dělám. V okamžiku, kdy bič dopadl a jeden z mých psů hlasitě zavyl bolestí, skočil jsem Indiánovi na záda a strhl ho do sněhu. Na okamžik jsem Noataka zmátl, ale než jsem ho stačil chytit za ruce, měl jsem ho na sobě. Byl rychlý jako vlk a právě tak

silný. Převalil mě a obličej se mi zaryl do zmrzlého sněhu. Noatak cosi polohlasně vykřikoval ve svém jazyce a tiše se pochechtával. Vlna zlosti přešla tak náhle, jak se objevila. Ne že bych neměl vztek, ale červená mlha před očima opadla a rozvaha se mi počala vracet. Pokusil jsem se o úskok. Přestal jsem se vzpírat a uvolnil jsem celé tělo. To Noatak nečekal. Ztichl a trochu povolil stisk. V mžiku jsem se odrazil a ve vzduchu se otočil. Dopadl na záda a hlasitě vyhekl. Podruhé jsem mu vyrazil dech, když jsem na něho celou vahou padl. Zalupal po vzduchu a oči mu vystoupily a otočily se vzhůru. Najednou jako by mě polil studenou vodou. Stejně oči měl Frank O'Brian tehdy večer...

Pomalou jsem se zvedl a šel ke srubu bez ohledu na to, co provede Indián. Nohy jsem měl jako z olova a nemohl jsem vydechnout. Radost z jitra bez mlhy zmizela. Svět zčernal.

Toho rána jsem nevyjel. Nečekaný návrat Franka O'Briana mnou otrásl víc než srážka s Indiánem. Toulal jsem se bez cíle kolem chaty, mrzl a děsil se budoucností. Jaký mě čeká život, jestli se mi bude Frank stále vracet a objeví se vždycky ve chvíli, kdy už se zdá, že jsem zapomněl? Opíral jsem si hlavu o drsný kmen borovice a zavíral oči. Kolikrát už mě zalévala bezmocná lítost nad okamžikem tátova bezradného vzteku, nad chvilkou, kdy jsem ztratil schopnost sebeovládání, nad setinou vteřiny, která mě zahнала do divočiny a vystavila dalším možnostem střetnutí se stejnými následky.

Jen pomalu, jak den postupoval, jsem se zbavoval tíže. Kvečeru mě hlad zahnal domů. Uvědomil jsem si, že jsem vůbec nejedl, a vzpomněl jsem si na psy. Leželi spokojeně a měli zřejmě plná břicha. Ke svému překvapení jsem zjistil, že se o ně Indián postaral. Že by šel do sebe a spokojil se nerozhodným výsledkem zápasu? Je to snad pokus o smír? Noatakův pohled, kterým mě uvítal, mě vyvedl z omylu. Uposlechl asi jen prastarého pudu, který mu říkal, že všechna zvířata v táboře musí v zimní době žrát, protože je třeba udržet je při životě, aby byla k potřebě, ať už k tahu nebo k jídlu.

Najedl jsem se a vyšel ještě jednou ven. Připravil jsem saně, nanosil na ně zásoby, abych se ráno nezdržoval, a večer jsem už poněkolkáté za nezvykle dlouhý čas zahálky prohlédl řemeny a postroje. Brzy jsem se zahrabal do pokrývek, ale spánek se mi vyhýbal. Slyšel jsem, že ani Beatrice nespí, a Noatak se při každém

jejím pohybu probouzel. A pak jsem konečně usnul spánkem beze snů a ráno se probudil zmlácený jako po celodenním běhu.

Přesto jsem ještě před svítáním vyrazil a mrazivý vzduch postupně vyfoukal všechny chmury. Frank O'Brian se zase načas uchýlil do své skrýše, kterou si ve mně zbudoval.

Cesta po Robertově okruhu přinesla nové vzpomínky. Co chvíli mi něco připomnělo nějakou drobnou příhodu a jednotlivé pasti mluvily o společné práci, kterou jsme tu na začátku sezóny udělali. A když jsme se pozdě večer unavení doplížili k prvnímu Robertovu přístřešku, rozpakoval jsem se vlézt dovnitř a raději jsem postavil stan. Přestože jsem měl zapraženy obě smečky, dálka, kterou Robert zdolával s jedním spřežením, je znavila.

Způsobil jsem to já sám. Jak den ubíhal, sedával jsem delší a delší úseky na saních a znovu se obdivoval Robertově vytrvalosti, s jakou dokázal celé ty vzdálenosti proběhnout většinou po svých.

Do Robertova druhého tábořiště jsme dojeli až třetí den odpoledne. Už jsem se nezdráhal. Vymetl jsem snůh z přístřešku a ještě před večerem do něho zalezl. Spal jsem jako v peřinkách. Vysoká vrstva sněhu na přístřešku nedovolila uniknout teplu, a kožešina, kterou jsem pečlivě utěsnil vchod, vykonala podobnou službu. Ve stanu jsem se vždycky ráno probouzel prokřehlý, tentokrát jsem se však ještě dlouho s rozkoší protahoval v teploučku a Robertovi blahořečil.

Kořist se s Robertovým úlovkem nedala srovnat, ale věřil jsem, že příště bude lepší. Uteklo mnoho dnů od poslední prohlídky a chycena zvěř na mnoha místech posloužila za potravu divokým lovcům, převážně vlkům a liškám. Do srubu jsem se vrátil o dva dny později, než přijížděl Robert, a odpočíval jsem o den déle.

14

Beatrice se rychle uzdravovala. Po návratu jsem nevěřil očím. Chodila po srubu a zabývala se drobnými pracemi a zřejmě se až na slabost po přestálé nemoci cítila dobře. Uvítala mě s úsměvem. „Co se tak díváš?“ zeptala se.

Něco mě zahřálo v hrdle. Tak dlouho jsem se musel starat o

všecko sám, už jsem skoro zapomněl, že mi taky někdy někdo připravoval jídlo, a její otázka mě zaskočila. Beatrice něco z mých pocitů pochopila, ale právě tak to bylo s Noatakem, který seděl v koutě na zemi a čistil svou starodávnou pušku. Zavrčel jako podrážděný pes a vycenil na mne zuby. Pak cosi zabřebentil k Beatrice.

„Tak nemocná už nejsem, abych nemohla uvařit,“ odsekla mu. „Ty ses konečně bez námitek taky krmil tím, co jsem připravila.“

„Díky,“ řekl jsem jí. „Díky, Beatrice. A co máme dobrého k večeři?“ Okamžitě jsem si uvědomil, že stejnou otázku a stejnými slovy dával táta naší mamě večer co večer, jak jen hladový strčil hlavu do dveří.

„Polévku, pečenou sobí kýtu a pemmikan,“ řekla. „Máš ho rád?“

„Pemmikan,“ zarazil jsem se. „Tys už dělala i pemmikan?“

„Jak vidím, přijde ti k chuti. To jsem ráda.“

Noatak vztekle jezdil hadrem po hlavni pušky a předstíral, že své činnosti věnuje všechnu pozornost. Oči pod přivřenými víčky mu blýskaly.

„Pemmikan jsem už zkoušel dělat mockrát,“ vykládal jsem plný nějaké zvláštní neznámé radosti, „ale nikdy se mně nepoved. Asi jsem neznal správný dávky sušeného masa a kukuřičný mouky, nebo jsem maso špatně umlel, vlastně teda nasekal, a dával jsem moc nebo málo tuku. A buď jsem to přesolil, nebo nedosolil.“

„Tak pojď rychle ke stolu,“ pobízela mě Beatrice a celá zářila, jako by se na ni přenesl kousek mé nálady.

„Počkej s tím, ať se můžu ještě chvilku těšit,“ zarazil jsem ji. „Nejdřív naložím psům.“

„Psy ti obstarám sama,“ řekla. „Copak ty už chodíš ven?“ nestačil jsem se divit. „Ne. Ale jednou začít musím. Je to jedno, jestli dneska nebo zítra.“

„Ven ne,“ řekl tiše Noatak. „Běloch ryby sám.“ Za jeho slovy se skrýval sotva znatelný výhrůžný tón.

„Hned to bude,“ řekl jsem a umiňoval jsem si, že si dnešní nenadálou radost nedám zkazit.

Než se rozmrazily ryby, polykal jsem sliny skoro stejně jako psi venku. A uvědomil jsem si, že podíl na mém rozjaření má i teplo, které mě po návratu uvítalo.

Když jsem si sedal za stůl, měl jsem pocit jako doma na Štědrý

den, a jídlo jsem nesl k ústům skoro nábožně. Beatrice mě tiše pozorovala.

„Děkuju,“ vydechl jsem nakonec. „Děkuju, Beatrice. Těžko ti můžu říct, jak mně je.“

Noatak na druhém konci místnosti vydal sprostý zvuk a zachechtal se. „Jako přežranýmu bělochovi,“ vyjel a znovu se rozesmál.

„Víš ty co,“ pomalu jsem se k němu na židli otočil a Indián se nahrbil. „Ty mně dneska můžeš krásně vlízt na záda. Nerozházíš mě, kdyby ses stavěl na hlavu.“

Beatrice jen nepatrně přivřela víčka a koutky úst se jí sotva znatelně pozvedly. „Noatak je jako malej trucovitej kluk,“ řekla. „Skoro by se zdálo, že ještě nevyrostl v muže, za kterýho se považuje.“

„Však on dostane rozum,“ řekl jsem ledabyle a už jsem si Noataka nevímal.

Ráno, ještě celý rozlámaný po nezvyklé námaze, když jsem předtím tak dlouhý čas trávil v nečinnosti, jsem se šel porozhlédnout po svém hospodářství.

Zjistil jsem, že Beatrice už prvně vyšla a zároveň nakrmila psy. Připravila i snídani. Zašel jsem do zásobárny a zjistil jsem, že zásoby nemizí tak rychle, jak jsem se obával. Připravili jsme jich s Robertem víc, než jsme sami dva mohli spotřebovat. Jen hromada dřeva sesychala nezvykle rychle.

Nebylo taky divu. Dřív jsme topili jen těch pár dnů mezi lovem, teď kamna nevyhasla. Noatak mi přišel do cesty, jako bych ho přivolal.

„Čím budeš topit, až spálíš poslední poleno?“ zeptal jsem se ho. „Nenapadlo tě nasekat trochu dříví?“

„Dřevo ne moje starost,“ odbyl mě a chechtal se mi do obličeje.

Ty hajzlíku, chtělo se mi vykřiknout, jako se u nás říkalo nezvedeným harantům, ale vzpomněl jsem si na naši rvačku a raději jsem slova spolkl, přestože by mi Indián nerozuměl.

„A čím je to teda starost?“ zeptal jsem se ho.

„Práce doma - ženy,“ řekl opět s tou protivnou nafoukaností, jakou jsem už u něho tolikrát pozoroval. „Nebo ty,“ dodal.

V tom naprosto nevhodném okamžiku mě znovu napadla myšlenka, jak jsou si lidé podobní. „Ty jseš stejnej libovej frajer, jako byl u nás Ferdásek Libků, největšího sedláka syn,“ řekl jsem česky. „Pitomej, až to bolelo, a stejně nafoukanej.“

Noatak stáhl obočí a podezřívavě mě pozoroval. „Potřeboval bys pár přes hubu, jako dostával občas on, když už to s ním nebylo k vydržení.“

Indián mi přirozeně nerozuměl, ale něco asi vycítil z tónu řeči a z mého výrazu. Odplivl si do sněhu a udělal krok ke mně.

„Nech toho,“ vrátil jsem se ke své severské hantýrce, „a radši vem sekyru a běž porazit pár soušek. Stejně se tu jenom válíš a cpeš si břicho.“ Otočil jsem se k němu zády a klidně pokulhával pryč. „Ty,“ zavolal za mnou.

Podíval jsem se přes rameno. Ještě se nehnul z místa. „Já sekát,“ řekl, jako by mi dělal bůhvíjakou milost. „Ale ty taky. My oba,“ ukázal prstem na sebe a na mne, aby měl jistotu, že mu rozumím.

„Dobře,“ kývl jsem. „Seber sekyru a jdeme.“

Noatak zaběhl do srubu a v mžiku byl zpátky. V ruce si pohrával se sekerkou na krátkém topůrku, jako by se s ní laskal. Indiáni se s tímhle nástrojem snad rodí a dokáží s ním úplná kouzla. Používají sekyrek téměř na všechny práce v táboře i na lovu, a pokud by jim rostly vousy, snad by se jimi i holili. Ostří neustále pečlivě vybrušují a délku topůrka trpělivě upravují, až jim sedí v ruce tak bezpečně, jako by s ní rostlo, a celá sekyrka je přesně vyvážená.

Vynesl jsem ze zásobárny svou daleko těžkopádnější a hrubší zálesáckou sekyru a vydal jsem se po Noatakových stopách do lesa. Indián kráčel, jako by tančil, mrštně uhýbal převislým větvím a lehce vyrovnával občasná uklouznutí. Na malé mýtince jsme se pustili do kácení stromů. Dařilo se mu líp než mně a Noatak neopomněl po každém zasvištění koruny posměšně hvízdnout mezi zuby a pohrdavým pohledem přelétnout mou práci.

Jen si hřej, říkal jsem si a klidně jsem pokračoval tempem, které mi vyhovovalo. A Noatak pomalu ztichl. Jen pravidelné údery sekery svědčily o tom, že přes počáteční odpor pilně pracuje.

Osekával jsem právě větve z padlé břízy, když se ze stráně nad námi ozval výkřik. Ohlédl jsem se a jen taktak jsem stačil uskočit. Jehličí padajícího smrku mě šlehlo do tváře. A když jsem se rozhlédl po Noatakovi, stál tři kroky ode mne, sekeru držel ve výši ramen a její ostří mi směřovalo do středu čela.

Pomalou jsem couval a Indián posunul nohu dopředu. Se sekerou připravenou k odražení rány jsem znovu ustoupil a Noatak neznatelně posunul druhou nohu.

„Pro dva ne místo,“ zasyčel, a teprve v té chvíli jsem poznal, jak velice mě nenávidí. „Ona moje žena - patří Noatak.“

„Já ti ji přeci neberu,“ vyrazil jsem ze sebe.

„Ale k tobě hodná žena, k Noatak zlá.“ Pozvedl sekeru o několik centimetrů a ztuhl.

„Noataku,“ ozval se ze stráně Beatricin hlas. „Zahod' sekyru, nebo vystřelím.“

Indián se přikrčil a přes mé rameno vzhlédl vzhůru. Přitom mě nezapomněl bedlivě střežit.

„Ty střelit,“ vykřikl. „Trefit běloch do zad.“

Měl to dobře vymyšleno. Držel si mě před sebou jako štít. „Ty ani hnout,“ sykl.

„Ne na tebe,“ ozvala se znovu Beatrice. „Podívej se sem. Zastřelím sebe.“

Neubráníl jsem se a otočil jsem hlavu.

Beatrice stála na plošince mezi stromy a hlaveň mé pušky si tiskla na prsa.

„Odejdi, Noataku,“ řekla. „Moje slovo platí jako slovo čestného muže. Zvedni jen sekyru a stisknu spoušť.“

Noatak otevřel ústa jako ke strašlivé urážce a klouby ruky na sekyrce mu zbělely.

„Ty teď vítěz,“ plivl mi do obličeje. „Ale ne vždycky vítěz.“ Smýkl sebou stranou a zmizel mezi stromy.

Teprve teď mě polil pot. Za sebou jsem slyšel chrastění suchého sněhu, pak mi Beatrice položila ruku na paži. „Nevěř Noatakovi,“ řekla tiše. „Je to člověk z mého kmene, ale já se za to stydím. Dej si na něj pozor.“

Dívala se mi s ustaraným výrazem do očí a pak zavrtěla hlavou. „Brzy odjedu a odvedu ho.“

„Ne,“ vyhrkl jsem a zarazil jsem se. „Neodjížděj,“ řekl jsem potom už klidněji. „Snad už dá pokoj.“

Zavrtěla hlavou. „Udělá, co si jednou umínil.“ Nedomluvila a vykročila.

„Pojďme domů,“ dodala. Noatak se neukázal dřív než večer. Přišel, jako by se nic nestalo, nabral si jídlo a v podřepu, se zády opřenými o stěnu, se do něho pustil.

„Noataku,“ ozvala se Beatrice teprve ve chvíli, kdy Indián odložil misku.

„To, co jsem řekla, platí dál. Jestli se muži, kterýho jmenujeme Bílá vydra, něco stane, zabiju se. Ne proto, že se chci stát jeho ženou.“ Dívala se na Noataka nehybným pohledem a Indián jí oplácel stejnou. Nedal najevo, jestli slyší či rozumí. Jeho obličej vypadal jako maska. „Ale jsem Unkatova dcera,“ pokračovala s důrazem Beatrice, a jak tam stála, musel jsem se jí obdivovat. Nehrála divadlo. Její postoj a celé vzezření mluvilo o hrdosti příslušnice svobodného lidu a nenechávalo nikoho na pochybách, že vše, co říká, myslí doopravdy. „Unkatak se nikdy nezachoval jako zbabělej vlk a ví, co je vděčnost a přátelství. Jsem stejná jako můj otec. Nebýt Bílý vydry, nenašli bychom cestu do srubu a já bych nežila. Umřel bys možná i ty. Běloch nás zavedl sem a přijal nás jako své lidi. Je to přítel Robertův i můjho otce. Nepřipustím, aby člověk naší krve na něho vztáhl ruku.“ Ještě chvíli pozorovala Noataka, pak přešla ke své pryčně a posadila se. Můj obdiv k ní vzrůstal od minuty k minutě. Řekla, co chtěla, a tím bylo pro ni vyřízeno, přestože na sebe vzala těžký závazek. Tím však Noatakova kalvárie neskončila. Krátce nato, jednou kvečeru, se najednou přihnal Attiba. Psi ho věřili už zdálky a ohlašovali jeho příjezd, ještě než se objevil v zátočině břehu. Noatak poznal příslušníka svého kmene okamžitě, mnohem dřív než já. Uskočil za roh srubu, jeho mladá zachmuřená tvář ztemněla ještě víc. Pak, jako v prudkém hnutí myslí, vystoupil na volné prostranství a s rukama založenýma na prsou očekával Attibův příchod. Celým svým postojem dával najevo vzdor a odpor k výtkám a Unkatakovým příkazům, které Attiba jistě přivázel.

Nechtěl jsem být svědkem jejich střetnutí. Vešel jsem do srubu a zabouchl za sebou dveře. Vyvádění psů přehlušilo všechny zvuky zvenčí.

„Co se děje?“ zeptala se Beatrice. Její oči zářily z příšeří místnosti jako temná hluboká světýlka.

„Přijel Attiba,“ řekl jsem a převalil jsem se na pryčnu.

Beatrice seděla jako socha a na její úzké tváři se nic nezměnilo,

„Ty se ještě nemůžeš vydat na cestu,“ ozval jsem se po chvíli. „Nemoc by se mohla vrátit.“

„Když nepojedu, nehne se odtud ani Noatak.“

Pomaloučku zavrtěla hlavou a dlouhé vlasy jí na chvíli přikryly obličej. „Můj otec je spravedlivější, ale přísnější. Jestli volá Noataka zpátky do ležení a Noatak neuposlechne, může ho rada starších vyhnat z

kmene.“

„Promluvím teda s Attibou a vzkážu Unkatakovi, že tu Noataka potřebuju.“

„Přes to, jak se k tobě chová? Že ti nepomáhá lovit? Že ti nepomáhá vůbec v ničem?“

„Chceš, aby tu zůstal?“

„Nevím,“ řekla po malém zaváhání. „Záleží na tobě.“

„O mne nejde. Chci vědět, jak se na věc díváš ty. Třeba by tvůj otec a tvoji lidi neradi slyšeli, že jsi tu se mnou sama.“

„Nejsme běloši,“ řekla trochu prudčeji než obvykle. „Nerozumný předsudky neznáme. Noatak může odjet, ale odmítne. Počká na mne.“

Psi se uklidnili, ale přesto jsem neslyšel ani slovo. Debata venku se odehrávala tiše. Uvažoval jsem, co navrhnout, jestli se na mne Attiba obrátí s přímou otázkou.

Attiba vešel do dveří, dupal a dlouho vytrásal z pláštěnky sněh a jinovatku. Pak teprve vykročil ke mně a krátce mi potřásl rukou. Jeho chladné jednání mě trochu překvapilo. Posledně se na nic neohlížel a vítal mě, hned jak mě viděl, a daleko srdečněji.

„Co se stalo, Attibo?“ zeptal jsem se ho. Moje otázka ho přivedla do rozpaků. Otočil se ke stolu, krátce pozdravil Beatrice a pak stál a díval se do země. Nedovedl jsem si jeho chování vysvětlit. „Noatak ti napovídal nepravdy,“ ozvala se Beatrice. „Jeho oči jsou zaslepený a jazyk jedovatej. Slova z jeho úst páchnou jako mršina.“ Úmyslně mluvila mým jazykem, abych mohl rozhovor sledovat.

„Už rozumím,“ vykřikl jsem a dostal jsem na Noataka vztek. „Noatak ti asi našeptal, že musí Beatrice přede mnou hlídat. Je to tak?“

Attiba se ztěžka otočil a zpříma se na mne zahleděl. „Bílá vydra má pravdu,“ řekl s přemáháním.

„Attibo, Beatrice není ještě zdravá. Nevydržela by cestu. Před chvílí mně řekla, že Indiáni netrpí předsudky bělochů, ale vidím, že to není přesně tak. Ať tu teda Noatak zůstane. Pomůže mně s lovem! Odjede společně s Beatrice.“

„Nepotřebuju, aby mě někdo hlídal. Umím se o sebe postarat,“ řekla mrazivě Beatrice. „On nás přijal jako přátele,“ ukázala na mne, „a nezištně nám pomáhá. Noatak se k němu chová jako vzteklej pes. Napad ho sekýrou. Bílá vydra ho moh potrestat nebo třeba zabít.“

Neudělal to. Ale at' teď teda Noatak zůstane. Ty mu jen pověz, že všechno oznámíš mému otci, kterej po našem návratu vyřkne soud. Řekni Noatakovi, že jeho chování k Bílý vydře bude otec posuzovat zvlášť přísně.

Attiba se po ní ohlédl a znovu se mi zadíval do očí. „Musím ti vyřídit náčelníkovy vzkazy,“ řekl přes rameno.

„Můžeš mluvit,“ řekla Beatrice.

Attiba na mě nepřestával zírat. Pochopil jsem, otočil jsem se a otevřel dveře. Noatak odskočil, ale provinile se netvářil. Zřejmě vyslechl každé slovo. Díval se na tmavnoucí jezero, jako bych tu nebyl.

„Jseš jako malý dítě,“ řekl jsem mu a vykročil přes prostranství k lesu. „Tvoje hloupost může uškodit nám všem, ale hlavně tobě.“

Vrátíl jsem se za tmy. Lampa ozařovala tři mlčenlivé postavy, sedící co nejdál od sebe. Beatrice se zřejmě nehnula od stolu, Noatak dřepěl u kamen a přikládal, a Attiba si hověl na mém kavalci. Při mém příchodu vyskočil.

„Attiba se ti musí omluvit,“ prohlásil. „Děkuje Bílá vydra za záchranu náčelníkovy dcery. Unkatakova vděčnost veliká - Bílá vydra může žádat cokoliv, Unkatak neodmítne.“

Beatrice ti asi domluvila, pomyslel jsem si. Nahlas jsem řekl: „Nic na Unkatakovi nechci. Mám tu žít sám nebo s někým - a zásob mám zatím dost. O nic nejde. Unkatakovi vyříd', že mně stačí vědět, že je můj přítel.“

„Attiba vyřídí,“ řekl slavnostně a hned nato zašilhal ke kamnům. Myslel jsem, že se mlčky ptá, co s Noatakem, ale podle rozšířených nozder jsem vzápětí poznal, že ucítil vůni masa.

Beatrice pochopila a za chvíli jsme seděli kolem stolu nad plnými miskami.

Jen Noatak se podle svého zvyku odklidil ke stěně a v podřepu pomocí prstů hltal sousto za soustem.

Brzy ráno Attiba odjel a chvílku po něm jsem vyrazil i já. Pastí čekaly a v nich ulovená zvěř.

„Proč ty si vlastně bereš tak dlouhý úseky naráz,“ zeptala se mě jednou po návratu Beatrice. „Méně je někdy více.“

„Už jsem o tom taky uvažoval,“ povídám, „ale zatím to nějak jde, a tak si myslím, že bych to dotáhl do konce sezóny a při novým pokládání pastí bych okruh zkrátil.“

Chvíli mlčela. „Vy muži,“ řekla potom a v koutcích očí ji vyskočily

žertovné vrásky, „když to dokáže jeden, musí i druhý, že je to tak? A Robert byl už stařec, mladší se teda nesmí dát zahanbit.“

„Vlastně máš tak trochu pravdu,“ přiznal jsem. „Ale já mám proti Robertovi výhodu. Jezdím se dvěma smečkama, takže mně to jde lehčeji. Že musím vozit dvojnásobnou dávku žrádla, to už na věci tolik nemění.“

Pokývla hlavou. „Samozřejmě. A je to Robertovo dílo, co tu opatruješ. Na tohle jste vy muži taky citliví, ne?“

„Oč ti jde, Beatrice?“ zeptal jsem se. „Něco se ti na tom nezdá?“

„Naopak. Robert by to udělal právě tak.“

„Asi ti pořád ještě moc nerozumím.“

Beatrice se rozesmála. „To nevádí.“ A smála se dál. V tom byla pravá Indiánka. Indiánské ženy si dovedou nekonečně dlouho vyprávět o nejnemožnějších věcech a vytrvale se smějí každé maličkosti. Ale cítil jsem, že tentokrát má Beatrice k veselí přece jen nějaký reálný důvod.

V den, který byl mým nejmilejším, mou velkou nedělí, ve druhém dnu třidenního odpočinku mezi cestami, jsem se po obědě natahoval na kavalci a líně pozoroval, jak Beatrice sklízí ze stolu a připravuje se mýt nádobí.

Její tiché kroky nerušily ticho, spíš je ještě zdůrazňovaly, a Noatak se něčím zabýval venku, takže tu neotravoval. I když se tedy zdaleka nechoval přátelsky, nevyhledával teď spory za každou cenu a tolik neprovokoval jako zpočátku, takže jsem to odpoledne prožíval v pohodě a sladkém nicnedělání a bylo mi blaze.

„Nahoře v táboře jsem slyšela, že hledáš Indiána, co se jmenuje Šedá liška,“ ozvala se znenadání Beatrice. „On nemá dobrou pověst ani mezi našimi, ani mezi bělochy.“

„Já vím. Ale potřebuju se dovědět něco, co ví jenom on a jeho lidi.“

„Proč jsi nepožádal mého otce, on by ti pomoh.“

„Ottanawa slíbil, že to zařídí. Ale nehlásí se.“

„Ottanawa,“ řekla a v očích se jí zablýsklo.

„Jak vidím, tak ho znáš.“

„Několikrát jsem se s ním setkala.“ Beatrice se otočila a něčím se horlivě zabývala u kamen.

„Ale ale,“ řekl jsem významně. „Snad ses do něj nezakoukala?“

Zpřímá na mne pohlédla. „Ottanawa je člověk, kterej ví, co je čest,“ řekla přísně.

„Ani slovem bych se ho nechtěl dotknout,“ pospíchal jsem ji uklidnit. „To, co dokázal pro záchranu svejch lidí, i všechna další setkání s ním mě přesvědčila, že je to muž, kterýho si člověk musí vážit. A umí držet slovo...“

Stále se na mne nepohnutě dívala, pak vážně přikývla. „Ano, to je Ottanawa.“

„Amen,“ řekl jsem. „A nezlob se hned. Já ho mám doopravdy rád.“

Pochopil jsem, co jsem řekl, až když se zarděla. „A jestli ho máš ráda i ty,“ dodal jsem rychle, „tak je snad všechno v pořádku.“

Statečně přikývla hlavou, a přestože by snad bývala nejraději vyběhla ven, řekla: „Ano. Ale on to neví.“ Její hezký, na Indiánku nezvykle pravidelný obličej se rozzářil.

„Však se to včas dozví, jestli má oči,“ mžikl jsem po Beatrici a ona se konečně rozesmála. Samozřejmě že v mžiku byl ve srubu Noatak a snažil se zjistit, o co tu jde.

„A on jistě brzy přijede,“ dodal jsem. „Aspoň doufám. Konečně se snad vyjasní, co se stalo s tátou.“ Vypravoval jsem Beatrici o svých starostech a Noatak zamračeně poslouchal.

„Běloch ne chodit na Sever - sedět doma. Pak mu nic stát,“ ozval se potom a vyšel ven. Beatrice za ním něco zavolala.

„Je dobře, že si ho nevšímáš,“ řekla. „Jen abys našel otce živýho...“

Noatak se vrátil. „Saně - přes jezero,“ hlásil a zase zmizel. Vyběhl jsem ven. Po Noatakovi nebylo ani stopy. Asi čekal další nepříjemné zprávy od Unkataka a tentokrát se raději ztratil. A přes jezero k nám uháněla psí smečka a za saněmi rázoval muž. Vzdálenost byla ještě příliš veliká, než abych rozeznal podrobnosti, ale každým nezvykle dlouhým krokem se blížil.

Stál jsem před srubem celou dobu, než dorazil.

„Hej,“ zavolal rozjařeně už dole pod svahem, „je v tyhle chaloupce trošku tepla, a hlavně kus pořádný pečeně pro unavenýho pocestnýho?“

Teprve teď jsem poznal, že je to běloch. Hrklo ve mně.

„Jen pojed,“ křikl jsem, a zároveň mě popadla panika. Běloch. Kromě Roberta první, kterého jsem ode dne útěku potkal. Co pro mne bude tohle setkání znamenat? Přinutí mě znovu se vydat ven a

putovat neznámo kam? A co jestli je to člen Kanadské jízdní policie!

Spřežení rychle zdolalo svah. Neměl jsem čas přemýšlet. Muž trhnutím zastavil saně a psi padli jako podťatí. „A ležet,“ nařídil a s nataženou rukou šel ke mně.

„Ned,“ řekl. „Ned Mallory. Nejlepší cestovatel po tomhle zatraceném namrzlém světě.“

„Tom,“ řekl jsem mechanicky první jméno, které mě napadlo. „Vítej. Pojd' dovnitř.“

Za rohem srubu se ukázala Noatakova hlava.

„Můžeš opatřit tohle spřežení?“ zeptal jsem se ho. Chvilí se na mne plný překvapení díval, pak neochotně přikývl. „Třeba,“ řekl. Podivil jsem se, že neodmítl, ale dlouho jsem o tom nepřemýšlel. Byl možná jen rád, že nepřišel další Unkatakův posel.

Muž vešel přede mnou do srubu a zůstal stát.

„No ne,“ vykřikl. „Zdravíčko, krásná slečno. Dneska mě stíhá překvapení za překvapením. Jedu, koukám, a zničehonic zahlédnu srub, kterému se kouří z komína, pak mě uvítá pohostinnej bílej

hospodář a nakonec to nejkrásnější.“ hlasitě mlaskl. „Perla. Drahokam zapadlej v lese...“

„Tak si odlož,“ přerušil jsem ho. „A sedni si. Beatrice ti dá něco k jídlu.“

Uposlechl, ale nepřestával se po ní ohlížet.

„Ty si tu teda žiješ,“ ušklíbl se Ned mezi jídlem. „Chlapa na hrubou práci a pěknou ženskou k tomu, to bych si dal taky líbit.“ Beatrice vyšla ven.

„Jenomže jseš na omylu,“ povídám a jeho prohnaná liščí tvář s očima posazenýma blízko sebe se mi vůbec nelíbila. „Jsou to přátelé, a jako přátelé tu taky společně žijem. Nic víc.“

Ned se rozchechtal. „Prima fórek,“ vykřikoval. „Tohle vypravuj nějakýmu zelenáči.“ Důvěrně se ke mně naklonil přes stůl. „Není dobře člověku samotnému, říkával pan reverend u nás v kostele. A já se podle toho vždycky řídil. Jak jen se mně poštěstilo, sehnal jsem si na sezónu nějakou Indiánku a hned bylo v chalupě veselo a o půl práce míň. Na kožešiny jsem ani nešáh, natož abych se namáhal s dřívím nebo vařil.“

„A po sezóně?“

„Jak kdy. Když jsem táhnul dál, poslal jsem ji k tatíčkoví. Někdy u mně zůstala třeba dvě sezóny. Jenom musí člověk tyhle indiánský holky naučit kapku čistotě. Ale na to stačí párkrát vzít do ruky bič a pořádně je seřezat. Pak všechno klape jedna radost.“

„Ty na Indiány koukáš, jako by to ani nebyli lidi,“ řekl jsem.

„A ty ne? Jenom tahle tvoje holka se lidskému plemenu přeci jen trochu podobá. Měl jsem jednu na Yukonu, když jsem se tam pokoušel kutat zlato, ale takováhle fešanda to teda nebyla. Kdepak. A je tak pěkná vymydlená, tváře jako kalifornský broskvičky...“

„Snad abychom toho nechali, co říkáš?“ Už jsem ho měl dost.

„Třeba. Jenom ještě tohle. Jestli ji tu máš doopravdy jen pro parádu, můžeme udělat malej obchůdek.“

„Koukni se,“ povídám, „jseš první běloch, kterýho po dlouhý době zase vidím, ale jestli budeš pokračovat, rovnou tě vyhodím. Je to jasný?“

Nedův úsměv pohasl. „No dobře, dobře,“ mávl oběma rukama jako na omluvu.

„Beru to zpátky.“ Prohnaně se na mne podíval. „Ale tím jsi mně jenom potvrdil, že mám pravdu.“

„Kam máš namířeno?“ odváděl jsem řeč. „To už jsi nechal lovu?“

„Kamaráde,“ kývl vítězně hlavou. „Letos jsem udělal ternu. Pád jsem nahoře v tundře na kraj, kde se hemžilo bílejma liškama. Skoro jsem nic jinýho nebral. Mám vyděláno na pár roků dopředu a teď si chci dát pohov. Nebo si možná dole na jihu zařídím nějakou malej kšeft.“

„A proč tak brzo odjíždíš?“

„Lišky se ztratily tak náhle, jak se objevily.“ Podíval se po rámech na stěnách. „A tohle už mně nestálo za to. Pojedu si pěkně pomaloučku od stanice ke stanici, všude se pár dnů zdržím a kožky prodám teprva tam, kde nabídnou nejvíc. Při nejhorším dovezu kůže do Fort Chipewyanu.“

Fort Chipewyan. Zdálo se mi, že mi někdo sevřel krk. Tenhle člověk tam dorazí před koncem zimy, uvidí strýce Josefa, pokud tam vůbec ještě obchoduje, a pak se pustí dál na jih...

„Copak, stalo se něco?“ zeptal se Ned.

„Ne, nic,“ zavrtěl jsem hlavou a zvedl hrnek s čajem.

„Sakra, úplně bych byl zapomněl...“ vyskočil a hnal se ven. „Tohle je zbožíčko,“ hlásal vítězně, když se vrátil. Ve vztyčených rukách nesl dvě ploché láhve rumu. „Jenom tak mezi náma, vezl jsem jich nahoru celou bednu. Já vím, že je zakázaný prodávat to rudochům, ale potřeboval jsem sem tam nějakou službičku a za rum pro tebe ty špindírové udělají všechno na světě.“

„Nakonec ti snad i pomáhali za lok rumu lovit, ne?“

„Abych pravdu řekl, trochu jo.“

Tak tohle je taky lovec, řekl jsem si. Bez svědomí, bez kousku citu v těle.

Jestliže Indiáni lovili pro něho, znamená to hlad pro jejich rodiny, nedostatek potřeb až do konce příští sezóny.

„Možná že ti řekli i o kraji, kde najdeš bílý lišky...“ nakouzl jsem větu, ale nebylo třeba ji dokončit. Z Nedova výrazu jsem usoudil, že jsem uhádl. A Indiáni se za trochu kořalky připravili o možnost nakoupit nové pušky, střelivo a ostatní, čeho se jim nedostávalo.

„A co strychnin, ten jsi náhodou nevez?“ zeptal jsem se ho.

„Co si myslíš?“ vykřikl, ale přesvědčivě jeho obrana nezněla. Na Severu se pokládá lovení zvěře pomocí jedu za těžký zločin. K tomu se mi jistě nepřizná.

Ned si přinesl nový šálek čaje a bohatě dolil rumu. „Nedala by si ta

tvoje křepelíčka s náma? Kdybychom se tu tak všichni pěkně napařili, změnil bys možná názor. Tak nekoukej jako mnich, člověče.“

Díval jsem se na něho a bylo mi smutno. Po Robertovi jsem zase jednou potkal bělocha. Vyklubal se z něho takovýhle exemplář. To, co na sebe prozradil, mi stačilo, a co jsem viděl a slyšel, předešlé jen potvrzovalo.

Ale Ned sám mi konečně mohl být lhostejný. Musel jsem však počítat s tím, že kamkoliv přijde, bude vyprávět o podivném pavoukovi, který odmítá trochu zábavy a proviňuje se proti zákonům pohostinnosti. A lidi na stanicích si budou říkat, kdo by to asi mohl být, a zjistí, že s nikým podobným se ještě nesešli. Podivení vzbudí zvědavost, a kdo ví, jestli se někde nevyskytne i nějaký člen Kanadské jízdní a nepřijede se podívat, co to má ve svém kraji za divného cizince.

„A kde je vůbec ta holka,“ vyrušil mě Ned z myšlenek. „Hodí mně zrádlo a ztratí se, jako bych jí smrděl. Ty dovolíš, aby se Indiánka takhle chovala k bělochovi?“

„Asi má venku co dělat. Já jí neporoučím. O své práci si rozhoduje sama.“

„Tak já se na tu její práci kouknu.“ Ned se zvedl, zakymácel se a vykročil ke dveřím.

„Dej si pozor na Noataka,“ varoval jsem ho. „Nic si na ni nedovoluj, jinak ho máš na krku.“

Ned vyprskl. „Viděl jsem v životě víc špinavých Indiánů, než bys doved spočítat, a se všema jsem si poradil. Takže si ty svoje rady můžeš klidně nechat.“

Už abys byl za horama, říkal jsem si a čekal. Venku bylo ticho, až za chvíli jsem zpovzdáli slyšel nějaké hlasy a krátce nato vpadl Ned dovnitř.

„Ty tu teda máš pořádek,“ řekl vztekle a postavil na stůl další dvě láhve rumu. „Holka se courá po lese a Indián za ní a nic nedělá.“

„Copak?“ zeptal jsem se. „Nechtěla si s tebou vyjít na procházku?“

„To je snad jedno. Jenom jsem na ni ale zavolal, už tam byl ten učouzenej kluk a točil si sekyrkou v ruce. A že by se mně ten kukuč líbil, to říct nemůžu.“

„Jemu se tvůj taky třeba nelíbil.“

Zklamaně nade mnou vzdychl. „Nikoho nepotřebuju,“ řekl. „Jak mám tyhle přátele, stačím si sám.“ Láskyplně popleskal láhev a

otevřel ji. Než padlo šero, byl opilý, že sotva stál na nohou. Při večeři víc jídla rozházel po stole a po zemi, než donesl do úst, a brzy nato si rozložil kožešiny ke kamnům a usnul. Beatrice celou dobu nepromluvila, mlčel i Noatak, ale celým svým chováním dával najevo, co si myslí o běloších. Až těsně před spaním se ozvala Beatrice: „Zdrží se tu dlouho?“ zeptala se tiše.

„Ne, ráno odjede,“ řekl jsem. „Původně chtěl...“

„Díky,“ řekla s úlevou a pak se na mne usmála a opakovala: „Díky.“

„Ne zdravej kraj - pro něj,“ řekl Noatak.

Ned se probudil s kocovinou a dlouho mu trvalo, než se vzpamatoval. Ještě po snídani otálel, pokukoval po Beatrici, ale nic si nedovolil. Noatak seděl podle svého zvyku na bobku, zády se opíral o stěnu a pohrával si se sekerou. Nedovi z něho zřejmě nebylo právě volně.

„No nic,“ řekl konečně Ned jízlivě. „Jak vidím, společnost právě nejásá, že mě má mezi sebou. Tak si to tu teda patlejte dál po svým a já pojedou, abych nepřekážel.“

Nanosil věci do saní. Vyšel jsem za ním. Ned zapřáhl psy a zahulákal na ně.

Pak se na mě ušklíbl. „Měj se tu hezky, drahej kamaráde. Až se zase potkáme, já ti tvý pohostinství oplatím.“

Saně se daly do pohybu a řítily se ze svahu, až se za nimi prášilo. Stál jsem venku, dokud se nezměnily v pouhý bod, a pak jsem ještě dlouho hleděl na neporušenou bílou pláň. Cítil jsem úlevu, ale zároveň mi bylo hořko. Ned tu zanechal něco ze své špíny a já jsem se styděl přijít na oči Beatrici i Noatakovi. Vyšel jsem si do lesa, pak jsem se pobavil se psy a teprve k obědu jsem se vrátil do srubu. Beatrice se na mě chápavě usmála.

„Lidi jsou všude stejný,“ řekla. Noatak na to odfrkl, ale mlčel. Asi vycítil, že to tak v tuto chvíli bude lepší. A já jsem ráno vstal a vyjel o den dřív než sem původně zamýšlel. Beatrice se na nic neptala. Uvařila mi snídani, zabalila do vaku jídlo a vyprovodila mě ven.

„Už na něho nemysli,“ řekla. „A vrať se v pořádku.“

Znovu jsem si uvědomil, že můj útěk vlastně skončil. Jaké je to skrývání, když mě zná tolik lidí? A teď ještě setkání s bělochem, který pojedje od stanice ke stanici a bude vyprávět... Ale co, říkal jsem si ve snaze zahnat obavy, které mi jako severská letní pohroma bzučely v uších. Změnil jsem se. Už nejsem ten vyplašený kluk, co jedné tmavé noci narychlo opouštěl Fort Chipewyan. Svědčí o tom i Nedovo chování. Pokládal mě zřejmě za staršího. A nikdo tu nezná mé pravé jméno, ani můj původ. Ned se ani mrknutím nepodivil, když jsem mu odpověděl, že jsem přišel z Yukonu. Obavy však neodcházely. Tu noc před návratem do srubu trochu sněžilo, ale ne zase tolik, aby se nám špatně jelo. Navíc sníh hned umrzal a bílé svítivé ráno mi pozvedlo náladu. Spěchal jsem a brzy po poledni jsem s radostí vyhlížel, kdy konečně uvidím svou starou zčernalou a nepohodou omlácenou chatu. Když vykoukla mezi stromy, cosi mě zarazilo. Z komína se nekouřilo, a jen jsme dojeli blíž, zjistil jsem, že zmizeli Noatakovi psi. Zastavil jsem se a v běhu rozrazil dveře. Místnost byla vychladlá a zpřeházené věci a převržené židle svědčily o spěchu. Na něco jsem si vzpomněl. Vyběhl jsem ven. Můj dojem se potvrdil. Než jsem dojel, mimoděk jsem si všiml něčeho nezvyklého na prostranství před srubem, ale uvědomil jsem si to až teď. Kromě mě se ve sněhu rýsovaly tři stopy saní, a když jsem si je prohlédl, bylo mi jasné, že jedny z nich mířily sem a dvojce do lesa. Znamenalo to, že kdosi přijel a opět odjel a další saně, zřejmě Noatakovy, následovaly. Chvilí jsem zklamaně stál a pak jsem pomalu odstrojil psy a nanosil náklad do chaty.

Ohlížel jsem se po nějakém dopise, po zprávě, proč Beatrice s Noatakem tak narychlo odcestovali, ale nic jsem nenašel. V té chvíli mě napadlo jediné vysvětlení. Unkatak usoudil, že jeho dcera je už schopna cesty, a chtěl ji mít v táboře. Někoho pro ni poslal a Noatakovi nezbývalo, než se připojit, přestože mu hrozil trest. Nebo přijelo víc jeho soukmenovců a prostě ho přinutili odjet s nimi. Znovu jsem vyšel a prohlížel si stopy. Pokud jsem mohl rozeznat, u každých saní se vyskytovaly jedny lidské šlápoty. Teď teprve ve mně hrklo. Jak to, jen dvojce? Měl bych najít ještě další, aspoň jedny. Ale ať

jsem se díval, jak chtěl, nebyly tam. Co se tu vlastně dělo?

Stál jsem a stál a nedokázal se v tom vyznat. Běžel jsem dobrých dvě stě metrů po stopách a v místech, kde se překrývaly, jsem znovu hledal, lezl po čtyřech a prohlížel každý otisk, ale bezvýsledně. Že by snad Beatrice seděla na saních a nechala se vézt? To se mi k ní nějak nehodilo.

Jistě aspoň na počátku jízdy by využila příležitosti k výšlapu. Sama se už několikrát projela s Noatakovými psy a cesta ji nikdy příliš neunavila.

Nepokoj, který se ve mně už od samého objevu pouhých dvou stop vzmáhal, se měnil v paniku. Tady se přihodilo cosi nepěkného.

Rozběhl jsem se zpátky. Nepořádek nejenže novými očima vypadal jinak - kožešiny na kavalcích zpřeházené, několik rámu s kůžemi se válelo po zemi, u kamen ležely střepy jediného hliněného hrnku, který jsem měl - ale navíc ještě chyběla Noatakova puška, sekerka a jedna z mých zbraní. Na podlaze jsem zahlédl několik odřezků postrojových řemenů a tenkých zkroucených řemínků, jakých používají Indiáni na nejrůznější účely. A ze skrýše pod kavalcem se vykulily dvě láhve kořalky, a když jsem pátral po dalších, nenašel jsem je.

Vyběhl jsem ven a zavolal. A ještě jednou a opět. Neozvala se ani ozvěna, jen psi napřímili uši a vyštěkli. Klusal jsem ke stráni za srubem a tam jsem se zarazil. Sněhem se táhla brázda a mířila nahoru do lesa, ale ten, kdo tudy pěšky šel, se zase vrátil do srubu. Nebo naopak, někdo přišel a opět odešel. Zaběhl jsem pro pušku a na prostranství jsem vystřelil do vzduchu. Psi vyskočili na všecky čtyři a spustili rámus. Nemilosrdně jsem je zahnal do pelechů, vystřelil znovu a poslouchal. Nic. Kraj byl tichý, tišší než kdy jindy. Teď už jsem neběžel. Utíkal jsem, hnal jsem se po stopách nahoru do stráně a pak lesem dál, až jsem narazil na místo, kde na bělostném podkladu zmrzla kalužinka krve. Okolo se povalovalo několik ptačích pírek. V mžiku mi bylo jasno. To jenom Noatak se vypravil na lov - ale co potom znamená to všecko dole? Letěl jsem ke srubu a už jsem se nerozmýšlel. Tady se stalo něco, co přinejmenším potřebuje vysvětlit.

Znovu jsem zapřáhl obě smečky a natahal na saně to nejnnutnější. Zhltl jsem pár kousků masa, psi dostali své ryby, a ještě než je stačili pozřít, pobízeli jsem je po stopách saní, které vedly kamsi do neznáma. Sledovaly břeh jezera, klíčkovaly mezi stromy a porostem,

najížděly do stráně a zase se spouštěly dolů na rovinu, hodinu za hodinou stále stejně a bez jediné známky, že by ti, kdo tudy spěchali, zastavili. O chvatu svědčily i stopy dvojích mokasínů, které neúnavně překrývaly otisky psích tlap. Ti lidé neodpočívali, nevyhlíželi na saně, ujížděli jako blázni. Jeli jsme celý den a větší část noci. Za svítání jsme vyrazili do volné krajiny. Asi v polovině odpoledne se mi zdálo, že se kdesi v dálce kmitla tmavá tečka. Než jsem zarazil, abych se mohl dobře podívat, bílá zvlněná pláň byla opět pustá. Už jsem si myslel, že jsem se zmýlil, když se bod objevil znovu a vzápětí zmizel. Teď teprve nastal závod. Hnal jsem psy křikem i práskáním biče. Letěli, sotva jsem jim stačil, a paže na přívěsném řemenu mě začala bolet v kloubech. Terénní vlna mi na chvíli skryla předmět, ale když jsme vyjeli nahoru, zdál se blíž, než bych byl čekal. A za necelou půlhodinku už jsem rozeznal saně se smečkou psů a mužem, klusajícím vzadu.

Muže jsem zatím nepoznal. Teprve když jsem se přiblížil, zjistil jsem, že je to Noatak. Přidal jsem do klusu a houkl na něho. Jistě mne slyšel, protože trochu pootočil hlavu, ale běžel dál.

„Zase ta tvoje paličatost,“ nadával jsem za ním. „Kdy už s tím dáš konečně pokoj?“

Vymáčkal jsem z upachtěných psů všecko, co jen šlo, a na vrcholku dlouhého povlovného svahu jsem vyskočil na náklad. Vůčihledě jsme se Noatakovi přibližovali, a ještě než se svah zhoupł novou vlnou, jeli jsme v závěsu.

„Hej,“ křikl jsem, „co se děje?“

Neodpověděl. Seskočil jsem a uhnul psy stranou. Za chvíli jsme klusali v jedné rovině. Před námi se sněhem vinula jediná stopa saní.

„Nechtěl bys mi povědět,“ hulákal jsem na něho, „kde je Beatrice?“

„Běloch smrad u zadku mých psů,“ utrl se.

„Zato ty voníš,“ odsekl jsem mu a dostal na něho jako už tolikrát znovu vztek. On si o to přímo říkal, nebo ještě spíš k němu vědomě provokoval.

Jeho vinou jsem si připadal jako kluk, kterého uličníci neustále nutí do rvaček, na které nemá chuť.

„Řekneš mně už, kam se ženeme?“

„Běloch nemusí. Noatak sám.“ Vypustil ústy až příliš známý zvuk a klidně klusal dál.

„Tak dávej pozor,“ zařval jsem. Popohnal jsem spřežení a pak jsem obloukem zkřížil jeho cestu. Noatakovi psi, aby v plném tempu nenarazili do mých, uskočili a museli ostře uhnout, saně zadržly, naklonily se a pak se několikrát překulily. Náklad se rozsypal a Noatak s rukou, kterou nestačil včas vytáhnout z přívěsného řemenu, skončil několika kotouly daleko od saní. V mžiku byl na nohou a vyrazil proti mně.

Nechal jsem ho doběhnout na dva tři kroky, vyběhl mu naproti, chytil jsem ho za ruku a smýkl jím na zem. Indián zařval a zůstal ležet. „Tak co, kamaráde, už toho necháme?“ řekl jsem plný vzteku.

Noatak se pomalu zvedal a levičkou si podpíral loket druhé ruky. Bud' se poranil, než uvolnil ruku z řemenu, nebo jsem mu s ní něco provedl já. A příznám se, že mě to v té chvíli ani trochu nemrzelo.

„Človče, měj přeci rozum. Chci vědět, co je s Beatricí.“

Hrozivě si mě změřil a pak ukázal bradou. „Pomoz naložit saně. Jedna ruka málo.“ Zaklesl si pravicí za pláštěnku a obličej mu ztuhl bolestí.

S Noatakem nic nehnulo, mé domluvy ani pohrůžky se ho nedotkly. Snažil se postavit saně na skluznici a křičel na psy, kteří se ještě nevzpamatovali z překvapení, a jak se pokoušeli dostat se ze zmotaných postraňků, dali se do rvačky. Šel jsem mu pomáhat, ale dával jsem si pozor. Zdálo se, že tentokrát skutečně neklame.

„Tak už začni,“ řekl jsem.

„Běloch smrad...“

„Tak ty toho nenecháš?“ zařval jsem na něho.

„...každej běloch,“ dodal nevzrušeně, a můj křik prostě přehlížel. „Tvůj kamarád největší smrad. Vzteklej vlk - podlej.“

„Kterýho kamaráda myslíš?“ zeptal jsem se, ale už mi cosi začalo docházet.

„Jen jeden u tebe - ne?“ sykl mi do obličeje a házel na saně příkrývky.

„Čekal, až Noatak pryč, a odvez Beatrici.“

„Cože?“ I když mi něco podobného už před chvílí napadlo a o Nedovi jsem si nedělal žádné iluze, bránil jsem se uvěřit, že by provedl takovou špinavost.

„Přeřezat moje postraňky,“ ukázal Indián. „Noatak nejdřív svázat. Čas pryč...“

„Proč jsi tam nenechal nějaký znamení?“

„Když ty chytíš jet - ty vidíš stopy. Když nechytíš, jaký znamená? Noatak radší sám. Noatak běloch zabít.“

Přeběhl mi po zádech mráz. Noatak mluvil smrtelně vážně. Neváhal by vystřelit v první vteřině, kdyby se mu naskytla příležitost.

„Na to je provaz, Noataku. Přišli by si pro tebe...“

„Nikdo neuvidí,“ odbyl mě Noatak.

„Já tě uvidím. A Beatrice.“

„Ona z našeho kmene. Neprozradit. A ty - taky ne. Noatak vzteklej, že ty tady. Noatak vědět, ty nechytíš - zabít.“

„Víš, že jsem docela rád, že máš něco s rukou? Aspoň to teď necháš na mně.“

„Noatak střelil i druhou. Sekyrka taky.“

„A já ti povídám, že to necháš na mně. Jinak tě svážu a povezu tě na saních jako balík kožešin. Tak si vyber.“ Utáhl jsem řemeny Noatakova rance. „A teď si odpočiň. Jedu napřed.“

Když jsem se za chvíli ohlédl, Noatak seděl na saních a jel za mnou.

Vzdálenost se rychle zvětšovala.

Ujížděli sme skoro do večera. Už jsem uvažoval, že se před setměním utáboříme, když jsem v dálce zahlédl první stromy. Zamířil jsem k nim.

Netrvalo hodinu a dojížděli jsme k cípu lesa. Stopa se točila kolem něho a za ním mně mizela z očí. A když jsem zahrnul, naskytl se mi podivný obrázek.

Ve vzdálenosti necelých padesáti kroků kráčel proti mně muž s rukama za zády, skoro tak, jako by si tu poklidně vyšel na podvečerní procházku, nebýt ovšem toho, že na paty mu šlapali psi a na saních za nimi seděla s puškou položenou na kolenou Beatrice a šlehala muži bičem kolem uší.

Samozřejmě, byl to Ned, ale v jakém stavu. Sotva se vlekl a potácel se jako opilý. Když mě viděl, zařval a vykročil rychleji.

„Zaplatpámbu,“ křičel, „že už konečně jedeš. Zbav mě ty čarodějnice, člověče - au!“ Dobře mířená rána ho zasáhla do tváře. Mimoděk si ji otřel o rameno a zastavil se. „Co hodin se už takhle hrabu sněhem - ruce mám úplně bez krve, jak mně je stáhla řemenem...“

„Já jsem taky ráda, že tě vidím,“ zavolala Beatrice, než jsem mu mohl odpovědět. Její hlas zněl vesele, ale obličej měla ztuhlý,

nedokázala se ani zasmát, ani zamračit, nic. Když otevřela ústa, rty se jí sotva pohybovaly. „Dolů,“ nařídil jsem jí. „Pojď dolů a běžej.“

Snažila se uposlechnout. Sklouzla ze saní, ale musela se o mne opřít a hlavu mi položila na rameno. „Nemohla jsem ho pustit ani na moment z očí,“ řekla tiše.

Několikrát jsem s ní přešel sem a tam, pak už pohybovala nohama sama. Pušku a bič nepouštěla z rukou.

„Cos to s ním udělala?“ zeptal jsem se jí.

„Nic.“ řekla. „Pořádila jsem si nového psa,“

„Teda - Beatrice...“, zmohl jsem se jenom vydechnout a pak jsem se dal do smíchu.

„Nechchtej se tu jako blbec a radši přeřízni ty řemeny,“ vztekal se Ned.

„Heled', ty buď rád, že jsem v poslední chvíli předjel Noataka. Napálil by to do tebe a vůbec by se s tebou nebavil.“

„Toho jsem se taky bál,“ zkontroloval Ned. „A tahle mě tady div nezastřelila. Kulka se mně doslova otřela o palici...“ Znovu vykřikl - Beatrice uměla výborně zacházet s bičem.

„Učím pána trochu slušnosti,“ řekla s hranou skromností. „Neříká se tahle a ona, ale - když už jsme se tak důvěrně seznámili - aspoň slečna Beatrice.“

„Slečna Beatrice,“ zoufale se zašklebil Ned. „Podívej se na mě, jak vypadám.“

Teprve teď jsem si ho prohlédl. Přes čelo a tváře se mu táhly krvavé škrábance, jako by se dostal do křížku s medvědem, a rány po bičí ošklivě nabíhaly.

„To není ženská, člověče,“ sténal. „To je vlčice. Div mně nevyškrábala oči, a ty rány bičem...“

„Ty jsi svoje psy taky nešetřil, když jsi mě odvážel,“ odpověděla mu klidně Beatrice. „A vyhrožoval jsi, že když tě nebudu poslouchat...“

„Tak mě už konečně odřízni,“ vykřikl Ned.

„...uvážeš mě za ruce ke stromu a sešleháš mě bičem, že na mně nebude kousek kůže zdravý,“ dokončila Beatrice. „Na tobě je kůže zdravý až moc, ale to se dá napravit.“

„Tak už dost,“ řekl jsem a vytáhl nůž.

Přeřízl jsem řemen a odhrnul Nedovi rukáv. Zápěstí měl naběhlá a hřbety rukou bílé. Podíval jsem se na Beatrici. Se zájmem přihlížela,

a když se naše pohledy setkaly, pokrčila rameny.

„To je od toho, jak sebou pořád cukal. Nechtěl táhnout. Tak pevně jsem ho nsvázala.“

Ned opatrně hýbal pažemi a po chvíli se odvážil plácát palčáky o sebe.

Obličeje se mu křivil bolestí.

„Trvat to dýl, tak jsem přišel o hnáty,“ vrčel.

„Tvoje věc,“ řekl jsem. „Nemáš se pouštět do dobrodružství.“

„Nejseš ty fakt nějaký potrhlej?“ zařval na mě. „Koukni se, jak vypadám.“

Ty škrábance po obličejí pálí jako d'as, a udělala mně to obyčejná Indiánka.

Na hlavě mám bouli jako vejce a ruce skoro chromý, a to ty jako běloch necháš jen tak?“

„Povídám ti, abys přestal.“

Chvilí se mi vztekle díval do očí. „Tak se jdi vycpat i s tou tvou indiánskou courou!“

Už jsem se neovládl.

Ruka se mi zvedla sama od sebe a zabořila se mu do žaludku. Ned vyhekl a předklonil se. Kopl jsem kolenem a zasáhl ho do nosu. Vyhrnula se mu krev, která mi vrátila rozvahu. Nechal jsem ho. Ned v pokleku chrčel a krev potůčkem crčela do sněhu. „Ty mizero,“ vyrážel ze sebe. „Tohle ti nedaruju Jen co budu v pořádku...“

„Těžko bude v pořádku,“ řekla Beatrice. „Támhle vidím Noatakovy psy.“

Vytáhl jsem ze saní kulovnici a vykročil Noatakovi naproti. „Musíš mi pomoci, Beatrice,“ řekl jsem.

„Jestli chceš - ale zatím nevím jak. V tomhle případě mě Noatak neposlechne.“ Jejím pohledu jsem nerozuměl.

Vzdychl jsem si. S tou situací jsem si skoro nevěděl rady. Noataka jsem do jisté míry chápal, ale nehodlal jsem přihlížet vraždě. A Noatak byl schopen Neda zabít třeba jen jednou rukou, i kdyby přitom měl sám vypustit duši.

„Zastav,“ křikl jsem, když se Indiánovo spřežení přiblížilo. „Všecko je v pořádku, Beatrice se nic nestalo.“

Noatak klusal nevšímavě dál. Nebyl už čas. Zvedl jsem pušku a vystřelil.

Před prvním tahounem vystříkla sprška sněhu. „Ted' to bude pes.“

Indián trhl popruhy a psi zarazili. „Ty chránit zloděje ženy,“ řekl opovrhlivě. „Noatak ho zabít. Ne dnes - zejtra. Ne zejtra - za rok. Jednou zabít.“ Stál napjatě jako mladý vlk nad kořistí a oči mu blýskaly. V té chvíli se mi proti mé vůli docela líbil. Bylo v něm tolik síly a skryté energie, že bych se na Nedově místě snažil zahrabat co nejhloub do sněhu, přestože přímé nebezpečí právě ted' nehrozilo.

„Nemáš čím,“ upozornil jsem ho. Tvoje zbraně mám na saních. Když jsi rovnal psy, vzal jsem ti je.“

Prudce hmátl do kožešin a pomalu se napřímil. „Běloch smrad...“

„Jo, to už jsem slyšel,“ řekl jsem, jak jsem uměl nejkldněji. „A už jsi za to svoje dostal. V tomhle případě, pokud jde o něho, máš snad i trochu pravdy. Ale o to ted' nejde. Dobře mě poslouchej. Pojedeš hezky daleko před námi, a když nám ujedeš, nebude mě to mrzet. Sejdeme se ve srubu.“

Indián stál a zamračeně mě pozoroval. Pak stočil pohled k Beatrici.

Nevěděl jsem, co se mu honí hlavou, ale najednou neočekávaně kývl.

„Beatrice se mnou,“ řekl a číhal, co odpovím.

„Dobře, jak chceš. Rozhodnutí ale nechám na ní.“

Za mnou bylo ticho. Obával jsem se odvrátit pohled od Noataka. Byl schopen každé lsti.

„Pojedu s Noatakem,“ ozvala se konečně Beatrice.

Noatak beze slova otočil spřežení a čekal. „Moje zbraň,“ řekl jen tak mimochodem.

Ohlédl jsem se. Ned se krčil za saněmi a zřejmě mu bylo špatně.

„Jed'te domů, nečekejte na mě,“ šeptal jsem Beatrici. „Zůstanu tu s ním.“

„Nejpozději zítra přijedu za vámi.“

„A sám, ano?“ řekla.

„Moje zbraň,“ houkl Noatak netrpělivě.

„Raději si je tu nechám. Do srubu se bez nich obejdete...“

„Já si je vezmu na starost,“ řekla Beatrice. Zvedla pokrývku na saních.

Přehodila si řemen pušky křížem přes prsa a sekerku zasunula za pás. Noatak přihlížel a mlčel. Beatrice šla sněhem k němu, postavila

se na druhou stranu saní a chytila se řemenu. Pak křikla na psy a pomalým tempem se rozběhla. Noatakovi nezbylo, než se přizpůsobit. Ani se neohlédl, zato jsem se ohlédl já, a to hezky rychle. Ned šmátral ve svých saních a trhal za hlaveň pušky.

„Pust' to,“ řekl jsem.

Zarazil se. „To není na tebe. Ten kluk to myslí vážně, a jestli to s ním nesrovnám hned, najde mě, kdybych utek na kraj světa. Tak sakra - ta holka to tam musela přivázat.“

Šel jsem k němu a odstrčil ho. „Koukni se, mně je úplně jedno, co s tebou Noatak provede. Nic dobrýho si nezasloužíš. Ale dokud jsme spolu, žádný lumpárny ti trpět nebudu. Ani jemu. Je to jasný?“

„Ty jseš nějakaj fajnovka,“ uchechtl se. „Co jsem vlastně proved? Sebral jsem ti holku, o kterou - Jak jsi sám povídal, nezapomeň - nestojíš.“

„Člověče,“ dodal naléhavě, „vždyť je to jenom Indiánka, copak ti to ještě pořád nedošlo? Jak se to koukáš na život tady na Severu? Co nesebereš a neulevíš, nemáš.“ Bezmocně nade mnou zavrtěl hlavou.

„Děkuju za poučení, ale teď bychom spíš měli myslet na noc.“

„Jak chceš,“ mávl otráveně rukou. „S tebou je těžký se dohodnout. Mám strach, že dokonce nemožný.“

Nevšímal jsem si ho a vedl psy mezi stromy. V závětří hustého křoví jsem zarazil. Ned se za chvíli dohrabal za mnou. Beze slova jsme se pustili do práce. Když se rozhořel oheň, rozehřáli jsme v kotlíku sníh.

„Koukej si nejdřív umýt obličej,“ řekl jsem mu. „Je na tebe pohled jedna hrůza.“

„Jo - a komupak mám poděkovat?“ zeptal se. „Co nedokázala ta dračice, dodělals ty.“

Už jsem se s ním nepřel. Nechápal mě.

„Řekni mi radši,“ zeptal jsem se ho, „proč ses vrátil tak pozdě. Proč sis na Beatrici nepočíhal hned? Když jsi o ni tolik stál.“

Odplivl si do ohně. „Já vlastně na nic podobného ze začátku nemyslel. Až cestou mně to začalo vrtat hlavou a najednou jsem zkrátka otočil saně a bylo to.“

„Musels ji překvapit, jinak by se jistě nedala tak snadno spoutat.“

„Však jsem taky nadarmo jeden čas nejezdil jako kovboj. Ze začátku se divila, co tam chci, ale pak že mně teda udělá něco k jídlu. Ten indiánskej parchant šel pryč, vyčíhal jsem si ho. A potom jsem jí

hodil provaz přes hlavu -“

„Ty jseš pacholek nad pacholky,“ ulevil jsem si, i když jsem si umiňoval, že už se s ním nebudu hádat.

„Nechtěl bys toho nechat? Nepovedlo se, tak se nepovedlo, no. A nikomu se nic tak hrozného nestalo. Odneseš si to sám, tak co?“

Mlčky jsme pojedli a jen jsme odložili nádobí, Ned vytáhl nezbytnou lahvičku a pohodlně se uložil na bok. „Chceš?“ zeptal se.

Zavrtěl jsem hlavou. „Díky, nemám chuť.“

„Tak už neblázni,“ utrl se na mne. „Do smrti dobrý.“ Natáhl se? a nalil mi do čaje rum. „Přeci proto, že jsme si něco vyvedli, se nemusíme věčně hádat. Smažme to a jedem znova. Jako kdybysme se tu právě potkali.“

„Dobře, jak chceš,“ řekl jsem.

„Tak je to správný. S kolika chlapama já se v životě serval, snad bych to už ani nespočítal. Rozbili jsme si huby, ale druhý den jsme si potřásli rukama a byli jsme zase ty starý kámošové jako předtím. I když jsme si pak třeba zase někdy nařezali. Ale tak už to chodí, ne?“

Přihýbal si z láhve, jako by se bál, že mu ji vezmu.

„Ale řeknu ti, že už se usadím,“ ozval se za chvíli. „Ne, že by tohle nebyl dobrý život - volnost - můžeš si dělat co chceš, nikdo tě furt netahá za šos, tohle se nesmí a tak, ale přeci jenom bych už asi zasluhoval trochu klidu, ženský péče a dobrýho pravidelnýho jídla. A ta spousta sněhu mně taky leze na nervy.“

Mlčel jsem a upíjel ze svého hrnku. Rum mě rozehříval. A byl jsem příliš unavený na to, aby se mi chtělo do řeči. Nedovi to však zřejmě nevadilo.

Dostal se do povídavé nálady a hrozilo nebezpečí, že provykládá celou noc pokud se nezpije, až padne.

„Už jsem ti povídal, že mám vyděláno dost, takže bych si moh zařídit nějaký kšeft. Jenomže horší je, že já neudržím peníze. Stačí, když potkám starýho kamaráda, a zapomenu na svět.“ Povzdechl si. „Jo, pro kamaráda všecko.“ Zvedl láhev a v hrdle mu zaklokotalo. Byla prázdná. Odhodil ji a z pokrývek vyhrabal další. „Ale ty nepiješ.“

„Mně to stačí. Mám za sebou pár pernejch dnů a za chvíli bych usnul.“

„A já jsem se byl asi jenom tak projít, ne?“ zeptal se napůl opile, a pak si uvědomil, co vlastně řekl.

„Sakra, ta mně dala,“ vydechl skoro s obdivem. „Škoda že jsem si ji

nemoh nechat. Byla by to práce jako s divokým koněm, ale potom...“ zamlaskal a říhl.

„Jak daleko na jihu by ses chtěl usadit?“ pokoušel jsem se změnit řeč.

„Tam, kde je pořád teplo, žádný mrazy, chodíš si jen tak nalehko... Ale nejdřív se trochu poohlídnu. Jeden můj známej se prej zaved někde v Kalifornii, má tam mít nějaký ovocný plantáže. Docela s chutí bych do toho nějaký dolar vrazil.“ Upil a několikrát zhluboka vydechl. „Prima kluk, tenhle Pete. Hlavu holou snad už odmalička, ale co v nich měl, na to nestačí tucet chlapů. Co ten si doved vymyslet... Jeden čas jsme to táhli ve třech. Já, Pete a Frank. To bylo taky číslo, tenhle Frank O'Brian.“

Hrnek mi vypadl z ruky. Nic jsem neslyšel, říkal jsem si a pomalu jsem si sedal. To jméno tu nepadlo. Už jsem zapomněl. Vymazal jsem Franka ze svého života...

„Co je?“ zeptal se Ned a prohlížel si mě opilýma očima.

„Nic,“ slyšel jsem sám sebe jako z dálky, a sotva jsem poznával svůj hlas. „Skoro jsem usnul.“

„No to je teda pěkný. Člověk tu vypravuje, a pánovi se chce spát. O co, že tě spánek přejde, až ti začnu vypravovat, co všeko jsme vyváděli!“

Předstíral jsem, že pozorně naslouchám, a vši silou jsem se nutil do klidu.

„Jak jsi říkal, že se jmenoval ten tvůj kamarád?“

„Myslíš Pete? Počkej, říkali jsme mu Kudrnatěj Pete - pro tu jeho holou palici, ale jmenoval se - jo - Bauman. Pocházel odněkud z Německa.“

„Ne, ten druhěj.“

„Jo Frank? Frank O'Brian. Proč?“

„Myslím, že jsem o něm někde něco zaslechl.“ Ted' už první leknutí přešlo, ale stále ve mně ještě doznívalo. Tak znenadání narazit na Franka... A na člověka, který ho znal... Tak bez přípravy...

Vyrušil mě Nedův chechot. „Někde o něm něco slyšel,“ vyrážel ze sebe.

„Páni kavalíři. O Frankovi někde něco zaslech.“ Přestal se smát a předklonil se, div nepropadl obličejem do plamenů. „Človče,“ řekl nevěřicně, „kdo se jenom otřel o Severozápadní teritoria, musel o Frankovi slyšet tolik historek, že by se nevešly do tlustý knížky.“

Franka přeci znal celej Sever, právě jako on ten celej Sever taky znal. Odkud jsi spad?“

Nevěděl jsem honem, co říct, ale Ned nepotřeboval pobízet. „Frank O'Brian!“ obdivně vydechl a zašklebil se. „Frank byl kámoš k pohledání. Vždycky ses na něho moh spolehnout, pokud nešlo o prachy nebo o holky. Na zdraví Franka O'Briana,“ zařval znenadání, až jsem se lekl, a vypil naráz půl láhve.

„Tohle Frank taky uměl jako nikdo jinej.“

To teda ano, přikývl jsem v duchu. Ten krátký čas, co jsem ho měl na očích, vlastně nic jiného nedělal.

„Frank se nepáral s pitím, s ničím a s nikým,“ vykřikoval Ned. „Já ti řeknu...,“ zarazil se a mávl rukou, „ale to bysme tu museli sedět celej rok, než bych ti všechno vypověděl. A ani o něm všechno nevím. Na čásek jsme si vždycky zmizeli z očí - ale přece jenom ti něco řeknu. Jednou jsem se s ním srazil, když se právě vypořádal s dvěma indiánskejma pacholkama. To byl kolotoč, člověče!“

„Přepadli ho?“

Ned se rozchechtal. „Přepadli Franka? Jseš malej? Frank měl uši a oči kolem celý hlavy. Toho nikdo nedokázal překvapit.“

„Tak co?“

„Přepadli Franka!“ Ned nebyl schopen zastavit smích, chytal se za břicho a pěstí si tloukl do kolena. „Čerta ho přepadli,“ vykřikoval potom. „Frank měl tu sezónu smůlu a zdálo se mu, že Indiáni si jako na vztek vezou nějak moc kožešin. Tak se s nima chtěl rozdělit.“

„A jak to dopadlo?“

„Znova se ptáš jako miminko.“ Hledal mě krví podlitýma očima, které mu plavaly v slzách smíchu. „Indiáni zkrátka nechtěli, a to by ti mělo stačit.“

Frank nerad viděl, když měl někdo jinej názor než on. Jednoho vzal pažbou do palice, a když ten druhý po něm skočil, dostal broky ze dvou kroků rovnou do břicha. „Zvedl ukazovák a komíhal si jím před nosem. „Frank se s nikým nepáral,“ prohlásil důrazně, zamračil se na mne a zhluboka se napil.“

„Pak mě vypravoval, že nejhorší bylo dostat se s takovým nákladem na stanici. Psy umořil skoro k smrti a sám přijel vyhublej jako bič. Ale nezahodil ani kožku. A pak si čas žil jako král.“

„A co ty Indiáni?“

„Copak já vím?“ podivil se Ned. „Měl jsem nějakou práci dál na

západ, tak jsem pospíchal, abych všechno stačil před oblevou vyřídit. A Frank se taky moc nezdržoval. Jaro bylo na spadnutí.“

Seděl jsem ztuhlý hrůzou. Tohle tedy taky byl Frank O'Brian. Tak jsem ho neznal, a zřejmě o těchto jeho kouscích nevěděl nikdo na jihu. Co si se ve mně zatvrdilo. Frank byl chladnokrevný vrah. Zabíjel s rozmyslem a pro svůj prospěch. Bezohledně jako zvíře. Dobře jsem udělal, řekl jsem si poprvé od chvíle, kdy ležel přede mnou na podlaze chaty Ley Kellyové. Dobře jsem udělal, opakoval jsem si se studenou zavislostí, jakou bych byl sám u sebe nečekal. Nic jiného si nezasloužil. A tenhle asi s ním.

Ned se kýval ze strany na stranu a brumlal si.

„Dva Indiáni najednou, to je, co?“

„Nikdo je nenašel?“ zeptal jsem se.

„Jak já to můžu vědět?“ divil se. „Ale asi ne, jinak bych se o tom doslechl.“

Indiáni by jistě nemlčeli a běželi by za Kanadskou jízdní. A ty hoši nemají takový věci rádi, takže by se asi starali, kdo to provedl. A Frank takovýhle věci taky nikde neroztruboval, to mně věř.“

„Nic podobného jsme o něm na jihu nevěděli,“ vyhrkl jsem a hned jsem se polekal. Ale Nedovi už sotva co docházelo.

„Já ti to tu můžu vypravovat proto,“ blábolil, „že už Frankovi nic neublíží.“ S žalostným úšklebkem pokýval hlavou, „Zkrátka si tak dlouho vyskakoval na druhý, pacholek jeden, až mu to někdo zatrh.“ Udělal rukou nepovedený kříž. „Ať je mu země lehká. Užil si dost legrace, ale pospíchat tam nemusel.“ Z oka mu ukápla slza a sklouzla do vousů. „Zvlášť když se pak už nějak usadil, jak jsem se dověděl. Dole na jihu prej dělal docela dobrotu!“

Ned se pokoušel najít ústy hrdlo láhve a několikrát se minul. „To je legrace, vid’?“ řekl, když se napil. „Potkalo ho to, když začal dělat dobrotu. Takovej osud.“ Napřímil se. „Ale já ti to vysvětlím. Přestal bejt ostražitej. To je to celý. Myslel si, že když se polepšil on, že už všechny kolem jsou taky hodný.“

Kdybys tak věděl, říkal jsem si. Kdybys tak věděl, s kým sedíš.

„Já jsem pořádněj vazoun, to mně neupřeš,“ snažil se mě píchnout prstem do prsou. „A ty taky nejseš nějakěj útlej stromeček. Ale Frank byl větší a silnější. A teď si představ, kamaráde, že do takovýho chlapa, kterej měl nota bene tolik za sebou, se pustí nějakěj ubohej usmrkánek a voddělá ho.“

Naštěstí mě už neviděl, jinak by musel poznat, co se se mnou děje. I teď jsem cítil, že Nedovo vypravování ze mne smylo část viny, ale sám fakt, že jsem zabil člověka, zůstával v nezměněné podobě. A najednou jsem chtěl vědět, jak se na můj čin dívali ostatní, co se o něm povídalo, všechno, ať to sebevíc bolí, ať to se mnou provede cokoliv. Zatím jsem svůj případ viděl jen svýma očima. Jak připadal jiným?

„Co se s ním stalo?“ zeptal jsem se tiše.

„Co?“

„Jak to dopadlo s tím mladým?“

Ned krčil čelo a snažil se pochopit, co na něm chci.

„Jo, s Frankem...“

„Ne, myslím toho - toho mládence, co ho ...“, nedokázal jsem dokončit větu.

Nahlas mi to tenkrát nešlo, přestože jsem svůj příběh vyprávěl už Robertovi. Robert však byl nezúčastněný posluchač. Tady seděl člověk, který Franka znal, a i když byl už téměř úplně opilý, o celém případě něco věděl.

„Jo ten,“ pochopil konečně Ned a trochu se vzpamatoval. „Utek. Sebral se a zmizel a už ho nikdo neviděl. Taky to byl nerozum, říkali všichni. Takovej zelenáč, když se pustí na Sever, daleko nedojde.“ Jazyk se mu těžce převaloval v ústech a rty ho neposlouchaly.

„A co Kanadská jízdni, nehledala ho?“ Zatřásl jsem s ním. Báł jsem se, aby mi neusnul. Chtěl jsem vědět všechno, co mi může povědět.

„Počkej, dej pokoj,“ odstrkoval mě oběma rukama. „Jaká Kanadská? Proč by ho měla hledat? Nebo ho hledali? Ale to byl asi někdo jinej... Sakra - jak to vlastně tenkrát bylo?“ Mnul si čelo a přemýšlení ho zjevně velice namáhalo.

„Jo, už vím. Frank nebyl mrtvej...“

Vyskočil jsem, jako by mě bodl, Ned se vylekal.

„Cože,“ vykřikl jsem. „Cos to povídal?“

„Co jančš,“ řekl otráveně. „Co je ti do toho?“

„Povídals, že Frank nebyl mrtvej!“

„Taky že ne - ne hned. A nějaká ženská s nějakým klukem dosvědčili něco v tom smyslu, že Frank toho mladýho napad a von se jenom bránil. A Frank, než ho zubatá klepla, se probral a potvrdil, že je to pravda.“ Chvilí mlčel a oči se mu skoro zavřely. „Tomuhle se nejvíc dívím... Ale co člověk ví, jak se bude chovat, až ucejtí konec...“

„A za jak dlouho potom umřel?“

„Kristapána, mně už se o tom nechce povídat,“ breptal Ned. „Dej mně pokoj. Já jdu spát.“

Zatřásl jsem s ním, až mu zacvakaly zuby. „Jenom ještě tohle, prosím tě.“

„Za jak dlouho?“

„Así za tři dny nebo tejdny, já nevím,“ breptal. „Za tím klukem vyjela hromada lidí - že se může vrátit - ale kdepak ten už byl...“ Ned mi zvald v rukách. Položil jsem ho a nasoukal na něho spací pytel. Pak jsem ho přikryl jako unavené dítě a narovnal mu kožešiny pod hlavou. Ned byl lotr, dokázal jistě krást a snad i zabíjet, provedl mi špinavost, ale zároveň přinesl nejlepší zprávu, jakou jsem kdy v životě dostal. A teprve teď, když jsem si opět sedl nad dohasínající oheň, mi všechno došlo. Vždyť já se už nemusím skrývat. Mohu se vrátit. Nic mi nehrozí. Pomohl jsem Frankovi na onen svět a nikdy na to nezapomenu, ale před zákonem jsem nevinný a moje cesta byla zbytečná. Všecko to plahočení, nebezpečí a dřinu jsem nemusel

podstoupit, kdybych byl uposlechl popudu ještě v první noci, který mi radil, abych se vrátil. V té chvíli jsem se zarazil. Lituju toho? Lituju času, který jsem strávil tady nahoře na Severu? Ne, řekl jsem si v té nekonečné radosti, kterou jsem cítil a která zaplavovala lesy, kopce i pláň kolem mne jako ten sníh, který tu všude ležel. Ne, a nikdy nebudu litovat. Nezažil jsem jen plahočení, a dřinu. Přicházely i jiné chvíle, chvíle radosti, povznesení a opojení i tichého uspokojení. Jenom - ano, jenom jsem mohl ten čas využít k tomu, abych hledal tátu. Ale ani to jsem vlastně nezanedbal. Brzy se snad něco dozvím. Vyskočil jsem. Nevydržel jsem na jednom místě. Chodil jsem kolem ohně a psi zvedali hlavy a s nesouhlasem pofrkávali. Jak je teď najednou všechno jiné, říkal jsem si nahlas do Nedova chrápání. Jsem na stejném místě jako před hodinou, půlhodinou, jsem týž člověk, co se tu s nechutí utábořil, a jak se všechno změnilo. Hned zítra vyrazím na jih, rozhodl jsem se náhle. Nechám tu, co mám, a pojedu jen nalahko, abych se do Fort Chipewyanu dostal co nejdřív. A mohu se zastavit na kterékoliv stanici, kde se mi jen zachce. Potkám-li někoho, nemusím se mu vyhýbat. Těšil jsem se na cestu, jako jsem se v životě na nic netěšil. A až dojedu, uvidím strýce Josefa, a pokud se nedozvím o tátovi tady, strýc třeba bude mít nějaké zprávy...

Sedl jsem si, přihodil na oheň a položil se na záda. Pod sebou jsem ucítil láhev. Zvedl jsem ji a přiložil ke rtům, pak jsem ji odhodil. Ne, tahle moje radost nepotřebuje posilovat. Je tak úplná, že stačí sama o sobě. I tak je jí na mne až příliš, k neunesení.

Ležel jsem a díval se do koruny nízké borovice, jehličí se blýskalo v záři dohasínajícího ohně, a jak plameny uléhaly, pozvolna tmavlo. Vůně dříví slábla, kolem stálo ticho, rušené jen oddechováním psů. Ned se otočil na bok a už nechrápal. Mráz neúprosně zalézal pod oděv. Všecko vypadalo tak, jak jsem už mnohokrát zažil, a přece nově. Vnímal jsem nějak jinak, snad plněji, snad víc než kdy dřív. Spadlo ze mne závaží, které jsem vláčel, kamkoliv jsem se hnul.

Byl bych snad takhle s očima doširoka otevřenýma ležel do rána, ale pojednou se cosi změnilo. Nedokážu dodneška říci, co to bylo, snad spíš tušení než nějaký zjevný popud, ale něco mě vyburcovalo. Ani jsem se nepohnul, jen jsem se pokoušel přijít na důvod té změny. Zatím jsem nic neslyšel, najednou však Rek zvedl hlavu a napůl varovně, napůl přátelsky zavrčel. Byl to jen tichounký zvuk, ale okamžitě jsem pochopil jeho význam. V našem dosahu se objevil

někdo nový, koho však Rek nepokládá za nepřítele. Takhle mohl vítat jen Beatrici nebo Noataka. Oba se o něho starali, krmili ho právě tak jako ostatní psy. Beatrice se jistě nevrátila, a kdyby přece, šla by přímo a neplížila by se kolem. Mohl to být jen Noatak, který si přišel vyřídit účet s Nedem, a kdoví, možná i se mnou.

Rek ležel na dosah, blízko ohně, který už nevydával téměř žádné světlo. Uhlíky jen žhnuly měňavou rudou a žlutou barvou. Stáhl jsem si rukavici, pozvolna jsem posunul ruku a hledal Rekův obojek. Rek sebou trhl. Tíše jsem zasyčel. Jel jsem po řemenu až ke kolíku a pokoušel se uvolnit uzел. Zdálo se mi, že mi to trvá nekonečně dlouho. Zatínal jsem zuby a v duchu proklínal zmrzlý řemen, který ne a ne povolit. Zároveň jsem se chránil udělat sebemenší pohyb, který by Noatak mohl postřehnout. Zatím se tu někde v povzdálí krčil a pátral, jak nejlépe se k nám dostat, ale věděl jsem, že nemám času nazbyt.

Konečně řemen povolil. Položil jsem Rekovi dlaň na šíji a zatřásl jím, jako jsem to dělával, když jsme si spolu hráli. „Běž, vem si ho,“ řekl jsem šeptem. „Pomalů, hledej. Vem si ho.“

Rek mi rozuměl. Jako tichý stín vyklouzl do tmy. Ležel jsem strnulý strachem a očekáváním, kdy uslyším výstřel nebo opatrné kroky. Naše zbraně si hověly na saních a já jsem si spílal, že jsem úplně zapomněl na prvotní zákon divočiny. Mohlo mě přece napadnout, že Noatak se jen tak snadno nevzdá. Odjel s Beatricí až příliš ochotně.

V lese panovalo naprosté ticho, ticho o to hlubší, že mohlo být náraz surově protrženo. Zdálo se mi, že už nevydržím ani setinu vteřiny a musím vyskočit, a zároveň jsem si uvědomoval, že by to byla největší chyba, jaké bych se mohl dopustit. Jestliže tu někde stojí Noatak s puškou, vystřelí při prvním pohybu, který zahlédne, a bez ohledu na to, koho zasáhne. A najednou se ozvalo škádlivé zavrčení a vzápětí polekaný výkřik. Psi se jako na povel rozštěkali. Vrazil jsem za hlukem zápasu. Praskání křoví a dupot mě vedly přímo k tomu místu, a než jsem se nadál, narazil jsem na mužskou postavu, která se oháněla puškou. Pažba mě uhodila do boku. Skočil jsem, uchopil Indiána kolem těla a sevřel mu paže. Rek na něho nepřestával dorážet. Neviděl jsem nic, ani stín, ani záblesk světla, jen jsem stál a táhl vši silou muže k zemi. Konečně se mi ho podařilo srazit, ale Indián se nepřestával vzpírat.

„Tak dost, Noataku,“ řekl jsem udýchaně. „Přestaň, nebo tě tentokrát doopravdy zabiju.“ Povolil, ale nevěřil jsem mu. Vzpomněl jsem si na Noatakovu poraněnou paži, chytil jsem ji oběma rukama a zkroutil. Noatak zavyl. Musel cítit krutou bolest, vůbec se nebránil. Vedl jsem ho směrem, odkud zazníval psí štěkot, a byl jsem překvapen, že jsem proběhl aspoň patnáct metrů, než jsem se před chvilkou dostal k Noatakovi. Zdálo se mně to původně mnohem blíž.

Ned ospale mžoural a nevidomýma očima se snažil zahlédnout, co se děje.

„Přilož na oheň,“ houkl jsem na něho. „Máme hosta.“

Neochotně poslechl a pak zůstal sedět a jen ohromeně zíral.

„Měl jsi namále,“ řekl jsem, „a já možná s tebou, co, Noataku?“

„Nebýt pes...“, řekl Noatak tíše, ale nedopověděl.

„Tak teda oba, co? Jsi blázen, Noataku. Za Neda by tě možná muži tvýho kmene pochválili, ale za mne by sis to odskákal. Nebo si myslíš, že Beatrice je tak hloupá, aby nepochopila, co se stalo, kdybych se nevrátil? A kdes ji vůbec nechal?“

Nedočkal jsem se odpovědi, ale doufal jsem, že se o ni postará.

„Tak co s ním?“ zeptal se Ned. „Pověsit nebo odprásknout? Spíš pověsit. Je na něj škoda kulky.“ Začal se zvedat.

„Nic takovýho,“ zakřikl jsem ho.

„Co? Po tom, co nám proved?“, vztekal se Ned. „Víš co? Lehni si a půjč mi ho. Nic neuvidíš ani neuslyšíš, za to ti ručím.“

„Konec debaty. Svaž ho a dost.“

„Ani zanic. Pokoušel se mě dostat, a to ještě zatím nikomu neprošlo.“

„Tentokrát se s tím budeš muset smířit.“

„Dostat se dřív k pušce, když s tou holkou odjížděl, bylo po starosti. Ale to ti nevonělo, co? A v tyhle chvíli už jsi to moh mít taky odbytý. Chceš znova riskovat?“

„To je moje věc. My už si to s Noatakem potom nějak vyřídíme.“

„Ty blázne jeden...“, vykřikl Ned, ale zarazil jsem ho.

„Povídám ti, nech řečí, svaž ho, nebo ho na tebe pustím a ještě mu pomůžu.“

Ned se dal s nadáváním do práce a svazoval Indiána tak pevně, že jsem ho musel okřiknout.

„No nevidáno, když mu upadne noha,“ hulákal. „Aspoň podruhá nebude otravovat.“

„Přestaň. A jdi si zase lehnout. Já stejně nemám na spánek pomyšlení. Noatak trpně držel a neřekl ani slovo. Položil jsem ho blízko ohně a přehodil si přes záda pokrývku.

„Tak se teda jdi vycpat,“ vrčel Ned a zahrabal se znovu do pytle. „Ty s tím tvým měkkým srdíčkem...“ Ještě si huhlal něco o hlupácích, ale za chvíli spal. I Noatak ležel se zavřenýma očima, ale byl jsem si jist, že je vzhůru. Stažené rty svědčily o tom, že se žere vztekem nad promarněnou příležitostí, jaká se mu hned tak nenaskytne.

Noc plynula. Moje povznesená nálada se už nevrátila, aspoň ne v té síle, s jakou jsem ji pociťoval. Ale nevadilo mi to. Nedovo vyprávění ze mne udělalo jiného člověka. Toto všechno už byly pouhé maličkosti před mou velkou cestou zpátky. Neděsila mě ta obrovitá vzdálenost, nebál jsem se překážek, které budu muset překonat. Připadalo mi, že se připravuji k návratu domů. Seděl jsem, přihazoval na oheň a díval se do plamenů. A pak nejprve neznatelně, ale čím dál patrněji přicházelo ráno.

Mé první ráno s pocity svobodného člověka, který nemusí zalézat do nejbližšího úkrytu, jakmile se někdo objeví v dohledu.

Začal jsem připravovat jídlo a Ned se vzbudil. Noatak stále předstíral spánek, až ho Ned kopancem vzburcoval. „My jsme vzhůru a pán se tu bude válet? Tak to ne. Vstávat, a honem.“

Rozvázal jsem Noatakovi pouta na rukou. Dlouho si třel zápěstí, než byl schopen udržet misku. Mlčel a vůbec se na nás nepodíval, jako bychom tu nebyli. Neda jeho chování rozpalovalo do běla.

„Ty mrcho indiánská, já bych tě...“ drtil mezi zuby zároveň s jídlem.

„Já nepochopím, že ho můžeš chránit,“ křičel na mě. Nakonec uhodil miskou o zem a vyskočil. „Já se na to nemůžu dívat. Tohle je jako v blázinci. Radši se zvednu a odrazím.“

„To bude nejlepší,“ přikývl jsem. „Čím dřív, tím líp. A my pojedeme taky.“

„My pojedeme taky,“ poškleboval se a vztekle házel věci do rance. „Pojedeme jako starý kamarádi, že jo? A tenhle hodnej chlapeček bude celou cestu dumat, jak ti vrazit kudlu do zad,“

„Už jsem ti řekl, že je to moje starost, příteli,“ odbyl jsem ho. „Jen aby nebyla tvoje poslední,“ zuřil. „Po smrti totiž člověk žádný starosti nemá, jestli sis nevším.“

Netrvalo dlouho a stál s bičem u svých saní. „Tak tě pámbu provázej,“ řekl mi s úšklebkem. „A tobě na památku aspoň tohle.“ Švihl bičem a Noatakovi vyskočil na obličejí krvavý šrám. „Stačí?“ zasmál se a vyrazil.

Popadl jsem pušku, ale Nedovy sáně se už ztratily mezi stromy.

Doléhalo k nám jeho vzdalující se hulákání.

Noatak stál bez hnutí a díval se za Nedem. Očima doslova propaloval skulinu v lese, kudy zmizel. A ve mně se cosi počalo lámat.

„Je to lump, ale tys dostal, cos dávno zasluhoval,“ řekl jsem a snažil se najít rovnováhu. „Ukaž ruce.“ Znovu jsem ho spoutal. Dělal jsem to váhavě a nerad. Noatak přihlížel, neprotestoval, jen se snažil ulevit poraněné paži.

Došel jsem do lesa pro jeho pušku. Když jsem se vrátil, prvně se na mne zpříma podíval.

„Ty mě pusť. Nechci pes. Já běloch dohonit pěšky.“ Proti své vůli jsem k jeho odvaze a houževnatosti pocítil obdiv. Bez spřežení ho čekala jistá smrt, ale ani to vědomí ho neodradilo. Nebo snad doufal, že do příští noci Neda pěšky přece jen dohoní a pak se s ním vyrovná. Tím by získal i psy - a ostatní Nedův majetek navíc.

„Jen si nevymejšlej a jedem.“ Uvolnil jsem mu pouta na nohou a přivázal ho za ruce dozadu k saním. Pak jsem naložil a vyjeli jsme. Cestou už Noatak nepromluvil. Propadl se do svého zadumání či do své nenávisti tak hluboko, že nic neviděl, nic neslyšel. Klusal jako tělo bez duše, až jsme narazili na Beatrici. Jela nám naproti, až se za saněmi prášilo, a když nás zahlédla, rozběhla se k nám. Psy nechala za sebou.

„Odpusť,“ řekla mi. „Myslela jsem si, že ho uhlídám, ale dvě noci jsem nespala...“ Zpozorovala šrám na Noatakově obličejí a zarazila se. Noatakovy rozseknuté rty ošklivě nabíhaly. „To nic,“ poplácal jsem ji po rameni. „Teď už ho můžeme odvázat, když jsi tady. Ale všechny zbraně povezu já.“ Neodpověděla, přistoupila k Noatakovi a uvolnila mu pouta. „Měl Noatak možnost se bránit?“ zeptala se. Noatak mlčel a já právě tak.

„Noatak mně šel pomáhat,“ pokračovala. „Kdyby se to stalo v boji...“

Pomaloučku se ke mně otočila. Výraz jejích očí mě vyděsil. Podobal se Noatakovi. Natáhla ruku a popaměti vylovila ze saní Indiánovu pušku.

„Ne,“ řekl jsem, ale můj hlas zněl nepřesvědčivě. „Vážíme si tě,“ poznamenala potichu. „Ale i ty jsi u nás host. Tohle je náš kraj.“ Podala Noatakovi pušku. „Nic, co běloch udělal, se nedá odpustit.“

„Nepouštěj ho, Beatrice,“ řekl jsem, ale jako by mě neslyšela. Sníh zavrzal pod Noatakovými mokasíny. Indián vzal do rukou opratě a bez obvyklého pokřikování stočil psy obloukem na naši stopu.

Beatrice ukázala k blízkému kraji lesa. „Počkáme tady,“ řekla a její tón nepřipouštěl odpor.

Hleděl jsem za Noatakovými saněmi. Indián nepospíchal. Klusal, jako když si je jist svou věcí i správností svého jednání.

„Má Noatak ztratit úctu sám k sobě?“ promluvila za mnou tiše a zároveň tvrdě Beatrice. „I úctu celého kmene?“

Dovedl jsem psy mezi stromy a sedl si na paty. Hlava mi padala, nemohl jsem ji udržet. Beatrice nanosila dříví a zapálila oheň. Už jsme nemluvili a já jsem si ke svému zděšení postupně uvědomil, že ji chápu a že s ní dokonce, byť i se sebezapřením, souhlasím.

Noatak se k večeru vrátil a beze slova se natáhl vedle ohně. Obličej měl poznamenan únavou.

16

Po našem návratu se život jen zdánlivě vrátil do starých kolejí. Skutečnost byla jiná. Aspoň u mne. Všecko, co jsem dělal, už bylo naposled, cosi se posunulo do jiné roviny. Před několika dny se zdála moje budoucnost jasná a přehledná jako zamrzlá hladina jezera dole pod srubem. Lov, očekávání zpráv o tátovi, běžné starosti a potěšení z lidské společnosti, i když její součástí byl nerudný Indián, jízdy krajinou a návraty s úlovkem do vyhřátého srubu, který vždycky voněl jídlem a připadal mi útulný a voňavý jako parádní světnice o velkém svátku. Příмка silnice však neočekávaně uhnula v ostrém úhlu.

Ten večer po příjezdu do chaty jsem Beatrici vypravoval o střetnutí s Frankem O'Brianem tak jako kdysi Robertovi. Nepřerušovala mě, seděla s přivřenými očima a zdálo se, že nevnímá. I Noatak zachmuřeně poslouchal, a když jsem líčil, co mi vyprávěl Ned o dvou zabitých Indiánech, vzrušeně vydechl.

Skončil jsem. V kamnech praskala polena a komínem mírně pohvizdoval vítr.

Dlouho jsme mlčeli, každý z nás ponořen do svých myšlenek.

Ticho přerušil jen Noatak. „Běloch Frank prašivej pes - zlej,“ řekl a pak s jakousi zdráhavostí v hlase dodal: „Bílá vydra zabít - dobře udělat. Pomsta za dva Indiány - možná víc Indián a víc běloch.“

Poprvé mě nazval jménem, které mi tu dali. Znamenalo to, že mě přijal za sobě rovného? Co všechno se v něm muselo změnit za poslední dny, jaký boj se v něm asi odehrál.

„Noatak má pravdu,“ řekla vážně Beatrice. „Sestry v misii nás sice učily něco jiného, ale v tomhle případě platí starej zákon. Život za život.“ Kolem úst se jí objevila tvrdá vráska. „Ten člověk už neměl právo žít.“

„Ale tak to přeci není,“ namítl jsem. „To bych i já potom musel přijít o svůj, když jsem ho Frankovi vzal.“

„Ne,“ řekla Beatrice. „Kdo je v právu, má povinnost to právo uplatnit, jinak zasluhuje opovržení.“

„Počkej, nárok na právo si člověk vždycky vykládá podle svého...“ začal jsem, ale pak už jsem mlčel. Cítil jsem, že bychom se neshodli. Tady na sebe narážejí dva světy se svými odlišnými představami. Svět Indiánů, svět bělochů. Jakákoliv debata by byla zbytečná.

Vyšel jsem ven. I příroda mi na závěr putování předvedla kus svého umění.

Stokrát už jsem pozoroval polární záři a nikdy mi nezevšedněla. Opřel jsem se o hrubé trámy srubu a díval se. Za chvíli přišla i Beatrice a po ní Noatak. Stáli jsme mlčky. Po obloze se vypjal bílý, místy do žluta a do zelena zbarvený oblouk, který stál jako jásavá slavoobrána nad vstupem do nového, šťastného světa. Barvy přebíhaly, jako by oblouk žhnul studeným ohněm, tvar se po celé dlouhé minuty neměnil, zdál se věčný jako příroda sama. Znenadání se však dokonalá linie prolomila a snopy zářících strel prudce vytryskly na všechny strany a protály oblohu. Pak se divadlo postupně proměnilo. Nebeskou klenbu opanovaly mihotající stuhy, měnící tvar i polohu i barvu, zdálo se, že celá obloha je v neustálém pohybu, a přitom panovalo naprosté, hluboké ticho. Barvy rychle přecházely jedna do druhé a z nepatrného bodu se postupně rozšířila sytá červeň, jako když nebe nemůže vydržet tolik ran a krvácí. Po duhově zbarveném sněhu se zmítaly stíny stromů a křovin a naše tváře postupně

přijímaly všechny barvy, které si člověk umí představit, od nejčistší bílé po sytě fialovou. A pak se divadlo počalo vzdalovat, bolestivé stahy nebeské klenby ustávaly, barvy slábly, byly nezřetelnější a nakonec přijaly podobu malých nadýchaných mráčků.

Ještě dlouho jsme tam stáli jako očarování, neschopni pohybu, až se ozvala Beatrice.

„Člověk je menší a bezvýznamnější než krupička zmrzlého sněhu,“ řekla tiše.

„Je k smíchu...“

To řekla žena, která od doby, kdy počala vnímat, měla toto divadlo před očima. O to mocněji působila podívaná na mne. Odcházel jsem do srubu s pocitem, že jsem znovu zažil něco neopakovatelného, co si navždycky ponesu v sobě.

Tu noc jsem špatně spal. Bylo toho tolik co promýšlet, a pak dychtivost vydat se co nejdříve na cestu mi nedopřávala klidu. Jenže mnoho bylo taky ještě potřeba udělat.

Jednu starost ze mne sejmula Beatrice hned ráno při snídani. „Chtěl bys asi hned vyjet,“ řekla mi, „a klidně můžeš. S pastmi to zařídíme. Podívej se na Noataka.“

Noatak tentokrát prvně s námi jedl u stolu a teď v očekávání zvedl oči.

„Zatím ti nepomáhal, ale krmil se jako z vlastního. Vidíš, jak přibral na váze? Tváře se mu jen lesknou. Brzy by měl krátkej dech jak stará žena.“

Noatak se zavrtal pohledem do misky a mlčel. „Všechnu práci nechal na tobě, a teď má konečně příležitost něco udělat. Bude lovit až do konce sezóny, pak uloží pasti do srubu a kožešiny ti prodá. Až se vrátíš, všechno najdeš v pořádku.“ Zarazil jsem se. „Copak ty myslíš, že se vrátím?“ zeptal jsem se pln údivu.

„A ty myslíš, že ne?“ odpověděla s takovou bezprostředností a samozřejmostí, že mě vyvedla z míry.

„Ale já přeci...“ začal jsem, a pak jsem si najednou představil, že všechno, v čem nyní žiju, ztratím. Ta představa mnou otřásla. „Já tu jsem přeci jenom z donucení,“ přesvědčoval jsem Beatrici i sebe.

„Nečekal jsem, že budu mít někdy možnost vrátit se na jih, ale teď, když tu je...“

„Uvidíš sám,“ řekla jenom. „Můžeme o tom mluvit i takhle: Když se třeba vrátíš, všechno najdeš v pořádku, dobře? I se zásobou ryb a masa na zimu.“

„Ne, Beatrice. Zůstanu už v Edmontonu.“

Vypravoval jsem ti o strýci Josefovi, o Betty a ostatních lidech.

Tam je můj domov. Ty by ses taky vrátila domů, sem, ke svým lidem, kdybys nedobrovolně musela žít jinde.“

„V každém případě je potřeba něco udělat s lovem a pastmi,“

„Úlovek si prodáte a pasti se vám budou taky hodit. Projedu s Noatakem celý okruh a ukážu mu cestu.“

„Noatak sám - stačí vypravovat krajina,“ ozval se Indiáni“

„Chci to ještě jednou vidět,“ řekl jsem.

„Bílá vydra oddaluje cesta,“ řekl Noatak. „To ne dobře. Bílá vydra strach, že se dole dovědět zlá zpráva. Zlá zpráva potřeba znát nejdřív.“

„Nic neoddaluju. Chci se rozloučit a pak zajedu za Ottanawou, když se sám nehlásí. A ještě mám jednu povinnost. Pohřbít Roberta.“

„To nepůjde,“ namítla Beatrice. „Zem je promrzlá i v létě, natož teď.“

„Přál si to, Beatrice. Musím to nějak udělat.“

„Robert byl jako jeden z nás,“ řekla po malé odmlce. „Odvezeme ho s Noatakem do ležení a pohřbíme po našem způsobu. Celý kmen nad ním bude truchlit, jak si to zasloužil.“

„Ne, Beatrice, díky. Má u mě dluh a já ho musím splatit, my ráno vyrazíme, Noataku. Co myslíš, nebude lepší, když pojedeme jenom s jedněma saněma?“

„Lepší,“ kývl Noatak. „Dřív zpátky.“

Objížďka probíhala bez nesnází a Noatak, pokud se týče krajiny, měl dar předvídavosti. Téměř neomylně vždy uhádl, kde je nejvhodnější místo k položení pastí. Tím víc jsem obdivoval Roberta, jak přesně vybíral směr svého okruhu. Moc jsme toho nenamluvili. Noatak se nijak nevnucoval, ale své chování ke mně od základu změnil. Snad pomohla i naděje, že se mě brzy zbaví, ale nejspíš mé vypravování o Franku O'Brianovi. A já jsem se loučil.

Rozhlížel jsem se ve snaze zapamatovat si kraj, kterým jsem tolikrát cestoval a který už nevidím. Na každém tábořišti jsem vždycky ráno postál a vzpomínal na doby, kdy jsme tam u ohně seděli

s Robertem, nebo jak jsem pak u něho dřepěl utahaný a promrzlý sám, a pokaždé jako bych na tom místě nechával kus sebe. Kdyby aspoň sněžilo nebo vála vichřice, říkal jsem si.

Loučení by pak pro mne bylo lehčí. Počasí nám však přálo. Bylo jasno a mrazivý vzduch, čirý jako křišťál, dovoval daleký rozhled. A den ubíhal za dnem v rychlém sledu, a než jsem se nadál, blížili jsme se k jezeru.

Poslední, pátý den mého posledního lovu končil. Bylo mi z toho smutno.

„Beatrice,“ upozornil mě Noatak klusající vedle mne přes jezero.

Srub už byl v dohledu a uprostřed svahu se proti sněhu jasně rýsovala štíhlá postava. Zamávala rukou a pomalu se vracela nahoru.

„Je v pořádku,“ řekl jsem s úlevou.

„Noatak ne strach,“ odpověděl Indián. „Dvakrát ona ne stejná chyba.“

Když jsme opatřili psy a vešli do chaty, zarazila nás bohatá různorodá vůně.

„Co koukáte?“ zeptala se Beatrice. „Dnes je velká slavnost. Poslední lov, šťastnej návrat - uvařila jsem od všeho, co tu je.“ Ukázala na stůl, kde nebylo místočko volné. Uprostřed stál hrnek se svazkem borových větví.

„Tohle přeci nemůžeme nikdy sníst,“ řekl jsem ustrnule. „Co o tom soudíš, Noataku?“

Pokrčil rameny. „My zkusit,“ řekl a prvně, co jsem ho znal, se sotva znatelně pousmál.

„Tak do toho,“ pobízela nás Beatrice. Jak řekl Noatak, zkusili jsme to, a přestože je to k nevíře, zdolali jsme skoro všechny dobroty, které Beatrice připravovala aspoň dva dny. Když jsme se odkulili od stolu, vzdychali jsme a těžce odfukovali. Kavalec pode mnou zaúpěl.

„Jsem aspoň o pět kilo těžší,“ sténal jsem. Noatak ležel na zádech jako mrtvý s rukama i nohama rozhozenýma do stran. Vlasy měl zplihlé potem.

Beatrice nás přehlížela s pýchou vítěze.

„Kdybyste ještě chtěli, můžu vám přidat,“ řekla s předstíranou starostlivostí. Zavyl jsem jako vlk a Beatrice si zakryla dlaněmi uši. Psi venku se mohli zbláznit.

Beatrice odnášela nádobí na polici ke kamnům, přecházela sem a tam a na mne šlo spaní.

Pohled mi líně bloudil po stěnách i po stropě, zastavoval se na důvěrně známých předmětech a pak zase putoval dál. Vzpomněl jsem si na první probuzení po nedobrovolné koupeli. Co vše se od té doby odehrálo, co všechno se změnilo. Tenkrát jsem byl nezvaný host, uprchlík před zákonem, teď mi to tu patří a já své panství dobrovolně opouštím. A nemohu se s tím pomyslením stále ještě vyrovnat.

Probudil mě úder. Beatrice upustila plecháč. Vstal jsem a došel si pro čaj.

Ústa jsem měl vyschlá a jazyk se mi lepil na patro.

„Odpusť,“ řekla Beatrice, „Probudila jsem tě.“

„To nic,“ řekl jsem. „Však si ještě musíme popovídat, než půjdeme spát. Rád bych se tě zeptal, jestli nevíš, jak bych našel Ottanawu. Chci se za ním vypravit.“

„Ottanawa se tu stavil,“ řekla tiše, „ale spěchal, proto nečekal. Rád by tě byl viděl.“ Odmlčela se. „A chceš něco slyšet?“ Zeptala se spěšně, jako by se omlouvala nebo před něčím uhýbala. „Ottanawa má dobrý oči.“ Sklonila hlavu.

Nejdřív jsem nechápal, na co naráží, a pak jsem si vzpomněl na naši debatu.

Přál jsem jí, že se zřejmě s Ottanawou dohodli, bylo mi tak trochu líto Noataka a jeho marného snažení, ale zajímalo mě teď něco jiného. Visel jsem očima na Beatriciných rtech a čekal. A její kličkování mohlo znamenat jen jedno. Ottanawa přinesl špatné zvěsti a Beatrice řešila věc po svém ženském způsobu. Tu horu jídla nenachystala jen na oslavu šťastného návratu. Mělo mě udolat, znavit a připravit půdu pro ortel, který teď musel nevyhnutelně přijít.

Beatrice pochopila. „Uklidni se,“ řekla. „Nikdo nic vlastně neví.“

Jen se dohadují. Ottanawa sám vyhledal náčelníka Šedou lišku. Mluvil s ním i s jeho lidmi. Našli jednou napůl zmrzlýho muže, úplně vysílenýho. Než ho dovezli do tábora, skoro umřel. Šel dlouho pěšky, saně ani psi se nenašli. Ženy ho ošetřovaly, ale pořád jenom něco blábolil a měl horečky.“

Sotva jsem dýchal. „Pak přijeli dva bílí muži a odvezli ho na stanici. Šedá liška tvrdí, muž umřel dřív, než skončil den. Polovina jeho lidí s ním souhlasí, polovina soudí, že cestu vydržel. Běloši s sebou vezli léky. To je všechno.“

„To je všechno,“ opakoval jsem po ní. „To je teda všechno. Zpráva, na kterou jsem tak dlouho čekal.“ Sedl jsem si ke stolu a opřel si

rukama bradu. Beatrice měla se svým jídlem pravdu. Pokoušel jsem se uvažovat, ale hlavu jsem měl tupou.

„Ottanawa ujel velké kus cesty,“ ozvala se Beatrice s tichou výčitkou v hlase.

„Já vím. Řekni mu, až ho uvidíš, že mu moc děkuju. Ale pochop mě.“

Byl ten člověk můj táta, když si mě s ním náčelník Šedá liška poplet, nebo nebyl? A uzdravil se, nebo umřel, ať už to byl, kdo chtěl?“

Beatrice mi položila ruku na rameno a mírně mnou zatřásla. „Někdy se dozvíme pravdu hned, jindy později, ale třeba taky vůbec ne. Tak už to chodí.“

„Ano, tak už to chodí,“ přikývl jsem hořce. „Tak už to chodí.“ Usnul jsem brzo a probudil se až ráno. Beatrice kolem mne chodila tiše a beze slova a Noatak se dal venku do štípání dříví. Po snídani jsem vzal pušku, do vaku trochu jídla a šel jsem do lesa. Prochodil jsem celý den a vrátil jsem se až večer. Beatrice s Noatakem se na mne ohlédli, ale mlčeli.

Druhého dne jsem začal připravovat Robertův pohřeb. Nanosili jsme s Noatakem hromadu dřeva a pak jsme pod křivou borovicí, v místech, kde si Robert přál ležet, založili oheň. Seděli nebo postávali jsme poblíž, přikládali a čekali, až roztaje sníh. Když se objevila černá zem, odhrnuli jsme žhavé uhlíky a seškrabávali prvních pár centimetrů bláta a znovu jsme rozfoukali plameny. Do hloubky zamrzlá zem houževnatě odolávala. Pracovali jsme celý den, prohlubovali jsme jámu a v noci jsme se střídali. Když se znovu rozednilo, dostali jsme se už dostatečně hluboko. Po snídani jsme vyšli ze srubu. Do zásobárny jsem vstoupil sám, Beatrice s Noatakem, jako by se předem dohodli, zůstali venku. Stál jsem nad Robertovým zahaleným tělem, hlavou mi letěly zlé i dobré příhody, které jsem s ním prožil, a cítil jsem hluboký smutek. „Co ti mám říct, starej,“ zašeptal jsem. „Loučím se a jedu domů. Škoda že takhle. Líp by se mi odjíždělo, kdybys za mnou pokřikoval ty svoje sprostěárny...“

Poklekl jsem a podebral oběma rukama balík. Zdál se podivně lehký a tělo bylo ztuhlé na kost. Nesl jsem je k jámě a Beatrice s Noatakem se ke mně připojili. Pak jsme s Noatakem Roberta pomalu spustili dolů. Dívali jsme se do hrobu a mlčeli. Nebylo třeba slov.

Všichni jsme věděli, kdo byl Robert, proč to tedy opakovat. A potom jsme hrob zahrnuli zmrzlou hlínou a navrch nakladli kameny, které jsme při kopání dávali stranou. Odpoledne jsem přitesal kmínek borovice a vyrobil z něho hrubý kříž. Původně jsem na něj chtěl napsat jméno i letopočet, pak jsem si uvědomil, že neznám Robertovo příjmení, a tak jsem rozžhaveným hřebíkem vypálil do příčného trámu jenom jedno slovo. ROBERT. Kdo náhodou pojedje kolem a Roberta znal, pochopí, a tomu, kdo ho neznal, by ani to ostatní nic neřeklo. Zapustil jsem kříž do místa, kde ležela Robertova hlava, a jeho jméno se dívalo na jezero, směrem do krajiny, kde byl doma.

Ráno jsem se začal chystat k odjezdu. Vlastně jsem se jenom chystal k chystání. Bral jsem do ruky věci a zase je dával stranou, a ne a ne se rozhodnout, z které strany začít. Bylo mi jasné, že napůl vědomě otálím, že se mi odsud vlastně najednou nechce. Postával jsem nad svými zavazadly, sedl si, koukal kolem a nedokázal jsem se přinutit k nějaké činnosti.

„Lehneš, Reku?“ ozval se najednou zvenku hrdelní hlas. Vyletěl jsem, jako když za mnou vystřelí. Ten člověk mluvil se zvláštním přízvukem, ale česky. „Nech toho - no tak - že ti nějakou vrazím. Punt'ó, pust', utrhneš mi nohavici.“ Div jsem nevyrval dveře ze závěsů. V chumlu mých psů se oběma rukama oháněla Beatrice, odhazovala chlupáče stranou a oni se na ni s nadšením znovu vrhali. Nakonec se zachránila dlouhým skokem a upadla do sněhu. „No, vy jste mně dali, lumpové,“ ulevila si, a já jsem si uvědomil, že vlastně slyším svá slova. Hrával jsem si se psy jako před chvílí Beatrice a právě tak jsem na ně pokřikoval. A Beatrice mě slyšela tolikrát, že si má slova dokonale zapamatovala. Chytil jsem se veřejí a začal se chechtat.

„Tys mě vyděsila,“ vykřikoval jsem, jak jsem jenom popadl dech. „V první chvíli mě napadlo, že se tu najednou, kde se vzal, tu se vzal, nějakým zázrakem objevil někdo od nás, a vůbec jsem si neuvědomil, že nemůže vědět, jak se jmenují moji hafani.“

Beatrice se zatvářila rozpačitě a rovnala si oděv. Vlasy zastrkávala roztaženými prsty pod čepici.

„Víš, že máš nadání?“ zeptal jsem se.

„Samozřejmě,“ odpověděla způsobně. „Sestra představená tvrdila totéž.“

Chvíli jsme se na sebe dívali a pak jsme se rozesmáli oba. A krátce

nato do mě vjela cestovní horečka. Dodatečně mě napadlo, že ji vyvolala první česká slova, která jsem po dlouhé době slyšel, a pojal jsem podezření, jestli se s nimi Beatrice nevytasila úmyslně, aby mě pobídla.

„Sbalím ti kožešiny, chceš?“ zeptala se mě Beatrice, která chvíli sledovala mé nové zmatené pobíhání.

„To budeš hodná,“ řekl jsem nepřítomně a pobíhal dál.

„Noatak ti naplní pytle rybami, ano?“

„Dobře...“

„A masem.“

„Jo.“

„Řekni, který nádobí ti mám připravit.“

„Stejný, jako vozím vždycky.“

„A Noatak ti smotá příkrývky a stan.“

„Díky...“ podíval jsem se na ni. Stála se založenýma rukama a smála se mi.

„A co budu potom dělat já?“ vyhrkl jsem, a potom mi došlo, že si z mého bezcílného chvatu dělá legraci.

„Víš co? Nech toho dneska a ještě jednou se na to vyspi. Takhle se nikdy nevypravíš.“

Dal jsem jí za pravdu. Oba s Noatakem udělali do oběda všechno, co mi navrhla, a pak jsme seděli a rozprávěli. Odpoledne jsem si zabalil zbytek, připravil pušky a bedničky s náboji, a když jsme věci nanosili ven, saně náklad sotva pobraly. Večer jsem se ještě jednou ujišťoval, jestli jsem nic nezapomněl. Čirou náhodou jsem objevil pytlík, ve kterém Robert přechovával svůj hubený zlatý poklad. Sáček nebyl o mnoho těžší než v létě, kdy jsem do něho přidával svých pár zrníček, ale nějak plnější. Rozmotal jsem řemínek a sáhl dovnitř. Když jsem vytáhl ruku, držel jsem v ní silný svazek bankovek.

„Podívejte se na to,“ vykřikl jsem. „Robert byl vlastně boháč.“

„Já vím,“ řekla Beatrice nevzrušeně. „Několikrát mi ty peníze ukazoval a otci taky.“

„Nic mně o nich neřek,“ povídám, „Nevím, komu je chtěl dát.“

„Asi tobě, když o nich nemluvil,“ řekla Beatrice. „Jen si vzpomeň, o čem jste hovořili, než umřel.“

„To si náhodou pamatuju moc dobře. Počkej... Ten pytlík se zlatem - si nech...“

„Tak vidíš.“

„Ale zmiňoval se jenom o pytlíku se zlatem. Víš co, Beatrice? Robert a tvůj otec byli přátelé, znali se mnohem dýl než já s Robertem. Vezmi si to. Peníze se vám můžou moc hodit.“

„Ne,“ zavrtěla Beatrice rozhodně hlavou. „Unkatak by je nikdy nepřijal, pokud by si to Robert výslovně nepřál.“

„Dobře, udělám to teda jinak. Pochop, já nemám právo sebrat výsledek Robertova díla a nechat si ho pro sebe. Aspoň se teda rozdělíme.“

„Ne“

„Tak ještě jinak. Jsou to teď podle tvýho názoru moje peníze?“

„Jistě,“ pokývla a pak se mi podezřívavě podívala do očí.

„Jsou. Správně. Tak se koukni.“ Odpočítal jsem polovinu a položil hromádku před ni. „Vyříd' svému otci, že jsem pyšnej na jeho přátelství. On je náčelník, vůdce celýho kmene, a já jenom obyčejnej lovec. Tím je pro mě jeho přízeň vzácnější.“ Úmyslně jsem mluvil trochu nadneseně, ale moje slova udělala dojem nejvýš na Noataka. Beatrice je odmítla brát vážně. „A jako příteli teda posílám tvému otci dar,“ dokončil jsem.

„Tohle divadlo ti nepomůže,“ řekla odměřeně.

„Tak teda jinak. Nepotřebujou vaši lidi zbraně a střelivo a léky a všechny ostatní věci? Váš kmen letos oslabil chřipka, moc velkej úlovek do stanice nepovezete. Tyhle peníze vám pomůžou přečkat do příští sezóny. Chceš se dívat, jak tvoji lidé hladoví? Nemyslíš si, že je to zbytečná pýcha?“ Až jsem se zadýchal, jak jsem se ji snažil přesvědčit.

„Bílá vydra pravdu,“ ozval se poprvé Noatak. „My letos moc bída.“

„Doba lovu ještě neskončila,“ bránila se Beatrice.

„Jo, to je fakt. Ale i když lovíte celou sezónu, dostanete za kůže všechno, co potřebujete?“

Beatrice tentokrát neodpověděla.

„Poslouchej,“ mluvil jsem do ní, „ty přeci víš, jak je Noatak hrdej, ale i on se mnou souhlasí. Jestli peníze nepřijmeš, neošidíš jenom sebe. Bereš na sebe zodpovědnost za druhý.“

„Jo,“ kývl Noatak a přistrčil hromádku peněz blíž k Beatrice na samý okraj stolu. „Od nás sprostý nevzít - když on dávat.“

„Já si to ještě rozmyslím,“ rozhodla Beatrice. „Ráno ti řeknu,“

„Rozmysli, ale uvědom si, že byste mohli pomoci i Ottanawovi.“ Dlouze se na mne podívala, vzala peníze a pomalu je zasunula do

kožešin na svém kavalci.

„Bílá vydra?“ zeptala se. „Ne Prohnanej lišák?“

Noatak mrkl z jednoho na druhého a maličko se zamračil. „Proč Prohnanej lišák?“ zeptal se. Nikdo mu neodpověděl. Nespokojeně zavrčel a šel si lehnout.

Nedlouho po něm jsem totéž udělal já. Zvečera jsem usnul, ale brzy jsem procitl a naslouchal tichým zvukům ve srubu i venku. Noc se vlekla.

Spánek vždycky přicházel pomalu a trval krátce. Převaloval jsem se, rovnal si kožešiny pod hlavou a přehazoval příkrývky a několikrát jsem nechtě probudil Beatrici. Šel jsem se napít chladného čaje a znovu se svalil na lůžko, až se konečně přivleklo ráno. Bylo mi divně a úzko. Ještě před snídaní jsem obešel srub ze všech stran, zaběhl nahoru do lesa, díval se, jak zvolna přichází den, a dlouho jsem stál nad jezerem. Navštívil jsem i Robertův hrob, ale pak už jsem nenašel žádný důvod k odkladu. Nanosil jsem zbytek věcí na saně.

Beatrice vyšla za mnou a Noatak mi pomohl zapřáhnout. Vzal jsem si podle Robertova přání i jeho smečku. Indiánské péči jsem ji nehodlal přenechat.

„Tak, lidi, já jedu,“ řekl jsem, když bylo všecko hotovo. „Mějte se tu dobře. Ty, Beatrice, pozdravuj otce, Attibu i Utamanitu a samozřejmě Ottanawu a všechny ostatní. A ty, Noataku, na mě vzpomínej v dobrým.“

„Ty taky v dobrým,“ zašklebil se a potřásl mi rukou, div mi ji nevyvrátil v rameni.

Beatrice se mírně usmívala, oči však měla vážné. „Nemáš proč spěchat.“

Spěch někdy zabíjí. A kdyby ses přeci jenom vrátil, vzkaz nám, nebo se ukaž. Všichni tě rádi uvidíme.“ I ona mi potřásla rukou. „Tak jed' a na shledanou.“

„Ne, Beatrice,“ řekl jsem, „Sbohem, A všecko dobrý.“ A pak jsem přelétl pohledem srub a kolnu a les vzadu a rozběhl se. Už jsem se neohlédl.

Zpáteční cesta je sen, sled neskutečných událostí, směs dychtivosti, podivného nutkání ke spěchu a zmatených myšlenek, a zároveň cílevědomá snaha nedopustit se chyby a střežit se nerozvážeností. Jak rozdílné bylo nynější putování proti oné dávné noční jízdě do neznáma, to Ano, dávné, tak dávné, jako by se odehrála před desítkami let. Zažil jsem za tu dobu tolik, že jsem sám nechtěl uvěřit. A přece jsem si nic nevysnil. Každá nemožnost je možná v kraji, jako je tento, kde člověk je odkázán jen na sebe, na svoji sílu, rozvahu a své schopnosti, každá nepravděpodobnost je pravděpodobná. Nepočítal jsem dny. Jel jsem - a cestoval jsem za světla. Nepočítal jsem nocí pod širým nebem nebo pod stanem. Probil jsem se vichřicemi, půl dne bloudil v mlze, často jsem prokřehl až do morku kostí, probouzel jsem se zapadáný sněhem. Sever mi dával ochutnat ode všeho, na co jsem si už zvykl. Ničím mě nepřekvapil. Jednou odpoledne jsem prostě vjel do jakési stanice, zastavil před skladem Společnosti Hudsonova zálivu a vešel dovnitř. Teprve v tom okamžiku mě přepadla tíseň a jakýsi ostych. Měl jsem zase mluvit se svými v jejich prostředí, kde jsem se cítil cizí.

Zástupce se trochu divil, ale naštěstí jenom mému brzkému odjezdu z loviště. K mé velké radosti byl nemluvný, nechal mě vyspat v komůrce vedle krámu a postaral se mi o jídlo. Řekl mi, že jsem ve stanici Norman Wells, chtěl koupit kožešiny, ale zdálo se mi, že dává málo. A i kdyby byl hovornější, neměl bych s ním o čem mluvit. Jen jsem se vyptával na muže, kterého dva neznámí lovci přivezli z pustiny. Něco prý o tom slyšel, ale podrobnosti neznal. Večer jsem si jeho nůžkami trochu přistříhl vousy a vlasy a koupil od něho zánovní mokašiny a palčáky. Prohodil jsem několik bezvýznamných slov s Indiány, kteří sem zajeli na nákupy, a šel jsem spát.

Ráno jsem sjel na zledovatělý krunýř mé lásky, řeky Mackenzie, a pustil se po ní k jihu. Spěch.

Světlo a tma. Osamělé táboráky mezi lesem, řekou a psy. Fort Norman. Ptal jsem se na muže, zachráněného dvěma lovci. Správce tu nastoupil teprve začátkem této sezóny. Ostych mě provázel i sem. Nevěděl jsem, o čem s lidmi mluvit, přestože jsem se snažil a toužil

zapadnout do debaty.

Jejich starosti a zájmy se mi zdály malicherné, vzdálené, nepochopitelné.

Wrigley - nic - a poblíž stanice Fort Simpson jsem dva dny odpočíval v místech, kde odbočovala moje řeka Záchrany. Měl jsem sto chutí pustit se po řece vzhůru a podívat se na svůj první útulek, ale litoval jsem času, a litoval jsem i toho, že jsem se rozhodl k chatě nezajet. Netrpělivost se ve mně uhnízдила a rychle zdomácněla.

Fort Simpson byl plný lidí. Dorazil jsem za tmy a místnost na stanici se otřásala křikem a smíchem. Parta lovců, kteří se nemohli dočkat konce sezóny a měli tentokrát neobvyklé štěstí, si sdělovala své zážitky. Každý chtěl mluvit první, všichni zažili příhody, které museli honem někomu sdělit. Zapadl jsem mezi ně a jim stačilo, když jsem poslouchal. Aniž bych chtěl a aniž bych to zpozoroval, opil jsem se, že dodnes nevím, jak jsem se dostal na kavalec. Ráno mi bylo zle, a den jsem odpočíval v trýznivém sebeobviňování. Správce stanice využil mé kocoviny a připravil mě o všechny kožešiny. Radoval se z dobrého obchodu jen do té doby, než jsem si protiúctem vybral jen to nejnnutnější na doplnění zásob a zbytek jsem si dal proplatit v penězích. Pak se vztekal. Na zboží by byl vydělal ještě jednou.

Chtěl jsem vědět, jestli neslyšel o nemocném lovcí, kterého našli polomrtvého kdesi nahoře v divočině. Včera jsem se k tomu nedostal. Muž s promáčklym nosem, připomínající vysloužilého boxera, mě zaslechl a přemýšlivě stáhl obočí. „Jo,“ pokýval malou, téměř holou hlavou s velikýma odstávajícíma ušima. „Na to se přeci pamatujeme, Joe. Minulou zimu, ne?“

„Nebo předminulou?“

Správce Joe mi odpočítával na stůl peníze a jenom něco zahučel. Muž si mnul čelo, jako by z něho chtěl vydolovat neustále unikající myšlenku. „Jasně,“ vykřikl. „Tenkrát se tu stavil Patrick Stevens s letadlem a naložil ho.“

„Já se pamatuju,“ odbyl ho správce, dokončil pracné počítání a položil na hromádku peněz dlaň. „Odkoupím ti jedny psy,“ nabídl se. „Vypadáš jako blázen, když se ženeš s takovým průvodem.“

„Díky,“ řekl jsem rozechvěle.

„Nevíš, jak se jmenoval?“

„Kterej?“ zeptal se a stále držel ruku s olámanými nehty na bankovkách.

„Von myslí na toho maroda,“ napověděl mu boxer. „Jak ho Patrick Stevens odvez.“

„Ale vždyt' já vím, Owene,“ řekl Joe. „Ten člověk vypadal jako mrtvola a nevydal ani hlásku. Ani jsem ho pořádně nezahled.“

Zklamaně jsem mu odstrčil ruku a vzal si peníze. „Kam ho odvezli, taky nevíš?“

„Patrick se vracel shora ze zlatých dolů a měl namířeno do Edmontonu, pokavaď mně paměť slouží,“ pospíšil si Owen. „Z tohohle nákladu teda nijak šťastnej nebyl. Nejdřív tomu chlápku držel nějakou dobu zrcátko před nosem, aby se ujistil, že ještě dejchá. A proč se vůbec ptáš?“

„Já jenom, jestli to nebyl jeden člověk, co jsem ho znal,“ povídám.

„Kterej člověk? Jak mu říkali?“

„Tony Siskou,“ řekl jsem.

„Siskou - Siskou,“ namáhal svůj pomalý mozek. „To mně něco tento - Tony Siskou...“

„Hledali ho kvůli nějaký lumpárně,“ řekl Joe. „Byl to příbuznej správce z Fort Chipewyanu.“

Aspoň něco, pomyslel jsem si. Strýc Josef je tedy stále ještě na starém místě.

„Jakou lumpárnu moh provést, když se nemoh hejbat,“ namítl Owen. „Ten neměl na lumpárny jediný pomyslení.“

„Ale jo, jen si vzpomeň - vlastně ho hledali proto, že se má jako vrátit. To byl ten s Frankem O'Brianem.“

„Jo pravda, že jsem na to hned nepřipad. No - Franka nebyla žádná škoda.“

Obrátil se ke mně.

„Toho myslíš?“

„Asi jo,“ vykroutil se z debaty. „Já ale nevím, jestli to byl právě tenhle Tony Siskou.“

„Tak, člověče, nic nevíš, a pořád chceš něco slyšet,“ utrhl se otráveně.

„Jak ti máme tento - když nic nevíš,“ dodal a ztratil o mne zájem.

Zase nic. Jediná naděje je Josef. Nezbývá mi, než čekat. Netrpělivost mě poháněla jako krutý psovod uhoněnou smečku.

Mackenzie mě trpělivě nesla dál i s mým spěchem. Potkával jsem lidi, bílé ovce i Indiány, muže od poštovních saní, a někdy, když se to hodilo, jsem s nimi tábořil. Ptal jsem se... A tady pod oblohou jsem s

nimi rozprávěl bez úzkosti, bez zábran. A za úsvitu dál, dál... Fort Providence. Správce Harper měl u sebe míšence, na kterého pokřikoval pane baron, a ten mi připravil nečekaně dobrou večeři. Právě jsem zase ochutnal čerstvé máslo, které tálo na jazyku jako sněhová vločka, a navrch jsem vyjedl kilovou plechovku konzervovaného ovoce. Harper si dal za všechno bohatě zaplatit, přesto jsem ještě potají podstrčil panu baronovi pár dolarů. Děkoval mi s hrdým výrazem pána, který přijímá od svého poddaného povinnou dávku. „Můj otec byl skutečněj baron, z Francie,“ řekl mi pyšně.

„Proto mám tak vytříbenej cit pro jídlo. Škoda že se nezdržíte, pane, ukázal bych vám ještě jiný divy svýho kuchařskýho umění. My Francouzi jsme zkrátka labužníci, to o nás ví celej svět.“

To je pravda.“ přisvědčil jsem vážně. „A celej svět si vás proto cení.“

Pan baron byl dojat téměř k slzám. „Hned jak jsem vás zahlídl, poznal jsem ve vás gentlemana, pane. Já lidi prohlídnu skrz naskrz na první mrknutí. Jsem rád, že jsem se ve vás nezklamal.“

„Pane baron,“ zařval Harper. „Koukej nechat bavení a jdi něco dělat. Práce ti stojí a ty bys vykládal do rána.“

„Taky gentleman,“ zašeptal pan baron pohrdavě. „Ale nemít tady mě...“

„Tak slyšels?“ rozčilil se Harper.

„Ano, pane,“ řekl pan baron. „Už běžím.“ A významně na mne mrkl. Měl možná francouzského předka, ale byl jím nejvýš jeho pradědeček. Pan baron měl typickou indiánskou tvář a nejšikmější oči, jaké jsem kdy viděl.

Rovné mastné vlasy mu spadaly v pocuchaných culíčcích až na ramena.

Koupil jsem od Harpera ryby pro psy. Už mi docházely. Kroutil se, že má málo pro svou smečku, aby mohl cenu vyhnat co nejvýš. Nezbyvalo mi, než zaplatit, kolik si napočítal, ale pan baron mě odškodnil a pár pytlíků mi potají přidal. Další odměnu odmítl.

„Včera to bylo něco jinýho,“ řekl. „Vzal jsem peníze jako uznání za vynikající výkon. Tohle je způsob jednání na vyšší úrovni.“

Přikývl jsem, i když jsem nerozuměl, jak to myslí, a bral jsem přívazek spíš jako malou soukromou pomstu pana barona na Harperovi.

Řeka Mackenzie se se mnou důstojně rozloučila a přenechala mě Velkému Otročímu jezeru. Doneslo mě do stanice Hay River. O tátovi nic nevěděli.

Spěch se stal součástí každého mého kroku. Břehy jezera mě mýjely v ostrém tempu. Fort Resolution. Parta vyšňořených napůl opilých Indiánů se mi za tmy chtěla podívat do saní, ale psi jim jaksepatří pocuchali parádu i alkoholem získané sebevědomí. Dlouhý skok do Fort Smith na řece Slave River, Otročí řece.

„To si vydržuješ tolik psů kvůli tomu svému pajdání?“ zeptal se mě bezelstně muž, který mě viděl ještě za světla příjíždět.

„Taky,“ řekl jsem mu. „A rád se svezu.“

S pochopením přikývl, že jako rozumí. „Ale je to dost drahý, ne?“ ptal se dál. „No, hařani jsou to pěkný!“ řekl uznale. „Tu první půlku bych od tebe koupil.“

„Ani zanic,“ povídám přátelsky. „To víš, to moje pajdání...“ Znovu přikývl a pak se zarazil.

„Snad se nezlobíš...“

„Ale ne,“ přerušil jsem ho. O tátovi mi nemohl nic říct, ani správce ne. Mé noci se zkracovaly. Nemohl jsem se dočkat rána.

Jen dál - rychleji...

Zbýval mi poslední kousek cesty. Příští stanice Fort Chipewyan u jezera Athabaska, ležela skoro za humny. Však se už taky blížilo jaro, přestože stromy stále ještě ohýbaly větve pod vrstvou sněhu a mráz nás pronásledoval na každém kroku. Budil jsem se při nejtíšším zvuku, rušilo mě i harašení zmrzlého sněhu na plátně stanu. Někdy mě vyburcovalo i moje vlastní chrápání nebo povzdech psa, kterému se něco zdálo. Probouzel jsem se s vyprahlými ústy. Oči mě pálily a slunce je přes den mučilo tisícími roztančenými záblesky na krystalcích sněhu. Stovky kilometrů, které jsem bez delší přestávky urazil, jsem cítil v každém svalu a nemocná noha začala zlobit. A psi přes vydatné dávky jídla ztlačně zhubli. Ale už jsem dojížděl, cesta končila.

S příchodem večera mi do Fort Chipewyanu zbývalo sotva třicet kilometrů.

Dalo se jet i v noci, měsíc by mi ukazoval cestu, ale teď, tak těsně před cílem, mě cosi zdržovalo. Dychtivost se nerozplynula. Ztratil jsem odvahu.

Připravil jsem Josefovi perné časy, a najednou jsem nevěděl, jak se

mám tvářit, až se srazíme. Poskytl mi náhradu za domov, prožil jsem u něho mnoho hezkých chvil. Předtím i po odjezdu z Fort Chipewyanu jsem měl řadu jiných domovů, dvě chaty nahoře na Severu, daleko za mými zády, dům Betty Webbsové v Edmontonu, naši chalupu ve Smržově... Ale z té mě Josef vypudil, říkal jsem si. Jeho dopisy a lákání mají na svědomí všechno, co se později stalo. Jistě i proto se mi snažil nahradit domov. Chalupa je dnes v cizích rukou a kolem našich starých kachlových kamen se točí jiná hospodyně.

Ve vsi už by mě asi málokdo poznal. Je to celá věčnost, co jsem odtamtud jako malý kluk odešel. A najednou jsem cítil, že mě s tou malou vesničkou vklíněnou do lesa, spojuje daleko silnější pouto, než bych byl po všech svých zážitcích čekal. Prudce jsem zatoužil sedět nahoře na stráni, z níž bych viděl červené střechy jako na dlani, mohl sledovat, co se děje na dvorech a zahrádkách, a třeba počítat husy nebo slepice, natřásající se ve sluncem vyhřátých popelištích. Naslouchal bych přátelskému štěkotu psů, každého z nich bych dovedl zavolat jménem a znal bych jeho zvyky. Pak bych se třeba skulil dolů, šel bych bos a četl si v záhadných nápisech, které vyznačily sliny krav na prašné cestě... mimoděk naslouchal bouchání věder na zápraží, českým slovům, šumění vlahého vánku v korunách stromů...

Ale stmívalo se, a kolem mne ležela zmrzlá zem, pokrytá sněhem, a sprežení se dobývalo do mého snění netrpělivým kňučením. Ještě pod dojmem těch až hříšně krásných a smutek vzbuzujících představ jsem se pustil do navyklých příprav k přenocování. Stan ležel na saních, připoután řemeny. Nehodlal jsem ho postavit. A pak jsem seděl u ohně a znovu přivolával nedávné představy - a můj smutek se prohluboval každým vzplanutím žhavých jazyků.

Ano, chci se vrátit k nám domů, cítil jsem to naprosto jasně, ale zároveň jsem věděl, že už to nikdy nebude ono, jako dřív.

Zatímco jsem se toulal světem, vesnice žila dál svým navyklým životem.

Nikdy úplně neproniknu do dějů, které se tam za mé nepřítomnosti odehrály, ani do jejich důsledků. Zůstanu už navždy tak trochu cizincem, i když mě lidé zase přijmou mezi sebe. Zůstanu cizincem i uvnitř, tím, co jsem mezitím prožil, co mám v sobě a na co nikdy nezapomenu. Jako bratr řezníka pana Žočka, který kdysi utekl z domova a deset let sloužil jako námořník a pak se vrátil. Vesnice se na něho dívala trochu s přátelským obdivem, trochu se závistí a

nedůvěrou, trochu jako na nezodpovědného větroplacha, a každý jeho počín, u jiných přirozený a jasný, se posuzoval naprosto odlišně. „Copak Lojza Žoček,“ slyšel jsem v duchu slova, po nichž následovalo neurčité mávnutí rukou.

Znovu jsem přivolával obraz naší vsi, na pozadí plamenů se mi však do něho začal mísit obraz jiný, obraz krajiny, která stále ještě ležela kolem, tichá, mlčenlivá, ale blízká nejen svou skutečnou, ale i onou jinou blízkostí, kterou má člověk ukrytou v sobě. A pocítil jsem po ní stesk ještě dřív, než jsem ji opustil, dřív než jsem se skutečně odhodlal se s ní rozloučit. Donutila mě stát se její součástí, a tím se ona stala součástí mne samého, se vším, co k ní patří. Byl jsem jejím vlastnictvím, o které se teď bez ohledu na mé přání rvala s onou druhou, dalekou zemí, jež se domáhala svého práva.

Psi už dávno spali s čenichy zavrtanými pod ohony a já jsem živil osamělý oheň a naslouchal jeho důvěrně známému hovoru. Tma jako modročerná opona mě oddělovala od okolí a vzbuzovala dojem naprostého a ničím nerušeného soukromí, malého mihotavého klidného světa, kde se však odehrává tichý boj o nepatrného lidského tvora. V korunách borovic se proháněl větřík, harašil větvemi a shazoval na mne co chvíli drobounké spršky jehličí a sněhu. Vstal jsem a překročil hranici žlutého světla a tmy, prošel jsem jí na druhou stranu a opřel se o drsný kmen. Předě mnou bylo mé ležení. Viděl jsem je teď najednou novými očima. Opuštěný ohýnek, naložené saně, spící psi, pravidelný kruh světla na bílém sněhu, ostré stíny - připadal jsem si jako dítě před prvním rozzářeným vánočním stromkem. Mohu se dobrovolně vzdát toho bohatství, které by možná většině lidí připadalo jako nejubožejší chudoba? Ale nejde o hmotné statky, jde o všechno jiné než o ně.

Mráz mě zahnal zpátky k ohni. Dřepěl jsem na kožešinách a dál rozebíral svou situaci. Ano, chci domů, ale zároveň chci zůstat. Ale obojí není možné. A k tomu přistupuje další otázka. Co bych doma dělal, jakou práci bych si mohl najít? Nic neumím. Tady na Severu je odpověď lehká. Čeká mne Robertova chata, kraj bohatý na zvěř. Tady bych se docela dobře uživil. Měl bych vše, ba víc, než potřebuji. Je pravda, jsem dost bohatý, ale nedovedu si představit život bez práce.

Proseděl jsem tak skoro celou noc a ničeho jsem se nedobral. Ještě plný myšlenek, které byly čím dál zmatenější, jsem přihodil dříví na

oheň a připravil časnou snídani. Vydali jsme se na poslední úsek cesty zpátky tam, odkud jsme kdysi vyjeli. Trvala dlouho. Nekonečnou řadu měsíců, jara, krátká léta, podzimy i dlouhé zimy, které však utekly tak rychle. Jaké to bude mezi lidmi? Zdálo se mi, že se loučím s kýmisi drahým, koho mám vbrzku opustit, a v prsou se mi rozlévala lítost. I ve tmě pod nejasnými hvězdami jsem rozeznával každý důvěrně známý pohyb jednotlivých psů, znaky, které je vzájemně odlišovaly, sklon huňatých ohonů, postavení uší, způsob běhu... Slyšel jsem ticho podbarvené jen vrzáním skluznic na zledovatělém sněhu a dusání psích tlapek, vnímal jsem čistý mrazivý vzduch, pronikající mi hluboko do plic a dále do žil, co celého těla. Mám tohle všechno prožívat naposled?

V kalném šedavém příslibu svítání jsem počínal rozeznávat povědomé rysy krajiny. Pod tím skalnatým ostrohem se starou orvanou borovicí na hřebeni jsme jednou s Benem zkoušeli lovit ryby dírou v ledu. A za ostrohem se řeka rozlije do šíře a po pravé straně se téměř nezatelně spojí s nízkým břehem, přecházejícím v daleko rozloženou planinu.

Téměř zvědavě jsem zahnul za skaliska a skutečně, řeka poslechla a provedla to, co jsem předpověděl. Ujížděli jsme po jejím zmrzlém povrchu a psi táhli téměř bez námahy. Silná vrstva sněhu byla chlazená větry a ujetá a udusaná množstvím spřežení, která tudy projela přede mnou. Hvězdy už dávno ustoupily do pozadí a přenechaly vládu slunečním paprskům, které co chvíli zablikaly mezi větvemi stromů. Slunce se pomalu šplhalo výš a výš a rozsvítilo milióny drobných jiskřiček. A znovu známé místo. V lese na vršku jsem dostal svou první kořist, lišku, co si tam pochutnávala na sněžném králíkově. Obojí krev vsákla do sněhu a smísila se.

Znamé znaky se množily a zimní krajina se rozzářila do plné krásy, jako by mi stavěla před oči, co vše hodlám opustit. Dopřál jsem psům i sobě ještě jeden dlouhý odpočinek i s ohněm a teplým jídlem a po hodině hovění jsme se opět pustili dál. Nespěchal jsem, a zároveň jsem chtěl pospíchat. Netrpělivost se mnou rozlévala jako řeka, zaplavující celou krajinu. Jako kdybych podvědomě oddaloval okamžik, kdy se postavím před strýce a uslyším zprávy, po nichž jsem celou dobu prahl. Najednou bych se jim byl raději vyhnul, utekl před nimi. Báł jsem se. Byl jsem si náhle skoro jist, že nebudou dobré. Táta se jistě nevrátil, zmizel v pustinách, možná někde blízko míst, kterými

jsem projížděl, a nemocný muž byl někdo jiný. Táta a strýcův první pohled - pak slova - slova...

Přešlo poledne a my jsme se jenom loudali, ale i tak jsme se metr po metru sunuli k cíli. A pak už jsem s pocitem omráčení zahlédl střechy stanice, komíny s rovnými namodralými proužky dýmu. Zašlé dřevěné stěny srubů protrhly jedolitou oslnivou bělost sněhu a neustále se přibližovaly. V oknech blýskl odraz slunce. Díval jsem se před sebe, viděl jsem všechno a zároveň nic. Vzpomínka na noc, která mě odsud na dlouho vyhnala, vyskočila jako zlý čertík, bodla mne do prsou a zase zmizela. A pak jsme vjeli mezi chaty a ze všech stran nás vítal psí štěkot.

O boční, slunci vystavenou stěnu strýcova srubu se opíralo několik mužů v huňatých kožešinách. Stáli kolem shrbeného starce. Zpod beranice mu vykukovaly dlouhé šedivé vlasy a téměř mu zakrývaly tváře. Nikoho z nich jsem neznal. Zvědavě si mě prohlíželi, jen stařec se díval na druhou stranu, jako by někoho vyhlížel.

Kývl jsem jim na pozdrav, zbytečně hlasitě křikl na psy, poručil jim zalehnout a vydal se k nízkým dveřím. Chtěl jsem utéct otázkám, jež by se na mne jistě brzy sesypaly. Příjezd saní je vždycky událostí, která vzbuzuje zvědavost, zvláště když příchozí je cizinec a všechny známky svědčí o dlouhé cestě.

Vyhrnulo se mi vstříc zatuchlé teplo velké místnosti. Kamna uprostřed zářila tlumenou červení. Nic se tu nezměnilo, všechno od začernalého trámového stropu až po modře smaltované hrnečky s bílým vzorkem na polici zůstalo tak, jako bych to včera opustil. I strýc Josef byl stejný. Otočil se ke mně od regálu vzadu u stěny, chvíli mhouřil oči, a pak jako by chtěl sprásknout ruce, zvedl je před sebe. Tak tam stál a výraz tváře se mu několikrát proměnil. Prvotní překvapení vystřídalo cosi jako leknutí smíšené s úlevou a hned nato s novým úlekem. Nechal ruce klesnout a váhavě mi šel vstříc, pak se rozeběhl a popadl mě do náručí.

„Toníku,“ huhlal mi do ojínné kapuce a tiskl mě k sobě. „Toníku, je to možný? Ty jseš živej?“

Zavřel jsem oči. Vůně tabáku ze strýcova oděvu mi připomínala doby, kdy jsem tu s ním žil. Do očí se mi draly slzy. Marně jsem mrkal a přivíral víčka. Kdyby strýc byl nepromluvil, byl bych se rozběhl jako dítě.

„Člověče zlatá, ty ses neztratil. Ty ses nám vrátil...“

Snažil jsem se vymanit ze strýcova sevření, chtěl jsem se ptát, vypyávat na všechno, co se tu celou dobu dělo, ale strýc mě nepouštěl. Zdálo se mi, že úmyslně prodlužuje objetí. Zřejmě si to sám uvědomil a odstrčil mě na délku paží.

„Tys vyrost, kluku jeden,“ divil se nějak příliš nápadně a prohlížel si mě odshora dolů. „A zesílil. Figurou právež Žižka ze Smržova a celej táta.“

„Josefe...“ díval jsem se na jeho oči, které se celou dobu zabývaly vším jiným, jenom se zdráhaly pozvednout se k mému obličejí. „Josefe,“ řekl jsem tiše, ale nejraději bych byl svou otázkou vykřikl: „Co je s tátou? Vrátil se?“

Strýc v okamžiku celý nějak schlípl, ramena mu poklesla. Prvně mi pohlédl do očí, a jako by se ubezpečoval, má-li mi věřit nebo očekávat lest, řekl ustrnule: „Copak tys ho neviděl?“

„Neviděl?“ Nerozuměl jsem, co má na mysli. „Měl jsem se s ním někde sejít?“

„Ne...“ Strýc se nahrbil ještě víc. „Myslím... myslím že teď...“

Něco se mi počalo dobývat do podvědomí a otočilo mě to ke dveřím. Než jsem udělal krok, strýc mě chytil za ruku.

„Počkej,“ řekl a připadalo mi, že se tím jediným slovíčkem zadýchal.

„Počkej tady - tam nechod.“ Předběhl mě a vyrázil ven.

Zuby se mi samovolně sevřely. Stál jsem bez pohybu a nemohl odtrhnout pohled od dveří. A pak přišel. Dovnitř se šoural stařec v odrbané kožešinové kazajce a rukama tápal po veřejích. Byl menší, malý, celý zhroucený do sebe. Nepoznával jsem ho, i když měl tátovy rysy, nepoznával jsem téměř nic, snad jenom jeho oči, nyní zapadlé hluboko pod huňatým šedým obočím, oči, které zmateně přebíhaly z místa na místo a pak se pozvolna soustředily na mne. Kmitlo v nich světýlko poznání.

„Chlapče, synku. Toníku,“ řekl prázdným, vyšeptalým hlasem a ztěžka a pomalu se ke mně rozběhl. Za ním jsem zahlédl strýce se rty skousnutými mezi zuby a odvrácenou hlavou.

Padli jsme si s tátou do náručí jako před chvílí s Josefem, teď mi však připadalo, že chovám dítě. Tátova hubená ramena se otřásala a po zbrázděných tvářích do šedých vousů mu stékaly dvě velké slzy. Hleděl na mne bezmocným pohledem plným žalu smíšeného s

radostí, ale zahlédl jsem v něm i cosi, co mě vyděsilo.

„Táto - táto...“, opakoval jsem bez přestání a stále jsem nemohl pochopit tu strašlivou proměnu, která z něho udělala starce. „Táto...“

Strýc si odkašlal. „No tak - no tak, mužský...“, zachraptil a potom, jako by se snažil přehlušit strach nebo smutek, zahartusil: „Tak Toníku, svlíkat. Shod' to ze sebe. O psy se ti postará Sam. Shod' to ze sebe a ke stolu, voba. Jistě máš hlad. No tak...“

Ani jsme se nepohnuli. Dlouho jsme tam stáli jako vrostlí do země, strýc už nenaléhal. A tíha, strašlivá tíha se mi rozlévala celým tělem, až je úplně pohltila.

Táto, chtělo se mi vykřiknout, co to s tebou udělali? Co se to s tebou stalo?

Strýc nás konečně dostal ke stolu. Táta se pomalu spustil na židli.

Oběma rukama se přidržel hrany stolu. Každý jeho pohyb prozrazoval námahu a nejistotu. „Tak přece povídej, člověče,“ halasil strýc a nosil na stůl jídlo a čaj. „Co se s tebou celou tu dobu dělo? Kde ses schovával, že jsme tě nemohli najít? Tys nám dal, ty kluku.“ A nepřestával povídat, vrtěl se a opakoval, jako by v sobě chtěl přehlušit výčitky svědomí, pocit provinění.

Táta se na mne přes stůl díval napůl nevěřícím, napůl nechápavým pohledem, „Ty si, Anton, pořád nemůžeš srovnat v hlavě, že Toník je tu už zase s námi, co?“ poklepal strýc Josefa tátu po zádech a sedl si k nám. „Radši mu nejdřív řekni, jak to s tebou bylo.“ Táta se rozpovídal.

Jeho stařecký hlas ve mně vyvolal novou vlnu bolesti. Vypravoval jako nezúčastněný divák. Líčil příhody kohosi jiného, které někde slyšel a z poloviny zapomněl. A jak pokračoval, začala mě zmáhat tichá hrůza. Mé tušení se potvrdilo. Táta sešel nejen tělesně...

„Ještě jsi zapomněl, jak jste zabloudili,“ upozorňoval Josef tátu.“ za chvíli: „Pověz mu taky o medvědovi.“

„Jo, máš recht,“ pokyvoval trpělivě táta. „Já bych si byl nevzpomněl.“

Viděl jsem, jak těžko se soustřeďuje. Chvílemi zapomínal, že jsem tu, že jsme se zase konečně sešli. Případalo mi, že si neuvědomuje propast času, která nás dělila od jeho odjezdu na Sever.

Tátův příběh byl vlastně prostý, podobný mnoha jiným, které se v pustinách odehrály, a dal se shrnout několika slovy. Měli zkrátka smůlu. Držela se jich celou dobu a nezmar Richardson na ni doplatil

životem. A onen nemocný muž v indiánském ležení, kterého odvezli na stanici a pak letadlem do Edmontonu, byl skutečně můj táta. To už si ale nepamatoval. Josef se všechno dozvěděl později z vyprávění jiných.

„Už je to pryč, táto,“ řekl jsem nakonec. „Teď bude zase dobře.“

„No jo, ba jo,“ pokýval táta a podrbal se v šedivých vlasech. „Teď bude zase dobře.“ Zdálo se mi, že i znovu zapomněl na mou přítomnost.

Podíval jsem se na Josefa s němou otázkou. Strýc jenom bezmocně zvedl ruce a spustil je na stůl.

„Táto,“ pokusil jsem se ho vyburcovat, „uvědomuješ si, že jsme zase spolu?“

„Cože?“ trhl sebou.

Opakoval jsem otázku.

„No vždyť je to v pořádku, že jo?“ obrátil se na strýce. „Rodina se má držet pohromadě, ne?“ A opět upadl do zamyšlení.

„Pojď si chvíli zdřímnout, Anton,“ řekl Josef a vstal. „Touhle dobou už vždycky spíš.“

„A víš, že docela rád?“ usmál se táta. „To je dobrý nápad.“ Když se zvedal, všiml si, že sedím proti němu. „Hodnej kluk, vid', Josefe?“ řekl.

„Přišel se na nás podívat.“

Strýc ho vedl ke dveřím pokojíku, kde jsem dřív přespával s Benjaminem.

Vysoká vzpřímená postava a vedle ní shrbená záda, šouravé kroky... A přitom ty dva dělilo jenom několik málo roků.

„Proč není táta v nemocnici?“ vyjel jsem na Josefa, když se vrátil.

„Betty ho v Edmontonu nedokázala udržet,“ bránil se strýc. „Chtěl mermomocí sem, a kdybychom mu byli nepovolili, byl by se - dopadlo by to špatně. Před měsícem mu Betty sjednala letadlo. Pořád tvrdil, že musí ke mně, zrovna jako by uhád, že přijedeš.“

„Ale táta potřebuje doktora...“

„Ježíšmarjá, vždyť já to vím...“ Strýc si hrábl prsty do vlasů, v nichž neměl jedinou nitku bílou, „Toníku, nemůžeš mě dávat za všechno vinu...“, nešťastně potřásl hlavou. „Vždyť já to, člověče, myslel dobře...“

„Odvezu ho,“ přerušil jsem Josefa a viděl jsem, že ho moje prudká reakce ranila. Dodal jsem naléhavě: „Musí přeci co nejdřív pryč.“

„Odvez,“ řekl Josef. „Od tebe si dá říct. Pozejtří se tu zase stává letadlo, můžete se svézt. A - Toníku - nemysli si, že jsem se o tátu nestaral. Dali jsme ho do nejlepšího - toho - sanatoria, když ho pustili z nemocnice. Dneska je to s ním už dobrý, ale mělš ho vidět tenkrát...“

„A myslíš, že bude zase někdy v pořádku?“

Josef seděl bez pohybu. „Pámbuví. Doktoři prý dneska dokážou zázraky.“

„Pomohlo by možná, kdybychom se vrátili domů. Třeba by mezi svejma...“

„V tomhle stavu to není možný,“ vrtěl hlavou Josef. „Nejdřív ho musíme postavit na nohy.“

„Asi máš pravdu,“ řekl jsem sklesle. „Mám trochu peněz a těšil jsem se, že se vrátím do Smržova.“

Mlčky jsme seděli proti sobě... „Teď to teda musí počkat...“

„Snad to nebude tak dlouho trvat,“ těšil mě Josef, když viděl, jak mě mé myšlenky dobíjejí. „Potom se tam rozjedeš, když myslíš, že to bude lepší.“

Ale teď už konečně vypravuj, co bylo s tebou.“

„Co bylo se mnou,“ opakoval jsem nepřítomně a nevěděl, kde začít.

Mezi vyprávěním se nečekaně vrátil táta. „Já dneska nějak nemůžu zabrat,“ řekl a sedl si k nám. Chvilími poslouchal a chvilími podřimoval, a já jsem Josefovi líčil cestu se všemi podrobnostmi. Táta jen občas roztržitě pokýval hlavou, ale na nic se nevyptával. „Jo, psy jsme měli dobrý,“ řekl jenom nebo přisvědčil: „Nojo, ta zima, ta zima...“

Večer si šel táta brzy lehnout. Dlouho jsem seděl u jeho postele a pozoroval ho a vzpomínal na chlapa Antona Žižku ze Smržova, který se vydal do Kanady za lepším, převedl mne skoro přes celý kontinent, rval se a šetřil, a pak takhle skončil.

Povídali jsme s Josefem dlouho do noci. Vyptával jsem se na Benjamína a na Leu Kellyovou, na Betty...

„Lea Kellyová si vyčítala, že ses s Frankem porval kvůli ní, a ještě v zimě odjela. Slyšel jsem, že se někde dole znova vdala. Ten její se samozřejmě nevrátil, kdepak taky - a co by nahoře tak dlouho dělal, žejo? Kdyby byl naživu. A Ben dostal místo v Edmontonu a odjel na jaře. Vzkazoval mě po Betty pozdravy a že prej se má dobře,“ vzal to

strýc zkrátka, a mně to nevadilo. Všecko mi připadalo strašně dávno a Lea i Ben byli lidé, které jsem kdysi znával a měl docela rád a pak je ztratil z očí. Příliš mnoho se od té doby událo - jako by prošel celý jeden lidský život. Ale přece jen jsem se zastavil. Ben mi tenkrát pomohl. Nebyl jsem ten večer schopen samostatné myšlenky. To on zorganizoval můj útěk a řekl mi: „Jed’.“ Bez něho bych byl zůstal trčet na místě - ale nebylo by to tak bývalo lepší? A kdo mohl vědět, odporoval jsem sám sobě, že se z té věci dostanu bez trestu?

„Prej jste mě hledali, Josefe,“ řekl jsem.

„A jak, člověče,“ pohodil strýc hlavou. „Co mělo nohy, vyjelo za tebou.“

Pamatuješ se přeci na Kanukatu, co jste spolu kamarádili. Tak tenhle indiánskej kluk jel ve dne v noci, uštvál dvě smečky a všude po stanicích rozhlašoval, že se máš vrátit. Ale nikdo tě ani nezahlídl. A tak si všechny začali myslet, že jseš mrtvěj. Kdepak by nás napadlo, že se takovej nezkušeněj chasník sám dostane až tak daleko.“ Josef se na mě podíval s nevírou v očích. „A tys to dokázal, člověče. Ale řeknu ti jedno. Anton nevěřil, žes uměl - když pak zase moh myslet, my jsme mu po kapkách pověděli, co se stalo. Tvrdil, že kluk jako ty se přece nemůže jen tak ztratit.“ Totéž jsem si vlastně celou dobu myslel já o tátovi... a měl jsem pravdu. Jeho daleko zkušenější druh nevydržel, a táta se probil, protloukl, a i když ho Severní pustiny nadosmrtní poznamenaly, svůj boj o život vyhrál...

Natáhl jsem se na kavalec vedle táty. Překulil se na bok a spal dál.

V místnosti bylo chladno. Přitáhl jsem mu pokrývku až k bradě.

První noc mezi svými jsem probděl, díval se do tmy, promýšlel znovu všechny okolnosti, které vedly k takovým koncům. Kolikrát jsem už litoval, že jsme opustili Smržov. Kdybychom se nebyli dali svést Josefovým líčením růžového života v Kanadě, kdyby táta nechtěl na Sever, kdybych se byl dal udržet v Edmontonu, kdyby..., Smržov - ale táta se musí nejdřív vyléčit, kdoví jak dlouho léčení potrvá - a pomalu ve mně zrál rozhodnutí, které, jak jsem cítil, klíčilo už dlouho v mém podvědomí. Měl jsem za poslední roky mnoho domovů, ale teď jsem věděl, že jenom dva z nich byly ty pravé. Smržov a Robertova chata.

Se svým rozhodnutím jsem se svěřil jen Betty. Když mě po příletu do Edmontonu sevřela do náručí, zdálo se mi, že ze mě větří dálky, po kterých tolik toužila. Musel jsem donekonečna vypravovat a Betty

byla u vytržení.

„Hned bych jela s tebou,“ opakovala několikrát. „Já snad uteču.“

Denně jsem navštěvoval tátu v sanatoriu. Se staženým hrdlem. Jsem otevíral dveře pokoje, tátův stav se však nelepšil. Lékař tvrdil, že to chce svůj čas. Věřil jsem mu, protože jsem si přál věřit.

Mluvil jsem s Leou Kellyovou i s Benjaminem. Zakrátko jsme si neměli co říct, přestože jsme se poctivě snažili navázat tam, kde jsme přestali. A měl jsem silný, nutkavý pocit, že musím pospíchat. Pak jsem jednou zjistil, že mi mezi lidmi není právě dobře. Do jídelny jsem už skoro nechodil. Raději jsem seděl v kuchyni. Přeplněné ulice Edmontonu mi šly na nervy, hluk mi rval uši. Utíkal jsem ven, za město, toulal se po lesích, a vracel se až večer. „Dej pozor, ať se z tebe nestane druhý Robert,“ varovala mě Betty. „Koukáš jako divous.“

Čas se vlekl a obrázek staré chaty nahoře nad jezerem se zdál vybledlý, matný, a přece se mi večer co večer rýsoval před zavřenými očima se všemi podrobnostmi, s každou škvírou ve stěně, s každým otvorem po suku, vypadlém z trámu. Čas se vlekl, ale přece jen pomalu zapadal den po dnu, týden po týdnu, a třetím měsícem už krátké léto končilo. Neměl jsem nikde stání.

Netrpělivost mi ani nedovolila radovat se z pochoutek, které mi Betty připravovala a o kterých jsem na Severu tak často snil. Večery jsem trávil s Napoleonem. Vítal mě vždycky jako bratra a mé přátelství s náčelníkem Unkatakem, kterého znal, pokládal za čest i pro sebe. Při mém vypravování se celý rozzářil a ještě dlouho seděl s výrazem vytržení, až si pojednou uvědomil skutečnost a oči mu pohasly. Zdálo se mi, že pokaždé znovu podstupuje jakousi malou smrt. Při posledním posezení pod totemy a bůžky mi na krk pověsil amulet, zdobený vlčími zuby. „Bude tě chránit,“ řekl vážně.

„Nebo aspoň on pojede s tebou tam - domů.“

A když napadl první sníh, loučil jsem se se stanicí Fort Chipewyan. Psi otáčeli hlavy, jako by pořád ještě nevěřili, že jsem s nimi a že už zase jedeme.

Ani já jsem zatím skoro nevěřil.

Praha 1973 - 1974

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Jarmila Rosíková

Svazek 172

Josef Kutík

BÍLÁ VYDRA

Ilustroval Karel Toman. Graficky upravil Zdeněk Kudělka. Vydal jako svou 7 333. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1987. Odpovědná redaktorka Hana Krubnerová. Výtvarný redaktor Jiří Fixl. Technická redaktorka Zoe Blahová.

Fotosazbou Baskerville Digiset z n. p. Svoboda Praha vytiskl Tisk, n. p., knižní výroba, závod 6. 19,83 AA (16,74 text, ilustr. 3,09), 20,11 VA.

Náklad 60 000 výtisků. 3. vydání (v Albatrosu 2. vydání).
13-853-87 14/64

Vázaný výtisk 30, — Kčs